Constrâns de dragostea Lui

Biografia lui Watchman Nee

Angus I. Kinnear

Lampadarul de Aur
Titlul original al cărţii:
Against the Tide - The Story of Watchman Nee Angus I. Kinnear
Copyright © 1973 Angus I. Kinnear Victory Press, Eastbourne

Cuprins

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României KINNEAR, ANGUS I.
Constrâns de dragostea Lui / Angus I. Kinnear; trad.: Dely-Anda Prina; ed.: Mărioara Szabo - Oradea: Lampadarul de Aur, 2008.
ISBN 978-973-8090-50-7
I. Prina, Anda (trad.)
II. Szabo, Mărioara (ed.)
286.3 Nee, W. 929 Nee, W.
Coperta: Paula Cionca Poza de pe copertă: Bencze Krisztina Consilier editorial: Hubert Emerich Copyright © Lampadarul de Aur, 2008

PREFAŢA.....5
1 DARUL.....7
2 CINSTEŞTE-I PE STRĂMOŞI.....10
3 REVOLUŢIA.....19
4 DEDICAREA.....31
5 ÎNCERCĂRI ŞI ISPITE.....40
6 DOVADA CREDINŢEI.....50
7 PE CÂMPURI DE MISIUNE STRĂINE.....62
8 VECHILE BURDUFURI.....70
9 LUT FRAGIL..... 81
10 ADUCEREA LA REALITATE.....92
11 ORIZONTURI NOI..... 104
12 CONCEPŢII NOI.....116
13 APOGEUL..... 130
14 RETRAGEREA..... 140
15 REÎNTOARCEREA..... 152
16 ALEGERE STATORNICĂ..... 164
17 LAŢUL SE STRÂNGE..... 174
18 CHINUL..... 184
19 REPRESIUNEA..... 196
20 FĂRĂ NICIO PIEDICĂ..... 205
NOTE ASUPRA TEXTULUI..... 213

PREFAŢA

Această relatare a vieţii şi lucrării lui Watchman Nee este prezentată din perspectiva unui observator de la distanţă, care nu a fost niciodată prezent pe scena misionară din China. In 1938, mă pregăteam să părăsesc Marea Britanie pentru a sluji ca misionar în India. în acel an, am avut privilegiul să petrec câteva săptămâni binecuvântate cu Watchman, timp în care întreaga mea perspectivă asupra vieţii creştine şi slujirii s-a îmbogăţit şi a căpătat o nouă direcţie şi un scop lămurit. Pe când aşterneam pe hârtie remarcabila sa poveste, Watchman mi-a influenţat din nou gândirea, în chip profund. Pentru că mesajul său este riguros legat de viaţa lui. Punându-le pe amândouă în context reciproc şi folosind şi propriile lui istorisiri, vom reuşi să urmărim mâna lui Dumnezeu în decursul pelerinajului său marcat de

evenimente care au clătinat lumea.
De-a lungul anilor, am avut privilegiul să cunosc şi să discut cu mulţi care l-au cunoscut pe Nee îndeaproape. Acestora le datorez profilul personalităţii lui pe care am avut posibilitatea să îl schiţez pe paginile acestei cărţi. Alte discuţii au fost, din păcate, prea scurte şi, spre mâhnirea mea, împrejurările nu mi-au permis să le continui. Unele dintre aceste relatări se completează reciproc, confirmându-şi astfel veridicitatea, însă pentru unele detalii a trebuit să mă bazez pe declaraţiile unor martori care citau din memorie. In plus, acolo unde nu deţineam dovezi consistente, am făcut propriile mele deducţii cu privire la date şi evenimente şi, din considerente de concizie, am folosit „scurtături" logice. îmi asum toată responsabilitatea pentru eventualele erori, cât şi pentru evaluarea pe care am făcut-o cu privire la Nee şi la colegii săi de lucrare. Doresc să-mi exprim regretul pentru orice durere sau neplăcere pe care ar putea-o cauza erorile mele de înţelegere a semnificaţiilor, cauzelor sau motivelor din spatele evenimentelor.
Misiunea de a pregăti această carte a fost una dătătoare de satisfacţii, în cursul căreia am fost conştient de ajutorul permanent al lui Dumnezeu. încredinţez această carte în mâinile Domnului, pentru ca El să o folosească potrivit cu voia Sa.
Angus I. Kinnear
Londra, 1973

1
DARUL

Primăvara îşi intrase în drepturi în Regatul de Mijloc, iar anotimpul Strălucirii Pure făcuse loc anotimpului Ploii pentru Porumb. Noaptea era limpede, nori pufoşi pluteau pe cer, defilând prin faţa lunii argintii. Foochow-fu îşi închisese cele şapte porţi de la baza splendidelor turnuri crenelate. De pe zidurile gata să se dărâme, vechiul tun ţintea spre câmpurile semănate cu orez şi spre suburbiile oraşului. Traficul pietonal încetase pe Podul Celor o Mie de Veacuri, vechi de opt secole, care lega partea de nord a oraşului de Chung-Chou şi de Insulele Nantai. Noaptea se lăsase peste oraş, dar neînsoţită de ceaţa care învăluia deseori pe oamenii ce locuiau în bărci pe râul Min.
Pe străduţele strâmte şi în case, zgomotul zilei încetase demult. Nu se mai auzeau loviturile ritmice de ciocan ale meseriaşilor, nici cântecul tăietorilor de bambus ridicând în spinare legături uriaşe, sau sunetul pisăloagelor cu care oamenii decorticau orezul, hârşâitul sandalelor de paie pe caldarâm, guiţatul porcilor duşi la piaţă cu picioarele legate, strigătele vânzătorilor ambulanţi şi rugăminţile stăruitoare ale cerşetorilor. Toate aceste zgomote se estompaseră încetul cu încetul, precum şi cel al paşilor celor care se întorceau acasă pe cărarea îngustă: oameni trudiţi ducând acasă în lectică pe vreun funcţionar guvernamental care lucrase până târziu, vreun grup de hamali flecari care se întorceau de la încărcarea unei jonci* ce aştepta să prindă fluxul, un toxicoman cu paşi târşiţi, purtat de pofta lui continuă după fatalul „fum străin". Acum, în sfârşit, s-a aşternut liniştea. în casa familiei Nga, toţi dormeau.
* joncă: ambarcaţiune mică folosită de japonezi, chinezi şi alte popoare din zonă - *n.tr.*
Boc, boc, boc. Alături de soţul ei care dormea, Lin Huo-ping se agita, neliniştită, pe salteaua ei, conştientă de copilul care creştea înlăuntrul ei. Va fi al treilea copil al lor. Ascultă încordată: dinspre Kuei-chen şi dinspre mezină se auzea doar sunetul respiraţiei lor liniştite.
Boc, boc, boc. Auzi din nou sunetul acela sacadat, dar mai puternic, şi se gândi că trebuie să fie paznicul de noapte care-şi face rondul, alert, în timp ce mai toţi oamenii dormeau, pentru a da alarma în caz de incendiu sau jaf sau orice alt pericol. *Boc, boc, boc.* Sunetul liniştitor al moriştii sale de bambus se îndepărta acum, împreună cu vocea care anunţa:
- A trecut de miezul nopţii, oameni buni. Totul este în regulă! Camera micuţă era luminată slab de o lampă cu ulei. Flacăra pâlpâi
când Huo-ping se lungi pe spate, liniştită că totul era în regulă. închise ochii din nou, dar nu pentru a dormi. Şopti iarăşi, poate pentru a suta oară:
- Să fie băiat!
îşi aminti, înciudată, discuţiile din timpul zilei, batjocurile tăioase pe care le -îndurase în

timpul vizitei la socri şi care o răniseră profund. Societatea chineză preţuia băieţii, iar ea îi dăruise deja blândului ei soţ două fete. Soacra ei era furioasă: soţia fiului ei cel mai mare născuse şase fete, iar soţia lui Ung-siu, spunea ea, îi calcă pe urme.
- Răzbună-mă, Doamne, strigă Huo-ping cu amărăciune, şi îndepărtează ocara de la mine!
Apoi îşi aminti de promisiunea pe care o făcuse, dar nu din toată inima şi uitată deîndată, atunci când aflase că poartă în pântece al doilea copil. „Doamne", se rugase ea atunci, în cuvinte care aminteau de Ana, „dacă îmi vei da un băieţel, Ţi-1 voi închina Ţie, ca să Te slujească toată viaţa lui."[1] Cunoştea relatarea Bibliei despre Samuel încă din copilărie. Dar acum, dintr-o dată s-a ridicat în inima ei o hotărâre pe care nu o cunoscuse până atunci: A rostit cu convingere, fără nicio ezitare, acele cuvinte.
- Mă voi ţine de cuvânt, Doamne! exclamă ea.
Liniştea puse, în cele din urmă, stăpânire pe ea şi adormi zâmbind. Mult timp va trece după acea noapte, apoi reîntoarcerea pe mare
la casa lor din Swatow. în cele din urmă au venit şi durerile **naşterii;** şi, o, ce uşurare de nespus la auzul strigătului soţului ei:
- E băiat!
Bucuria puse stăpânire pe ea, însă tensiunea acumulată se eliberă prin lacrimi. De data aceasta, când vor împărţi ouă roşii de raţă prietenilor şi vecinilor, o vor face pentru a-i anunţa de naşterea fiului şi moştenitorului lor mult-aşteptat.
Astfel, pe patru noiembrie 1903, a venit pe lume Henry Nga, spre încântarea tăcutului său tată şi a dârzei sale mame. Numele chinezeşti sunt semnificative, astfel că unui copil i se poate da un nume nou la o schimbare importantă în cariera sa. La început, urmând tradiţia familiei, copilul s-a numit Nga Shu-jeo în dialectul Foochow, sau, în dialectul mandarin, Ni Shutzu, adică „Cel ce proclamă valorile strămoşilor săi". Mai târziu, însă, conştient de noua sa misiune în viaţă, a căutat un nume care să exprime sentimentul său de datorie faţă de poporul său, în calitate de văzător şi purtător de cuvânt al lui Dumnezeu. Pentru un timp, şi-a luat numele de Ching-fu, „Cel care avertizează şi dojeneşte", dar conceptul i s-a părut, în cele din urmă, dur. Mama lui i-a sugerat To-sheng, „lovitură de gong" sau „toc-sin"[2], amintindu-i de promisiunea pe care i-o făcuse ea Domnului în noaptea în care ascultase cum paznicul de noapte îşi lovea regulat morişca de bambus pentru a obţine acele sunete care ajungeau până departe (sheng). Aşa a devenit el Ni To-sheng, sau, în engleză, Watchman Nee, şi aşa a ajuns să ne fie cunoscut.
S-a autodisciplinat permanent pentru a deveni asemenea lui Samuel, treaz în timp ce alţii dorm, preotul care-i previne pe oameni de pericole şi-i mobilizează pentru următorul răsărit de soare[3].

CINSTEŞTE-I PE STRĂMOŞI

Foochow este capitala provinciei Fukien şi una dintre porţile Chinei la oceanul sudic. Oraşul a fost timp de generaţii locul în care a trăit familia Nga (sau Nee). Membrii acesteia mergeau în fiecare primăvară într-o regiune deluroasă din apropiere pentru a îngriji mormintele strămoşilor lor. în 1839, în preajma naşterii bunicului lui Watchman, Nga U-cheng, a izbucnit conflictul dintre China şi Marea Britanie cu privire la restricţiile imperiale asupra comerţului extern. Războiul Opiumului care a urmat conflictului, şi care s-a desfăşurat pe o durată de trei ani, s-a încheiat cu umilirea Chinei şi cu instituirea forţată a relaţiilor diplomatice cu Occidentul. Tratatul de la Nanking prin care, în 1842, provincia Hong Kong a fost cedată Marii Britanii, a dus la deschiderea oraşului Foochow, împreună cu alte patru oraşe-porturi, pentru schimburi comerciale şi, inevitabil, pentru scandalurile şi abuzurile care întotdeauna le însoţesc. în timp ce comerţul autohton de coastă cu cherestea, hârtie, fructe şi textile continua, în paralel cu el au început să apară noi şi nedorite amplasamente de fabrici şi locuinţe străine pe insuliţa Chung-Chou şi mai departe, pe dealurile de pe Insula Nantai.
Cu cincizeci de ani înainte, împăratul Chien Lung, un om învăţat, cunoscând, poate, efectele încălcării suveranităţii Indiei de către Marea Britanie, în timpul lui Clive şi Warren Hastings, a explicat cu meticulozitate, într-o scrisoare trimisă regelui George III al Angliei, de ce economia imperiului chinez nu poate accepta obiectele curioase produse de oameni dintr-o ţară îndepărtată. „Aşa cum poate vedea şi trimisul domniei-voastre, noi avem tot ce ne

trebuie. Nu pun nici un preţ pe obiectele stranii şi ingenioase şi nu am nevoie de produsele ţării dumneavoastră." în cercurile oficiale, acea perspectivă
10
era încă prevalentă. însă cererea Europei pentru porţelan chine/esc, mătase şi vernis creştea continuu şi, întrucât schimburile în **natura** erau interzise prin decret imperial, negustorii erau obligaţi să plătească în argint. Această problemă serioasă a putut fi rezolvată numai când s-a descoperit că exista posibilitatea convingerii chinezilor de a cumpăra opium indian. Principiul schimbului putea fi apoi speculat în favoarea străinilor şi, prin 1851, împotrivirea Fiului Cerului era atât de slabă, încât opiumul a fost legalizat.
Creşterea spectaculoasă a comerţului s-a datorat existenţei cererii de ceai din partea europenilor. în 1853, când Nga U-cheng avea în jur de paisprezece ani, primele încărcături cu ceai de Foochow, cules de pe dealurile din Wu Yi Shan, erau expediate de pe docurile de pe râul Min spre pieţele din Europa şi America. în curând, înaltele ambarcaţiuni chinezeşti, cu nume răsunătoare ca *Taeping* şi *Termo-pile, Ariei* şi *Pintenul Zburător,* acostau în acest port, considerat deja al doilea port ca importanţă, după Shanghai, în privinţa comerţului cu ceai.
Pătrunderea în China a creştinismului protestant, însoţind schimburile comerciale, a fost o altă consecinţă a Războiului Opiumului şi a Tratatului de la Nanking. Despre evenimentele din 1842, un scriitor occidental contemporan a putut scrie cu o uluitoare satisfacţie: „Dumnezeu Şi-a deschis căi spre acest popor şi a intrat la judecată cu ei pentru a le arăta mila Sa"[1]. împăratul a decretat toleranţa faţă de credinţa creştină pe tot cuprinsul Regatului de Mijloc, dar decretul fusese obţinut prin presiune militară. în tot cazul, prin aceasta s-a deschis larg uşa misionarilor occidentali, care au venit cu preocupările lor sociale şi zelul lor evanghelistic, trezind în inimile chinezilor noi cerinţe după dreptate.
Au lucrat iute: primii misionari sosiţi la Foochow în 1847 erau congregaţionalişti americani; ei au fost urmaţi, în acelaşi an, de metodişti episcopali americani şi, în 1850, de anglicani de la Societatea Misionară a Bisericii Engleze. Misionarii au protestat imediat împotriva traficului cu opium, însă, fiind nişte străini ce se bucurau de privilegii extrateritoriale, erau consideraţi de populaţia indigenă ca solidari cu comercianţii străini şi negoţul lor.
11
Prima şcoală ce oferea educaţie în stil occidental a fost deschisă de Consiliul American într-o suburbie a oraşului vechi, în 1853. Aici a auzit Nga U-cheng, bunicul lui Watchman Nee, despre dragostea lui Dumnezeu în Isus Cristos şi a fost cucerit de ea. Patru ani mai târziu, în 1857, anul în care s-a deschis în Foochow prima biserică creştină, el era unul dintre cei patru elevi botezaţi în râul Min. A făcut progrese atât de mari, că misionarii l-au instruit pentru a deveni evanghelist. Astfel, în scurt timp, a început să propovăduiască Evanghelia Domnului Isus Cristos împreună cu alţi tineri, în oraşul cu peste o jumătate de milion de suflete. în cele din urmă, a fost ordinat ca păstor, fiind primul chinez care să deţină o astfel de funcţie în cele trei misiuni din nordul provinciei Fukien[2]. El avea darul de a explica Scriptura, însuşire pentru care a rămas în memoria credincioşilor mult timp după moartea sa.
Un mare test pentru el a fost acela de a-şi găsi o soţie, întrucât puţine femei erau credincioase în Fukien, şi pentru el nu s-a găsit nicio creştină autohtonă. Oamenii din Foochow erau foarte conservatori pe vremea aceea şi nu şi-ar fi încălcat tradiţia căsătorindu-se cu o persoană dintr-o altă provincie sub niciun motiv. Cu toate acestea, el trebuia să-şi caute viitoarea soţie în alt oraş, altfel îşi compromitea mărturia. Faptul că a considerat credinţa sa mai importantă decât tradiţia populară spune mult despre el. în cele din urmă, s-a căsătorit cu o tânără dintr-un oraş aflat la 800 de km depărtare. Tânăra s-a dovedit a fi alegerea lui Dumnezeu pentru el, chiar dacă era înzestrată cu o limbă ascuţită.
Au fost binecuvântaţi (conform tradiţiei chinezilor) cu nouă băieţi. Dintre aceştia, tatăl lui Watchman, Nga Ung-siu a fost al patrulea, născut în 1877. Fiind fiu de păstor, a avut parte de o educaţie bazată pe principii creştine în clasele elementare, iar apoi a trebuit să studieze clasicii confucianişti pentru examenele obligatorii. Foochow era un centru literar în care, de două ori la fiecare trei ani, se adunau mii de studenţi pentru a-şi da examenele de treapta întâi şi de două ori la fiecare cinci ani pentru examenele de treapta a doua. în timpul ceremoniei, neschimbate de veacuri, Ung-siu, împreună cu alţi tineri, a intrat pe poarta deasupra căreia stătea scris: „Pentru Imperiu;

Rugaţi-vă Pentru Oamenii Cumsecade". în timpul celor trei zile cât a stat închis singur în celula sa, el a aşternut pe hârtia strânsă în **sul** coloane de litere elegante, alcătuind un poem şi două eseuri pe o temă dată. Lucrările au fost evaluate cu imparţialitate, iar Ung-siu a trecut examenul de treapta a doua, ceea ce i-a oferit şansa să obţină un post de funcţionar de stat la vamă chiar înainte de însurătoare.

Tânăra lui soţie, Lin Huo-ping, se născuse în 1880 într-o familie de ţărani, ultimul copil într-o familie numeroasă. Erau oameni foarte săraci, trăind în permanenţă în întunericul superstiţiilor, sclavi ai fricii de demoni, dragoni şi vrăjitoare. Anul naşterii ei a fost unul de foamete, astfel că, într-o familie cu atâtea guri de hrănit, ea avea puţine şanse de supravieţuire. Chiar în condiţii normale, o fetiţă născută într-o familie cu prea mulţi copii risca să fie abandonată, înecată sau îngropată de vie de tatăl ei. Un copil bolnav sau care plângea după mâncare putea fi aruncat laolaltă cu morţii în turnul pentru copii din Foochow, în care se incinerau morţii, econo-misindu-se astfel cheltuielile de înmormântare. Orfelinatul Bisericii Catolice situat în afara porţii de sud a oraşului oferea adăpost doar pentru câteva fetiţe. Deasupra intrării în orfelinat sta scris: „Când tatăl şi mama ta te părăsesc, Domnul te ia în grija Lui".

Dar tatăl lui Huo-ping nu a părăsit-o cu desăvârşire, ci, pentru trei sau patru dolari de care avea disperat nevoie, a vândut-o unei familii înstărite din oraş, a cărei intenţie era de a o creşte ca sclavă. Dar fetiţa era vioaie şi curând fu adoptată în familia unui negustor din Nantai numit Lin, a cărui soţie era stearpă. Providenţa lui Dumnezeu a adus-o într-o familie iubitoare de copii şi, deşi mai erau doi băieţi şi o fată în acea familie, cuplul a crescut-o pe Huo-ping ca pe propriul lor copil.

Când fetiţa a împlinit şase ani, mama ei adoptivă a început să-i lege picioarele, urmând obiceiul răspândit în China la acea vreme. Astfel, degetele de la picioare erau înghesuite sub talpă, iar oasele încă moi ale tarsului şi călcâiului forţate să se apropie, legăturile fiind strânse în fiecare zi pentru a împiedica creşterea şi pentru a o face să meargă cu paşi mici toată viaţa. Dacă ar fi trăit într-o familie de ţărani, ar fi scăpat de un astfel de tratament, întrucât femeile din

Foochow s-au împotrivit acestui obicei de multă vreme. Aceste femei purtau pumnale prinse în păr şi munceau alături de bărbaţi şi tineri pe plantaţiile de orez. Dar, deşi Huo-ping plângea de durere în fiecare dimineaţă când se repeta operaţiunea, nici nu i-ar fi trecut prin minte să se opună. Era acum fiică de negustor, destinată unui viitor mai bun. Tălpile arcuite în interior era parte din preţul pe care trebuia să-1 plătească.

în acel an, însă, domnul Lin s-a îmbolnăvit de o boală misterioasă, care sfida priceperea tuturor doctorilor. Şeful domnului Lin, pe nume Chang, un creştin metodist, a sugerat ca pastorul său să meargă şi să se roage pentru el. Aşa au făcut, şi rugăciunea a fost ascultată. Familia Lin a fost atât de impresionată de această însănătoşire spectaculoasă, încât a căutat să afle mai multe despre creştinism. în cele din urmă, au crezut în Domnul Isus Cristos şi au aruncat idolii scârboşi din casa lor. Domnul şi doamna Lin s-au botezat în biserica metodistă din apropierea locului unde lucra el. însă, pentru că era mai aproape de casă, soţia şi copilul ei frecventau biserica anglicană. Spre marea ei bucurie, Huo-ping nu a mai trebuit să îndure chinul legării picioarelor, aşa că acum putea să alerge în voie. Pe măsură ce învăţa imnuri creştine şi povestiri din Biblie, fetiţa a început să fie atrasă de lucrurile spirituale şi să răspândească în jurul său entuziasmul de care era pătrunsă. întrebată de învăţătorul său de ce cântă mereu, ea i-a relatat întâmplarea prin care trecuse familia sa, iar rezultatul a fost că atât el, cât şi soţia lui au început să frecventeze biserica.

Un om de afaceri străin deschisese o şcoală primară în cartier, la care învăţătorii erau creştini. La această şcoală cu profesori americani, Şcoala Misiunii Metodiste pentru Fete, a fost trimisă Huo-ping să înveţe, în 1891. învăţa bine, iar prin eşecurile spirituale repetate, urmate de pocăinţă, ea a cunoscut mila şi iertarea lui Dumnezeu. Cu toate acestea, religia ei se baza încă, în mare parte, pe fapte bune.

în anul în care Huo-ping absolvea şcoala primară, se întoarse în Foochow, de la instruire în Philadelphia, o tânără doctoriţă, Hu King-en, a doua femeie din China care absolvise

Facultatea de Medicină. Sosirea ei, în 1895, pentru a lucra într-un spital al unei misiuni creştine din oraş a stârnit ambiţia unor fete spre studiu, printre
14
care şi Huo-ping, acum în vârstă de şaisprezece ani, care **a cerut** profesorului ei să înceapă negocierile pentru trimiterea ei la Facultatea de Medicină în SUA. Rezultatele la învăţătură fuseseră bune în gimnaziu, aşa încât fata a avut în curând bucuria să afle că răspunsul la cererea ei era favorabil. L-a convins pe tatăl ei să o trimită la Şcoala Occidentală de Fete din Shanghai, cu o prietenă, ca să-şi perfecţioneze cunoştinţele de limbă engleză. Această călătorie a fost pentru ea o aventură. Când a ajuns în oraş, a observat cu uimire vehiculele pe roţi, poliţiştii Sikh cu turbane pe cap patrulând Colonia Internaţională şi plăcuţele de pe porţile parcurilor pe care sta scris: „Accesul câinilor interzis: chinezii nu au voie să intre". Aici, printre chinezii care vorbeau cu un accent deosebit de al ei, i s-a făcut repede dor de casă, dar ambiţia i-a dat puterea de a rămâne. Excela la învăţătură şi a început să fie captivată de nivelul de trai mai ridicat al acestui oraş semi-occidental. începu să-şi cheltuie banii trimişi de ai săi pentru plata lecţiilor de muzică ca să-şi cumpere haine la modă. Mai târziu va scrie: „Am învăţat acolo mândria şi unele din păcatele cărnii."
întâlnirea cu o anumită persoană va juca un rol important în planul lui Dumnezeu cu privire la Huo-ping. O anume* domnişoară Dora Yu (Yu Tzi-tu), cu câţiva ani mai în vârstă decât ea, a vizitat şcoala pentru a le vorbi copiilor. Dora era o tânără instruită şi, precum mulţi alţii, auzise despre creştinism în timp ce studia la o şcoală de tip occidental. Fiind bună la învăţătură, a ales să plece în Anglia pentru a studia medicina. După trecerea Canalului Suez, vaporul în care se afla a ancorat în Marea Mediterană. Acolo a întâlnit-o Dumnezeu şi i-a cerut să-şi abandoneze planurile cu privire la carieră şi să se întoarcă în China pentru a-L propovădui pe Cristos. Merse la căpitanul vasului în grija căruia fusese dată şi-i relată ce se întâmplase. Bănuind că fata şi-a ieşit din minţi, acesta s-a enervat, însă, văzând că ea insistă, consimţi, în cele din urmă, să o transbordeze pe un vas care se întorcea de la Marsilia. La întoarcerea sa la Shanghai, a avut parte de o primire rece din partea familiei, dar mărturia ei a fost atât de convingătoare, încât ei au fost nevoiţi să recunoască mâna lui Dumnezeu peste ea. Din acea zi ea a început să-L mărturi-
15
sească pe Cristos prin propovăduire şi lecţii biblice, fără plată, cu credinţa că Dumnezeu se va îngriji de nevoile ei.
Huo-ping a fost foarte mişcată de povestea Dorei. A chemat-o în camera ei pentru a-i dărui un inel de aur la care ţinea foarte mult, deoarece îl primise de la mama ei, dar faptul că Dora a refuzat să-1 primească a convins-o pe Huo-ping de dedicarea fetei. „Atunci m-am convins că Dora îl iubea pe Dumnezeu, şi nu banii", scrie ea.
Huo-ping însă, ea însăşi la vârsta de optsprezece ani, nu a cunoscut o chemare din partea lui Dumnezeu, dar a fost lovită de o mare nenorocire. Mama ei îi ducea dorul şi, în plus, se opusese plecării fiicei ei în America. Când văduva cantoneză a pastorului Nga U-cheng trimise un bărbat să găsească o soţie pentru fiul ei, mama lui Huo-ping consideră că oferta nu era de ignorat. A aranjat căsătoria dintre cei doi tineri fără ştirea fiicei ei şi-i trimise acesteia o scrisoare în care o anunţa de eveniment. întrucât încălcarea obiceiului căsătoriei aranjate era de neconceput, Huo-ping şi-a văzut visul de a studia medicina destrămat. *Huo-ping* înseamnă Pace, dar Tulburare ar fi caracterizat-o mai bine acum. Cât timp a durat călătoria pe mare spre casă, a fost într-o continuă stare de disperare şi adâncă deprimare, în inima ei, sentimentul de ură faţă de fiinţa căreia îi datora viaţa creştea, pentru că acum viaţa pe care i-o dăruise părea să se fi destrămat.
La sosirea sa acasă, fetei i s-a dat, în manieră oficială, fotografia lui Nga Ung-siu şi darul lui de logodnă, care pecetluia contractul. Astfel, era legată irevocabil, împotriva voinţei ei, de un bărbat total necunoscut. în acea vară a anului 1899, în timpul pregătirilor de nuntă, durerea îi sfâşia inima. îşi spunea că numai fetelor nedorite li se aranjează căsătoria de către părinţi, fără a se lua în considerare voinţa lor. Altele, însă, pot fi independente şi-şi pot urma cariera pe care şi-o doresc, dobândind aprecierea oamenilor. Pentru ea, viaţa se încheiase. „Căsătorie: cât de mult uram acest cuvânt!"
Luna octombrie sosi împreună cu anotimpul Picăturilor Reci de Rouă. Pe data de

nouăsprezece, s-a oficiat în Nantai căsătoria dintre fiul răposatului pastor congregaţionalist, Nga Ung-siu (care, devenind funcţionar guvernamental la Vamă cu un post la Swatow, şi-a
16
schimbat numele în Ni Weng-hsiu, în dialectul mandarin) şi **Lin** Huo-ping, fiica adoptivă a omului de afaceri înstărit, convertit la creştinism. A fost o zi de bucurie şi speranţă. Cei doi au locuit două săptămâni în casa familiei Nga, unde doamna Nga, văduva pastorului, stăpânea peste şapte fii şi cinci nurori. Timpul scurt petrecut acolo, în calitate de noră tânără, a fost mai mult decât suficient pentru a restabili dragostea fetei pentru mama sa. A hotărât în inima ei ca, dacă va avea copii, fetele ei să nu fie nevoite să treacă prin suferinţele pe care le-a îndurat ea, atunci şi mai târziu, din partea femeilor din casa aceea! I s-a luat o piatră de pe inimă atunci când a venit vremea să plece la Swatow, unde soţul său urma să-şi ia în primire postul.
După ce şi-au luat rămas bun de la părinţi şi rude, au călătorit 18 km de-a lungul râului într-o ambarcaţiune mică, până la Insula Pagoda, unde s-au îmbarcat pe nava de coastă. Era un vapor foarte aglomerat; pasagerii care dormeau pe punte îşi răsfiraseră bagajele - legături, aşternuturi, cufere din piele de porc, animale de orice fel -, aşa încât spaţiul de mişcare era foarte limitat. Dar aceste neplăceri erau compensate de frumuseţea peisajului aspru de coastă, care a devenit şi mai spectaculos atunci când apele noroioase ale râului au cedat locul unei mări transparente. După o călătorie pe apă de 450 de km, au ajuns, în cele din urmă, la Swatow, micuţul port de la gura râului Han. Era un orăşel mult mai mic decât Foochow, însă comerţul său activ îl va ţine pe domnul Nee ocupat cu calculul impozitelor. Cuplul s-a stabilit în cartierul destinat funcţionarilor guvernamentali.
Anul 1900 a fost unul de pace relativă. în provinciile din nord, gruparea intitulată *Pumnii Armoniei Drepte,* pe care străinii îi cunoşteau sub numele de „Boxerii", omorau creştini chinezi şi răspândeau ura împotriva străinilor. împărăteasa Dowager, o femeie vicleană şi lipsită de scrupule, a mers mai departe şi, căutând să folosească acea mişcare periculoasă în propriul ei interes, a dat ordinul ca toţi străinii de pe cuprinsul Chinei să fie ucişi. Din fericire, viceregii provinciilor sudice au decis să ignore edictul împărătesei, în oraşul Foochow, în acea perioadă critică, inundaţiile, în mod providenţial, au distrus podul peste râul Min şi astfel au blocat accesul
L7
ucigaşilor către victimele lor potenţiale. Şi la Swatow domnea un calm precar. în această atmosferă a venit pe lume Kuei-chen, micuţa fiind primită cu multă bucurie şi considerată darul lui Dumnezeu, însă un an mai târziu, când se născu Kuei-cheng, bucuria fu mult mai reţinută. Tradiţia era atât de influentă, încât părinţii au fost copleşiţi de un sentiment de vină. De ce hotărâse Dumnezeu să le încredinţeze o a doua fetiţă? Fiind credincioşi simpli, încrederea lor în Dumnezeu a fost pusă la grea încercare. Din fericire, chinul lor i-a condus la rugăciune..
Huo-ping a rămas din nou însărcinată, pentru a treia oară, iar când momentul naşterii s-a consumat, a auzit strigătul încântat al soţului ei: „E băiat!" Prin micuţul Shu-tsu, Dumnezeu îi îndeplinise dorinţa inimii. Deşi nu era încă o creştină matură, ea şi-a ţinut făgăduinţa faţă de Dumnezeu şi, precum Ana, i-a înapoiat Domnului comoara ei. „Mă rugasem pentru acest băiat, şi Dumnezeu mi-a dat ceea ce I-am cerut. Acum îl împrumut Domnului şi va fi al Lui întreaga sa viaţă."[3] Dumnezeu îşi găsise un veghetor.
18

REVOLUŢIA

în anii care au urmat, numărul copiilor familiei Nee a continuat să crească, ajungând la nouă - cinci băieţi şi patru fete. După Kuei-chen, Kuei-cheng şi Henry (Shu-tsu, care este Watchman), au venit pe lume George (Huai-tsu) şi un alt treilea băiat, Sheng-tsu, care a trăit până la vârsta şcolară. Au urmat apoi două fete, Tek-ting şi Teh-ching, şi, în cele din urmă, doi băieţi, Paul (Hong-tsu) şi John (Hsing-tsu).
Salariul de funcţionar vamal al lui Ni Weng-hsiu era modest. în plus, jumătate din banii câştigaţi erau trimişi prin poştă mamei sale văduve. Se mulţumeau, aşadar, să aibă doar lucrurile strict necesare - mâncare, îmbrăcăminte şi o casă în care să locuiască. Se găseau din abundenţă orez, legume proaspete şi peşti de mare, aşa încât copiii au crescut sănătoşi.

Jucăriile erau nesofisticate: produse locale din lut, bambus şi hârtie şi zmei pe care copiii îi înălţau de Crăciun, când musonul sufla puternic.
Dar Lin Huo-ping era o femeie energică şi inventivă. Pentru a mări venitul familiei, ea a folosit banii pe care-i primea ca ajutor din partea tatălui său pentru construirea în Swatow a unei firme de export de ţesături. Aceasta s-a dovedit curând a fi foarte rentabilă, mărfurile fiind exportate în flux continuu spre pieţele din Malaezia, Marea Britanie şi Statele Unite. Soţul său era bine văzut de superiorii săi şi, datorită rigurozităţii sale în muncă, era promovat constant. După câţiva ani de prosperitate, s-au mutat la Suchow, un oraş situat la 90 de km vest de Shanghai, ceea ce a dus la închiderea firmei de export de ţesături şi la dificultăţi financiare. Un an mai târziu, mama lui Weng-hsiu 1-a îndemnat să solicite un post în Foochow şi, spre marea sa bucurie, cererea i-a fost soluţionată favorabil.
19

în timpul anilor petrecuţi în Swatow, părinţii se ocupaseră singuri de educaţia copiilor, învăţându-i să se poarte cuviincios şi instruindu-i să deseneze cu pensula literele chinezeşti. însă în Foochow, Ni Weng-hsiu a angajat un profesor particular care să se ocupe de copii, un absolvent de treapta întâi. Acesta i-a învăţat caligrafie şi principiile literare şi morale conţinute în cele Patru Cărţi şi Cinci Clasici, lucrări ce constituiseră baza moralei chinezeşti pe parcursul ultimelor două milenii. Deşi vechiul sistem de examinare fusese abolit în 1905, lăsând loc noului sistem în care şcolile de tip occidental decideau modul de examinare a elevilor, nu s-a renunţat totuşi la studiile confucianiste, acestea rămânând obligatorii. Tânărul Watchman învăţa repede şi le întrecea pe surorile lui la teme, câştigând dolarul pe care profesorul lor îl oferea uneori ca premiu. Cei din familia Nee aveau simţ muzical, aşa încât profesorul le-a predat copiilor şi noţiuni din vechiul sistem chinezesc numit „Melodiile", iar Huo-ping îi învăţa imnuri creştine în timpul orelor de studiu biblic petrecut împreună. Mai târziu, când şi-au putut permite, le-au cumpărat copiilor un pian, iar tatăl lor a copiat partituri pentru bucăţi muzicale potrivite pentru vârsta lor.
Tradiţia le permitea taţilor chinezi să fie duri cu cei din familia lor apropiată, dar duritatea era străină de caracterul lui Ni Weng-hsiu. Fire sobră, ca şi tatăl său, el nu avea înclinaţia de a-i certa pe copii. Era întotdeauna abordabil, dar rezervat, atent la îndeplinirea datoriilor oficiale pe care le implica slujba sa şi dornic să-şi petreacă uneori orele libere cu prietenii săi. în casă, Huo-ping era cea care mânuia nuiaua. Ea gândea că disciplina trebuia să fie punctul forte al familiei sale, şi, ca atare, îi ţinea sub control pe zvăpăiaţii ei copii prin frică. Curăţenia în casă era o îndatorire a tuturor membrilor familiei. îi plăcea să-şi ştie casa curată şi ordonată, cu toate lucrurile la locul lor. Dacă un obiect nu era acolo unde trebuia să fie, toţi erau responsabili: cel care se afla cel mai aproape era obligat să pună obiectul la locul lui. Watchman nu era un înger; deseori lăsa dezordine în urma lui şi era pedepsit. Surorile lui povestesc cum pedeapsa era uneori exagerată şi atunci interveneau ele, luând asupra lor o parte din vină.
20
Vecinii lor, familia Chang, erau tot din Foochow. **Chang** Chuen-kuan era un prieten creştin drag şi o veche cunoştinţă a **tatălui** lor. Copiii acestora aveau vârste apropiate de ale lor, şi cele două familii se înţelegeau bine. Fetele cele mai mari ale familiei Chang erau prietene foarte apropiate cu fetele din familia Nee, iar micuţa Charity se ţinea mereu după Watchman. în jocurile lor de copii, el avea întotdeauna iniţiativa şi prelua conducerea, astfel că era considerat „fratele cel mare" de către copiii din ambele familii.
Casa lor era aproape de piaţa de peşte, de unde începea un pod care ducea pe insuliţa Chung Chou, unde începea un alt pod, mai lung, „Podul Celor o Mie de Veacuri", ce încheia pasajul dintre poarta oraşului Foochow şi ţărmul nordic. Acest din urmă pod era prea departe pentru a fi parcurs de copii neînsoţiţi, dar ei aveau voie să se joace pe podul din apropierea pieţii de peşte. Aici puteau să se uite la obiectele de pe tarabele negustorilor, să asiste la spectacole, să asculte prezicerile vreunui ghicitor cu privire la zilele cele mai favorabile pentru înmormântări, să-l urmărească pe vreun dentist scoţând dinţi unui pacient în faţa unui public amuzat, sau poate chiar să vadă o victimă a justiţiei manciuriene, cu o plăcuţă pe care îi era înscrisă vina atârnându-i de gât. în râul care curgea pe sub arcada podului, pescarii, de pe

plute mici, prindeau peşte cu ajutorul cormoranilor, răsplătind răbdătoarele păsări cu mâncare dintr-o sticlă, dar, din cauză că oamenii prinseseră un inel în jurul gâtului fiecărei păsări şi pentru că aceste inele erau prea strâmte, păsările nu puteau înghiţi mâncarea.
De pe chei, copiii puteau urmări vasele pătrunzând în spaţiul de ancorare din Nantai, cu pânzele lor maronii pe fundalul albastru al dealurilor Kushan. Din aceste vase se descărcau o varietate mare de mărfuri. Se exportau o serie de produse agricole, ceai şi cherestea de pe dealuri, dar ramurile industriale care produceau mărfuri pentru export erau încă slab dezvoltate, limitate doar la exportul de mătase, lac şi articole pentru uz casnic. Foochow era mult în urma altor oraşe care intraseră deja în era industrială. în acestea se construiau căi ferate, fabrici de textile, iar inginerii veniţi din străinătate explorau şi exploatau asiduu resursele minerale ale solului.
21
Când Watchman avea şase ani, familia s-a întors la Foochow. Vor mai trece trei ani până la izbucnirea revoluţiei care urmărea să detroneze dinastia. Să ne oprim puţin pentru a analiza lumea în care a crescut băiatul. în acel moment al istoriei, viceregele provinciilor Chekiang şi Fukien, cu reşedinţa în vechiul oraş, nu era decât un supus al suzeranilor manciurieni reprezentaţi de un cumplit general şi de ai săi „Purtători de stindard", ce ocupau un cartier special, împreună cu femeile lor vopsite strident. Dar regimul era acum discreditat, astfel că, în rândul chinezilor instruiţi, creştea nemulţumirea împotriva stăpânirii străine şi a exploatării occidentalilor. Un număr tot mai mare de studenţi plecau să studieze în Apus, întor-cându-se de acolo cu minţile înfierbântate de idei revoluţionare.
Eroul lor era un bărbat care trudise pentru înnoirea Chinei vreme de douăzeci de ani. Dr. Sun Yat-sen, provenind dintr-o familie cantoneză modestă de credinţă protestantă, era principalul ideolog al revoluţiei chineze. Deşi ducea lipsă de simţ administrativ, a reuşit să captiveze imaginaţia populară prin „Cele Trei Principii": naţionalism, democraţie şi socialism *(san-min-chu-i).* Fusese obligat să lucreze multă vreme în exil, întrucât regimul manciurian era susţinut de puteri străine, care-şi urmăreau propriile scopuri egoiste. în 1908, împăratul Kuang Hsu a murit. Fusese un conducător inteligent, dar slab, dominat de împărăteasa Dowager, o femeie superstiţioasă, geniul rău al Chinei, egoistă şi reacţionară până la moartea ei, în anul următor. Tronul i-a revenit atunci nepotului de trei ani al lui Kuan Hsu, proclamat împărat sub numele de Hsuan Tung.
Au urmat trei ani de nesiguranţă, marcată de o convingere tot mai accentuată că familia imperială a pierdut mandatul Cerului. în octombrie 1911 („Zecimea Dublă"), explozia accidentală a bombei unui conspirator a declanşat revolta în Wuchang, capitala provinciei Hupei. A urmat apoi o serie de evenimente care au obligat, în final, familia imperială să abdice şi au dus la ridicarea şi decăderea Republicii, la dictatura naţionalistă§i, în final, la triumful Partidului Comunist.
în decembrie, Sun Yat-sen s-a întors din străinătate şi a fost ales primul preşedinte provizoriu al Republicii China. în Nantai, unde a
22
avut loc învestitura, noul preşedinte a format un guvern bazai pe voinţa populară. Pentru a-şi manifesta public respingerea stăpânirii manciuriene, adepţii lui Sun şi-au tăiat cozile, părul lung împletit fiind un semn al supunerii faţă de conducătorii manciurieni, impus cu forţa de aceştia. De acum înainte, băieţii nu-şi vor mai împleti cozile unul altuia înainte de a pleca la şcoală. Generalul manciurian, care în trecut răspândea groaza printre oameni, implora acum milă, iar soldaţii lui alergau îngroziţi să-şi caute adăpost pe dealuri. După două mii de ani, „Tronul Dragonului" a fost distrus de guvernul care, sperau oamenii, va construi o republică democratică în China.
Dar Sun şi majoritatea revoluţionarilor din sud care gândiseră revolta populară erau bărbaţi proveniţi din exil, care pierduseră contactul cu ţara lor şi care îşi închipuiau că vor putea să construiască în China o democraţie de tip occidental, nedându-şi seama că acestei democraţii îi lipseau structurile de bază. Cum era de aşteptat, împotriva lui Sun s-a ridicat un bărbat din nord, Yuan Shihkai, un general al vechiului imperiu, care a uneltit pentru a ajunge preşedinte în locul lui Sun. înainte de a fi exilat din nou, în 1913, dr. Sun a fost constrâns să organizeze o „A Doua Revoluţie" în oraşele-porturi din sud.

Familia Nee s-a implicat adânc în aceste evenimente. Mişcarea lui Sun, „Iubeşte-ţi Patria", le-a câştigat inimile, dar Ni Weng-hsiu era un om retras, care nu putea rosti un singur cuvânt în public; soţia lui, în schimb, era contrariul. Vorbea cu elocvenţă şi putere, fiind întotdeauna gata să-şi afirme şi să-şi manifeste eliberarea din sistemul vechi de legi morale care impuneau subordonarea femeii. Nepăsătoare faţă de luptele şi vărsarea de sânge din jurul ei, a pornit într-un tur de prelegeri, după ce a donat public propriile ei bijuterii de aur pentru cauza pe care o susţinea, gest care a impresionat pe mulţi şi i-a determinat să acţioneze similar. Prin corespondenţă asiduă, a pus bazele Societăţii Patriotice a Femeilor, sprijinită de conducători locali importanţi, iar ea a fost aleasă secretar general. In 1913, când Sun a făcut o vizită în Foochow', Huo-ping a avut un rol important în recepţia dată de preşedinte. Cu acel prilej a descoperit că secretara particulară a dr. Sun, domnişoara Song, era o fostă colegă

de clasă de la şcoala din Shanghai. împreună cu aceasta, Huo-ping a luat parte la fiecare festivitate care s-a ţinut în timpul turneului prezidenţial de patru zile.

Watchman avea acum zece ani, fiind capabil să asculte cu un interes specific vârstei discuţiile politice. Fără îndoială, revoluţia adusese o nouă speranţă pentru ţara lui. La început, un val de înclinaţie pro-occidentală promitea să ducă la răspândirea lucrării creştine misionare, astfel că, se gândea el, poate va avea posibilitatea să studieze undeva în străinătate. Un an mai târziu, însă, a izbucnit războiul în Europa, iar chinezii şi-au pierdut admiraţia pentru apuseni. Revoluţia chineză părea şi ea să fie precum un copil născut mort; ţara era dezmembrată de conducători locali şi de japonezii care, chipurile, trimiteau chinezilor ajutoare pentru participarea la război. Pe 18 ianuarie 1915, Japonia şi-a prezentat cele „21 de Solicitări" care, începând cu pretenţia teritorială asupra provinciei Shantung, ar fi transformat China într-un stat-marionetă.[2] în acel an, preşedintele Yuan a anunţat, încântat, revenirea la vechiul Tron al Dragonului, dar şi-a încheiat în curând zilele acoperit de ruşine.

în 1916, la 13 ani, Watchman s-a înscris la Gimnaziul din Foochow, o şcoală de tip occidental care punea accent pe limbile străine. Apoi îşi va continua studiile la Liceul de Limbă Engleză „Sf. Marcu". Acest liceu făcea parte dintr-un complex al misiunii Bisericii Anglicane din Nantai care cuprindea şcoli primare, gimnaziale, normale, facultăţi şi seminarii teologice cu aproape 400 de elevi şi care era cunoscut sub numele de Colegiul „Trinitatea" din Foochow. Personalul era alcătuit în principal din irlandezi de la Colegiul „Trinitatea" din Dublin.[3]

Watchman era un elev bun la învăţătură, reuşind să recupereze ocazionalele rămâneri în urmă din cauza îmbolnăvirilor, îmbolnăviri pe care prietenii i le imputau bunicii lui materne, care-l răsfăţa constant, în mod frecvent el era cel mai bun elev din clasă. îi plăcea să-şi însemneze numele pe toate cărţile, cu cerneală roşie opacă, folosind un soi de sigiliu pe care-l făcuse chiar el, sau cu o vopsea specială care, mai târziu, va avea o importanţă aparte. El avea un fel de a fi care demonstra sinceritate, amestecată cu o umbră de pedan-

terie şi un acut simţ al dreptăţii, pe care-l manifesta atunci când cineva era nedreptăţit. Nu avea înclinaţie spre jocurile în echipă - **basket,** volei sau fotbal -, părând că-i lipseşte energia pentru aşa ceva, deşi creştea rapid, fiind acum un tânăr zvelt şi cu un cap mai înalt decât majoritatea colegilor lui.

Curând căpătă uşurinţă în exprimarea în dialectul mandarin, vorbit în nord, şi care acum devenea limba naţională, vorbită de întregul popor. Toate cărţile şi materialele citite de el până atunci fuseseră scrise în stilul clasic, apreciat de literaţi şi încă cerut în şcolile ce făceau parte din sistemul de stat. Dar China trecea printr-o renaştere culturală. Unii scriitori şi poeţi au iniţiat trecerea la un mod de exprimare care fusese, până atunci, apanajul autorilor romanelor ieftine. în consecinţă, Watchman şi colegii lui au devenit, în ascuns, cititori de romane ieftine. în 1922, Ministerul Educaţiei va aproba oficial rescrierea manualelor şcolare în acest dialect. Acest lucru se va dovedi a avea un efect uriaş în răspândirea ideilor prin literatură şi, nu în ultimul rând, a gândirii creştine în rândul populaţiei.

Dar religia era, în acel moment, în dizgraţie în rândul studenţilor, în 1918, Chen Tu-hsiu, decan al Facultăţii de Litere din Pekin, un om cu o influenţă considerabilă în cultura chineză, lansase o mişcare antireligioasă, prin intermediul revistei *Tineretul Nou.* Mişcarea sa se va dezvolta într-o federaţie care va lupta împotriva creştinismului.[4] Chen va ajunge, mai târziu,

secretar general al Partidului Comunist. Un eveniment cu consecinţe importante a fost acela declanşat de Mişcarea „4 Mai". O dată cu încheierea Primului Război Mondial şi intrarea în vigoare a Tratatului de la Versailles, în 1919, China se aştepta să primească înapoi teritoriile din Shantung pe care Germania le deţinuse multă vreme. Dar, în loc de aceasta, Marea Britanie şi Franţa au încredinţat influenţa asupra Chinei unei alte ţări aliate, Japonia. Indignarea tinerilor chinezi la auzirea veştii pe care ei au interpretat-o ca pe o trădare din partea guvernului lor incompetent a dus la izbucnirea, pe 4 mai 1919. a unei ample mişcări spontane de protest în rândul studenţimii din Pekin, condusă de un tânăr de 23 de ani numit Chou En-lai.[5] Au urmat greve conduse de studenţi în Shanghai şi Foochow şi răspândirea noilor idei marxiste, înlesnită

de oferta guvernului sovietic din 1920 de a renunţa la drepturi extrateritoriale. Mişcarea „4 Mai" va avea o influenţă semnificativă în pregătirea terenului pentru comunismul chinez. Watchman era, în acel moment, în vârstă de 16 ani şi sensibil la tulburările din rândurile studenţilor. Dar se poate că perspectiva apropiată de a studia la „Sf. Marcu" a contribuit la contracararea în el a dezamăgirii puternice de care erau afectaţi cei din jurul lui. Existau multe motive pentru această atmosferă generală de dezamăgire. Lupte sporadice continuau în provincie între conducătorii din nord şi cei din oraşul divizat şi slăbit Kuomintang, soldaţii armatelor trecând repede de la lupte la acte de vandalism (dacă există, într-adevăr o distincţie) ori de câte ori solda era prea mică sau lipsea. Unii colegi de şcoală ai lui, întorşi din zone rurale, povesteau despre haosul care pusese stăpânire pe acele aşezări şi despre nemulţumirea crescândă a ţăranilor.

Nici în familia lui lucrurile nu mergeau prea bine. Toţi îşi pierduseră interesul pentru implicarea mamei lor în treburile de partid. Cu câtva timp în urmă, ca gest de recunoaştere publică a zelului ei politic, guvernatorul provinciei Fukien, Suen Tao-ren, o nominalizase pentru un premiu, care s-a materializat în Ordinul Clasa a Doua pentru Patriotism. După acest eveniment, însă, entuziasmul ei a dispărut. Dragostea de ţară a făcut loc, povesteşte ea, bucuriei oferite de laude şi poziţie socială. Distracţia a luat locul frecventării bisericii şi „în urma contactului cu revoluţionarii necredincioşi, am devenit eu însămi ca o necredincioasă". Doamnele din societatea mondenă veneau la ea acasă pentru a juca cărţi şi jocuri de noroc în fiecare zi, iar atunci când pastorul metodist făcea apel pentru vreo contribuţie bănească, Huo-ping răspundea batjocoritor: „Ia loc şi aşteaptă să văd cât câştig. Dacă voi câştiga mult, îi voi da şi Lui ceva!" Bietul om se conforma. Chiar şi masca de creştină dispăruse, povesteşte ea. Până şi pedepsele pe care le aplica Huo-ping copiilor ei, de obicei juste şi imparţiale, păreau acum să fie marcate de nerăbdare şi nedreptate. într-o zi a anului 1920, la încheierea sărbătorilor de iarnă, un ornament valoros din casă a fost găsit spart. Convinsă că Watch-

man era vinovatul, 1-a forţat să-şi mărturisească vina. Când acesta a refuzat s-o facă, Huo-ping 1-a supus la umilinţa bătăii. Este adevărat că, mai târziu, descoperind că nu el fusese vinovatul, a avut mustrări de conştiinţă, dar nu şi-a recunoscut fapta. Watchman s-a întors la liceu cu amărăciune şi durere în suflet.

în aceeaşi lună ea a primit o veste neaşteptată. Dora Yu, femeia care o impresionase atât de mult cu ani în urmă, în Shanghai, urma să sosească în Foochow de Anul Nou chinezesc, pentru a conduce câteva adunări de trezire spirituală în biserica metodistă „Tien An". Domnişoara Yu era cunoscută ca fiind o evanghelistă plină de har; călătorise mult vizitând misiunile din nordul Chinei şi din Coreea şi îşi întemeiase propriul seminar biblic în Shanghai. Huo-ping nu o mai întâlnise din acea zi a anului 1898 când, impresionată, voise să-i dăruiască uri inel. înainte ca Dora să-şi înceapă seria de întâlniri de evanghelizare, Huo-ping a invitat-o la masă, laolaltă cu un grup de prietene cu care juca cărţi. Le-a vorbit acestora cu căldură despre Dora şi, la sfârşit, a anunţat: „Mâine, d-a Yu va predica la Sala „Pacea Cerească". Vă rog să veniţi toate." Cineva a întrebat: „Vii şi tu?" „Bineînţeles", a răspuns ea. Prima întâlnire a avut loc pe 15 februarie. Huo-ping şi prietenele sale au venit din timp şi au ocupat locuri în faţă. Dora s-a ridicat pentru a anunţa mesajul din partea Domnului: „Să nu atingi nimic din ceea ce este sortit pierii, sau vei muri."[6] Acesta a fost mesajul pe care 1-a

propovăduit cu putere în ziua aceea şi în ziua următoare, dezvoltând subiectul morţii spirituale care-1 separă pe om de Dumnezeu. Predica a plictisit-o pe Huo-ping. Cunoştea aceste lucruri din copilărie, şi hotărî că două zile de predici erau de ajuns, iar prietenele sale se foiau în scaune, regretând jocurile de cărţi pe care nu le-au putut juca.
Astfel, în a treia şi a patra zi, grupul de prietene şi-a reluat îndeletnicirea cu însufleţire, însă Huo-ping avea mustrări de conştiinţă. „Jucam ca şi cum aş fi fost deja moartă. Ştiam că Duhul lui Dumnezeu se ocupa de mine." După două zile, n-a mai suportat. „Sunt creştină!", strigă ea pe neaşteptate către prietenele sale. „D-a Yu a venit de departe pentru a predica aici. A nu fi prezentă este o lipsă de bună-cuviinţă. **Puteţi** spune ce vreţi, eu nu mai joc mâine!"
27
A doua zi, Dora a văzut-o venind şi s-a apropiat să o întâmpine. „Unde ai fost?", o întrebă candid. „Nu m-am simţit bine", minţi Huo-ping. D-ra Yu a privit-o cu bunătate. „Fie ca Domnul să te vindece". Cuvintele ei au avut un mare impact asupra lui Huo-ping. Ce departe erau jocul de cărţi de boală! Ochii minţii i s-au deschis atunci şi a văzut gravitatea înşelătoriei ei. S-a foit pe scaun tot timpul cât a durat predica, simţindu-se vinovată şi descoperită de cuvintele elocvente ale Dorei. Avea patruzeci de ani, era o persoană publică şi nu concepea ca altcineva să îi expună, cu atâta limpezime, faptele ascunse. Se gândea că aceasta va fi ultima adunare la care va mai participa. Dar când d-ra Yu a întrebat-o dacă va mai veni şi în ziua următoare, cum ar fi putut oare să-şi găsească scuze din nou? La următoarea adunare, slujitoarea Domnului a istorisit suferinţele lui Isus pe cruce pentru păcătoşi. „Mi se părea că fiecare propoziţie pe care o rostea mi-era adresată mie", spune ea. „Mulţumesc Domnului că puterea Lui m-a adus înapoi pe cale." Punctul culminant a fost atunci când Huo-ping I-a mărturisit Domnului nevoia ei şi I-a mulţumit pentru mila Lui. Harul Lui o biruise. Soţul ei, care participase la câteva întâlniri de evanghelizare, era uimit. „Nu dormi şi nici nu mănânci, în schimb plângi. Alţii sunt fericiţi când se convertesc! Dacă acesta este efectul asupra ta, renunţă!" „Dar nu ştii ce a fost în inima mea!", exclamă ea. „Te-am minţit. Am folosit bani din venitul familiei pentru jocuri de noroc", şi continuă să-i mărturisească modurile în care îl înşelase. Apoi veni rândul lui să-şi mărturisească greşelile şi, curând, plângeau amândoi. Pacea pe care o exprima numele ei a pus, în cele din urmă, stăpânire pe ea. De atunci nu a mai jucat niciodată cărţi sau j ocuri de noroc.
Liceenilor li se permitea să participe la adunările d-rei Yu şi câţiva au fost prezenţi. Plină de bucurie, Huo-ping s-a oferit să o traducă pe d-ra Yu, din dialectul acesteia în dialectul vorbit în Foochow. Watchman lipsise de la toate întâlnirile. Influenţat de agnosticismul prietenilor săi, ajunsese să fie şi dezamăgit de eşecul creştinismului în familia sa. Deşi mama lui 1-a invitat să participe, şi el era la fel de încăpăţânat ca şi ea, astfel că a refuzat-o. Huo-ping trebuia să se aştepte la o astfel de reacţie din partea lui. Acum deci a sosit confruntarea. Ştia că trebuia să-i mărturisească lui Watchman
28
nedreptatea pe care i-o făcuse, dar mândria ei se împotrivea **unei** asemenea umiliri. Un astfel de gest din partea ei ar fi fost **fără** precedent. Nu învăţa oare Confucius că părinţii au întotdeauna **dreptate?**
Mai era, însă, un lucru pe care trebuia să-1 îndrepte, şi era hotărâtă s-o facă. Cumpără cu 3 dolari o Biblie şi o carte de cântări, cu **care** să iniţieze timpul de părtăşie în familie. în ziua următoare începu să cânte prima cântare, dar Duhul lui Dumnezeu o opri. Dacă dorea să-L laude pe Domnul în mod public, trebuia să-I mărturisească toate greşelile. „Dar cum pot eu, în calitate de mamă, să-i mărturisesc păcatul copilului meu?" Dumnezeu i-a răspuns desluşit: „Trebuie s-o faci, este singura cale."
în timp ce soţul şi copiii o priveau fără să înţeleagă nimic, ea s-a întors brusc către Watchman şi 1-a cuprins cu braţele. „De dragul Domnului Isus, mărturisesc că te-am bătut pe nedrept şi la mânie." „Este adevărat, onorată mamă", răspunse el fără ocolişuri, „şi te-am urât pentru asta." „Iartă-mă, te rog!", îl imploră ea, uitându-se ţintă în ochii lui. Dar el privi aiurea fără să-i răspundă. Timpul de rugăciune în familie continuă.
în acea noapte, Dumnezeu îi vorbi lui Watchman. Acesta fusese adânc mişcat de mărturisirea lui Huo-ping. Nu auzise niciodată de vreun caz în care un părinte chinez să se comporte astfel. Pesemne că mesajul d-rei Yu a fost foarte puternic dacă a produs o asemenea schimbare în

mama lui. Creştinismul trebuie să fie mai mult decât un simplu crez. Se hotărî să meargă şi să descopere singur răspunsurile la nedumeririle sale. în dimineaţa următoare s-a sculat devreme. „Sunt pregătit să merg s-o ascult pe Yu Tzi-tu", i-a spus mamei lui. S-a dus şi, înainte ca predica să se încheie, mesajul ei născuse în inima **lui** nevoia de pocăinţă pentru păcate. Aflase mântuirea în Isus, Prietenul său. Se angaja să-L slujească pe Dumnezeu din toată inima şi cu **toată** puterea lui, şi nu şi-a încălcat niciodată promisiunea. Ca răspuns. Dumnezeu a produs în el naşterea din nou care i-a **schimbat** viaţa întru totul. Rugăciunea lui Huo-ping, făcută cu mulţi ani **în urmă, a** fost ascultată.
Putem recunoaşte mâna lui Dumnezeu şi în împlinirea **acestor** lucruri la timpul potrivit? Acea perioadă era una tulbure, în care
29
numeroase ideologii noi solicitau atenţia şi mintea chinezilor, ducând la convingeri puternice. Un bărbat cu zece ani mai în vârstă decât Watchman devora scrierile lui Marx care începeau să apară în limba chineză şi ajunse să fie convins de argumentele cuprinse în ele. Născut în 1893 într-o familie de ţărani, Mao Tse-tung, cândva ajutor de bibliotecar la Universitatea din Pekin şi mai apoi agitator politic, sosise în Shanghai în primăvara anului 1920 pentru a se întâlni cu Chen Tu-hsiu. Au discutat despre lucrările lui Marx şi, ascultând crezul politic al lui Chen, Mao deveni un comunist convins.[7]
Pârâiaşul ideologic se va transforma într-un torent. Dar cursul vieţii lui Watchman intrase pe o linie dreaptă.
30

DEDICAREA

Când Watchman Nee s-a întors la Dumnezeu, la vârsta de 18 ani, predarea lui a fost foarte hotărâtă. El a mărturisit mai târziu unui prieten că, în acele zile în care a participat la adunările Dorei Yu, a cântărit bine lucrurile, ştiind că pentru un creştin nu există decât două posibilităţi: totul sau nimic. Nu spune Biblia despre ucenicii lui Isus că „au lăsat totul şi L-au urmat"?[1] El a înţeles că a fi mântuit înseamnă ascultare până la moarte faţă de Cel care cere totul.
Şi de ce nu? într-unui din magazinele din vechiul oraş, un meşteşugar petrecuse şase ani sculptând în lemn trei frunze albe pe fundalul negru al lemnului lăcuit al paravanului. Pentru această muncă, era plătit cu 80 de cenţi pe zi, „fie ploaie, fie soare, sărbători sau revoluţie", după cum se exprimase patronul magazinului, plus mâncare şi o scândură pe care să doarmă. După ce va căpăta dexteritate, va mai putea să sculpteze încă două astfel de paravane, după care, probabil, nervii şi vederea îl vor lăsa şi nu va mai fi în stare să lucreze.[2] Dacă talentele native ale oamenilor puteau fi astfel risipite, în beneficiul unui patron avar, exista ceva prea bun ca să fie înapoiat unui Dumnezeu care nu îşi cruţase singurul Său Fiu?
Apoi Watchman dădu peste cuvintele lui Pavel: „Daţi-vă pe voi înşivă lui Dumnezeu ca vii, din morţi cum eraţi; şi daţi lui **Dumnezeu** mădularele voastre, ca pe nişte unelte ale dreptăţii".[3] **„Dumnezeu** îmi cere, deci, să consider că toate aptitudinile mele îi aparţin Lui", spunea el mai târziu. „Nu îndrăzneam să risipesc banii, **timpul** sau capacităţile fizice sau mentale cu care eram înzestrat, **întrucât nu** erau ale mele, ci ale Lui. Acea descoperire a fost foarte **importantă.** Viaţa creştină adevărată de abia atunci a început pentru **mine."**
31
Atunci, brusc, şi-a dat seama că exista un lucru pe care trebuia să-1 îndrepte. La unul din cursuri, „Cunoştinţe Biblice", Watchman fusese foarte apatic, iar dezinteresul său se materializase constantin note mici. Ca vlăstar al unei familii creştine, însă, se gândise că nu e potrivit să aibă asemenea rezultate slabe la învăţătură într-un liceu al unei misiuni creştine. Hotărâse, aşadar, să se ajute la examene de nişte notiţe scrise pe palme, ce puteau fi ascunse sub mânecile largi. Această practică dusese la îmbunătăţirea notelor până la nivelul celor de la alte obiecte, astfel că profesorii nu au bănuit nimic.
După naşterea sa din nou, el abandonă acea practică şi acum, oricât ar fi încercat, nu putea să obţină note de trecere. Se gândi că Dumnezeu nu-1 putea ajuta atât timp cât nu-şi recunoştea păcatul. Avea, însă, motive de ezitare. Directorul şcolii îi prevenise pe elevi că oricine va fi prins copiind va fi exmatriculat, iar exmatricularea ar fi distrus orice speranţă de primire a

unei burse de studiu în străinătate. (Ultimii doi ani la „Trinitatea" echivalau atunci cu primul an universitar la Colegiul „Sf. Ioan" din Shanghai.) A trecut prin chinuri interioare până să decidă că Isus Cristos era mai important pentru el decât cariera. Merse la director şi-i relată acestuia ce făcuse şi de ce trebuia să-i mărturisească acum acele lucruri şi, spre marea lui uşurare, nu fu exmatriculat.
După trei luni de la convertirea lui Watchman, Dora Yu reveni în Foochow, oprindu-se la nord de Amoy pentru a se adresa fetelor de la liceul din oraş şi, din nou, „multe vieţi au fost transformate".[4] La acea vreme, provincia era instabilă, cu lupte sporadice în zonele rurale şi în oraşe pentru stabilirea sferelor de influenţă. Pe 9 mai, băieţii de liceu au fost duşi să demonstreze împotriva japonezilor, întrucât în această „Zi Naţională a Ruşinii", China îşi amintea de cele „21 de Solicitări" ale Japoniei din 1915. Tulburările au continuat şi, pentru al doilea an consecutiv, orarul liceului a avut de suferit.
Văzând aceasta, şi simţind nevoia să-şi adapteze viaţa la credinţa sa, Watchman încetă să mai frecventeze liceul. Colegii lui de clasă nu ştiau ce se întâmplase cu el, iar familia lui păstră secretul până când Watchman îşi reluă cursurile, câteva luni mai târziu. în acel răstimp, a făcut o călătorie până la Shanghai, oraş în care mişcarea

„Noul Val" din învăţământ, stimulată de vizitele lui John Dewey, Bertrand Russell şi Tagore, avea un mare impact asupra **gândirii** studenţilor. Dar nu şi asupra gândirii lui Watchman. El venise la Shanghai pentru a participa la cursurile de cunoştinţe din Scriptură, ţinute la Şcoala Biblică a d-rei Yu. Şi-a dat toată silinţa să înveţe cât mai bine, iar profesoara era excelentă. De la ea a învăţat Watchman să se încreadă doar în Dumnezeu în toate nevoile sale, după exemplul Dorei, care se condusese după acest principiu toată viaţa. A mai învăţat să lase Cuvântul lui Dumnezeu să vorbească inimii lui, şi nu doar să-1 acumuleze în mintea lui.
Când s-a întors, mama lui i-a spus pe un ton categoric: „Acum du-te la liceu şi încheie anul şcolar." Aşa făcu şi, întrucât cursurile se ţinuseră haotic din cauza evenimentelor politice, Watchman recupera uşor orele de şcoală pierdute. Era acum un tânăr schimbat şi hotărî să nu mai piardă nicio clipă. începu să înveţe cu zel şi, în acelaşi timp, alcătui o listă cu numele colegilor săi şi începu să se roage pentru fiecare dintre ei şi să le vorbească despre credinţa lui în Domnul Isus Cristos. La început râdeau şi-şi băteau joc de el, văzând cum poartă cu el o Biblie pretutindeni unde mergea. Dar, deoarece el o citea constant, ştia ce conţine. îşi propusese să parcurgă 19 capitole din Noul Testament în fiecare zi şi era gata să discute cu oricine era dispus să-1 asculte despre mesajul Scripturii. încetul cu încetul, viaţa schimbată şi sinceritatea sa vădită le-au captat atenţia colegilor săi.
Un elev la Şcoala Navală dintr-o provincie cantoneză, **Wilson** Wang, originar din Foochow, se transferase de la secţia nautică pentru a se înscrie în clasa lui Watchman la „Trinitatea", în anul şase. Acesta a fost primul care a participat la adunările de rugăciune din capela liceului. De abia după un an au apărut primele roade ale acelor adunări, dar treptat, după multe discuţii cu Watchman, câţiva băieţi au ajuns la credinţa mântuitoare în Cristos, în care au **descoperit** bucuria pe care o căutaseră până atunci. Dintre aceşti **tineri** se distingeau Simon Meek, din cartierul Lien Chieng, **Luca** şi **K.ll.** Weigh, ambii din Kutien.
Nemulţumindu-se să fie martori ai lui Cristos **doar** în liceul în care învăţau, aceşti băieţi au pornit să ducă vestea cea bună a

Evangheliei în tot oraşul, folosindu-se de ocaziile oferite de zilele de duminică, de serbările şcolare sau de grevele frecvente ale studenţilor. Şi-au făcut rost de un gong puternic, pe care-1 foloseau când străbăteau cântând străzile, propovăduind tuturor celor care se opreau să asculte vestea despre un Mântuitor viu. în oraş era zgomot mereu, provenind de la tobe, pocnitori şi porci care guiţau, de la strigătele negustorilor, sau orchestrele chemate la înmormântări. Nişte zgomote în plus nu supărau pe nimeni. Tinerii împărţeau pliante, purtau pancarte şi afişe pe care scriseseră, cu litere mari cum se ajunge la mântuire. Afişele erau lipite pe pereţi, printre reclame la ţigări, lămpi cu kerosen, picturi în culori aprinse înfăţişând tigrul albastru care mănâncă oameni - teroarea locuitorilor de pe dealurile din jungla sudică. Apoi şi-au confecţionat nişte tricouri albe pe care au scris cu litere roşii: „Dumnezeu a iubit lumea păcătoşilor" şi „Isus Cristos este Mântuitorul viu". Locuitorii suburbiilor de pe ambele maluri

ale râului au devenit, în curând, conştienţi de o trezire spirituală printre creştini.
La Ma Wei, Watchman a descoperit un suflet-pereche, care-i va deveni prieten bun. Când sosi acolo cu vaporul, la întoarcerea din Shanghai, o contactă, la sugestia Dorei Yu, pe d-ra M.E. Barber, o fostă misionară anglicană care acum lucra independent. Născută'la Peasenhall, Suffolk, Margaret Barber s-a dus la Foochow în 1899 sub egida C.M.S. (Church Mission Society - Societatea Misionară a Bisericii) şi a lucrat vreme de şapte ani ca profesoară de gimnaziu. Societatea a reţinut-o ca pe o lucrătoare plină de zel şi devotament, cu o „personalitate iradiantă". Totuşi, pe când era în concediu în Anglia, în 1909, Margaret a cunoscut cercetarea lui Dumnezeu cu privire la botez şi s-a dus să discute acest subiect cu D.M. Panton, slujitor la Surrey Chapel din Norwich. După cum era de aşteptat' episcopul ei i-a scris sfătuind-o să nu se mai întoarcă în Fukien. Cu toate acestea, ea s-a întors, la vârsta de 42 de ani, cu credinţa că Dumnezeu îi va purta de grijă şi cu sprijinul rugăciunilor credincioşilor din congregaţia Surrey Chapel.
Curând, un predicator chinez independent, Li Ai-ming, i s-a alăturat în lucrare şi, pentru a nu-i pune într-o situaţie jenantă pe
34
foştii ei colegi din Nantai, Margaret a închiriat o casă a unui **misionar** american ce era pe punctul de a pleca acasă. Chiria era mică, iar casa era amplasată la Pei Ya Tam (White Teeth Rock - *Stânca Dinţilor Albi),* peste drum de ancoraj. Aici, împreună cu d-ra M.L. Ballord, mai tânără decât ea cu 20 de ani, şi-a stabilit baza viitoarei ei lucrări.
Amândouă au lucrat timp de 10 ani printre femeile din zonă şi, atunci când aveau ocazia, printre bărbaţi. Mergeau periodic la Foochow pentru a distribui pliante în pieţe, însă erau limitate în lucrare din cauză că femeile misionare erau privite cu neîncredere şi, de asemenea, din cauza întunericului spiritual care domnea în provincia chineză. în primul an al lucrării în Foochow, Margaret Barber participase la botezul creştin al unui preot budist, odinioară renumit pentru ataşamentul lui faţă de Budda. Astfel de lucruri nu se mai întâmplau acum. Creştinizarea Chinei rurale părea un vis îndepărtat dacă, şi-au spus ele, Dumnezeu însuşi nu alege şi cheamă în lucrare tineri, bărbaţi şi femei, de pe tot cuprinsul ţării. Şi de ce nu ar face-o? Au început să se roage constant pentru acest lucru.
într-o zi a anului 1921, o navă de război chineză ancoră la White Teeth Rock. Un ofiţer coborî şi, în timp ce trecea prin Vamă, fu impresionat de cântarea pe care o cânta un grup de creştini care construiau sediul unei misiuni. Merse să-i cunoască şi se prezentă: era Wang Tsai (Leland Wang), originar din Foochow şi fratele lui Wilson Wang, coleg de clasă cu Watchman. După ce absolvise Colegiul Naval Chefoo, fusese repartizat pe o navă staţionai;! la Nanking. în timpul misiunii sale de acolo, a crezut în Cristos. Avea 23 de ani şi se hotărâse să-şi părăsească slujba de pe vas şi să se dedice vestirii Evangheliei. Leland era dovada că Dumnezeu răspundea rugăciunilor celor două misionare.
Casa fraţilor Wang era în suburbia Chien Shan, pe deal, **puţin** mai sus de casa familiei Nee, astfel că Wang Tsai a ajuns repede să-i cunoască pe Watchman şi prietenii lui. De îndată ce **S-au** îndeplinit toate formalităţile cu privire la părăsirea slujbei, Tsai s-a întors acasă pentru a-şi începe lucrarea de evanghelist, lucrare pentru care s-a dovedit a fi înzestrat. Fiind puţin mai în vârstă decât ei şi
35
având mai multă experienţă de viaţă, era privit cu mult respect de grupul de studenţi credincioşi.
Casa familiei Nee deveni şi ea un centru de activităţi de tip nou după ce Domnul a lucrat la inima lui Huo-ping. Oamenilor le-a luat ceva timp ca să se obişnuiască cu realitatea că agitatorul politic devenise un lucrător creştin, dar, curând, datorită mărturiei ei şi a cunoştinţelor biblice acumulate, doamna Nee a fost solicitată să îndeplinească lucrarea de predicator metodist în adunările de femei din nordul provinciei Fukien. După ce, cu ajutorul unei prietene, a învăţat dialectul pai-hua, a putut să slujească într-o zonă mai extinsă. Ea umbla cu Dumnezeu şi făcea voia Lui în toate lucrurile, îndrep-tându-şi fără zăbavă greşelile, lucruri pentru care se pare că Dumnezeu a binecuvântat-o în lucrare.
Deşi era deseori plecată de acasă, ea era atentă la nevoile familiei ei. într-o vară, după ce predicase la întâlnirile misiunii YMCA din Foochow, a refuzat invitaţia de a-şi prelungi

şederea la misiune pentru a se odihni, simţind că Dumnezeu o atenţionează de ceva ce urma să se întâmple acasă. Seara, în timp ce se plimba cu soţul ei pe malul râului, în dreptul casei lor, ea remarcă faptul că aerul era foarte uscat: „Mă tem să nu izbucnească vreun incendiu." Dimineaţa devreme, au fost treziţi de strigătele disperate ale oamenilor ale căror case din paie şi bambus luaseră foc. S-au rugat, şi Domnul i-a asigurat că focul nu va ajunge la casa lor şi că nu va fi nevoie să-i scoale pe copiii mai mici. Vântul îşi schimbă direcţia şi începu să bată dinspre sud, iar focul, care distrusese douăsprezece case, se opri la câţiva metri de casa lor.
Ni Weng-hsiu a fost foarte mişcat de această dovadă a purtării de grijă divine, dar nu i-a plăcut când, o săptămână mai târziu, în timp ce se plimbau într-o seară călduroasă, soţia lui a vorbit iarăşi despre temerea de un nou incendiu. Gălăgia care i-a trezit, de această dată, la ora 4 dimineaţa, a fost mai îngrozitoare decât prima dată. Vântul puternic ajuta la răspândirea focului, care se îndrepta spre nord, dinspre piaţă. „Crezi că focul ne va arde casa de data aceasta?", o întrebă soţul ei. Huo-ping îşi îndreptă inima spre Domnul, dar nu-i putu spune decât. „S-ar putea." în consecinţă, îi trezi mai întâi pe 36
copiii mai mari, după care începură să-şi scoată din casă **lucrurile** esenţiale. La un moment dat, îi veni în minte capitolul 18 **din** cai **tea** (îeneza, în care Avraam încheie prematur (credea ea) rugăciunea pentru Sodoma[5]. Dumnezeu părea că o mustră, adresându-i **întrebarea** „De ce nu te rogi?"
Şi-a abandonat, atunci, activităţile şi a îngenuncheat din nou **pentru a** se ruga. „O, Doamne, în acest cartier din Foochow, familia noastră este singura care crede în Tine. Dă-mi un răspuns pentru **aceşti** necredincioşi, ca ei să nu poată spune ,Unde este Dumnezeul **tău** ;icum?"' Imediat primi încredinţarea: „O mie să cadă alături de tine, si zece mii la dreapta ta, dar de tine nu se va apropia."[6] **Primind** această asigurare ca din partea Domnului, îi spuse şi soţului ei vestea bună. Dar flăcările se apropiau cu repeziciune de casa lor, iar el o mustră aspru pentru inactivitate. Apoi incredibilul se produse. Hrigada de pompieri, împiedicată de prăpădul din preajma capului de pod, ajunse pe calea apei chiar la casa lor, pe care o transformară în cartier general pentru lupta cu focul. Eforturile lor, combinate cu schimbarea direcţiei vântului şi cu o aversă de ploaie, au împiedicat răspândirea focului, care s-a oprit la distanţă de două case de locuinţa lor. Cele două incendii în decurs de o săptămână au lăsat o insulă de cinci case neatinse de nenorocire într-o zonă distrusă de pârjol. Cum putea o asemenea îndurare să nu fortifice credinţa familiei Nee în Dumnezeu?
într-o zi, întorcându-se de la o adunare creştină unde predicaşi.', Huo-ping află că misionarele de la White Teeth Rock o **căutaseră.** Nu le cunoştea personal, dar ştia că Watchman şi prietenii lui mergeau uneori la Pagoda pentru lecţii biblice. Ea evitase, de **fapt,** să le întâlnească, de când aflase că Dora Yu, în drum spre **Shangha** i, se oprise acolo pentru a fi botezată de cele două misionare. **Acest** lucru, se gândi Huo-ping, a distrus bună parte din ceea ce se **realizase** prin adunările de trezire ţinute de ea şi nu se sfii să-şi spună deschis părerea cu privire la acest lucru.
Dar acum, cu două zile înainte de Paşte, Watchman veni să-i vorbească. îi spuse că, în cele trei zile libere în caic nu ;ivc;i cursuri, dorea să meargă la Ho Sheo-ngen (numele **chinezesc pe** care ii
37
dăduseră d-rei Barber) pentru a participa la adunările de studiu biblic. „Vreţi să veniţi cu mine?", o întrebă el. „Aşteaptă să-L întreb pe Domnul", răspunse ea şi urcă la etaj. îngenunche şi se rugă, apoi, în timp ce se pieptăna, simţi că Dumnezeu îi spune: „Du-te şi botează-te!" Ea fusese botezată în rit creştin la o vârstă fragedă, împreună cu mama ei. Dar acum, Dumnezeu îi cerea să înfăptuiască public lucrul împotriva căruia vorbise cu vehemenţă: să-şi declare credinţa, care acum era dublată de cunoaştere. Atunci fu convinsă că Domnul era Cel care o îndemna la acest act de supunere. îşi aminti cuvintele Tatălui către Isus la botezul Acestuia: „Tu eşti Fiul meu preaiubit, în Tine îmi găsesc toată plăcerea Mea."[7] După ceva timp, coborî şi-i spuse lui Watchman că hotărâse să-1 însoţească la misiunea d-rei Ho şi, mai mult, că dorea să fie botezată. „Şi eu merg acolo pentru a fi botezat", îi răspunse el aproape instantaneu.
Şi pentru el fusese o chestiune de ascultare - aceea de a-I da lui Dumnezeu „răspunsul unei conştiinţe curate". Citise în Noul Testament cuvintele lui Pavel, care fac legătura între botez şi

moartea lui Cristos, şi ale apostolul Petru, care asociază botezul cu domnia Lui, şi avusese revelaţia a două lumi ostile, precum şi imposibilitatea de a sluji, simultan, stăpânilor lor - dumnezeului acestei lumi şi Domnului vieţii. Ştia că era necesar să exprime public ruptura lui cu una din aceste două lumi şi devotamentul său total faţă de cealaltă. „Ies din sistemul guvernat de Satan şi îmi pun inima la dispoziţia lucrurilor asupra cărora se concentrează inima lui Dumnezeu. Ţelul meu este, de acum înainte, acelaşi cu scopul lui Dumnezeu în Cristos. Păşesc în împărăţia nouă şi sunt eliberat din cea veche."[8]
Auzind de planul lor, George, fratele lui Watchman, şi-a exprimat şi el dorinţa de a fi botezat. Astfel, în dimineaţa următoare, au plecat împreună spre Ma Wei. Domnişoara Barber o salută pe Huo-ping cu entuziasm: „Ai mâncat astăzi? Ce veşti bune ne aduci?" A fost uimită să audă cum, fără intermediar, Dumnezeu îi vorbise lui Huo-ping despre botez. De când auzise, de la Dora Yu, despre modul în care Domnul lucrase în inima ei, cele două misionare nu încetaseră să se roage pentru ea. Se plecară toţi pe genunchi şi-I mulţumiră Domnului împreună.
38
în duminica de Paşte merseră la White Teeth **Rapid, Era 0 zi** întunecoasă, cu cerul acoperit, iar burniţa stingea, parcă, locul **din** inimile lor. Huo-ping avu o criză de tahicardie, şi d-ra Barber **sugera** amânarea botezului. Dar Huo-ping insistă: „Mai bine mor în voia Domnului decât să mai trăiesc împlinindu-mi voia **mea."** îndreptându-se spre baptistier pentru a fi botezată de **bătrânul** evanghelist Li Ai-ming, Huo-ping ceru Domnului un semn. în **timp ce** ochii ei atingeau apa, razele aurii ale soarelui răzbătură prin perdeaua groasă de nori.
Actul botezului afirma noua poziţie a lui Watchman: „Doamne, părăsesc lumea în care am trăit până acum. Crucea Ta mă separă de ea pentru totdeauna şi mă aduce într-o alta. Eu sunt acum în locul în tare Tu m-ai pus în Cristos!" Au străbătut drumul de întoarcere până la sala de adunare cu cântări de laudă în inimă.
39
ÎNCERCĂRI ŞI ISPITE
Wang Tsai şi Watchman Nee au devenit foarte apropiaţi unul de altul, lucrând amândoi cu mult entuziasm pentru răspândirea Evangheliei printre tinerii şi femeile din oraşele, şcolile şi colegiile provinciei. Lucrarea de vestire a Evangheliei pe străzi a continuat şi s-a dezvoltat şi în satele vecine. Vacanţa de Anul Nou, lungă la chinezi, a fost dedicată evanghelizării şi participării la Convenţia pentru fraţii din zone izolate, la care scopul vorbitorilor era să-i ajute pe fraţi în creşterea lor spirituală. în această din urmă lucrare, studiul atent al Scripturilor a început să dea roade, astfel că Watchman a ajuns să manifeste talent şi claritate în explicarea învăţăturilor biblice, lucru care se va dovedi foarte util ascultătorilor săi.
In casa lui Wang Tsai exista o cameră suficient de spaţioasă pentru a găzdui întâlniri de rugăciune sau studiu biblic. într-o seară de duminică a anului 1922, un grup de doar trei persoane - Wang Tsai, soţia lui şi Watchman Nee - au luat cina Domnului împreună. Au fost copleşiţi de o asemenea bucurie şi uşurare lăudându-L pe Domnul astfel, fără preot sau pastor, încât au început să facă acest lucru frecvent şi, după câteva săptămâni, li s-au alăturat şi alţii, printre care Simon Meek, Wilson Wang, Faithful Luke, mama lui Watchman şi un fost ofiţer naval, John Wang, fără nicio legătură de rudenie cu familia Wang.[1]
Spre sfârşitul anului 1922, o misionară vizită oraşul Foochow, cu scopul de a pune bazele unei misiuni de evanghelizare. Ruth Lee (Li Yuen-ju), originară din Tientsin, profesoară la un colegiu din Nanking, era o femeie micuţă la statură, dar plină de zel. Fusese, cândva, atee convinsă şi cititoare avidă a cărţii lui Chen Tu-hsiu, „Tineretul Nou". Primul post pe care-1 deţinuse în Nanking fusese
40
acela de directoare a unei şcoli normale de stat. Declarase cu **emfazfl** încă de la sosirea ei acolo: „Chiar dacă întreaga lume **ar adopta** creştinismul, eu nu voi crede niciodată!" Aflând de existenţa **unui** oarecare interes religios printre studente, ea căută şi arse în public toate exemplarele Noului Testament pe care le găsi la ele. Două studente şi o profesoară cu jumătate de normă, Christina Tsai, începură să se roage pentru mântuirea ei. La un moment **dat,** în provincie izbucni o epidemie de ciumă, iar Ruth fu nevoita **să** însoţească pe câteva eleve până în satele lor. în acea călătorie liniştită, străbătând lanurile de grâu, ea fu pusă faţă

în faţă cu Dumnezeu, Creatorul tuturor lucrurilor. în inima ei se născu o tânjire pe care numai studiul, în ascuns, al Bibliei i-o putea astâmpăra. Astfel ajunse, in cele din urmă, să-L cunoască pe Cristos ca Mântuitor al sufletului ci. Demisiona apoi din slujba ei pentru a căuta de lucru la una din misiunile creştine.[2]

Wang Tsai o cunoscuse în Nanking, chiar în perioada întoarcerii lui la Dumnezeu. El o invită pe Ruth să-şi prelungească şederea cu încă patru zile, pentru a participa la strângerile credincioşilor care se întâlneau în casa lui. La acele strângeri participau bărbaţi şi femei, in ieri şi bătrâni, şi o mare binecuvântare se răspândea peste toţi. Pentru unii dintre studenţi, precum Faithful Luke, aceste strângeri erau repere în viaţa lor de credinţă. Acest tânăr participase, vreme de doi ani, la toate întâlnirile organizate de Dora Yu, precum şi la activităţile ulterioare, dar nu căpătase încă siguranţa mântuirii. Aceasta veni **doar** atunci când a ascultat predicile înflăcărate ale lui Ruth Lee. Şi alţii L-au găsit pe Domnul în timpul acestor strângeri, astfel încât a fost nevoie să se prelungească ţinerea de strângeri şi după **plecarea** predicatorului invitat. în timp ce tineri credincioşi ieşeau în **stradă** pentru a-i invita pe oameni să asculte Cuvântul lui Dumnezeu, Wanjj, Tsai, Watchman Nee şi John Wang îl propovă-duiau pe **Cristos,** cu rândul, noapte de noapte, unui public tot mai numeros.

Acea iarnă fusese extrem de rece, iar zăpada acoperise **vârfurile** dealurilor, lucru rar pe coasta provinciei Fukien. Oamenii purtau pretutindeni cu ei coşul cu cărbuni aprinşi, ca şi cum **aceştia BX** li conţinut însăşi scânteia vieţii. Simon Meek **străbătuse** 50 **de** km

41

pentru a petrece o scurtă vacanţă la locuinţa familiei sale din Lieng Chiang. Se afla acolo de şapte zile, când o telegramă urgentă de la Watchman sosi pentru el. „Foarte urgent", citi el. „Dumnezeu împlineşte o lucrare măreaţă printre noi şi avem nevoie de ajutorul tău. întoarce-te degrabă, te rog." Deşi vremea era extrem de aspră, iar grupurile înarmate rivale erau active în oraş şi în jurul acestuia, Simon Meek porni de îndată să parcurgă drumul către Foochow. Situaţia pe care a găsit-o la întoarcere 1-a uluit. Duhul lui Dumnezeu era la lucru, iar băieţii şi fetele care se pocăiseră de păcatele lor şi crezuseră în Domnul Isus erau oameni schimbaţi. Mişcat de bucuria şi lauda smerită de care erau copleşiţi cei prezenţi, îşi reînnoi şi el consacrarea în întregime în slujba Domnului. „Precum în cer, aşa şi pe pământ" sunt cuvintele folosite de el pentru a descrie perioada în care intraseră.

Se ţineau adunări în fiecare seară şi la sfârşit de săptămână, iar când vacanţa luă sfârşit şi începu un nou trimestru, grupul de credincioşi se aduna după terminarea cursurilor. îmbrăcaţi cu tricouri pe care scria: „Isus vine" şi „Credeţi în Domnul Isus Cristos", tinerii ieşeau pe străzi cântând şi îndemnându-i pe oameni să participe la serviciile divine. Curând şi-au dat seama că aveau urgentă nevoie de mai mult spaţiu. în consecinţă, tinerii au dăruit din banii lor şi au închiriat o casă în Chien Shan, în care au montat bănci de lemn. Simon şi Watchman s-au instalat acolo pentru a răspunde, atunci când nu erau la cursuri, tuturor celor care cereau lămuriri. în fiecare seară, tinerii, după ce ieşeau de la şcoală, îşi schimbau hainele şi ieşeau în oraş să predice.[3]

Zilele libere de sărbătoare erau dedicate evanghelizării la sate. Şaizeci sau optzeci de tineri porneau pe drumurile pietruite şi prin plantaţiile de orez sau sfeclă de zahăr în care ţăranii, îmbrăcaţi în haine de bumbac albastre asemănătoare cu ale lor, mergeau prin noroiul adânc, înapoia vitelor de plug. Cei care ştiau să citească primeau un tractat cu versete din Biblie. Oameni din toate clasele sociale, de la literaţi la hamali şi soldaţi, erau atraşi în discuţii, pentru că tinerii creştini erau „oameni cu carte" şi se bucurau de atenţie din partea ascultătorilor. Ajunşi în satul pe care îşi propuseseră să-l

42

evanghelizeze, se instalau într-o clădire de biserică, unde amenajau o cameră consacrată rugăciunii neîntrerupte, în care vegheau, cu rândul, toată ziua şi toată noaptea. Seara, când lucrătorii se întorceau de la câmp, se întâlneau cu tinerii credincioşi care cutreierau străzile în grupuri organizate şi-i invitau pe oameni la adunările de vestire **a** Evangheliei.

Simon Meek povesteşte că Watchman era organizatorul acestor grupuri şi al lucrării de evanghelizare, în ansamblu. Deşi era mereu prezent în mijlocul tinerilor, cântând cu ei pe stradă sau sfătuindu-i pe cei lipsiţi de experienţă cum să se poarte şi să-şi mărturisească credinţa în public, Watchman era mereu preocupat de viitorul acestor tineri şi de potenţialul

lor spiritual. Din acest motiv, el insista ca Iimpui care nu era folosit pentru evanghelizare să fie petrecut cu studiu biblic, prin care credincioşii puteau să capete o perspectivă a scopului lui Dumnezeu şi a standardelor înalte ale uceniciei stabilite de Isus.
Watchman însuşi călătorea, din când în când, la Pagoda, pentru a participa la cursurile biblice ţinute de misionarele de la White Teeth Rock. Margaret Barber ţinea, de obicei, cursurile, la care numărul participanţilor depăşea uneori douăzeci. Watchman preţuia mult sfatul şi prietenia ei. într-o zi, invitat să se roage împreună cu ea, descoperi că Margaret se afla într-o controversă cu Dumnezeu: El îi cerea să facă un lucru, ea ştia ce i se cerea, ba chiar ar fi dorit să facă voia Domnului, dar preţul era mare şi ea nu era încă gata să I plătească. O ascultacum stăruia în rugăciune: „Doamne, mărturisesc că nu-mi place, dar, Te rog, nu ceda în faţa mea!" Ceea ce ea **cerea** era timp: „Aşteaptă, Doamne, şi *eu* voi ceda în faţa *TaV* Era atât de sinceră, încât Watchman a început să vadă în ea o persoană cu **care** putea să discute deschis problemele lui, care erau multe la **număr.**
Relaţiile dintre fraţi erau uneori tensionate. în ciuda zelului fi ;i dedicării sale în lucrarea lui Dumnezeu, Watchman îşi **pierdea** răbdarea în faţa nedreptăţii. „în primii ani de credinţă, mi-am propus să evit răul şi să fac binele, şi se părea că făceam progrese frumoase în această privinţă. La acea vreme, lucram cu un t'rale cu doi ani mai în vârstă decât mine, cu care deseori eram în dezacord. Neînţelegerile
43
noastre erau axate pe chestiuni publice, astfel că disputele erau publice. îmi spuneam: dacă el insistă să facă lucrurile în acest fel, atunci eu trebuie să protestez, pentru că *nu este corect.* Dar, cu tot protestul meu, el nu ceda niciodată. Eu mă bazam pe un singur argument: corect sau incorect. Şi el se baza pe un singur argument: era mai în vârstă decât mine. îşi justifica fiecare acţiune prin faptul că era cu doi ani mai mare decât mine, lucru pe care nu puteam să nu-1 recunosc, aşa încât el avea întotdeauna câştig de cauză. Iraţionalitatea argumentelor sale mă irita şi, în adâncul sufletului meu, nu cedam logicii lui, dar, în practică, el îşi adjudeca întotdeauna victoria în aceste dispute."
într-o zi, Watchman se duse să se plângă d-rei Barber şi o rugă să arbitreze neînţelegerea. Cine avea dreptate, celălalt frate sau el, Watchman? Dar ea, cunoscându-L pe Dumnezeu şi urând mândria şi invidia în ea însăşi, refuză să împartă aspectele chestiunii în bine şi rău şi răspunse liniştit: „Ar trebui să faci ce spune el." Watchman a fost foarte nemulţumit: „Dacă am dreptate, de ce nu vrei s-o recunoşti? Sau dacă nu am, spune-mi-o! De ce îmi spui să fac ce zice el?" „Pentru că", răspunse ea, „în Domnul, cel mai tânăr trebuie să se supună celui mai în vârstă." Watchman era încă elev la liceu şi, necunoscând valoarea autodisciplinei, continuă să-şi exprime iritarea: „în Domnul, dacă cel mai tânăr *are dreptate* şi cel mai în vârstă *nu are dreptate,* tot cel tânăr este obligat să se supună?" Ea zâmbi şi repetă: „Ar trebui să faci ce spune el."
Necazul a fost că această neînţelegere a aruncat o umbră asupra celor mai luminoase zile ale lor. în acea primăvară a anului 1923, câţiva dintre credincioşii născuţi din nou au cerut să fie botezaţi. Pentru fraţi, acesta era un moment extrem de semnificativ. „Oricine a văzut oameni întorcându-se la Cristos într-o ţară păgână ştie că botezul ridică probleme imense", scrie Watchman. Dar aşteptarea plină de emoţii a momentului era tulburată de tensiunea dintre Watchman şi tovarăşul său de lucrare. Trei dintre ei urmau să poarte împreună responsabilitatea în această lucrare: Watchman, fratele cu doi ani mai în vârstă şi un altul cu şapte ani mai în vârstă. Watchman se întreba ce se va întâmpla când vor discuta pregătirile pentru
44
botez? Oare fratele care făcea pe şeful cu Watchman se va **supUnfl** celui care era cu şapte ani mai în vârstă? La prima lor **întâlnire, fratele** care nu ceda în faţa argumentelor lui Watchman nu cedă nici în **faţl** fratelui mai în vârstă decât el, ale cărui argumente le **respinge!** sistematic. în cele din urmă, îi goni pe amândoi, spunându-le: „Lăsaţi loate lucrurile pe seama mea, o să mă descurc fără probleme." Ce lei de logică este aceasta? se întrebă Watchman dezgustat.
Ziua botezului fu o zi minunată, în care optsprezece **tineri,** majoritatea studenţi, şi-au mărturisit public unirea lor cu Cristos, în moartea şi învierea Lui. Cei care urmăreau botezul au avut prilejul să audă mesajul Evangheliei. La sfârşit, Watchman discută din nou cu d-ra

Barber despre neînţelegerile dintre cei trei fraţi. „Ceea ce mă supără este că fratele nu face diferenţa între ce este drept şi ce este greşit", protestă Watchman. D-ra Barber, întotdeauna strictă cu sine însăşi, putea, prin urmare, să fie foarte sinceră cu alţii. Uidicându-se în picioare, îl privi drept în ochi. „Oare n-ai înţeles până acum ce înseamnă viaţa lui Cristos? Nu cunoşti semnificaţia crucii? în ultimul timp, nu faci decât să-ţi dai dreptate ţie şi să afirmi că fratele greşeşte. Gândeşti oare că este *drept* să vorbeşti astfel'? (îândeşti că este *drept* să vii la mine şi să-mi spui aceste lucruri? Poate că ai o judecată sănătoasă cu privire la bine şi rău, dar cum slau lucrurile cu atitudinea ta lăuntrică? Nu protestează viaţa din line în faţa atitudinii tale pline de resentimente?"
Vorbindu-i răspicat, ea a pus degetul pe rană. Lăsat fără replică, el a trebuit să recunoască faţă de sine însuşi că, deşi conform logicii omeneşti avea dreptate, Duhul Sfânt socotea atitudinea lui ca **fiind** (•ieşită.[4]
Margaret Barber îl mustra deseori pe Watchman în felul **acesta,** loluşi, lui Faithful Luke i-a spus într-o zi: „Watchman va deveni **un** mare predicator." în anii care au urmat, el a recunoscut **deseori** influenţa ei asupra vieţii sale. „O consideram o creştină **,luminată**\ Când intram în camera ei, simţeam imediat prezenţa lui Diminowu. Eram foarte tânăr atunci şi aveam multe planuri, pe caic **doream** sa i le supun atenţiei şi să încerc să o conving de justeţea lor, să îi spun ce credeam eu că trebuie făcut şi ce nu. Dar, chiar înainte de a **apuca**

să deschid gura, ea spunea câteva cuvinte obişnuite şi, dintr-o dată, vedeam lucrurile într-o altă lumină. Mă simţeam ruşinat. Planurile mele erau atât de fireşti, de omeneşti, iar ea era un copil al Domnului care trăia doar pentru Dumnezeu. Am simţit nevoia să strig în rugăciune ‚Doamne, învaţă-mă să trăiesc şi eu aşa.'"
în acea perioadă, Margaret i-a dat să citească un material despre viaţa Jeannei de la Motte Guyon (1648-1717), o mistică franceză întemniţată de împăratul Ludovic al XlV-lea la Bastilia din pricina credinţei ei. Ceea ce 1-a mişcat pe Watchman din scrierile doamnei Guyon a fost acceptarea de către aceasta a voii lui Dumnezeu. Cartea, care va avea o influenţă accentuată asupra gândirii lui, 1-a făcut mai conştient de lucrurile veşnice din lumea nevăzută. Citind şi alte cărţi din biblioteca d-rei Barber, precum cele ale lui G.H. Pember, Robert Govett şi D.M. Panton, Watchman a dobândit o receptivitate puternică cu privire la escatologie, care i-a adus în centrul atenţiei revenirea Domnului Isus ca realitate iminentă şi necesitatea pregătirii pentru a-L întâmpina pe Cristos în văzduh. Faithful Luke îşi aminteşte cu ce entuziasm şi binecuvântare explica Watchman cărţile „Daniel" şi „Apocalipsa", însufleţindu-i pe ascultători şi trezind în ei dorinţa de a plăti orice preţ pentru a pregăti calea în vederea venirii Fiului omului. Dar lucrurile nu se desfăşurau întotdeauna fără greutăţi. Cam în aceeaşi perioadă a vieţii lui, Dumnezeu i-a arătat că îl va trimite, în vacanţa şcolară, să predice Evanghelia pe o insulă locuită de mulţi piraţi. A fost foarte greu pentru Watchman să accepte să facă acest ' lucru, dar a luat chemarea Domnului în serios. După ce se rugă îndelung, vizită insula unde urma să predice şi care se afla departe de satul lui, în Estuarul Min. Spre bucuria lui, oamenii de acolo erau dornici să-1 primească, şi el închirie o casă, făcu reparaţiile necesare şi o pregăti pentru lucrare. Proiectul atrase atenţia fraţilor, astfel că o sută dintre ei începu să se roage pentru Watchman şi să îl ajute financiar la acoperirea cheltuielilor. în tot acest timp, părinţii lui nu avuseseră nicio obiecţie. Dar, cu cinci zile înainte de plecare, bagajele fiind deja făcute, aceştia i-au interzis să mai plece! Casa de pe insulă fusese pregătită, banii primiţi de la credincioşi cheltuiţi, voia Domnului îi ardea în inimă, iar el nu ştia ce să facă. Părinţii îi

interziceau să plece, iar Dumnezeu porunceşte în **Cuvântul** Sau veşnic: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta." Adânc **tulburat,** ol lăută lumină de la Dumnezeu. „Da", i-a răspuns Dumnezeu, ***„este*** voia Mea să pleci. Pe de altă parte, nu este o bucurie pentru Mine s9 văd cum forţezi împlinirea voii Mele. Ceea ce-ţi cer *ţie* este **să** K-supui părinţilor tăi; aşteaptă şi lasă-Mă să găsesc o cale de **împlinire** I voii Mele." Problema era că Watchman nu avea libertatea de **a** explica celorlalţi motivul pentru care abandonase planul iniţial, şi anume din cauză că părinţii lui îi interziseseră să plece. „Toţi fraţii m-au înţeles greşit, iar cel a cărui

părere o preţuiam cel mai mult mi-a spus: ‚îmi va fi greu să mai am încredere în tine în viitor'", povesteşte Watchman.
A meditat mult, cu inima împovărată, la această chestiune, până i aud, într-o zi a citit cuvintele lui Isus din evanghelia după Matei, referitoare la darea pentru Templu: „Aşadar, fiii sunt scutiţi. Dar, ca să nu-i facem să păcătuiască, ...ia-o [rubla] şi dă-le-o lor, pentru Mine şi pentru tine."[5] Dintr-o dată, simţi greutatea cuvântului „dar" din verset şi înţelese. însuşi Isus a consimţit să Se adapteze la limitările acelora care ar fi fost jigniţi de libertatea Lui. Mai târziu, Watchman avea să interpreteze experienţa aceea în mod obiectiv, în lumina răstignirii. Voia Domnului poate fi limpede, dar calea de a o împlini este uneori indirectă. „Respectul de sine este hrănit atunci rând spunem *‚Eu* împlinesc voia Domnului!' Când gândim astfel, rămânem cu impresia că nimic nu trebuie să împiedice înfăptuirea voii Lui. Apoi, la un moment dat, Dumnezeu ne pune ceva în cale pentru a contracara această atitudine greşită. Precum crucea **lui** (Yistos, acest „ceva" taie adânc în inimă, lovind nu numai în **voinţa** noastră egoistă, dar şi în entuziasmul şi dragostea noastră **pentru** Domnul! Acest lucru este cel mai greu de suportat." Şi **într-adevfii**, la vremea aceea, Watchman n-a putut suporta. S-a **umplut** de resentimente faţă de părinţii săi şi, în special, faţă de mania sa, **pe** rare o considera principala vinovată. I-a trebuit ceva **timp până s9** scape de aceste sentimente faţă de ei.
O întrebă pe d-ra Barber dacă avea cărţi despre crucea lui Cristos pe care să i le împrumute. Da, i-a răspuns ea, avea două **cărţi, dar** nu
47
i le va da acum; preferă să aştepte până va fi suficient de matur pentru a le citi. „Nu puteam să-i înţeleg motivaţia. Eu doream foarte mult să citesc acele cărţi, aşa încât le-am căpătat prin şiretenie. Am obţinut de la ea informaţiile cu privire la titlurile şi autorii acelor cărţi şi i-am scris doamnei Penn-Lewis, care mi le-a trimis sub formă de cadou, însoţite de o scrisoare amabilă! Una din ele se numea *Cuvântul Crucii,* iar cealaltă *Crucea de pe Golgota şi mesajul ei.*[6] Le-am citit cu multă atenţie dar, deşi m-au ajutat oarecum, nu mi-au dat răspunsuri la chestiunea care mă preocupa. Nu stă în caracterul lui Dumnezeu să răspundă rapid la nelămuririle noastre."
în 1923, în ultima lună a anului şcolar, o grevă a dus la închiderea şcolii, prilej pentru Faithful Luke şi alţi patru fraţi să-şi mărturisească public, prin botez, ruptura lor de lume şi unirea cu Domnul lor. Experienţa lui Luke era tipică. Unchiul său, un om influent, fu extrem de iritat de decizia lui Luke şi îl atenţiona că botezul lui, nepracticat în religia anglicană în care crescuse, îi va ruina şansele de a căpăta o bursă la Universitatea „Sf. Ioan". îl îndemnă cu tărie să se căiască de pasul făcut; dar Luke răspunse: „Pocăinţa mea se îndreaptă către Dumnezeu şi are ca obiect păcatele mele. Eu am pace." Chiar şi directorul colegiului a rămas uluit când a aflat de decizia lui. Colegiul „Trinitatea" era poarta de acces către slujbe, uneori foarte importante, oferite de stat sau de misiunea creştină. „Vrei să spui că nu-ţi vei continua studiile?", îl întrebă directorul colegiului. „Nu, pentru că voi predica Evanghelia", răspunse Luke. Misionarul fu sincer tulburat. îl suspectă pe Nee că are o influenţă dăunătoare în comunitatea studenţească. „Du-te şi roagă-te", spuse el „şi revino după trei zile." Luke făcu întocmai, însă nu se răzgândi. „M-am hotărât să-L slujesc doar pe Domnul Isus", spuse el şi niciodată nu reveni asupra hotărârii sale.
Cei doi tineri din aceeaşi promoţie cu Luke s-au angajat la Departamentul Vămilor, iar el a mers la Pagoda. Surorile din Anglia erau pline de laudă către Domnul pentru răspunsurile la rugăciuni pe care le primiseră în ultimele luni. D-ra Barber 1-a invitat pe Luke să fie gazda tinerilor care veneau să fie instruiţi de ea, în timp ce colega ei de misiune se îngrijea de femei. Faithful Luke urma să stea acolo şase ani.
48
Watchman şi Wilson erau în ultimul an la „Trinitatea", **într-o grupă** mai mare. Fervoarea evanghelizării fusese constantă **în colegiu în** timpul lunilor de iarnă; în plus, existau trei întâlniri pe zi, în **vederea** rugăciunii, doar pentru băieţi - una dimineaţa devreme şi **două** noaptea. Evanghelizarea oraşului decurgea bine, Wang Tsai şi John Wang predicau seară de seară în micuţa sală închiriată. Adunările de duminică în care se lua Cina Domnului se ţineau cu regularitate, între timp, Watchman se ocupa de creşterea spirituală a credincioşilor de curând întorşi la Domnul şi a lucrătorilor tineri, pentru care **tipări** la şapirograf câteva numere

din foaia intitulată *Trezirea,* ce conţinea studii biblice. Conferinţa de Anul Nou se ţinu în luna februarie, iar grupurile de propovăduire şi laudă prin cântare şi-au reluat lucrarea in sate o dată cu venirea primăverii. Inundaţiile din timpul verii au **ifectat** podul cu arcade joase şi au dezlănţuit epidemii de holeră şi ciumă în zonele adiacente râului, dar băieţii încheiară anul şcolar cu bine. La examenele finale, Wilson Wang a obţinut cele mai bune rezultate, urmat îndeaproape de Watchman Nee.
Watchman avea acum 21 de ani. La ceremonia de absolvire a purtat o robă în valoare de 10 dolari, ce îi fusese cumpărată de bunica din partea tatălui, doamna cantoneză cu limbă ascuţită, acum împăcată cu nora ei. Pentru Watchman însă, lucrul cel mai important era acela că, pe parcursul ultimului an, Dumnezeu adăugase la Mireasa lui Cristos zeci de noi suflete din Foochow şi zonele dimprejur.
49

DOVADA CREDINŢEI

Familia Chang se întorcea uneori la Foochow, din oraşul Tientsin unde Chang Chuen-kuan era angajat ca pastor de către Alianţa Creştină Misionară. Rămăseseră buni prieteni cu familia Nee, cu care se vedeau deseori. Aceste întâlniri treziră în Watchman interesul pentru prietena lui de odinioară, Charity, o tânără foarte frumoasă şi inteligentă.
Apoi Watchman îl cunoscu pe Domnul şi fu profund schimbat. La absolvirea colegiului, asemenea lui Faithful Luke înaintea lui, luă o hotărâre radicală: nu-şi va continua studiile la „Sf. Ioan", aşa cum speraseră, părinţii săi, ci îşi va axa viaţa pe misiunea de a-L face cunoscut semenilor săi pe Isus Cristos. Această hotărâre pare să fi fost luată din convingere interioară. De abia acum îşi dădea seama cât de mult îi ocupase gândurile Charity Chang. Desigur, nu se făcuse nici o aluzie cu privire la căsătorie, dar au fost perioade când o asemenea ideea şi-a găsit sălaş în mintea lui. Insă următoarea lor întâlnire 1-a adus cu picioarele pe pământ. Din scurta lor conversaţie şi-a dat seama că temerile lui fuseseră întemeiate. Gusturile ei lumeşti şi pasiunea pentru îmbrăcăminte elegantă erau pentru el semnul unei realităţi mai grave. Fata nu-i împărtăşea dragostea pentru Domnul, care lui îi schimbase radical priorităţile în viaţă. Ea avea scopuri proprii, ambiţii spre o viaţă de succes în ochii lumii, lucru la care el nu râvnea. Era evident că se îndreptau în direcţii diferite.
O vreme, Watchman a ignorat chestiunea, până într-o zi când, citind versetul 25 din psalmul 73: „Nu este nicio fiinţă pe pământ pe care să o doresc în afară de Tine" (versiunea în limba engleză), fu atenţionat de Duhul Sfânt. „Tu *ai* o dorinţă arzătoare pe pământ. Ar trebui să renunţi la ataşamentul tău faţă de d-ra Chang. Ce calificare
50
are ea pentru a fi soţia unui predicator?" Watchman **încercS să U** târguiască: „Doamne, voi face totul pentru Tine. Dacă **doreşti sB mB** trimiţi să duc Vestea bună la triburi îndepărtate, voi merge. **Dar** <*u est* lucru nu-1 pot face." Cum putea el, un tânăr de 21 de **ani,** sa **şi** detaşeze mintea de o persoană care o ocupase în chip atât de planii'
S-a aruncat cu nesaţ în lucrarea de răspândire a Evangheliei. I **se** deschiseseră multe uşi, astfel că, după ce participă la Conferinţa **de** Anul Nou din Foochow, se dedică lucrării la sate, în special instrui iii credincioşilor de curând întorşi la Domnul. Aici, Dumnezeu îl învăţă lucruri noi. „în anul ce a urmat convertirii mele, aveam o dorinţă de nestăvilit de a predica. Mi-era imposibil să tac. Era ca şi cum ceva în mine mă împingea continuu înainte, iar eu trebuia să ţin pasul, hopovăduirea devenise însăşi viaţa mea." întrucât era un tânăr învăţat şi cunoştea Scriptura, se considera capabil să-i instruiască pe oamenii simpli de la sate care erau, majoritatea, analfabeţi. Dar după ce vizită de câteva ori un grup de femei cu intenţia de a le ajuta să se întărească în credinţă, respectul său de sine primi o lovitură. în ciuda faptului că erau analfabete, aceste femei ajunseseră la o cunoaştere mare a Domnului. „Eu cunoşteam Cartea pe care ele o citeau cu greutate; dar ele îl cunoşteau pe Acela despre care vorbea (Jartea." Watchman începea să înveţe smerenia. Zelul său nu se răci, dar Watchman a ajuns pentru prima oară în contact cu principiul divin al rodirii, acela că „despărţiţi de Mine nu puteţi face nimic".'
Bursa şcolară pe care o primise până atunci încetase şi, lipsit de o slujbă plătită, Watchman a

început să se confrunte cu ceea ce însenina .i se încrede în Domnul cu privire la nevoile sale materiale. Din **cărţi** le împrumutate de la misionarele din Anglia, a fost puternic **influenţat** ile relatări ale credinţei lui George Miiller din Bristol şi **Hudson** Taylor de la „Misiunea din China Continentală".[2] Aceşti bărbaţi **îşi** demonstraseră încrederea în Cel Nevăzut, punând la încercare purtarea de grijă a lui Dumnezeu în lucrurile văzute, tangibile ale lucrării Sale. în Margaret Barber avusese un exemplu viu, mai apropiat de el. Ea plecase din Anglia fără niciun ajutor **financiar** garantat, ci doar cu asigurarea unui creştin evreu: „Dacii **1 Jumnezeu** te trimite, îţi va purta de grijă în orice privinţă." **Watchman** ştia că,

51

deseori, d-ra Barber rămânea doar cu mărunţiş în casă, dar Dumnezeu nu o dezamăgise niciodată. în 1923 le mărturisise fraţilor de rugăciunea ei pentru o clădire cu zece camere, în vederea lărgirii lucrării sale de la Customs Point, însă nu ştia cum va veni răspunsul la această rugăciune. Watchman fu uimit când, mai târziu, auzi că o şcoală industrială din apropiere îşi încetase activitatea, iar clădirea de *douăzeci* de camere a putut fi închiriată la un preţ modic.

O asemenea credinţă este molipsitoare. Watchman se afla acolo la un sfârşit de săptămână, când un prieten al său, cu 2 dolari în buzunar, avea urgentă nevoie de 150 de dolari până luni dimineaţa, iar ambarcaţiunea Poştei nu circula sâmbăta şi duminica. După ce-I încredinţa Domnului nevoia lui, fratele plecă să predice şi întâlni un om care-i aminti de o datorie de un dolar, pe care i-o plăti. Moneda rămasă acum în buzunarul lui căpătă o nouă valoare, şi, când întâlni un cerşetor, se gândi să o schimbe în mărunţiş, din care să-i dăruiască ceva cerşetorului. Dar Dumnezeu îl cercetă, astfel că îi dărui săracului moneda. Pe când moneda ieşea, Dumnezeu intra. Se întoarse acasă şi dormi plin de pace, iar luni dimineaţă primi, prin serviciul de telegrafie, un dar neaşteptat de 150 de dolari.

în cazul lui Watchman, acest principiu divin de a da şi a primi apoi de la Domnul va deveni o regulă de viaţă. Dacă am fi preocupaţi doar de nevoile altora, Dumnezeu, credea Watchman, ar lua asupra Sa grijile noastre. Dar el merse mai departe. Nu ar trebui sub nicio formă să facem cunoscute altora nevoile noastre financiare, nici chiar atunci când păstrarea secretului i-ar putea face pe prietenii noştri să creadă că suntem bogaţi. Mai mult, în afară de ospitalitatea, pe termen scurt, a celor necredincioşi, nu ar trebui să acceptăm nimic de la ei pentru lucrarea lui Dumnezeu, îndatorându-L faţă de ei.[3]

Watchman va avea curând ocazia de a testa aceste principii. Un coleg de clasă al său, K. H. Weigh, părăsise Colegiul „Trinitatea" pentru a se înscrie la Universitatea din Nanking. Acum era acasă, în Kienning (sau Chien-O), unde tatăl său era medic la Spitalul misiunii creştine locale. Kienning se află la 270 de km depărtare de Foochow, undeva în munţi, la confluenţa mai multor cursuri de apă, şi este un centru al industriei hârtiei şi al comerţului interior. Watchman primi

52

Q invitaţie de la misiunea de acolo de a predica la o serie de **întâlniri** de evanghelizare. El era convins că fraţii vor acoperi cheltuielile de călătorie şi, după ce se rugă, le scrise că va porni la drum **vineri,**

Problema era de a ajunge acolo. Dispunea de 30 de dolari, **iar** costul călătoriei se ridica la cel puţin 80 de dolari. în plus, află ca **un** Trate din Foochow avea nevoi financiare mai mari decât ale **lui.** Alunei când Domnul i-a amintit, joi, de acel frate, Watchman a **ştiut** 0ă trebuie să acţioneze şi i-a trimis 20 de dolari prin Wang Tsai.

în dimineaţa următoare, nimeni nu i-a dăruit bani până la plecare. în timpul traversării cu feribotul, cu doar 10 dolari în buzunar, se rugă cu disperare. „Doamne, nu-Ţi cer bani, ci doar să fiu dus până la Chien-O!" La coborâre, proprietarul unei mici ambarcaţiuni cu aburi îl întrebă dacă merge la Yen-ping sau Chien-O. „La Chien-O", răspunse Watchman. „Vino cu mine. Te iau eu." „Cât ceri?" „Doar ppte dolari." Uluit, întrebă din ce motiv cerea atât de puţin. Vasul, află Watchman, era închiriat pentru a face curse în interiorul provinciei, dar proprietarul lua un pasager în plus pentru a-şi mări veniturile. Astfel, Watchman călători nederanjat de tâlhari şi de întârzierile cauzate de vameşi la Shui-kow sau Yen-ping.

Din punctul de vedere al peisajului, fusese o călătorie superbă, la început printr-o zonă deluroasă, cu povârnişuri acoperite de crânguri de *long-iens,* portocale verzi şi aurii, care îi plăceau mult lui Watchman încă de când era copil. El exprima părerea generală când spunea,

cu mândrie: „Cred că nu există alt soi de portocale în lume care să fie la fel de bune precum cele din Fukien".[4] Mai în amonte, munţii acoperiţi de pini domneau maiestuos. Vasul trebuia să evite stâncile ascuţite şi crengile de copaci care pluteau pe apele învolburate ale **râului,** în timp ce înainta încet spre destinaţie.
Watchman predică vreme de două săptămâni la Chien-O, **dispunâl id** de o sumă totală de 1,20 dolari. Mesajele sale au fost bine primite, iar prietenul său, K.H. Weigh, mişcat de ele, se rededică Domnii lui. I ,a sfârşit a avut loc o masă de rămas bun, şi arhediaconul Mugii Phillips dori să schimbe câteva cuvinte cu Watchman. Era un **bărbat** cu experienţă îndelungată şi suferise multe greutăţi **din** pricina Evangheliei. „Mesajele tale ne-au ajutat mult", spuse **el. „îmi permiţi**
53
să contribui la cheltuielile tale?" Watchman răspunse impetuos: „Nu este necesar. Mi s-a dat tot de ce aveam nevoie." Era jenat să primească ajutor bănesc pentru lucrarea de misionar la care participa. în plus, era convins că Domnul îşi alege căile prin care împlineşte toate lucrurile. în ziua următoare, mergând pe drumul care ducea la râu, însoţit de noii săi prieteni, se pomeni rugându-se: „Doamne, M-ai ajutat să ajung aici, acum Te rog, fă posibilă şi călătoria până acasă!" La jumătatea drumului până la îmbarcare, 1-a ajuns din urmă un mesager cu un bilet de la un misionar: „Deşi ai deja pe cineva care-ţi va plăti costul călătoriei, te rog, totuşi, să accepţi suma aceasta şi astfel să-mi îngădui mie, un frate în vârstă, să contribui la cheltuieli." Recunoscând mâna lui Dumnezeu în aceasta, Watchman acceptă acest semn al părtăşiei frăţeşti. S-a dovedit a depăşi cu mult cheltuielile sale, întrucât vasul închiriat cu care venise era ancorat, pregătit pentru călătoria de întoarcere, cu un loc vacant şi preţul biletului foarte mic. Inima sa era copleşită de pace, în timpul ce vasul înfrunta vâltorile râului Min. Ajuns în Foochow, descoperi că suma de bani pe care o dăruise înainte să plece împlinise o nevoie disperată. A fost o experienţă pe care nu o va uita niciodată. Mai târziu, referindu-se la ea, a spus: „Dumnezeu nu ne porunceşte să economisim pentru a ne îmbogăţi, ci: ‚Daţi şi vi se va da; ba încă vi se va turna în sân o măsură bună, îndesată, clătinată, care se va vărsa pe deasupra'".
în Nantai, în relaţia dintre Watchman şi colegii lui de lucrare ce activau în sala închiriată interveni o schimbare. Nu se ştie exact ce a dus la decizia fraţilor Wang Tsai şi John Wang, sprijiniţi şi de alţii, de a-1 exclude pe Watchman din părtăşia lor. E adevărat că îi dezamăgise în episodul cu plecarea pe insula locuită de piraţi. însă cei implicaţi susţin că nu acesta a fost motivul, ci a fost, mai degrabă, o chestiune de principiu, apărută surprinzător într-un grup de fraţi atât de tineri.
în căutarea sa după un avânt proaspăt în lucrarea de răspândire a Evangheliei, Watchman a urmărit să se întoarcă la principiile fundamentale. El considera că Dumnezeu însuşi este Iniţiatorul oricărei lucrări care cu adevărat poate fi numită a Lui şi Dumnezeu trebuie să fie Ţinta acesteia. Dar ce se întâmplă între punctul iniţial
54
$i cel final? Nu este tot El, într-un sens, şi Agentul, puterea **din spatele** luturor lucrurilor? Watchman gândea că acest ultim aspect este trocul . II vederea de credincioşi. El s-a exprimat astfel: „Când întâlnim un om inteligent, cu o exprimare elegantă, energic şi cu simţ administrativ, ne facem calculul: ‚Acest om ar fi de mare ajutor cauzei lui Cristos!' Dar este ca şi cum ai spune că, deşi începutul vine *de la* Dumnezeu iar sfârşitul este *pentru* El, împlinirea lucrării stă în linierea omului." în ciuda entuziasmului cu care Watchman se dăruia lucrării de evanghelizare, el era urmărit de cuvintele lui Cristos: „Fiul nu poate face nimic de la Sine; El nu face decât ce vede pe Tatăl lacând" şi ale lui Dumnezeu către apostolul Pavel: „puterea Mea în slăbiciune este făcută desăvârşită."[5] în opinia lui, acest element al miracolului divin era sursa principală a oricărei realizări pentru
I)omnul.
Watchman încercase să-şi exprime această părere în mesajele ţinute în timpul vacanţei de Anul Nou. Expunerile din Vechiul Tes-lamentpe care le ţinuse atunci aveau ca temă mărturia lui Dumnezeu, exprimată prin chivotul legământului. (Tema acelor predici ilustrează apelul ocazional al lui Watchman la alegorie.) La Ierihon, le amintea el ascultătorilor săi, prezenţa chivotului determinase distrugerea cetăţii. Mai târziu, şi după ce israeliţii au fost înfrânţi,

ritualul preoţesc lot a continuat la Silo, dar chivotul, acum în exil, era cel care se afla în centrul atenţiei lui Dumnezeu, spre deruta celor care îl capturaseră.[6] întrebarea pe care şi-o punea Watchman era: cum ar putea să aibă I)umnezeu astăzi o lucrare şi lucrători cărora să li se poată încredinţa **pe** Sine însuşi într-un asemenea mod?
în discuţiile sale cu privire la acest subiect, Watchman amintea «le unul din articolele care se găseau în chivot - toiagul lui Anion, care înmugurise şi care fusese pus acolo ca aducere aminte a unei nopţi întunecate şi a dimineţii de înviere care a urmat.[7] Acest luciu era o aluzie, credea Watchman, la singurul mod cert pentru **orice** creştin de a aduce roade. Noi, spunea Watchman, nu **împlinim** lucrarea lui Dumnezeu doar urmărind uşile deschise şi oca/iile favorabile. Foarte adesea există şi câte o noapte **întunecaţii** pe care trebuie să o îndurăm cu răbdare, de dragul unei vieţi **noi (ilustrate**
55
prin toiagul înmugurit), care depăşeşte capacitatea omului de a o produce. Acea viaţă de înviere, în sensul ei cel mai deplin, s-a avut în vedere atunci când Isus însuşi a mers la cruce; iar ucenicul nu este cu nici un chip mai presus de Domnul lui.
Aceste studii apăruseră în publicaţia ocazională editată de Watch-man. Un număr al ei fusese tipărit cu banii dăruiţi de arhediaconul Phillips, la Kienning. Watchman încă nu căpătase obiceiul de a echilibra lucrurile în scris, editând cu atenţie exagerările din predica vorbită[8]; şi se poate că motivul nemulţumirii fraţilor[9] a fost modul prea pietist în care Watchman aborda slujirea creştină. Dar, pe lângă diferenţele de perspectivă dintre ei, existau şi presiuni din exterior. Mişcarea Anti-Creştină câştiga tot mai mult teren în oraşe, determinându-i pe unii lideri din cercurile misionare să pledeze pentru o abordare mai puţin intransigentă a lucrării de evanghelizare în care erau implicaţi studenţii. Erau puţini cei care ar fi putut să conteste statura spirituală a lui Wang Tsai sau John Wang, amândoi întorşi la Domnul într-un mod spectaculos, şi se spera că oameni ca ei ar putea fi „stăpâniţi" cumva în cadrul sistemului. într-adevăr, Wang Tsai a fost ordinat oficial în Shanghai. Dimpotrivă, Watchman părea a fi mai puţin maleabil şi o sursă potenţială de dezbinare, chiar într-un moment în care orice manifestare de neorânduială în cauza creştină trebuia privită cu prudenţă. Unele colegii încercaseră să interzică studenţilor de a mai participa la adunări de trezire spirituală. Cel puţin un misionar îl caracterizase pe Watchman ca fiind „un diavol şi unul care i-a înşelat pe mulţi". Este posibil ca această părere să fi fost larg răspândită.
Aşa stând lucrurile, fraţii Wang i-au cerut lui Watchman să nu mai participe la adunările grupului. Mulţi au ajuns mai târziu să regrete acest lucru. „Am făcut un lucru prostesc'atunci", remarcă unul din ei, „dar poate că am fost mânaţi şi de invidie, întrucât fratele Nee era mult mai talentat decât noi." Cu toate acestea, rezervele faţă de modul lui de a predica au stăruit pentru o vreme şi, spre mâhnirea lui, părtăşia cu unii dintre fraţi nu s-a refăcut niciodată.
Watchman plecă la Ma-hsien, un sat situat între Insula Pagoda şi Ma Wei, unde închirie o colibă cu vedere spre ancoraj. Aceasta
56
deveni sediul său, unde revenea după fiecare serie de **evanghelizări,** $i tot aici a început el să studieze şi să lucreze mai serios la revista |)e care o înfiinţase. Avea părtăşie cu unul sau doi fraţi, iar **Faithful I** ,uke locuia în apropiere, la White Teeth Rock.
într-o zi, fu căutat de o doctoriţă, d-ra Li, de la spitalul unei **misiuni Cieştine.** Ea adoptase şi crescuse un băiat, căruia îi dăduse numele Kuo-ching, şi care o dezamăgise. La vârsta de 16 ani fusese exmatriculat din şcoală. în disperarea ei, 1-a adus în Ma-hsien şi a iipelat la ajutorul lui Watchman. Acesta îl luă la el, îi vorbi din Biblie yi, în scurt timp, băiatul se întoarse la Domnul. Spre bucuria mamei lui şi a întregii familii, comportamentul său făcu dovada unei vieţi schimbate.
Vacanţa de Anul Nou din ianuarie 1925 sosi şi, odată cu ea, ('onvenţia anuală din Foochow, care îi reunea pe credincioşii din oraş şi din suburbiile lui. Wang Tsai îi trimise lui Watchman un mesaj în care îl ruga să nu participe, întrucât era convins că lucrurile **VOr** merge mai bine în absenţa lui.
Rugămintea lui Wang îi distruse liniştea sufletească şi-1 aruncă în <kv.nădejde. Se îmbarcă pe feribot şi călători până la Customs Point pentru a-i cere sfatul prietenei şi consilierei sale. „Aici s-a ajuns", exclamă el şi-i istorisi ce se întâmplase. Ea răspunse în puţine vorbe,

demonstrând prin tăcerea ei cât de mult o mişca suferinţa lui. Totuşi, Watchman plecă de acolo reconfortat.
Apoi merse să vorbească cu Faithful Luke, loial încă fraţilor mai în vârstă din Foochow, însă îndurerat de ruptura dintre ei şi prietenul său. împreună căutară călăuzirea Domnului în rugăciune. Watcli-inan era îndeajuns de realist pentru a preţui critica din orice direcţie ;ir fi venit şi ceru lumină de la Domnul cu smerenie. Neluâiul în considerare numeroasele convertiri autentice la care fuseseră **martori** în anul care se încheiase, oare îl nemulţumise el pe Domnul în vreun **fel?** Le dăduse el motiv fraţilor să acţioneze astfel? în timp ce se rugau, răspunsul veni în inimile lor cu claritate: „Lăsaţi **problema** în seama Mea. Voi mergeţi şi vestiţi Evanghelia!"
Mama adoptivă a lui Luke lucra în acea vreme ca moaşă înl **r-un** sat numit Mei-hwa, situat pe braţul sudic al estuarului presărat cu insule.
57
Era un loc în care domnea întunecimea păgână, oamenii fiind total ignoranţi în ce priveşte Evanghelia. Luke, Watchman şi alţi patru fraţi hotărâră să-şi petreacă acolo sărbătoarea de Anul Nou, propovăduindu-L pe Cristos sătenilor. în ultimul moment, un frate de curând întors la Domnul li se alătură, ridicând numărul evangheliştilor la şapte. înainte să plece, au trimis o scrisoare unui fost student la „Trinitatea", care acum era directorul şcolii din sat, dar acesta refuză să le pună şcoala la dispoziţie. în cele din urmă, dormiră pe scânduri şi pe paie în podul unui botanist amabil.
în primele zile, pescarii şi ţăranii din sat fură ocupaţi cu obiceiurile şi festivităţile de sezon: vizite reciproce, mâncăruri vegetariene, închinarea la strămoşi, jocuri de noroc, focuri de artificii, acte de caritate şi, în a patra zi, ofrande aduse terafimilor. Nu-i de mirare că nu dădeau atenţie grupului de credincioşi. Dar când, în a noua zi, tot nu era nicio reacţie la propovăduirea misionarilor, tânărul Li Kuo-ching întrebă mulţimea: „Ce se întâmplă? De ce nu credeţi?" şi fu înştiinţat despre zeul lor, Ta-Wang (Mare împărat), în care-şi puneau toată încrederea şi a cărui sărbătoare, aflată prin ghicire, era fixată pentru ziua de 11. în ultimii 286 de ani, povesteau oamenii, zeul lor le dăduse numai vreme însorită în zilele de sărbătoare pe care şi le alesese. „Atunci vă promit că Dumnezeul nostru, care este singurul Dumnezeu adevărat, va trimite ploaia în ziua de 11", exclamă încăpăţânatul Li. Ascultătorii lui au decis pe loc: „Nu mai este nevoie să spui nimic. Dacă plouă pe 11, atunci Isus al tău este cu adevărat Dumnezeu. Atunci vom fi gata să-L ascultăm."
Watchman predicase în alt loc şi, când auzi vestea, care se răspândea cu repeziciune în sat, fu îngrozit. Onoarea lui Dumnezeu părea a fi expusă hazardului, căci ei L-au implicat cu uşurătate în ceva ce El nu va fi, poate, de acord să facă. Se gândi că toţi şapte vor trebui să împartă responsabilitatea. Şi dacă Domnul nu va dori să împlinească promisiunea pripită a lui Li, ce viitor va avea Evanghelia Lui pe aceste insule? Se întrebă dacă păcătuiseră, repetând întrebarea pe care i-o pusese lui Dumnezeu cu câteva zile în urmă. Ar trebui ei să plece acum, lăsându-1 pe acest „Mare împărat" să domnească în continuare? îl căutară pe Domnul în
58
rugăciune, cu adâncă smerenie, pregătiţi să fie mustraţi de El.
Atunci Watchman a primit cuvântul: „Unde este Dumnezeul lui Ilie?"[10] şi, împreună cu el, şi certitudinea că va ploua în ziua de 11. Atât de clar era răspunsul, încât ieşiră pe uliţe şi îi chemară pe oameni să fie prezenţi în acea zi.
în acea seară, gazda lor îi alarmă, confirmându-le mărturia \alenilor. Ta-Wang, zeul local, era într-adevăr păzitorul păcii şi al liniştii, ocrotindu-i pe închinătorii săi de boli, ogoarele lor de dăunători şi pe femei la naştere." în ziua lui de sărbătoare, le răsplătea zelul cu un cer fără nori. în plus, jumătate din săteni erau pescari, ce petreceau multe luni pe mare şi erau pricepuţi în anticiparea vremii. Auzind aceste lucruri, fraţii au fost ispitiţi să se roage pentru ploaie, clar din nou le-au răsunat cuvintele profetului: „Unde este Dumnezeul lui Ilie?" în ziua următoare, au mers pe o insulă apropiată - insula locuită de piraţi, unde aranjase Watchman să meargă cu un timp în urmă, dar părinţii săi îl opriseră - unde trei familii s-au întors la Cristos imediat şi şi-au ars în public idolii. S-au întors noaptea târziu, i ibosiţi, dar plini de bucurie.
în dimineaţa următoare se sculară mai târziu. Watchman povesteşte cum a fost trezit de razele soarelui care pătrundeau prin fereastra podului. „Asta nu e ploaie!" a exclamat el. Trecuse

deja de ora şapte. S-a sculat din pat, a îngenuncheat şi s-a rugat: „Doamne, Te rog, Iiimite-ne acea ploaie!" Dar cuvintele răsunară din nou în urechile lui: „Unde este Dumnezeul lui Ilie?" Umilit, coborî scările în linişte.
în cele din urmă, se aşezară să ia micul dejun, fraţii şi gazda lor, iuţi foarte tăcuţi. Nu se zărea niciun nor pe cer, dar ei ştiau că Dumnezeu Se implicase. Pe când îşi aplecau capetele pentru a mulţumi Domnului pentru mâncare, Watchman spuse: „Cred că a venit timpul să plouă. Să-I amintim Domnului de promisiunea Sa." S-au rugat în tăcere şi din nou au primit asigurarea, însă, de dala ticeasta, fără nicio urmă de mustrare: *„Unde este Dumnezeul lui Ilie?"* Chiar înainte de a sfârşi rugăciunea, auziră câteva **picături** I a/.ând pe ţiglele de pe acoperiş. în timp ce mâncau, ploaia se **înteţi. Pe** când erau serviţi cu a doua porţie de orez, Watchman **exclamă:** ..Să-I mulţumim Domnului din nou", şi, de data aceasla, el **ceru** ca
59
ploaia să fie şi mai abundentă. Erau la a doua porţie de orez, când deja ploua cu găleata. Când terminară de mâncat, strada lor era inundată, apa acoperind cele trei trepte de la intrarea în casa în care erau găzduiţi.
De la primele picături de ploaie, câţiva săteni mai tineri începură să spună: „Aceasta vine de la Dumnezeu, Ta-Wang nu mai este! Ploaia 1-a ţinut în casă." Dar închinătorii lui nu se speriară cu una, cu două. Au cărat idolul afară, l-au pus într-o lectică şi au aşteptat să facă să înceteze ploaia. Dar aceasta se înteţi, astfel încât, după câţiva metri, închinătorii lui se împiedicară şi căzură în noroi. Lectica alunecă şi, odată cu ea, şi Ta-Wang, căruia i s-a rupt maxilarul şi mâna stângă. Oamenii erau, însă, hotărâţi, astfel că, după câteva reparaţii de urgenţă, îl puseră din nou în lectică. Alunecând şi împiedicându-se, reuşiră totuşi să îl tragă sau să-1 care pe braţe până la jumătatea drumului, pe străzile din Mei-hwa, până când, în cele din urmă, inundaţiile i-au oprit. Câţiva bătrâni de 60-80 de ani, cu capul descoperit şi fără umbrele, aşa cum cerea credinţa în vremea controlată de Ta-Wang, căzuseră şi erau răniţi. Procesiunea fu oprită, iar idolul dus într-o casă, unde apelară din nou la ghicit. „Nu astăzi trebuia să-mi sărbătoriţi ziua", veni răspunsul. „Festivităţile trebuie să se ţină pe 14, iar procesiunea la 6 seara."
împreună cu ştirea aceasta, fraţii primiră şi încredinţarea că Dumnezeu va acţiona din nou. II căutară pe Domnul în rugăciune: „Doamne, trimite ploaie la ora şase seara, în ziua de 14, iar până atunci, numai zile însorite." In acea după-amiază, cerul se însenină, iar la adunarea de evanghelizare publicul fu numeros. Treizeci de suflete din Mei-hwa şi din împrejurimi s-au întors la Domnul în cele trei zile de propovăduire a Cuvântului. Ziua de 14 sosi, iar ei au continuat să aibă un auditoriu numeros. Spre seară, grupul se reuni pentru a-I aminti Domnului de promisiunea Sa. Numaidecât, răspunsul Său sosi însoţit de ploaie torenţială şi inundaţii, ca în ziua de 11. Puterea lui Satan, manifestată prin acel idol, a fost distrusă, şi Ta-Wang a încetat să mai fie un zeu temut.
Timpul pe care îl avuseseră la dispoziţie se încheie, întrucât fraţii angajaţi erau nevoiţi să-şi reia activitatea. Misiunea creştină în al
60
cărei câmp de activitate intrau insulele se angaja să se ocupe de progresul spiritual al noilor convertiţi. Mai târziu, privind în urmă la acea experienţă, Watchman a văzut în ea lecţii spirituale cu **valoare gemă.**[12]Pentru moment, însă, ceea ce i-a îmbărbătat foarte mult, pe el şi pe fraţii care l-au însoţit, a fost momentul ales de Dumnezeu. I **Itcă** ei vor continua să stea aproape de Domnul, în smerenie, El Se va îngriji de toate consecinţele.
(.1

7

PE CÂMPURI DE MISIUNE STRĂINE

Coliba lui Watchman din satul Ma-hsien era aşezată lângă ancoraj, într-un peisaj superb, lângă râul traversat permanent de plute şi vapoare. In amonte, se afla şantierul naval şi Şcoala de Nave. în aval, pe insula Lo-hsing (Steaua Căzătoare), situată la o cotitură a râului, se înălţa pagoda de 27 de metri care dădea numele ancorajului Aici, în locul unde cele două braţe ale râului Min se reuneau, apele erau suficient de adânci pentru a favoriza circulaţia cargoboturilor. De o parte şi de alta a apei, se înălţau dealurile, unele din ele cultivate în terase

până la vârf, altele, foarte abrupte, presărate cu brazi, Luntrele şi şlepurile traversau râul fără răgaz, însoţite de ţipetele pescăruşilor şi strigătele hamalilor transpiraţi de multă muncă. Aici, ducând un trai foarte modest, a locuit Watchman de la vârsta de 22 până la 24 de ani - o perioadă de tranziţie şi de uriaşă creştere spirituală în viaţa lui. A început să-şi impună obiective de atins. Odată, pe când era încă elev, îşi pusese în minte să înveţe să meargă pe bicicletă fixându-şi privirea pe ghidon, crezând că, dacă acesta este menţinut drept, bicicleta va rula drept înainte, însă nu s-a întâmplat tocmai aşa: pe străduţele înguste, intra mereu în ziduri şi se rănea. Atunci, un prieten i-a arătat unde greşea. „Uită-te la drumul pe care mergi", i-a spus acesta. „Priveşte ţintă la drumul care-ţi stă înainte." încerca acum să aplice acest principiu la slujirea sa.

Considera că această abordare se va dovedi foarte utilă în materie de autopregătire, aşa încât îşi stabili un program foarte strict de studiu. Dar se pare că pricepuse deja faptul că predicatorul contează pentru Dumnezeu cel puţin la fel de mult ca şi mesajul predicat. Dumnezeu,

62

II înţeles el, trebuia mai întâi să lucreze în el ceea ce voia să **proclame** apoi prin el. în acel timp, Watchman a avut perioade de o **sănătate** cam şubredă, fiind chinuit de tuse; atunci el se dedica studiului .ţi meditaţiei asupra Cuvântului lui Dumnezeu, precum şi cititului do exegeze biblice semnate de autori precum Alford şi Westcott, sau biografii ale lui Luther, Knox, Jonathan Edwards, George Whitct'ield $i David Brainerd. Când starea sănătăţii sale era mai bună, îşi împărţea timpul între vestirea Cuvântului şi lucrul la revista *Trezirea,* **foaia** cu caracter devoţional pe care începuse să o publice în 1923. Aceasta conţinea transcrierea predicilor sale, la care se adăugau traduceri din scrieri devoţionale ale unor autori străini. *Trezirea* apărea la intervale neregulate, după cum Dumnezeu îi trimitea banii, in sume mici, de câţiva dolari sau cenţi, şi era distribuită tuturor celor care o cereau. Mesajele tipărite exprimau planul de mântuire ui lui Dumnezeu în Cristos, fiind de folos tuturor cititorilor, astfel că revista se răspândi şi în locuri mai îndepărtate, iar numărul invitaţiilor adresate lui Watchman se mări.

în 1924, participă la adunări organizate în oraşul Hangchow din provincia Chekiang, apoi călători pe râul Yangtze până la Nanking, capitala provinciei Kiangsu şi centru important al lucrării misionare. Pentru a căpăta o mai mare experienţă în activitatea editorială, lucră câteva luni la Editura „Lumina Spirituală" a Misiunii Prezbiteriene, unde prietena sa Ruth Lee făcea parte din personalul editorial. El a .ipreciat instruirea tehnică pe care a primit-o acolo din partea misionarilor şi a fost bucuros să slujească alături de ei, ca frate în Cristos. La întoarcerea sa, trecând prin Shanghai, auzi veşti despre Charity. Nu se mai văzuseră de mult timp, dar fata încă îi stăruia în minte. Află că studia la colegiul din Tientsin, cu rezultate **foarte** hune, şi că spera să-şi continue studiile la Universitatea Yencliiii}[1]. **din** Peking. în ceea ce priveşte preocupările ei sociale, constaţii **că** acestea au rămas neschimbate, lucru care i-a întărit convingerea ca, dacă doreşte să-L urmeze pe Domnul, trebuie să o uite. Cu **tristeţe în** suflet, se hotărî să nu se mai gândească la ea. Merse în camera lui, îngenunche şi încredinţa problema în mâna lui Dumne/eii, apoi scrise poemul „Dragoste nemărginită".[1]

63

Dragostea Ta, largă, înaltă, adâncă, nesfârşită, este cu adevărat
nemăsurată, Numai astfel a putut un păcătos ca mine să fie binecuvântat.

Domnul meu a plătit un preţ imens pentru a mă răscumpăra şi înfia. Tot ce pot face este să port crucea Lui cu bucurie şi
să-L urmez neclintit până la sfârşit.

Părăsesc totul, întrucât Cristos este acum ţelul meu, Fie că trăiesc, fie că mor, nu contează. De ce să
privesc înapoi cu regrete?

Satan, lumea, carnea încearcă să mă deruteze, O, Doamne, dă-i putere servului Tău slab, ca nu cumva să-Ţi dezonorez Numele.

într-o dimineaţă, pe când se afla încă în Shanghai, citi cuvintele lui Isus: „Trebuie să vestesc Evanghelia împărăţiei lui Dumnezeu şi în alte cetăţi; fiindcă pentru aceasta am fost trimis."[2]

La scurt timp după aceea, sosi o telegramă de la mama sa: „Am fost invitată să predic

Evanghelia în Malaezia. Poţi să mă însoţeşti?"
Cu o lună în urmă, la ziua de naştere a unei prietene, Huo-ping cunoscuse un vizitator din Malaezia numit Chen, un om cu principii de viaţă confuze şi aflat într-o evidentă nevoie spirituală. Ea a simţit că Dumnezeu îi spunea: „Eu i-am vestit Evanghelia femeii din Samaria. Tu vesteşte-i acestui om Cuvântul vieţii!" Se părea că el auzise despre minunata convertire a lui Watchman şi a mamei sale, şi, când ea i-a mărturisit Cuvântul, şi-a predat fără şovăire viaţa în mâna lui Dumnezeu. întors în ţara sa de baştină, îi scrise lui Huo-ping în numele bisericii din Sitiawan, ai cărei membri, în marea lor majoritate, nu cunoşteau mântuirea câştigată de Cristos. Nu ar vrea ea să vină şi să predice acolo? El va suporta toate cheltuielile de transport, iar în ce priveşte cazarea, Huo-ping va fi găzduită în casa familiei surorii lui, dl. şi d-na Ling Ti-kong, ambii creştini devotaţi, înainte de a răspunde, Huo-ping prezentă Domnului chestiunea, iar
64
Iii îi răspunse prin cuvintele din Evanghelia după Luca: „Trebuii[1] **sfl Vestesc** Evanghelia împărăţiei lui Dumnezeu şi în alte cetăţi." Cu **îceastă** încredinţare în suflet, îi telegrafie lui Watchman, care părăsi **Oraşul** Shanghai pentru a i se alătura.
Călătorind prin Singapore şi Ipoh, au ajuns, în cele din urmă, la Siliawan, unde au fost primiţi cu căldură în casa familiei Ling. însă primirea lor la Biserica Metodistă a fost rece. Pastorul le explică situaţia: „în urmă cu o lună, doi misionari americani au ţinut adunări ile trezire spirituală şi am depus mult efort să-i aducem pe membrii **bisericii** să asculte Cuvântul. în prima zi au fost prezenţi peste 300, u doua zi 60, a treia zi doar 12. Acum, în noiembrie, situaţia este mult mai nefavorabilă, întrucât toţi sunt ocupaţi cu strângerea > ;mciucului din arborii de cauciuc şi nu sunt liberi decât duminica."
Când au sosit la biserică, în seara următoare, uşa era încuiată. îl căutară pe pastor şi-1 găsiră calculând producţia de latex din acea zi. 1 fitase de întâlnire, recunoscu el. Watchman şi mama sa descuiară **ţişa** şi se apucară să cureţe clădirea cu o mătură împrumutată, în li mp ce un credincios indian stătea în stradă şi-i invita pe oameni să **Intre.** Numărul mic de ascultători i-a descurajat la început, însă când Watchman, în mesajul său, a pomenit cuvintele „Trebuie să vestesc Evanghelia" din Evanghelia după Luca, Huo-ping şi-a dat seama că Dumnezeu folosise acelaşi verset pentru a-i chema pe amândoi în această lucrare. încurajată de această constatare, ea vesti Cuvântul cu şi mai multă înflăcărare. Mulţi s-au pocăit cu lacrimi, tnărturisindu-şi păcatele, şi s-au reparat multe nedreptăţi. Numărul ascultătorilor crescu, ajungând la 300, şi chiar mai mult. Cei care nu mai aveau loc în sală ascultau de afară, de la ferestre. Dar pastorul **Ora** prudent în faţa unor asemenea stări emoţionale şi găsi de cuviinţă să întrerupă strângerile. La sugestia familiei Ling, strângerile au **Continuat** în case, cu studiu biblic pentru zidirea credincioşilor proaspăt întorşi la Domnul. înainte de a se reîntoarce în China, Watchman i-a telegrafiat lui Faithful Luke să vinăîn Sitiawan **pentru** a continua lucrarea, dar vor mai trece câţiva ani până când acesta va cunoaşte chemarea Domnului de a vesti Cuvântul în Malac/ia ^i Indonezia.
65
In timpul şederii sale în casa familiei Ling, d-na Nee s-a simţit foarte **calea** spre Dumnezeu, care se bazează doar pe lucrarea încheiată **a** lui bine în compania acestora şi a prins drag de fiica lor mai mare, Ai-king. ('ristos. Mult prea mulţi creştini se străduiau să capete mântuirea **pe** Vedea în ea o soţie potrivită pentru Watchman. Discută despre aceasta Im/.a faptelor lor bune, o cale puţin diferită în principiu de budism. I ,i cu părinţii fetei, îi scrise şi blândului ei soţ, dar nu-i spuse nimic lui se spusese că o persoană care afirmă că este mântuită dă dovadă de Watchman. Şederea lor în Malaezia s-a prelungit, fiind invitaţi să inftndrie. Ca atare, propovăduirea vieţii noi ca dar al lui Dumnezeu predice şi în alte biserici şi astfel cele două familii au continuat să se i ;i surprins. Dar Watchman nu s-a oprit la a proclama vestea cea bună întâlnească. Nerăbdătoare, Huo-ping a încercat să grăbească lucrurile, **i** dreptăţii căpătate prin credinţă. El găsea acum mult ajutor personal uitând de experienţa amară prin care trecuse în tinereţe, iar respectul in scrierile lui Andrew Murray şi F.B. Meyer pe tema sfinţeniei în filial 1-a împiedicat pe Watchman să-şi exprime îndoielile. La vremea viaţa de zi cu zi şi a eliberării de sub puterea păcatului. A citit, de potrivită, s-au schimbat, în cadru formal, cărţile de vizită şi s-a twemenea, tot cei-a stat la dispoziţie de Charles Finney şi EvanRoberts,

organizat o mică petrecere pentru anunţarea unei logodne care s-a | necum şi despre trezirea spirituală din anii 1904-1905 din Ţara Galilor, dovedit îndată a fi o sursă de mare nelinişte pentru Watchman. Căci. S a scufundat în scrierile lui Otto Stockmayer şi Jessie Penn-Lewis, în timp ce se aflau încă în Singapore, aşteptând să găsească un mijloc ewe tratau subiecte privitoare la suflet şi duh şi la victoria asupra puterii de transport spre ţara lor, un profesor care aspira la mâna d-rei Ling **lui** Satan. Propriile lui studii nou testamentale întăreau ideea că acestea veni la Watchman şi îi relată o poveste falsă, dar plauzibilă, defăimând i,m nişte aspecte foarte importante ale experienţei creştine, care caracterul fetei. Watchman ezită să-1 creadă, dar efectul pe care-1 avu irebuiau cumva prezentate, în termeni simpli, fraţilor lui de credinţă, asupra lui fu acela de a-i spori propriile îndoieli cu privire la logodnă, Abordarea acestor subiecte în predicile sale, tipărite apoi şi în foaia Nu dorea cu niciun chip să facă un pas greşit într-o chestiune care ar pe care o publica, a fost primită cu interes de către toţi cititorii din afecta scopul lui Dumnezeu pentru viaţa sa. Petrecu câteva zile **provincia** Fukien şi de mai departe. Neîndoielnic, mult din ceea ce chinuitoare în rugăciune, cântărind înaintea lui Dumnezeu ce ar trebui **predica** era rodul studiului său atent, ajutat de o minte ascuţită, dar era să facă. In cele din urmă, când au ajuns la Shanghai, i-a spus mamei nevoie ca aceste cunoştinţe să fie experimentate în propria lui viaţă, sale că Domnul nu-i dădea libertatea de a menţine logodna. O convinse Cu toate acestea, entuziasmul propriu vârstei 1-a determinat să mediteze să înapoieze obiectele primite ca simbol al logodnei, în timp ce el asupra ideii de a scrie un compendiu al vieţii spirituale a creştinului, scrise familiei Ling, explicându-şi poziţia într-un mod foarte politi- Citise foarte mult cu privire la acest subiect, de mare interes pentru el, cos. Mama lui suferi mult, pentru că o iubea deja pe Ai-king ca pe o cure însă nu era niciodată abordat în bisericile din regiune. Când era fiică. Din acest motiv, între mamă şi fiu se menţinu o stare de tensiune chemat să predice la convenţii, le spunea ascultătorilor săi că nu era în timp ce vesteau Cuvântul la Spitalul „Betel", la invitaţia dr. Mary de ajuns să primească iertarea păcatelor şi siguranţa mântuirii, întrucâl Stone (Shih Ma-yu). Huo-ping fu apoi rugată să vorbească la Şcoala acestea erau doar punctul de plecare. Omul trebuie să ajungă **să-L** Occidentală de Fete şi atunci şi-a amintit de experienţa dureroasă a cunoască pe Mântuitorul înviat ca viaţă a lui, căci numai aşa **poate** propriei logodne impuse de părinţi pe vremea când era elevă la acea spera să aibă o umblare plăcută lui Dumnezeu, şcoală şi începu să vadă lucrurile din perspectiva lui Watchman. în Fraţii îl ascultau cu atenţie. Nu mai auziseră niciodată vorbi ndu-se călătoria de întoarcere acasă, Huo-ping a fost gata să recunoască faptul despre astfel de lucruri, iar ei crezuseră că Vestea bună este deşt i **nată** că era posibil să se fi înşelat. numai păcătoşilor - promisiunea mântuirii care, odată **obţinută,** nu

Harul în propovăduire cu care Domnul îl binecuvântase pe Watch- **mai** avea ce le oferi, în afară de mângâiere în necaz. „Primiţi-L pe man consta, în principal, în capacitatea lui de a explica foarte clar Mântuitorul" era teoria, „apoi uitaţi de lucrarea Lui **mântuitoare** şi

întoarceţi-vă către o filozofie umanistă a vieţii". Acesta era motivul «lou; pentru care învăţăturile lui Confucius şi Mencius erau pe poziţie de lui. egalitate cu cele ale Bibliei în multe familii creştine.

Ce departe era aceasta de roadele naşterii din nou! Nu se lăsa loc Duhului Sfânt, pe al cărui rol de învăţător al celor neînvăţaţi ajunsese Watchman să se bazeze atât de mult. într-o zi, descoperi un croitor modest numit Chen care, cu câteva luni în urmă, găsise şi citise ultima pagină din evanghelia după Marcu. Acest om, care nu cunoştea pe niciun creştin care ar fi putut să-1 sfătuiască sau să-1 avertizeze despre atribuirea incertă a acestor versete evanghelistului Marcu, alesese din versetul 18 ceea ce el considera a fi cel mai mic dintre semne, adică vindecarea, şi porni prin sat ca să pună la încercare ce citise. Apoi, convins prin însănătoşirea miraculoasă a unui vecin, se întoarse la atelierul lui, mărturisindu-L pe Cristos cu credinţă.

Experienţele de acest gen l-au ajutat pe Watchman să învingă o problemă care îl chinuia. El povesteşte că, la începutul vieţii sale de creştin, se temea ca nu cumva să întâlnească un ateu sau un modernist foarte critic la adresa Bibliei, care să-i demonstreze că Scriptura nu era

demnă de încredere şi să-i clatine credinţa. Dar, pe măsură ce, personal sau prin intermediul vieţilor altora, a venit în contact cu Cristosul cel viu, el a căpătat certitudinea că a găsit răspunsul adevărat. La toate argumentele lor putea răspunde cu convingere: „Da, este multă logică în ceea ce spui, dar eu îl cunosc pe Dumnezeul meu. Asta îmi este de ajuns."
Un creştin de-abia întors la Domnul, fermier într-un alt sat, trecea printr-o criză. Fâşia sa de ogor semănat cu orez era aşezată deasupra < sursei de apă pentru irigaţii pe dealul cultivat în terase. Vecinul său, al cărui teren se afla sub al lui pe deal, îi fura apa, pompată cu mull i > efort. Disperat, fratele ceru ajutorul credincioşilor: „Nu e drept! Ce să fac? Spuneţi-mi cum ar fi bine să mă port în această situaţie." Toţi îngenuncheară pentru a se ruga, apoi fraţii îi sugerară să „întoarcă *t* şi celălalt obraz". „Dacă facem numai ce trebuie, suntem, fără *ut* îndoială, nişte robi netrebnici. Ar trebui să facem mai mult decât doar ce se cuvine." A doua zi, şi-a cărat ulucul cu liftul acţionat de i' puterea apei şi plecă la moară. Dimineaţa, pompă apă pentru cele p
fâşii de teren al vecinului, apoi, după-amiază, **pentru Ogorul**
Vecinul fu uluit. După ce cântări lucrurile, îl chemă pe creştin şi, HI modul cel mai sincer cu putinţă, îi ceru explicaţii. în **curând,** aivl iun începu şi el să bea din Apa vieţii.[3]
Tocmai acest gen de devotament faţă de Dumnezeu şi Cuvânlul Său a fost chemat Watchman să-1 predice şi să-1 practice în anii **care** ,ui urmat. în oamenii care luau Biblia în serios, în adevărata părtăşie I sufletelor născute din nou a început Watchman să distingă atât esenţa Bisericii lui Cristos pe pământ, cât şi vârful de lance al **mărturiei** Duhului în faţa păgânismului. Fiecare copil al Domnului, oricât de neînsemnat, ar trebui să fie o mărturie vie a puterii transformatoare a Evangheliei. Fiecare grup de credincioşi, oricât de restrâns, ar trebui să fie un centru de laudă şi mărturie pentru Domnul, în care să se descopere voia Lui şi unde Cristos să fie cunoscut ca o prezenţă vie.

68

8

VECHILE BURDUFURI

Pe distanţa de 15 km dintre capela Colegiului „Trinitatea", cu liturghia ei fastuoasă şi căsuţa sa de paie de pe malul râului, unde doi sau trei credincioşi veneau să se roage cu el, Watchman a străbătut un drum lung în gândirea sa. Aici, la fel ca şi în Nantai, extremele Estului şi Vestului căutau să-1 influenţeze. Bungalourile confortabile ale străinilor împânzeau dealurile, iar cargoboturi şi pacheboturi din Europa şi America traversau râul sau aşteptau în danele de acostare. Printre ele, clătinându-se în siajul lor sau navigând, erau micuţele plute ale localnicilor, închinători ai zeiţei Ma-zu. Locuinţele lor de pe ţărm erau modeste, înghesuite într-un spaţiu restrâns, captând sunetele şi mirosurile proprii zonei. Era o lume amestecată. Cum, se întreba Watchman, putea creştinismul să se potrivească într-un cadru atât de complex?
în Foochow, simbolurile credinţei creştine erau clădirea din piatră a Bisericii Anglicane, sau echivalentul său american, din cărămidă roşie. Acolo, o dată pe săptămână, „comunitatea" de consuli, funcţionari vamali şi negustori binevoiau să se alăture misionarilor pentru o oră de serviciu religios, condus de capelanul portului. După încheierea slujbei, reprezentanţii firmelor „Jardine Matheson" sau „Gillman & Sassoon" se întorceau la tradiţionala lor îndeletnicire de duminică, aceea de a fixa preţul la ceai, iar restul mergeau la Clubul Britanic pentru a se destinde.
Desigur, congregaţiile din oraşele mai mici sau din cartiere, care au luat fiinţă cu mulţi ani în urmă, erau constituite aproape exclusiv din credincioşi chinezi. Totuşi, chiar şi aceştia erau parte a unor structuri şi caracteristici care erau, în esenţă, occidentale. Membrii laici erau, în general, pasivi, fiind dependenţi de o organizaţie
70
ecleziastică greoaie, în fruntea căreia era ales un episcop străin. **Bietul** mu, fie gras, fie slab, trebuia neapărat purtat de patru **oameni** in lectică! în plus, bisericile duceau mereu lipsă de clerici ordinaţi. Proporţia de preoţi calificaţi pentru a oficia slujba sacramentală **era** deseori de

un om la şapte adunări creştine. Metodiştii din Foochow luau Cina Domnului o dată pe trimestru. Un misionar din Fukien drscrie astfel situaţia de atunci: „Rezultatul este inevitabil. Sistemul sacramental, pe care se construieşte întreaga slujbă creştină, dar care este impracticabil, ajunge să fie dispreţuit. Sectele indigene îşi răspândesc influenţa." în perioada adolescenţei lui Watchman, „Adevărata Biserică a lui Isus", sau *Chen Yeh-su Chiao,* înfiinţată de Barnabas Tong, atrăsese mulţi pastori şi enoriaşi din Fukien la •.ci viciile sale religioase. „Dacă biserica din care faci parte nu-ţi poate asigura un serviciu divin eficient şi sacramente frecvente şi nu este organizată astfel, încât să te facă să simţiţi că eşti membru al unei părtaşii spirituale, vei dori, în cele din urmă, să te alături alteia, care îţi poate asigura aceste binecuvântări"[1], îşi aminteşte un misionar Wglican, după 25 de ani. Watchman povesteşte un incident despre **OBre** aflase în mod direct. „Cunosc un om care ura pe un altul. Celălalt pacătuise foarte grav împotriva lui, şi rana pricinuită era atât de mare, încât şi dacă l-ar fi ucis, tot nu s-ar fi simţit răzbunat. Victima a cunoscut mântuirea lui Cristos şi, vreme de câţiva ani, nu s-a întâlnit cu cel care-1 nedreptăţise. Apoi, a trebuit să meargă într-un alt oraş, iar duminică s-a dus la adunarea locală pentru a lua Cina Domnului, în timp ce era prezentat adunării, 1-a zărit deodată pe vechiul lui duşman. ‚E aici!', şi-a spus. ‚Nu ştiam că a fost mântuit. Ce să fac? Ce prostie din partea mea să accept să fiu prezentat!' în timpul mgăciunii, s-a sculat de pe scaun şi a plecat afară. Pe când se îndepărta, se gândea, pe de o parte, la mântuirea lui şi, pe de alta, la nedreptatea pe care acel om i-o făcuse. Cu cât se îndepărta mai mult, cu atât se simţea mai vinovat că părăsise adunarea în acest mod, dar şi mai pornit împotriva duşmanului său. îşi aduse aminte de ziua în care Domnul îi dăduse în dar mântuirea şi ştersese toate păcatele din trecutul său. Cu toate acestea, simţea că nu putea să-1 ierte pe omul acela. în cele din urmă, Duhul Sfânt îi readuse în memorie

71

cuvintele: ‚Prin aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii pentru alţii.'[2] Voinţa lui se frânse, şi I-a spus lui Dumnezeu: ‚Doamne, îl iert.' S-a înapoiat în adunare cu lacrimi în ochi. Rugăciunea în comun se încheiase şi se făceau pregătirile pentru Cina Domnului. Se ridică, ceru voie să vorbească şi mărturisi totul, inclusiv cum Domnul îl adusese la stadiul în care fusese în stare să-1 ierte pe omul acela."

O asemenea mişcare a Duhului Sfânt în mijlocul copiilor Domnului căuta Watchman mereu şi gândea că aceasta nu putea avea loc în contextul îngust al unui grup sectar, oricare ar fi fost el. Mai târziu, adresându-se unei adunări de credincioşi, a spus: „Dacă, în timp ce ne adunăm în jurul Mesei Domnului astăzi, orizontul nostru este limitat doar la grupul cu care avem părtăşie, nu suntem calificaţi să ne împărtăşim cu Trupul Domnului, pentru că viaţa lui Cristos din noi ne-a adus în comuniune cu întreaga Biserică, nu numai cu o parte din ea. Oh, inima noastră trebuie să se lărgească pentru a cuprinde pe toţi copiii lui Dumnezeu; altfel vom mânca Pâinea aceasta în chip nevrednic. Noi vestim aici că toţi copiii lui Dumnezeu sunt fraţi şi surori, ca atare să nu nutrim gânduri care să ne despartă. Să ne amintim că acelaşi Duh Sfânt care a coborât peste noi a coborât şi peste ei".

Aceasta era încercarea sa de a răspunde la importanta problemă a despărţirilor denominaţionale, ale căror istorie şi semnificaţie erau, gândea el, aproape imposibil de înţeles de către cei de abia întorşi la Domnul. Tulburând Biserica potenţială din China cu diferenţele lor sectare, misiunile nu făceau decât să o dezbine. Asemenea multor altor creştini tineri din acea vreme, Watchman se întreba dacă întoarcerea la ascultarea simplă, nou-testamentală, nu ar întări unitatea organică dintre credincioşi, pentru care Isus se rugase Tatălui şi îşi dăduse viaţa.

Watchman ştia bine că pericolul care păştea orice grupare ce se desprindea din biserica tradiţională era tendinţa către naţionalism şi antimisionarism, precum şi acela de a sfârşi prin a considera toate celelalte grupuri creştine ca fiind false. Printre creştinii occidentali ale căror scrieri le citea cu mult interes se aflau unii precum Govett,

72

I'anton şi J. N. Darby, care, din pricina cugetului, au părăsit Biserica Anglicană şi au căutat un mod de închinare şi slujire mai simplu, pe **Hre** Dumnezeu, în mod evident, 1-a onorat. O astfel de ascultare de clasul lui Dumnezeu din Scriptură ar trebui să fie de ajuns. Watchman pleda, mai presus de toate, pentru calitatea spirituală a vieţii, îşi amintea de pastorul care îi

vizita uneori şi care nu se bucura deloc de respect în rândul enoriaşilor. „Venea doar să strângă bani, deşi .ha că proveneau din jocuri de noroc", îşi aminteşte Watchman. „în lucrarea lui Dumnezeu, totul depinde de calitatea lucrătorului trimis si de calitatea celui care se întoarce la Domnul prin slujba lui." Dacă misionarul ar face din calitate scopul său, atunci n-ar mai fi nevoie de o cruciadă împotriva sistemului misionar. Totodată, Watchman Iu atent să nu întineze trăirea lui spirituală cu tendinţa, accentuată la Hcea vreme, a naţionalismului. Perioada dintre anii 1925 şi 1928 a fost martora unui nou val de naţionalism în rândul studenţimii. Ani de-a rândul, profesorii le spuseseră că ei sunt speranţa patriei, destinaţi să fie, cândva, salvatorii ei. însă, după încheierea stagiului militar, perspectivele de a-şi găsi slujbe corespunzătoare pregătirii lor erau nesigure. în plus, tinereţea îi făcea să fie idealişti, nerăbdători, dornici de nou, pregătiţi să-şi asume rolul de conducători ai oricăror acţiuni de masă cu sorţi de i/bandă.

Nici familia Nee nu a fost scutită de astfel de evenimente. Al treilea liu al lor, Sheng-tsu, crescut sub influenţa bunicii sale indulgente, intrase în politică. El era o sursă permanentă de tulburare pentru părinţii săi. „Pentru a salva naţiunea", pretindea el, dar, de fapt, pentru n scăpa de studii, se înrola, mai întâi, în „Voluntarii de fier şi sânge", .ipoi în „îndrăzneşte să mori", două societăţi revoluţionare. Mult înnp a suferit familia lui după ce într-o zi au primit mesajul că Sheng-tsu şi-a pierdut viaţa într-o demonstraţie revoluţionară.

în 1925, în perioada Anului Nou, în timp ce Watchman şi prietenii ■.ai răspândeau Cuvântul în insule, se dezlănţui în Foochow o răscoală .mlimisionară, în care măicuţele catolice şi câteva misionare au fost hi uscate şi de abia au scăpat cu viaţă. Pe 12 martie, moartea dr. Sun Yat-sen a lăsat un vid de putere, iar pe 30 martie a avut loc incidentul

73

istoric în care poliţia municipală din „Colonia Internaţională din Shanghai" a deschis focul asupra participanţilor la o demonstraţie studenţească. Acest eveniment a dat naştere unui val de ură împotriva britanicilor, iar violenţele au continuat în oraşele din sud.

Misionarii din Foochow sperau ca „Trinitatea" să-şi redeschidă porţile în toamnă, o dată cu începerea anului şcolar. Dar reînvierea vechilor superstiţii cu privire la „diavolii străini cu ochi spălăciţi" a exercitat o puternică presiune asupra slujbei misionarilor de la „Chinezi în Misiune". Se cunosc exemple de mare curaj în rândul acestor „câini străini". Tulburările sprijinite de Alianţa Anticreştină au fost atât de răspândite în anul care a urmat, încât, până în primăvara lui 1927, toţi misionarii din zona centrală a ţării au fost evacuaţi temporar în regiunea de coastă. In acea vară, şcoala elementară a ars, iar în ianuarie 1928, revoluţionarii marxişti au incendiat clădirea unde se aflau dormitoarele liceului. „Luna de miere" a misiunilor protestante părea să fi luat sfârşit.

Watchman continuă să trateze cu respectul cuvenit slujitorilor lui Dumnezeu pe misionarii cărora le era atât de îndatorat. Mulţi dintre aceştia aveau aceeaşi cunoaştere vie a Mântuitorului Isus Cristos ca şi el. La începutul anului 1926, fu invitat de unii dintre aceştia la Amoy, un oraş în sudul provinciei Fukien, pentru a se adresa studenţilor de la Colegiul şi Seminarul Misiunii Prezbiteriene Americane „Talmage". Aici întâlni doi studenţi creştini dedicaţi Domnului, Daniel Tan şi fiul unui pastor, James Chen, cu care va lucra pentru Domnul în anii care vor veni. în timp ce se afla încă în sudul provinciei Fukien, se îmbolnăvi de o tuse chinuitoare, şi un doctor îl preveni că s-ar putea să fie ceva grav şi că trebuie să se odihnească o vreme.

între timp, fusese invitat să se întoarcă la Nanking pentru a colabora la editarea unui curs de studiu biblic, ocazie în care văzu posibilitatea de a-şi plăti călătoria şi de a se bucura de o perioadă lipsită de agitaţie. Călătoria fu un prilej de a-şi face noi prieteni. în Shanghai întâlni mulţi cititori ai revistei sale, *Creştinul,* care înlocuise revista *Trezirea* în 1926, şi îşi dădu seama de potenţialul oraşului de a deveni o bază de misiune pentru toată ţara. Era un oraş dominat de

74

(niiipetiţia acerbă şi de intriga politică, iar moravurile lui erau deseori condamnate prin remarca: „Dacă Dumnezeu ar cruţa **Shanghai-ul,** ur datora scuze Sodomei şi Gomorei." însă era centrul comercial, industrial şi financiar al Chinei. Insula Pagoda, sediul actual **al** misiunii, avea o poziţie geografică nefavorabilă, iar dialectul vorbii nu avea răspândire

naţională, condiţii care limitau mult lucrarea. De hi împrăştierea grupului iniţial de fraţi, oferea şi mai puţine condiţii pentru evanghelizare. Watchman se întreba dacă nu era timpul să-şi stabilească sediul la Shanghai.
Ajuns în Nanking, s-a apucat de treabă fără zăbavă, făcând I oi ceţuri la Cursul de Studiu biblic. Fu, de asemenea, invitat să se .uli eseze studenţilor de la Universitatea Chin-ling, unde câţiva dintre ascultătorii săi îşi predară viaţa lui Cristos. însă ce a contat cel mai mult pentru Watchman în această perioadă a fost reînnoirea părtăşiei cu Ruth Lee. Era mai în vârstă decât el cu zece ani şi poseda o experienţă spirituală mult mai bogată. Watchman i-a împărtăşit viziunea lui de răspândire a Cuvântului Vieţii în toată China şi a găsit în ea un sfătuitor înţelept şi o „soră mai mare". Ruth i-a întărit ■.i'iitimentul că tulburările sociale prin care trecea ţara înteţeau foamea •.pirituală în rândul tinerilor care se întorceau la Cristos, însă care erau apoi nemulţumiţi de creştinism, în forma în care se găsea atunci. N ar putea el să răspundă acestei nevoi? D-ra Lee fu de acord cu ulcea mutării sediului misiunii la Shanghai şi-i spuse că se simte ci iernată să demisioneze din slujba ei din Nanking şi să i se alăture icolo, pentru a demara slujirea lui în domeniul publicaţiilor.
Apucase să lucreze puţin la cursul de Studiu biblic, când boala îi u'veni. Tuşea, de care nu scăpase complet, s-a accentuat, fiind **însoţită** de frisoane seara şi de transpiraţii noaptea. începu să ducă clorul climatului blând din Foochow. Se rugă Domnului şi căpătă **încre** dinţarea că trebuie să se întoarcă. O porni din nou la drum, înviorai In duh, dar slăbit în trup. în timpul călătoriei spre sud, fu **consultat** de un medic.
Radiografia la care fusese supus arăta prezenţa **tuberculozei,** care cuprinsese un plămân în întregime, iar pe celălalt, parţial. **în timp ce** medicul analiza filmul încă umed, iar Watchman **aştepta rezultatul,**
75
îl auzi pe doctor adresându-se asistentei în engleză: „Bietul om; ia priveşte! îţi aminteşti de ultimul caz pe care l-am avut, cu o radiografie ca asta? A murit după şase luni." Watchman fu rechemat în cabinet. „Aveţi tuberculoză la ambii plămâni. Mergeţi acasă, odihniţi-vă şi hrăniţi-vă bine. Asta este tot ce puteţi face. Poate vă veţi însănătoşi."
în timpul călătoriei cu vaporul, Watchman fu extrem de mâhnit. Avusese atâtea planuri, sperase să vadă înfăptuindu-se lucruri mari, dar acum Dumnezeu spunea „Nu" la toate acestea. Se examina pe sine, apoi îşi cântări acţiunile, motivaţiile şi ambiţiile. Acum avea o singură dorinţă prevalentă: să fie curat înaintea lui Dumnezeu. îşi mărturisi păcatele, încercând să înţeleagă unde îi dăduse Domnului motiv de nemulţumire. Chestiunea care încă îi mai tulbura conştiinţa era legată de tânăra Ling Ai-king din Sitiawan. Aflase de mult că omul care o vorbise de rău pe fată îl minţise. Păcătuise oare prin faptul că nu o ascultase pe mama lui? O rănise pe fată şi pe părinţii ei pentru că ascultase de poveşti mincinoase? Nu pricepuse călăuzirea lui Dumnezeu în toată această chestiune? Era dispus să nu se însoare niciodată, pentru a se dedica în întregime lucrării. Părea că nu mai poate face nimic pentru a îndrepta lucrurile.
Era o zi de toamnă timpurie a anului 1926 când vaporul pătrunse, în timpul fluxului, prin îngustimile râului Min şi-1 lăsă pe Watchman la ancorajul insulei Pagoda. Coliba lui de la Ma-hsien îi părea un loc sumbru. Dintr-odată, întregul lui mod de viaţă de acolo îi părea atât de ineficient. Simţea nevoia să strige, să protesteze faţă de Dumnezeu, să pună totul sub semnul întrebării.
încercă să se liniştească şi să lucreze. Dintr-o cutie, scoase un rezumat al cărţii pe care intenţionase să o scrie. Cu trei ani în urmă, schiţase planul a două capitole şi jumătate dintr-un material având ca subiect omul lui Dumnezeu - duhul, sufletul şi trupul lui. Considerase apoi că lucrarea era prea teoretică, întrucât în multe chestiuni lipsea confirmarea experienţei, astfel că pusese deoparte acele schiţe. între timp, însă, se întâmplaseră multe lucruri. în noua lui viaţă, de creştin, gustase noi realităţi şi cunoscuse multe suflete eliberate de sub puterea întunericului. Gândi că, în caz că Domnul îl
76
va lua în curând la El, ar fi bine să pună pe hârtie ceea ce învăţase. Privi un timp peisajul din faţa colibei, apoi se pregăti să scrie.
Dar, chiar în acel moment, avu un acces de febră care îl împiedică să scrie sau,

măcar, să-şi adune gândurile. îşi luă Biblia şi îşi strânse paginile manuscrisului. Ştia că nu putea reuşi de unul singur. încuie a doua oară uşa şi se îndreptă spre debarcaderul de la Lohsing-ta. Acolo luă o plută pentru a ajunge la Customs Point. Fu întâmpinat la uşa căminului de Faithful Luke şi primi o cameră în porţiunea de clădire destinată bărbaţilor. Acolo se întinse pe patul îngust şi se lăsă în mâinile lui Dumnezeu.

Tatăl lui Watchman, acum director al căminului, îl avertizase, cu un timp în urmă, de faptul că şcoala industrială a cărei clădire o ocupa misiunea era pe cale să-şi redeschidă porţile. Cu toate acestea, d-ra Barber plecase în munţii Kuliang, cu pacea Domnului în inimă, şi, în curând, primi vestea că fondurile şcolii se epuizaseră şi că şcoala nu se va mai redeschide. Clădirea rămânea a Misiunii.

Misionarele l-au hrănit pe Watchman cu lapte şi mâncare consistentă şi l-au tratat cu medicamentele pe care au reuşit să le procure, iar fraţii s-au îngrijit de toate celelalte nevoi ale lui. Pe parcursul următoarelor săptămâni, continuă să piardă în greutate, iar puterea i se diminua. „Era atât de smerit", îşi aminteşte Faithful Luke, „atât ilc dornic să se însănătoşească. Mă ruga zilnic să-1 ung cu untdelemn în Numele Domnului şi să mă rog pentru el." Atunci când era prea extenuat pentru a fi în stare să citească din Scriptură, memoria lui îi venea în ajutor: „Smeriţi-vă dar sub mâna tare a lui Dumnezeu" -dar nu îndrăzni să termine fraza.[3] „Vreme de două săptămâni am trăit între fălcile lui Satan", îşi aminteşte Watchman.

Domnişoara Barber venea regulat să-1 viziteze, cu mesajul „Cristos este învingător". Totuşi, deşi cunoştea valoarea sângelui pentru păcat si putea cere vindecarea de la Cel care a purtat bolile noastre, Watchman credea că avea vreo vină şi că îi dăduse lui Satan teren pentru a se împotrivi Domnului care lucra în viaţa lui. însă ea îi citea mereu versete care vorbeau despre eficacitatea atotcuprinzătoare a învierii lui Cristos, până când, în cele din urmă, Watchman a putut să declare cu credinţă: „Cristos este învingător!"

încetul cu încetul, ca răspuns la rugăciunile lor, Dumnezeu a lucrat, iar regimul alimentar şi odihna au produs o schimbare în starea lui Watchman. Când începu să prindă puteri, ceru hârtie şi cerneală, Atâta vreme cât Dumnezeu îi va îngădui, el se va dedica cu toată fiinţa lui acestei misiuni, pe care o considera a fi urgentă. Precum un reporter care este zorit de termenul la care trebuie să-şi predea articolul şi care are mult spor în ultima oră pe care o are la dispoziţie, Watchman îşi vărsă inima într-o prezentare detaliată a vieţii spirituale a creştinului şi a strategiei în războiului spiritual.

După câteva luni, încheie lucrul la primul volum al lucrării *Omul spiritual,* volum alcătuit din patru părţi. Era o lucrare foarte analitică, ce prezenta în detaliu mântuirea credinciosului: duhul, sufletul şi trupul său. In prefaţă, Watchman o caracteriza ca fiind o lucrare de psihologie biblică, dar îşi avertiza cititorii că, dacă o vor folosi doar ca pe un instrument pentru autoanaliză, nu vor putea ajunge la o cunoaştere mai mare a lui Cristos ca viaţă a lor. Născută din suferinţă, lucrarea dovedea mult discernământ spiritual, dar ducea lipsă de ilustraţii care să o facă mai accesibilă. Lucrarea era în bună parte rezultatul studiului intens, al minţii lui ascuţite şi, mai ales, al cunoaşterii profunde a Scripturii şi al receptivităţii lui la mesajul Cuvântului.

In luna mai, deşi încă foarte slăbit, era totuşi îndeajuns de întremat pentru a călători până la Shanghai cu manuscrisul. Ruth Lee se mutase deja acolo, venind din Nanking, unde tulburările de stradă declanşate de partizanii comunişti cauzaseră moartea câtorva misionari. Fiind dotată cu un excelent simţ al limbii, ea se oferi să se ocupe de corectura cărţii şi de pregătirea ei pentru publicare.

Nanking va deveni, în curând, sediul noului regim al lui Chiang Kai-shek, ale cărui detaşamente armate, înaintând spre nord prin Hunan, ocupaseră Changsha şi Hankow, apoi schimbaseră direcţia, îndreptându-se spre est pentru a câştiga controlul asupra Shanghai-ului. Aici, fără să ţină cont de pierderile civile, Chiang înăbuşi mişcarea comunistă muncitorească

printr-o lovitură de stat, pe 12 aprilie. Chou En-lai, un necunoscut la acea vreme, de abia scăpă din masacru. O pace şubredă coborî peste oraş.
78
în timp ce se afla în Shanghai, Watchman trecu pri **ntr-o experlenţl** care îi va influenţa profund perspectiva asupra subiectului **eliberării** din păcat. Cuvintele din epistola către Romani, pe care le **predicate** de atâtea ori, căpătară, deodată, viaţă. El „a văzut" prioritatea **actului** ilivin faţă de experienţa personală care decurge din credinţă. **Să-1** lăsăm pe Watchman să explice singur.
„După întoarcerea mea la Domnul, am fost învăţat că, pentru a li eliberat de sub puterea păcatului, trebuie să mă consider mori **faţă** de păcat şi viu faţă de Dumnezeu (Romani 6:11). Aşa m-am con-.iderat din 1920 până în 1927, dar necazul era că, cu cât făceam mai **Riult** asta, cu atât eram mai viu faţă de păcat. îmi era imposibil să mă cred mort. Păcatul mă biruia încă şi era evident că ceva nu era în u-gulă. Prin urmare, I-am cerut Domnului să-mi explice înţelesul expresiei ‚am fost răstignit cu Cristos'. înţelesesem deja că, atunci când vorbeşte pe această temă, Dumnezeu nu spune niciodată .trebuie ■.‚1 fii', ci întotdeauna ‚ai fost'. Privind însă spre eşecurile mele de până atunci, acest lucru mi se părea imposibil, în afară de cazul în (.are aş fi fost nesincer cu mine însumi. Aproape am ajuns la concluzia că numai oamenii nesinceri pot să afirme acest lucru. Când apelam hi alţii pentru explicaţii, eram mereu îndemnat să citesc Romani 6:11. Preţuiam învăţătura acestui verset, dar nu puteam să înţeleg de ce nu avea suficientă putere pentru a-mi schimba viaţa. Vedeţi dumneavoastră, nimeni până atunci nu-mi atrăsese atenţia că ‚a şti[1] {versetul 6) trebuie să-1 preceadă pe ‚a te socoti' (versetul 11). Am **fost** tulburat luni de zile şi m-am rugat cu sinceritate, citind Scriptura şi căutând lumină. I-am spus Domnului: ‚Dacă nu voi ajunge să văd ucest lucru fundamental, nu voi mai predica. Vreau mai întâi **să-mi** fie clar acest lucru.'
îmi amintesc de o dimineaţă - cum aş putea s-o uit! - când citeam epistola către Romani şi am ajuns la cuvintele: ‚Ştim bine că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, pentru ca **trupul** păcatului să fie dezbrăcat de puterea lui, în aşa fel ca să nu mai lini robi ai păcatului.' *Ştim* bine! Cum puteam s-o ştiu? M-am **rugat:** .Doamne, deschide-mi ochii!', şi atunci, într-o **străfulgerare, am** înţeles. Citisem înainte 1 Corinteni 1:30: ‚Voi **...sunteţi** în **Cristos**
79
Isus'. Am recitit versetul: ‚Şi voi, prin El, sunteţi în Cristos Isus'. Este, deci, lucrarea lui Dumnezeu. Uluitor! Dacă Cristos a murit, şi acest lucru este adevărat, şi dacă Dumnezeu m-a pus pe mine în El, atunci şi eu am murit. Dintr-o dată *am văzut* unitatea mea cu Cristos: faptul că eu eram în El, iar atunci când El a murit, am murit şi eu odată cu El. Moartea mea faţă de păcat era o chestiune ce ţinea de trecut, nu de viitor. Pătrunsesem, în cele din urmă, aceste lucruri prin descoperire dumnezeiască. Plin de bucurie, m-am ridicat de pe scaun şi am coborât scările în fugă. ‚Frate', i-am spus tânărului care lucra la bucătărie, ‚ştii tu că eu am murit?' Tânărul fu derutat de vorbele mele. ‚Ce vrei să spui?', exclamă el, aşa că am continuat: , Ştii tu că Cristos a murit? Ştii tu că am murit şi eu împreună cu el? Ştii tu că moartea mea nu este mai puţin adevărată decât a Lui?' Lucrurile erau acum atât de limpezi! Aş fi vrut să ies pe străzile Shanghai-ului şi să strig, să audă toţi oamenii ce descoperisem. Din acea zi, nu m-am mai îndoit nicio clipă de realitatea exprimată de versetul: ‚Am fost răstignit împreună cu Cristos şi trăiesc... dar nu mai trăiesc eu, ci Cristos trăieşte în mine.'"[4]
80
LUT FRAGIL
Slarea sănătăţii lui Watchman se ameliora îndeajuns încât să-i I ICI mită să-şi continue lucrul la cartea pe care, era convins, Dumnezeu li 11 ea ca el s-o scrie. încetul cu încetul, cu ajutorul lui Ruth Lee, t'are făcea corectura manuscrisului, aşternu pe hârtie adevărurile pe care le învăţase în mijlocul atâtor suferinţe şi eşecuri. Aici, în Shang-iiii, Watchman avu, pentru prima oară, posibilitatea de a intra în (intact cu Misiunea pentru China Continentală, fondată de Hudson l lylor, o mare organizaţie misionară interdenominaţională care, de peste şaizeci de ani, îşi extindea lucrarea de evanghelizare în Ulteriorul ţării. Aici îl cunoscu pe Charles H. Judd, un misionar care lucra la Departamentul contabilitate, un om cu multă experienţă în

lucrarea de evanghelizare, şi între ei doi s-a stabilit repede o legătură tIc prietenie. Watchman mergea deseori să-1 viziteze acasă pe acest l'rate, care-i împărtăşea dragostea pentru Scriptură şi căruia se simţea liber să-i descrie viziunea sa cu privire la evanghelizarea Chinei. Walchman spera ca, atunci când va fi pe deplin întremat, să meargă împreună, însoţiţi şi de alţi tineri, să răspândească Evanghelia pe 'ilrăzile şi în împrejurimile oraşului.
Ruth Lee îi prezentă o prietenă dragă a ei, Peace Wang (Wang l'ci-chen), fiica unui magistrat bogat, care îi fusese elevă şi a cărei credinţă, Ruth, pe vremea aceea atee, dorise să o distrugă. Peace îl întâlnise pe Mântuitorul ei pe vremea când era foarte tânără, iar părinţii el făcuseră tot ce le stătuse în putinţă pentru a o determina să se lepede de El. Mai întâi, i-au promis bijuterii, apoi au îndemnat-o să se sinucidă ^i, în cele din urmă, au alungat-o din casa părintească. După absolvirea seminarului din Nanking, lucrase ca evanghelistă în şcoli, unde, dalorilă mărturiei sale emoţionante, mulţi au venit la Cristos. Mai târziu, ivusese bucuria de a o conduce pe propria ei mamă la Domnul.
81

într-o duminică a anului 1927, în casa lui Peace Wang, s-au întâlnii pentru prima dată Watchman Nee, Charles Judd, Ruth Lee şi Peace pentru a frânge pâinea. Au continuat să se adune vreme de câteva săptămâni, până când Watchman se gândi că ar fi indicat să închirieze o clădire pentru studiu biblic şi evanghelizare. Zicala chinezească „Porneşte de la lucruri mici" se potrivea cu vorbele profetului: „Căci cine dispreţuieşte ziua începuturilor slabe?"[1]
După mult timp, la începutul anului 1928, găsi o proprietate pe Wen Teh Li, o străduţă ce pornea spre est din strada Hardoon, în Colonia Internaţională. Era situată deasupra cotei de inundaţii, la nord de strada Bubbling Well şi cam la 5km vest de Bund. Câţiva misionari s-au mutat în clădirea de pe proprietate, întâlnindu-se într-o cameră de la etaj până când spaţiul de la parter în care fusese un magazin a fost eliberat şi transformat în sală de adunare. Duminica dimineaţă, Judd străbătea oraşul, de la sediul Misiunii pentru China Continentală din strada Woosung până pe Wen Teh Li, pentru a fi împreună cu grupul de misionari la Cina Domnului, pentru ca apoi să se reîntoarcă la îndatoririle sale de la Biserica Creştină Liberă. Dar situaţia nu a durat mult, pentru că fratele pe care Watchman se baza foarte mult a fost rechemat în Canada. Judecând după modul în care au evoluat lucrurile, este regretabil că legătura dintre această nouă lucrare şi misionari a fost întreruptă atât de brusc.
în iunie 1928, luna în care armata lui Chiang Kai-shek a ocupat oraşul Peking, ultimele şase secţiuni din cartea lui Watchman, *Omul spiritual,* erau pregătite pentru publicare.[2]Terminase de scris cartea mânat de acelaşi îndemn interior care îl stăpânise la început. A fost prima şi ultima carte pe care a scris-o, restul materialelor publicate sub semnătura lui fiind transcrieri ale predicilor şi studiilor biblice ţinute de el. Volumul 3 conţinea un capitol intitulat „Boala", scris, precum toate celelalte, din experienţă. Cu toate acestea, aşa cum se întâmplă adeseori cu oamenii lui Dumnezeu, se găsi în postura de a experimenta din nou ceea ce afirmase în lucrare. Din acest motiv, în anii care vor urma, va afirma în repetate rânduri că lucrarea sa, *Omul spiritual,* era „prea perfectă". Ea dădea impresia că oferă răspunsuri la toate întrebările. „Nu va fi republicată", a declarat el în 1941.'
82
„.Nu din cauză că ceea ce am scris ar fi greşit, întrucât susţin şi acimi |()t ceea ce am scris. Cartea conţine o prezentare completă a iulevărului; şi tocmai în asta constă slăbiciunea ei. O dată ce cititorul a parcurs-o, ar trebui să nu mai aibă nicio întrebare. Dar am descoperit că Dumnezeu nu lucrează astfel şi cu atât mai puţin ne lasă pe noi N-o facem. Pericolul sistematizării adevărurilor divine este acela că omul le poate înţelege fără ajutorul Duhului Sfânt. Doar creştinul imatur este cel care are mereu nevoie de concluzii satisfăcătoare din punct de vedere intelectual. Cuvântul lui Dumnezeu are această caracteristică fundamentală de a vorbi întotdeauna duhului şi vieţii noastre." Prin urmare, *Omul spiritual* nu trebuie citită ca un manual, a privită ca o etapă din pelerinajul autorului. La urma urmei, Watchman nu avea nici douăzeci şi cinci de ani împliniţi când a scris-o.
în sala din strada Hardoon încăpeau doar o sută de persoane, însă, cu toate acestea, mai târziu, în 1928, aici a avut loc prima Conferinţă, ile dimensiuni reduse, dar importantă, reunind credincioşi din Shang-**hai** şi din afara lui. Mesajele lui Watchman, având ca temă scopul etern

al lui Dumnezeu în Cristos, au fost primite cu căldură. Dar, din nou, efortul de a predica, precum şi multele ore petrecute cu fraţii care veneau la el pentru a-i cere sfaturi, l-au vlăguit. Tuşea i-a revenit, a început să slăbească şi a fost nevoit să petreacă bună parte din restul ;inului în pat, în încercarea de a-şi recăpăta puterile. în cele din urmă, hi începutul anului 1929, a profitat de faptul că unele chestiuni familiale ii solicitau prezenţa în Foochow pentru a călători în sud, prilej cu care o va întâlni pe Margaret Barber pentru ultima dată.
Domnişoara Barber îi împrumutase, cu unele rezerve, câteva lucrări cu caracter expozitiv de CA. Coates şi J. N. Darby. Fiind pe gustul său, Watchman scrise unui editor din Londra, rugându-1 să-i mai trimită cărţi de acelaşi gen. Coresponda timp de un an cu un oarecare George Ware din Anglia, care aparţinea grupării darbiste din comunitatea creştină „The Brethren"* (Fraţii). Căutările sale pe

* Sunt în general cunoscuţi ca „Fraţii exclusivişti" (cu referire la principiile lor de părtăşie creştină), spre deosebire de „Fraţii deschişi". Ambele grupări au aceleaşi origini - începutul sec. XIX Anglia.

linia unei închinări mai simple, eliberate de balastul tradiţiei, îl aduseseră în stadiul - descoperea Watchman acum - de a găsi similitudini între modul său de a înţelege şi pune în practică învăţăturile Domnului şi cel al grupului de fraţi din Anglia. Actul central al adunărilor de duminică era frângerea pâinii, care avea loc seara. în timpul acestor strângeri, orice credincios care participa era liber să-şi exprime, spontan, dragostea sa pentru Dumnezeu, înainte de frângerea pâinii.[4] Se mai practicau botezul credincioşilor, explicarea Cuvântului, preocuparea fraţilor unii pentru alţii şi pentru lucrarea lui Dumnezeu şi mărturia publică constantă despre mântuirea pe care Tatăl a oferit-o oamenilor în Cristos. Dar, asemenea fraţilor din Anglia, Watchman a început să aplice mai riguros restricţiile apostolului Pavel cu privire la femei, sfătuindu-le să nu predice în public în prezenţa bărbaţilor şi îndemnându-le să se acopere pe cap când se aflau în adunare.[5] întrucât femeile chineze nu purtau văl sau pălărie, a fost nevoie să se facă nişte căciulite croşetate, negre, destinate a fi purtate în adunare. Surorile chineze s-au supus acestor reguli, iar Ruth Lee şi Peace Wang, în afară de cazul în care participau la strângeri ale surorilor, au renunţat să mai predice, în favoarea lucrării de consiliere.
întorcându-se la Pagoda, Watchman îi „ţinu o predică" d-rei Margaret Barber pentru faptul că ea ţinea ore biblice cu tinerii. Ea îl ascultă cu respect, dar rămase fermă în convingerile sale. De fapt, avea îndoieli cu privire la poziţia doctrinară a creştinilor din gruparea „The Brethren", pe care i le mărturisise lui Faithful Luke, înainte ca acesta să părăsească Misiunea pentru a începe lucrarea în regiunea de coastă, lângă Hinghwa. Ea era de părere că „The Brethren" era doar unul din acele grupuri creştine exclusiviste, care pretindeau a deţine puritatea doctrinară şi practică de peste un secol şi care, din acest motiv, respingeau părtăşia cu ceilalţi creştini. Lui Watchman nu i-a dat multe explicaţii, însă i-a oferit câteva materiale publicate ale unui alt predicator şi exeget englez, T. Austin-Sparks, ale cărui mesaje despre crucea lui Cristos, inspirate într-o anume măsură din lucrările lui Jessie Penn-Lewis, aduseseră multă binecuvântare în viaţa ei.

Scurta vizită pe care i-o făcuse d-rei Barber fusese un **prilej de** îmbogăţire spirituală pentru Watchman, dar, întrucât starea **sănătăţii** lui era precară, fu nevoit să se întoarcă. în timpul călătoriei până La Nnntai, cu o barcă cu motor, febra îi reveni şi, o dată cu ea, şi diavolul, **ire-1** asalta folosindu-se de efectele depresive ale tuberculozei pentru i scoate la suprafaţă resentimentele existente în inima sa. „Aveai un nlor strălucit înaintea ta, multe posibilităţi, şi ai renunţat la toate **pentru** a-L sluji pe Dumnezeu. A fost minunat. Apoi ai avut şansa unei slujiri promiţătoare, în care, cu darurile tale, ai fi avut un succes «urantat, dar ai renunţat şi la aceasta. Pentru ce? Ai renunţat la atâtea **lucruri** şi ce ai câştigat? Uneori Dumnezeu îţi ascultă rugăciunile, alteori rămâne tăcut. Compară-te cu fratele X care slujeşte în marele sistem evanghelic. Şi lui i-a stat în faţă un viitor strălucit, la care, Insă, nu a renunţat. Este prosper din punct de vedere spiritual, şi l iînnnezeu îi onorează lucrarea. Prin el, Dumnezeu mântuieşte suflete le la pierzare. Mai mult, el *arată* ca un creştin - e atât de fericit, de mulţumit şi de încrezător! Pe când tu? Priveşte-te cum arăţi!"
Coborî din barcă şi merse acasă la părinţii săi, pentru a participa In rezolvarea unei chestiuni

care privea întreaga familie. îi întrebă de sănătate, nespunându-le prea multe despre boala lui. în inima lui era pregătit să spună sau să facă orice dorea Dumnezeu, numai să-şi ttcapete sănătatea. A doua zi, făcu o plimbare prin oraş, evitând, cu mâhnire în suflet, să ajungă în preajma celor două locuri de întâlnire iile Bisericii locale, dezbinată de multă vreme. Sub pod, pescarii **ajutaţi** de cormorani erau la lucru. Watchman rămase un timp să-i privească, aşa cum făcea când era copil, minunându-se de răbdarea pflsărilor captive. Merse mai departe, încet, sprijinindu-se de un baston.

Dintr-o dată, acolo pe stradă, întâlni pe unul dintre profesorii săi de la Colegiul „Trinitatea". îl salută cu o plecăciune, iar acesta îl Invită într-o ceainărie pentru a sta de vorbă. După câteva întrebări tăioase, se opri şi îl măsură pe Watchman din cap până în picioare. „Ce înseamnă toate acestea?", exclamă el uimit. „Când erai student, **Iţe** puneam mari speranţe în tine şi credeam că vei ajunge departe. ***Vrei*** *să spui că aşa eşti acum?"*

85

în mod tradiţional, studenţii chinezi au o atitudine de înaltă consideraţie faţă de profesorii lor, mulţumindu-le oficial pentru fiecare succes academic. Din acest motiv, întrebarea fostului său profesor îi provocă multă suferinţă. Acest om, căruia Watchman îi purta un adânc respect, îl considera un ratat. S-a pierdut cu firea în faţa privirii sale pătrunzătoare. Omul avea dreptate: sănătatea lui era ruinată, proiectele sale de viitor, spulberate. Ce putea arăta el? Şi iată-1 aici pe fostul său profesor de drept chinezesc, care îl întreba: „Nu ai făcut nici măcar un pas înainte? Niciun progres, nicio carieră, *nimic?"* în acel moment, lui Ni To-sheng, bărbat deja matur, aproape că i-au dat lacrimile.

„Dar în clipa imediat următoare" (povesteşte el) „am cunoscut cu adevărat ce înseamnă ca Duhul slavei să se odihnească peste mine. Am putut să privesc în sus şi să spun: ‚Doamne, Te laud că am ales drumul cel mai bun.' Profesorului meu i se părea că a sluji Domnului Isus era o risipă totală; dar scopul Evangheliei este tocmai acesta: de a da totul lui Dumnezeu."

Rămase în Foochow pentru un timp, bucuros să stea cu părinţii şi să afle ce mai fac ceilalţi membri ai familiei, majoritatea căsătoriţi. Huo-ping era aceeaşi femeie energică, mereu plecată de acasă pentru a participa la vreun grup de rugăciune sau de evanghelizare. Avusese bucuria de a-şi conduce tatăl bătrân, fostul negustor, la o cunoaştere vie a Mântuitorului. La moartea lui, fratele ei organizase o înmormântare în rit taoist de la care ea absentase, trimiţând o lectică goală, în care pusese o piatră uriaşă. Când mama ei a auzit de fapta sa, a ameninţat că se va spânzura, dar, în cele din urmă, a răspuns şi ea rugăminţilor fiicei ei şi L-a primit pe Domnul.

Huo-ping povesteşte că se temea că Watchman nu mai avea mult de trăit. Era îngrijorată de starea sănătăţii lui, dar, în acelaşi timp, îşi exprima dezacordul faţă de majoritatea lucrurilor pe care el le făcuse. Watchman se odihni mult şi se rugă stăruitor ca Domnul să-i dea putere pentru lucrarea la care era sigur că fusese chemat. în cele din urmă, Dumnezeu păru a-i spune: „De acest lucru Mă ocup Eu. Tu doar încrede-te în Mine!" Cu toate acestea, el era atât de preocupat ca voia lui Dumnezeu să fie împlinită, încât, indiferent cât încerca, nu putea

86

stt se relaxeze şi să lase totul în seama Lui. în rugăciune, **revenea** obsedant la aceeaşi chestiune.

într-o zi, se plimba pe plajă, gândindu-se la necazul său. **Dintr-odată Ni!** opri. îngropându-şi bastonul în nisip, îşi puse picioarele pe el şi .puse pe un ton categoric: „Doamne, mă încred în Tine. Las **aici** pmblema vindecării mele!" Apoi merse mai departe. De-abia parcursese câţiva paşi, că vechea nelinişte îl copleşi din nou, şi fu **OUprins** de o sudoare rece. Involuntar începu să se roage iarăşi, căutând **Hă-I** arate lui Dumnezeu că vindecarea lui era o necesitate absolută. Apoi se opri brusc, dându-şi seama ce făcuse. Această ispită era de la Satan, şi a se ruga acum astfel însemna a se supune lui. Făcu Itânga-împrejur şi se întoarse la locul unde îşi îngropase bastonul în nisip. Luând semnul din nisip ca martor, declară: „Doamne, am lăsat povara vindecării mele aici. Refuz să o iau din nou asupra mea!"

Terminându-şi treburile în Foochow, plecă la Shanghai. La Wen **Teh** Li predica în fiecare duminică dimineaţa, îndemnându-i pe icultătorii săi să se separe de lume şi să se dedice total lui Cristos, iar **Wara** se întâlnea cu credincioşii în jurul Mesei Domnului. Câţiva fraţi devotaţi se alăturaseră grupului, dintre care doi, John Chang şi un medic oftalmolog, dr. Yu Cheng-

hua, se îngrijeau de bunul mers al lucrurilor în absenţa lui. în curând, o proprietate alăturată deveni vucantă. Pe terenul lung de lOm şi lat de 5m s-a construit o sală suficient de mare, cu două rânduri de bănci, unul pentru surori, celălalt pentru fraţi. La etaj, s-a amenajat editura. Tirajul revistei *Creştinul* (redenumită pentru o vreme *Trezirea)* a crescut rapid, iar publicaţia periodică *Mărturia Bibliei* a apărut pentru scurt timp.[6] Revista va ontinua să joace un rol important în lucrarea de evanghelizare.

Mărturia fraţilor era completată cu răspândirea unor broşuri care reproduceau predicile lui Watchman. Acestea prezentau lucrarea mântuirii cu argumente clare şi în termeni simpli, mesajul lor putând li înţeles de orice om, oricât de neinstruit ar fi fost. Pentru a răspunde nevoii de cântări în închinarea publică, Watchman a tradus unele acrise de d-ra Barber, altele dintr-o carte de cântări de la „The Breth-ren", pe care o primise din Anglia. El însuşi a scris câteva cântări. Sănătatea lui era acum în curs de ameliorare. Medicii i-au confirmat

că plămânii săi se vindecaseră în mare măsură şi i-au recomandat odihnă în aerul proaspăt de pe Muntele Kuling.

Kuling se află în provincia Kiangsi, la aproximativ 1000 km nord de fluviul Yangtze şi la sud de portul Kiukiang. De o parte şi de alta a acestei văi înalte din lanţul muntos Lushan, se puteau zări bungalourile construite în stil occidental, unde oamenii de afaceri din Shanghai şi Hankow îşi petreceau verile toride, sau în care se odihneau misionarii obosiţi, împreună cu familiile lor. în curţile umbroase creşteau crini înalţi; poteci îmbietoare duceau spre vârfurile dealurilor. Mai în jos, pe povârniş, în afara barierelor de copaci care împrejmuiau teritoriul cedat, se întindea oraşul chinezesc numit Trecătoarea, în care se ţineau iarmaroace, situat la 1200 m deasupra nivelului mării.

Sfătuit să nu încerce să urce dealul pe jos, Watchman fu nevoit să ia o lectică. Nu-şi putuse permite un tratament la Sanatoriul Misiunii, foarte bine dotat cu aparatură medicală, astfel că o doamnă din Nan-king îl primise în gazdă în locuinţa ei vacantă de la nr. 103 din Trecătoarea, iar în ceea ce priveşte mâncarea, se bucura de ospitalitatea unor vecini, un mecanic şi soţia lui. Prietenii l-au căutat chiar şi aici, pe Muntele Kuling, pentru a discuta şi a se sfătui împreună, ceea ce şi făceau dimineaţa, dar Watchman le-a făcut de cunoscut că după-masa avea „alt program" - stătea întins în pat.

în timp ce se afla acolo, fu rugat să-1 viziteze pe un tânăr din Amoy, C.L. Yin, de abia întors de la studii din Boston, Massachu-setts, care îşi cheltuia dolarii americani pentru a-şi trata o infecţie la plămâni. Mama lui era preocupată de starea sufletului lui, dar când Watchman 1-a vizitat în salonul în care era internat la Sanatoriu, Yin vorbi într-una, enumerând în detaliu obiecţiile sale de ordin raţional la credinţa mamei lui. Vizitatorul său nu putu decât să zâmbească şi să-1 întrebe la plecare: „îţi aparţin cu adevărat aceste întrebări, sau le-ai împrumutat pentru a construi o barieră contra mântuirii sufletului tău?" întrebarea avu efect. întors în Amoy, cuvintele lui Watchman îi persistau în minte. în cele din urmă, Yin îl căută pe un alt om din Fukien, John Sung, întors recent din Ohio cu o diplomă de doctor, care îl conduse la Mântuitorul.

Watchman se împrieteni cu familia cu care lua masa zilnic, dar, vreme de două săptămâni, în afară de rugăciunea tăcută înainte de masă, nu le spuse nimic despre Evanghelie. Apoi, într-o zi, ca răspuns la o întrebare, le mărturisi ce făcuse Domnul Isus pentru el. L-au ascultat cu interes şi, nu după mult timp, au venit la Cristos pentru iertarea păcatelor. O dată cu naşterea din nou, lumina şi bucuria intrară în vieţile lor. Watchman citea acum Biblia împreună cu ei şi îi asigură că, de acum înainte, Duhul Sfânt va fi învăţătorul lor.

Watchman s-a odihnit în Kuling multe săptămâni, făcând, uneori, plimbări până la un loc mai înalt de unde putea vedea râul Yangtze, presărat cu vase cu pânze, şerpuind peste câmpie. îşi reevalua fi edinţa şi încerca să înţeleagă unde se odihnea inima lui cu adevărat. „Când am venit la Domnul, aveam propria mea concepţie despre ceea ce este un creştin şi îmi dădeam toată silinţa pentru a mă conforma acelei imagini. Credeam că un creştin ar trebui să /.imbească de dimineaţa până seara. Dacă îşi permite vreodată să plângă, nu mai este biruitor. Credeam, de asemenea, că un creştin nebuie să fie permanent plin de curaj. Dacă, în anumite împrejurări, se întâmplă să dea semne de teamă, acel creştin s-a îndepărtat de standardul

meu." Lectura repetată a Noului Testament îl făcuse, însă, să se oprească deseori la scrisoarea autobiografică a lui Pavel, 2 Corinteni, unde citise cuvintele: „ca nişte întristaţi", care l-au pus pe gânduri. Un mare creştin care vărsa „multe lacrimi", care putea fi „în grea cumpănă" şi care putea spune chiar „nu mai trăgeam nădejde de viaţă" demonstrează caracteristici profund umane.[7] Este posibil ca Pavel să fi fost *disperat!* Şi el trecuse prin această stare! „Am descoperit", povesteşte Watchman, „că Pavel era *om,* chiar conul de om pe care îl cunoşteam bine". Apoi începu să înţeleagă secretul creştinismului, cuprins în cuvintele: „Comoara aceasta o purtăm în nişte vase de lut, pentru ca această putere nemaipomenită să fie de la Dumnezeu, şi nu de la noi."[s] Acum, pe când învăţa să se încreadă în Dumnezeu cu privire la fiecare ceas din viaţa sa, a ajuns Li un nou loc de odihnă în El.

Schimbarea anotimpului aduse cu sine o răcire a vremii. Sosi şi mia când trebui să-şi ia rămas bun de la prietenii săi şi să se întoarcă

89

în Shanghai. De această dată, coborî încet scara de piatră săpată în munte, de pe care se vedea în vale cursul de apă curgând tumultuos prin junglă. La poalele muntelui, drumul, străbătut de vehicule închiriate, îl readuse la Kiukiang şi la vapoarele cu aburi de pe râu.

Peste câteva luni, aflându-se la Wen The Li, fu înştiinţat că cineva doreşte să-1 vadă. Era gazda lui din Trecătoarea. Se afla în Shanghai cu treburi şi dorea să-i povestească o experienţă prin care trecuse. Omul obişnuise să bea vin iarna, deseori în exces. O dată cu sosirea iernii, vinul reapăru pe masă, dar, într-una din zile, când şi-a plecai capul pentru a mulţumi Domnului pentru mâncare, nici un cuvânl nu i-a ieşit de pe buze. După una sau două încercări eşuate, s-a întors spre soţia lui. „Ce se întâmplă?", o întrebă el. „De ce nu ne putem ruga astăzi? Adu Biblia şi vezi ce scrie despre vin." Ea căută un răspuns în legătură cu acest subiect, dar în zadar; Watchman se afla la mare distanţă de ei şi, probabil, nu-1 vor întâlni prea curând. „Bea-ţi vinul", îl îndemnă soţia. „îi vom cere sfatul fratelui Nee cu prima ocazie." Dar omul simţea în continuare că nu-I poate mulţumi lui Dumnezeu pentru vin. In cele din urmă, îi spuse soţiei: „Ia-1 de aici!", iar când vinul a dispărut de pe masă, s-au rugat împreună Domnului ca să le binecuvânteze bucatele.

Omul termină de povestit întâmplarea şi adăugă mirat: „Frate Nee, Şeful Rezident *(li-mien tang-chia tih)* nu m-a lăsat să beau vin!" „Foarte bine, frate", răspunse Watchman. „Să asculţi întotdeauna de Şeful Rezident!"

în mai 1930, Watchman primi o telegramă de la Pagoda: „Margaret Barber a trecut la odihna veşnică." Serene Loland, asistenta-şefă norvegiană de la Spitalul Kutien, o îngrijise pe parcursul a ceea ce avea să fie ultima ei boală. Margaret avea şaizeci şi patru de ani. Din vechea echipă de şapte fraţi, numai John Wang a fost prezent când ea a plecat la Domnul, dar Faithful Luke şi Simon Meek au mers să-1 ajute pentru a-i pregăti o înmormântare corespunzătoare, pe un deal din apropierea râului. Margaret a murit în mare sărăcie. Meditând la viaţa ei, Watchman avea numai mulţumiri la adresa lui Dumnezeu. Deseori fusese nemulţumit de izolarea ei la White Teeth Rock şi de faptul că nu-şi folosea la scară mai largă cunoaşterea

90

Vie pe care o avea despre Carte şi Autorul ei. Cu toate acestea, în decursul anilor care au urmat, s-a dovedit că mulţi tineri şi tinere CU viitor în lucrarea Evangheliei îşi datorau bogăţia spirituală instruirii I .ipătate de la Margaret. Wang Tsai (Leland Wang), în prezent în I long Kong, un misionar care a călătorit mult ca evanghelist şi va ijunge, mai târziu, în Indonezia pentru a răspândi Cuvântul I lomnului, îi era, în mod special, îndatorat misionarei din Anglia. ..In perioada în care am lucrat cu ea", povesteşte Watchman, „d-ra Uarber era folosită de Domnul în mod real." îşi aminteşte de o cflntare[9] scrisă de ea, care şi lui îi plăcea foarte mult:

Dacă poteca pe care o străbat mă poartă spre o cruce, Dacă drumul pe care Tu l-ai ales pentru mine duce la
durere şi pierderi,
Fie ca, în schimb, să am parte zi de zi şi ceas de ceas, De prezenţa Ta nemijlocită, Doamne binecuvântat.

Preocuparea ei constantă a fost aceea de a se asigura că trăieşte în lumină. Când îi sosi în Foochow Biblia ei mult citită, pe care i-o Ittsase ca moştenire, Watchman găsi în ea

rugăciunea: „Doamne, ilă-mi o descoperire completă, fără rezerve a eului meu." Iar pe o foaie scrisese cuvintele care, de atunci, i-au slujit lui Watchman drept motto în viaţă: „Nu vreau nimic pentru mine, vreau totul pentru Domnul".
91

10
ADUCEREA LA REALITATE

în decembrie 1930, timp de zece zile, Watchman Nee şi John Chang s-au bucurat de părtăşia cu un oaspete din Anglia. Domnul Charles R. Barlow, din Peterborough, era un membru al comunităţii londoneze a mişcării „The Brethren" şi sosise în Shanghai ca angajai al unei firme britanice de inginerie tehnică. După mai multe întâlniri cu fraţii chinezi, scrise credincioşilor din Anglia observaţiile sale: „Unii dintre aceşti fraţi sunt foarte sinceri şi dornici de adevăr. Watchman Nee este, neîndoios, un om remarcabil. Se detaşează nel de ceilalţi. Are doar douăzeci şi opt de ani, dar posedă o educaţie solidă şi aptitudini deosebite. Munceşte şi citeşte mult. Studiază cu mult interes lucrările lui J.N. Darby şi este evident că a fost ajutai de ele." Acest oaspete a împlinit o nevoie pe care Watchman o simţea de la plecarea lui C.H. Judd, şi anume aceea a părtăşiei cu un occidental matur şi înţelept. Mai mult, acesta nu era misionar, ci doar „un creştin iubit" căruia putea să i se confeseze ca unui prieten. Watchman vorbeşte cu căldură de ajutorul pe care 1-a primit de la el. Curând, domnul Barlow a fost invitat să se adreseze unei audienţe de aproximativ patruzeci de credincioşi, printre care se aflau şi câţiva studenţi de la Universitate, în cadrul obişnuitei lor întâlniri zilnice de la ora 16.00. Duminică după-amiază, numărul ascultătorilor s-a ridicat la optzeci-nouăzeci. La întoarcerea sa în Anglia, a vorbit prietenilor săi creştini cu multă căldură despre acele întâlniri cu fraţii din China.

Ceea ce 1-a impresionat cel mai mult a fost cunoaşterea vastă a Scripturilor pe care o poseda tânărul Nee. „Când a remarcat că nu întâlnise o anume expresie nicăieri în Noul Testament, Watchman a adăugat fără emfază: ‚şi cred că parcurg Noul Testament o dată pe
92
lună.'" Nu cunoaştem planul său de citire a Vechiului **Testament,** ilar Faithful Luke bănuieşte ca Watchman îl citea în acelaşi ritm. Allându-se în Shanghai cu soţia sa Eunice, câteva luni mai târziu, el povesteşte cum Watchman veni la ei, noaptea târziu, cu Biblia în mână. „Unde ai de gând să predici la ora asta târzie?", îl întrebă Luke. „Nicăieri", răspunse Watchman, „dar am de terminat citirea capitolelor rezervate pentru astăzi." în mod indubitabil, disciplina pe care şi-a impus-o în primii zece ani s-a păstrat şi în anii care au mmat, astfel că Witness Lee avea să remarce mai târziu: „Nu am întâlnit pe nimeni care să fie atât de versat în Scripturi ca el."

La sfârşitul anului 1930, în clădirea extinsă de pe strada Wen Teh I *A* din Shanghai s-a ţinut a doua Conferinţă. Un observator din partea Misiunii pentru China Continentală scrie despre aceşti „creştini tineri Ce continuă o lucrare importantă fără aportul misiunilor", şi menţionează faptul că, pe parcursul Conferinţei, care a durat douăsprezece zile, patru ore pe zi au fost dedicate rugăciunii. Aflată într-o scurtă vizită la adunarea de pe strada Hardoon, Huo-ping scrie, in aceeaşi perioadă: „Ceea ce fiul meu a predicat fost prea adânc pentru mine şi nu am putut înţelege; însă eram prea mândră pentru a pune întrebări, astfel că nu am beneficiat de învăţăturile cuprinse în acele predici. Dar, privind la viaţa acelor tineri, am fost cuprinsă de un imens respect." Cu această ocazie, cântările creştine, care apăruseră până atunci doar sub formă de broşuri, au fost strânse şi publicate sub titlul *llsiao Chun Shih-ko (Cântările Turmei Mici).*[1] Multe dintre cele 134 de traduceri şi cântări originale, cântate deseori în disonanţă, dar mlotdeauna cu entuziasm,[2] vor fi folosite în case şi biserici şi vor purta mesajele inspirate din Biblie către alte locuri îndepărtate. însă publicarea lor va avea un efect colateral neprevăzut. Watchman avea oroare de emblemele denominaţionale, precum anglican, luteran, baptist, care se adăugau la alte împărţiri de ordin naţional, personal sau procedural, şi încerca să se limiteze la termenii biblici: viaţa creştină era „calea", credincioşii erau creştini, locul lor de întâlnire era sala de adunare a bisericii, publicaţia periodică ie numea *Creştinul,* biroul de literatură creştină era Editura Evanghelia. Sursa traducerii cântărilor creştine fusese culegerea

de
93
la „The Brethren", intitulată *Cântări pentru Turma Mică*[3]. Watchman apreciase caracterul biblic, uşor de reţinut, nepretenţios şi eficient al titlului şi îl preluase pentru traducerea cărţii în chineză. Titlul a prins şi, în decurs de un an, adunarea de pe strada Hardoon a fost supranumită de către misionari *Hsiao Chun,* „Turma mică". Deşi titlul cărţii a fost repede schimbat în *Cântări,* răul se produsese; denumirea a rămas. Pe măsură ce lucrarea lui Watchman se răspândea pe tot cuprinsul Chinei, toate grupurile creştine locale asociate au fost botezate de către observatori cu un nume pe care membrii lor nu-1 foloseau niciodată: „Bisericile Turmei Mici".
De abia se încheiase conferinţa din Shanghai, când tulburările au izbucnit în oraş. Ocupaţia japoneză a celor Trei Provincii de Est (Manciuria) stârnise mânia chinezilor, aceasta găsindu-şi acum expresia într-un boicot naţional al mărfurilor japoneze. în Shanghai, japonezii ceruseră autorităţilor municipale să acţioneze şi să contracareze protestul, pentru ca apoi să debarce trupe ale Marinei, care vor face mult rău. Ostilităţile s-au încheiat în luna mai şi au reprezentat o anticipare a evenimentelor care vor urma.
Sănătatea lui Watchman se îmbunătăţea în chip miraculos. Dumnezeu îşi ridicase mâna, aşa încât era liber nu numai să înveţe pe alţii din Cuvântul Domnului, dar şi să călătorească pe distanţe mai mari. Aceşti ani au cunoscut devastările inundaţiilor, şi mulţi oameni şi-au pierdut vieţile în bazinul fluviului Yangtze, dar în multe orăşele de pe malul acestuia, precum şi în Nanking, în Hankow şi în oraşele din amonte, lucrarea creştea, iar Watchman le vizită pe toate. Cu altă ocazie, vizită Peiping („pacea nordului", noul nume dat fostei capitale, Peking), unde îl cunoscu pe Wang Ming-tao, un curajos pastor fundamentalist.
La Tsingtao, pe coasta Shangtung-ului, află de aşa-numita „Mişcare a Darurilor Spirituale" (Ling En), foarte activă în provincie. Urmări cu prudenţă manifestările necontrolate ale aderenţilor ei şi metodele extravagante de stârnire a trăirilor sufleteşti, iar în vara lui 1932 publică, în revista sa, *Trezirea,* o serie de articole în care făce« distincţia între botezul cu Duhul Sfânt şi manifestările exterioare, privite ca esenţiale de către unii dintre exponenţii Mişcării.[4] Watch-

94
man citează şi observaţia d-rei Barber: ,,Nu este necesar ca oamenii *să simtă* puterea care vine de la Duhul Sfânt. Ea nu este dată în acest scop. Datoria omului este de a asculta de Dumnezeu." în staţiunea Chefoo din Shangtung, îl cunoscu pe Witness Lee.* Părinţii săi erau budişti, iar el se întorsese la Domnul în 1925, la vârsta de douăzeci de ani. Primea revista lui Watchman din 1927, şi el însuşi arăta a avea darul de a vesti Cuvântul. Evenimente ulterioare îi vor euni pe aceşti doi oameni ai lui Dumnezeu într-o perioadă critică. Efectul acestei noi libertăţi de mişcare de care se bucura acum atchman a fost acela de a stabili contact între cititorii revistei şi ditorul ei. în timp ce unii consideraseră adunarea din strada Hardoon rept una sectară şi, în consecinţă, privită cu reticenţă, alţii escopereau acum darul remarcabil al lui Watchman de a-L prezenta e Cristos. La Tsinan, capitala provinciei Shantung, unii profesori e la Universitatea Cheloo obişnuiau să invite un evanghelist sau n învăţător al Scripturii în fiecare an pentru nişte întruniri speciale, heloo era o universitate ai cărei studenţi proveneau din multe provincii şi era renumită pentru promovarea unei teologii liberale. Existau, însă, şi câţiva profesori evanghelici care, vreme de câţiva ani, se întâlniseră săptămânal în casa dr. Thornton Stearns şi a soţiei acestuia, Carol, rugându-se pentru o trezire spirituală. în timpul vacanţelor, organizau ieşiri în zone izolate, la care participau şi studenţi, şi invitau pe cei mai buni predicatori şi evanghelişti chinezi. De organizare se ocupa dr. Stearns, de la Misiunea Prezbiteriană, profesor de ortopedie la Facultatea de Medicină, un om foarte smerit, în decembrie 1931, dr. John Sung din Hinghwa se întâmplă să treacă prin Tsinan în timpul unui turneu de evanghelizare. în zilele care au urmat

* Mai târziu Witness Lee a introdus învăţaturi greşite, care nu se întâlnesc la Watchman Nee, cu privire la natuia lui Dumnezeu, la natura omului etc. - învăţături ce sunt contestate de foarte mulţi creştini evanghelici. Numele lui Watchman Nee şi cărţile lui surt folosite de urmaşii lui Witness Lee ca paravan pentru a-i promova învăţaturile. Practici greşite întâlnim şi la strângerile lor. Vezi www.culthelp.info - *(N. la ed. în limba româna.)*

predicării sale în casa familiei Stearns, patruzeci-cincizeci de studenţi L-au găsit pe Cristos.[5] Duhul Domnului a început să lucreze printre studenţi, convingându-i de păcat, iar domnul şi doamna Stearns, la care veneau pentru sfătuire, au stat în cumpănă cu privire la persoana pe care s-o invite pentru conferinţa din primăvara care urma. Studenţii l-au ales în unanimitate pe Wang Tsai, dar acesta nu era liber, fiind implicat în lucrarea de evanghelizare în Java. Atunci, un student 1-a propus pe Watchman Nee, prezentându-1 drept un om cu un mesaj profund. Puţini au fost de acord cu invitarea acestui predicator necunoscut din Shanghai; în plus, spuneau ei, este dificil de găsit. Cu toate acestea, după ce se rugă Domnului, dr. Stearns îi scrise lui Watchman, invitându-1 să predice, lucru pe care tânărul om al lui Dumnezeu îl acceptă bucuros.

Domnul a fost cu el pe parcursul seriei de predici ţinute în aula Facultăţii de Medicină, unde vesti Cuvântul în faţa unui public foarte numeros. Trezirea după care mulţi tânjeau se răspândea, pe măsură ce tot mai mulţi studenţi îl găseau pe Mântuitorul Cristos. Experienţa va căpăta, pentru mulţi, aspecte de legendă, întrucât avuseseră impresia că întreg cerul li se deschisese înaintea inimilor lor. După încheierea seriei de predici, peste o sută de studenţi s-au adunat într-un loc de o frumuseţe rară din Munţii Tai-shan, din vecinătatea oraşului Taian, loc care, conform tradiţiei, adăpostea mormântul lui Confucius. Aceşti tineri au studiat Biblia, s-au rugat şi, majoritatea, au fost botezaţi în apele repezi de munte, mărturisindu-şi public credinţa în Cristos.

între timp, entuziasmul simţit de domnul Charles Barlow în timpul vizitei sale la Shanghai fusese transmis credincioşilor din cercurile creştine de limbă engleză pe care le frecventa. Relatarea sa a trezit un interes deosebit. Fraţii erau convinşi că în China avea loc o lucrare originală a Duhului lui Dumnezeu, poate încă în stadiu de început, totuşi asemănătoare celei a lor. Părtăşia frăţească în care îşi găsise expresia părea să se bazeze pe adevăr aşa cum îl vedeau ei şi să reflecte principiile pe care ei le moşteniseră cu un secol în urmă. Prin urmare, au decis să trimită la Shanghai o delegaţie care să se întâlnească cu fraţii chinezi. Din mai 1932, corespondenţa cu Watchman Nee şi fraţii din jurul lui a avut drept scop pregătirea acestei vizite, ce fusese programată să aibă loc în toamna acelui an.

Fraţii chinezi s-au bucurat mult la aflarea veştii şi au **organizai** întâlnirile cu oaspeţii, ce urmau să aibă loc în clădirea de pe **strada** I lardoon, în luna noiembrie. Cei opt musafiri, şase bărbaţi şi soţiile a doi dintre ei, au sosit în Shanghai pe 23 octombrie, fiind cazaţi într-un holel din Concesiune. Charles Barlow şi un frate din California, care 1 se alăturase în Vancouver, au adus salutul credincioşilor de pe coasta I 'acificului şi din Marea Britanic Delegaţia mai cuprindea un alt cuplu englez şi patru credincioşi din Australia.[6] Cu toţii au fost mişcaţi de ospitalitatea chinezească, la care au răspuns cu afecţiune sinceră. Watchman era bolnav când au sosit ei, însă curând a fost în stare să ia **parte** la discuţiile care au avut loc pe parcursul a două săptămâni. în prima săptămână, musafirii au cerut permisiunea de a nu lua parte la frângerea pâinii împreună cu credincioşii chinezi, în ziua Domnului, în acest timp, ei s-au rugat şi au discutat, cântărind bine cele văzute şi iiu/ite în conversaţii, pentru a fi siguri că toate lucrurile sunt fără cusur. **Cum** ar fi putut ei să lege pe credincioşii de la ei de acasă de ceva ce, poate, Dumnezeu nu aproba? Existau, însă, atâtea lucruri care îi linişteau: atitudinea de închinare şi ascultarea de învăţăturile Scripturii, rugăciunile, autoritatea evidentă a fraţilor, smerenia şi tăcerea femeilor în adunare, precum şi faptul că acestea îşi acopereau capul.

S-a hotărât ca strângerile de duminică, 6 noiembrie, să fie urmate le o conferinţă de o săptămână în Shanghai, la care să participe şi aproximativ patruzeci de fraţi din alte locuri. în paralel, se vor ţine şi adunări publice. Watchman îi scrisese cu ceva timp înainte tatălui său, mgându-1 să cumpere din Foochow şi să expedieze 200 de scaune de lemn, la preţul de 3 dolari bucata, pentru a fi adăugate la băncile fără spătar deja existente. O dată cu ameliorarea

stării sale de sănătate, Watchman s-a simţit îndemnat să-i scrie mamei lui o scrisoare, în care şi-a cerut iertare pentru răceala lui faţă de ea când el a fost aşa de bolnav, iar ea reacţionase trimiţându-i o scrisoare aspră în care înşira greşelile lui, omiţându-le, recunoaşte ea, pe ale ei, ca mamă. Acum ea |-a hotărât să îndrepte lucrurile. întrucât achiziţionarea scaunelor era, întrucâtva, în afara preocupărilor lui Nee Weng-hsiu, comandă ea însăşi scaunele şi întocmi formalităţile pentru expedierea lor. La vamă, însă, scaunele erau cât pe ce să fie pierdute, când un vameş lacom a încercat
97

nu numai să le confişte, ci şi să deturneze o taxă de $50. Weng-hsiu rezolvă situaţia, iar scaunele fură încărcate pe vas, cu ajutorul lui John Wang, care îl convinsese pe căpitan să le transporte pe punte. Aici, însă, surveni o altă problemă: sumele percepute pentru transport erau mult prea mari. Huo-ping rezolvă şi această problemă de naturii financiară. Pe drum, ceaţa groasă izola vasul pe Insula Steep, ceea cel o făcu pe Huo-ping să se teamă că scaunele nu vor ajunge la timp, Dar se rugă, împreună cu două prietene, ca ceaţa să se ridice şi văzu, în duhul ei - povesteşte ea - scaunele aşezate în clădirea de pe strada Hardoon. Ceaţa se risipi, dar vameşii de la punctul de control de pe râul Whangpoo interziseră descărcarea scaunelor la Bund. Noaptea, târziu, fraţilor li s-a permis să le ridice dintr-un punct de pe malul râului Pootung. în dimineaţa ce a urmat, la ora când întâlnirea frăţească începea, scaunele erau deja la locul lor, la aranjarea şi desprăfuirea lor contribuind şi Huo-ping!
Musafirii aveau acum certitudinea că nu există niciun lucru care să împiedice adunările lor de acasă să se identifice cu cele din China şi n-au mai avut nicio reţinere în a comunica descoperirile lor şi reprezentanţilor din Vancouver şi Brisbane, „două adunări vecine", în răspunsul lor, aceştia i-au asigurat de susţinerea lor necondiţionată, astfel că duminică seara, pe 6 noiembrie, oaspeţii s-au alăturat fraţilor chinezi la Masa Domnului. A fost un prilej de o nespusă bucurie.
în dimineaţa următoare, strângerile speciale destinate conferinţei au continuat într-o atmosferă caldă. Vorbitorii principali au fost Charles Barlow şi WJ. House, cu Nee ca traducător. Faithful Luke venise împreună cu alţi câţiva reprezentanţi din sud; mai erau câţiva de la nord de Yangtze, printre care doi fraţi numiţi Gih din Kiangpei, care ′aparţinuseră iniţial Misiunii Prezbiteriene, în care erau cunoscuţi ca „cei doi Moody din nordul Kiangsu-ului". „Unii dintre fraţii din alte părţi", au remarcat oaspeţii, „sunt oameni de valoare, aur curat. Lucrarea se extinde, şi fraţii vor trebui să depună multă energie pentru instruirea şi îmbărbătarea convertiţilor."
Câţiva fraţi din Kiangsu i-au invitat pe oaspeţi să viziteze adunările lor, dar, întrucât zona de nord a ţării fusese martora unor tulburări sociale cu câteva luni în urmă, existând riscul ca musafirii să fie luaţi
prizonieri de tâlhari, s-a renunţat la efectuarea acelor vizite. Totuşi, W.J. House şi C.R. Barlow şi-au exprimat dorinţa de a vizita locul unde a început lucrarea. Au luat o corabie până la Amoy, unde se întruneau mai multe grupuri de credincioşi răspândite în acea zonă, |»r Faithful Luke le-a luat-o înainte pentru a se întâlni cu John Wang ţi a organiza vizita fraţilor în Foochow. Aceştia au ajuns în Foochow, Unde au fost găzduiţi în casa familiei Nee de lângă râu. La întâlnirile de acolo au participat două sute cincizeci de suflete, iar când s-au nilors în Shanghai, erau îmbărbătaţi şi copleşiţi de tot ce văzuseră.
La întoarcerea lor în adunările din care proveneau, au relatat lucruri illftt de favorabile, încât, în primăvara anului 1933, Watchman fu invitat HÎ1 viziteze Marea Britanie şi America, împreună cu dr. Yu sau Faith-lul Luke. Yu era bolnav de tuberculoză la acea vreme, Luke se găsea IA mare depărtare, iar Watchman nu a pomenit niciunuia de includerea numelor lor pe invitaţie. Oare a avut un presentiment al problemelor cure se vor isca şi s-a considerat a fi rânduit ca veghetor al fraţilor săi? Oricum, după ce s-a rugat cu fraţii, s-a hotărât să meargă singur. Trecerea prin Europa a făcut posibilă o escală la Singapore, prilej cu Cure s-a oprit şi la Sitiawan, vizitând familia Ling[7], acţiune care şi-a pus pecetea pe pacea pe care Dumnezeu o sădise din nou în inima lui.
Călătoria lungă pe mare i-a dat ocazia să se odihnească şi să studieze tn linişte. Sosi înviorat în Anglia, la sfârşitul lunii iunie. Fu întâmpinat de Charles Barlow, care îl conduse la casa lui

din Peterborough. Vizită adunări creştine răspândite pretutindeni pe teritoriul Marii Britanii, până tn Scoţia, Islington, Croydon şi Ventnor şi gustă căldura dragostei frăţeşti. Peste tot s-a bucurat de o ospitalitate foarte mare, întrucât venirea lui era o noutate pentru credincioşii din această foarte riguroasă şi strict delimitată grupare „The Brethren"[8], care nu se ocupau de lucrarea misionară. Watchman a fost invitat să le vorbească despre lucrarea din China şi a fost bine-venit la Masa Domnului şi uneori rugat să predice, tnsă cunoştinţele sale de engleză i-au limitat întrucâtva libertatea de exprimare. A avut, de asemenea, lungi discuţii cu fraţii mai vârstnici. Credincioşii chinezi erau consideraţi de gazdele lui ca fiind creştini foarte imaturi, care aveau nevoie de multă instruire. Mai mult, Watchman însuşi, deşi avea treizeci de ani, arăta ca un student şi, dat fiind respectul

,

99

său nativ în faţa înţelepciunii şi a vârstei înaintate, era întotdeauna gata să asculte sfaturile primite. însă îi uimi pe toţi cu genul de întrebări practice cu care el şi fraţii lui din Shanghai se confruntau în mod regulat, precum: „Vreau să mă botez, dar am două soţii. Ce să fac?" Tinerilor le-a vorbit pe un ton familiar despre regula chinezească simplă pentru strângeri: „Nu ai Biblie, nu capeţi micul dejun!", sau i-a încântat cu poveşti despre „diavolii-foarfecă" din Fukien, care fac găuri în umbrelele din hârtie uleiată, pentru a face să pătrundă apa de ploaie. însă, în majoritatea situaţiilor în care nu lua parte la discuţii, asculta în tăcere. Respecta bogăţia de cunoaştere spirituală existentă în această grupare de fraţi, dar era foarte deranjat de mulţumirea de sine a lor, formulată de mai multe ori, în auzul lui, în cuvinte de genul: „Există ceva în domeniul descoperirii spirituale pe care noi, cei din mişcarea ,The Brethren' să nu avem? A citi ceea ce au scris alţi creştini este o pierdere de timp. Ce au alţii şi noi nu avem?"[9] La o conferinţă ţinută la Park Street, Islington, când fu invitat să-şi exprime părerea cu privire la o lungă discuţie asupra unor chestiuni doctrinare, Watch-man dădu drumul nemulţumirii care se acumulase în el. Se ridică în picioare - avea 1,80 m înălţime - şi, desfăcându-şi braţele larg, spuse: „Dragii mei fraţi, discernământul vostru în ce priveşte adevărul este uriaş, dar iată cât v-ar ajuta el în ţara mea", şi şi-a lipit degetul mare de cel arătător, „dacă, atunci când ar fi cazul, nu aţi putea să scoateţi un singur demon!" Mai târziu, i-a părut rău de izbucnirea sa, dar ea reflecta înţelegerea pe care o avea cu privire la lucrurile ce aparţin de realitatea nevăzută.[10] Când părăsi Marea Britanie, îi spuse deschis prietenului său Charles Barlow: „Fraţii de aici au multă lumină, dar, din păcate, atât de puţină credinţă!"

în călătoriile sale mai lungi prin Marea Britanie, era însoţit de Charles Barlow sau de un alt frate, cum a fost atunci când a vizitat Aldeburgh-ul pentru a-1 întâlni pe George Cutting, autorul unei broşuri foarte răspândite, *Siguranţă, Certitudine şi Bucurie,* care, la acea dată, fusese tipărită în treizeci de milioane de exemplare. Odată însă, Watch-man le-a spus fraţilor că va lipsi o săptămână pentru a merge la Londra în interes personal. Fără a fi spus ceva gazdelor sale, el a ieşit din cercul foarte îngust în care se mişca. în acea duminică a participat la

100

Mi ungerea unui grup evanghelic indepen-dent, de la Centrul de **Părtăşie** Creştină de pe strada Honor Oak din sudul Londrei. în acea **adunare** slujea T. Austin-Sparks, un fost pastor baptist, pe care **Watchman** dorise mult să-1 cunoască. Acesta era plecat atunci în nordul ţării, însă George Patterson şi alţi fraţi l-au întâmpinat cu multă căldură. El s-a bucurat de părtăşia de acolo şi de slujirea fraţilor din Cuvânt şi a luat parte la Masa Domnului.

Călătoria sa în Anglia luă sfârşit două săptămâni mai târziu. Cu această singură excepţie, se mişcase în exclusivitate în cercul îngust ui unui singur grup de creştini şi nu luase contact cu alte grupuri creştine evanghelice sau misiuni din Marea Britanie. James Taylor, un Credincios în vârstă din Brooklyn, New York, al cărui cuvânt avea mare greutate în cadrul „grupării londoneze" din mişcarea „The Brethren" şi care se găsise timp de câteva săptămâni în Anglia, intenţiona \a îl însoţească pe Watchman în călătoria lui peste Atlantic. Taylor |-a arătat foarte interesat de lucrarea din China, iar Watchman i-a vorbit deschis despre condiţiile în care aceasta se desfăşura şi despre nevoile spirituale existente. Când discuţia ajunse, însă, la doctrină şi, în special, la profeţie, fratele american descoperi că nu împărtăşea ideile lui Watchman despre a doua venire a lui Cristos, ba chiar le considera loial eronate." Sosiră la

New York, unde Nee fu primit cu multă afecţiune. La o strângere din Westfield el vorbi pe tema izbăvirii de păcat, mesaj care a fost considerat „minunat de majoritatea ascultătorilor", dar care, în opinia lui Taylor, „era defectuos din punct de vedere doctrinar".
între timp, în Marea Britanie, un frate vârstnic din grupul vizitat de Watchman se întâmplă să călătorească în acelaşi compartiment de tren iu o adolescentă care era adâncită în citirea Bibliei. Pe parcursul conversaţiei fata îi spuse că frecventa părtăşia fraţilor care se adunau pe ■**rada** Honor Oak. Fratele mai află că un chinez foarte plăcut fusese oaspetele adunării în timpul sfârşitului de săptămână. Descoperirea îl determină pe acest frate să încerce să obţină şi alte informaţii. în seara uceea, George Patterson fu sunat de un străin: „Cunoaşteţi un chinez pe nume Nee? A fost la adunarea dumneavoastră? *A participat la masa Domnului acolo?* La toate întrebările, George Patterson spuse un „Da"
101

firesc, când, dintr-odată, convorbirea fu întreruptă la celălalt capăt ui firului. „Cineva are o problemă", se gândi el.
Taylor primi o telegramă în Brooklyn, dar Watchman se afla deja l;i New Haven. Motivul principal pentru care traversase Atlanticul fusese acela de a petrece câteva zile împreună cu Thornton şi Carol Stearns, care părăsiseră Tsinan-ul şi se întorseseră acasă pentru a-şi petrece concediul. în ziua Domnului, nesocotind sfatul lui Taylor, Watchman luă Cina Domnului cu familia Stearns şi cu alţi câţiva fraţi. „Nu a recunoscut că a încălcal principiile" fură cuvintele pe care Taylor le scrise cu durere. Constrâns să-şi afirme poziţia în această chestiune, Watchman, aflat de acum sub o presiune destul de mare, refuză să spună sau să scrie ceva până nu se va fi sfătuit cu fraţii din Shanghai. Raportul lui Taylor, ce relata lucrurile din punctul său de vedere, fu înaintat adunărilor din Vancouver, unde Nee urma să participe la anumite strângeri.[12]
în principiu, adunarea „Grupului din Londra" era izolată de toate celelalte adunări creştine. Orice credincios din afara ei era exclus de la părtăşia cu cineva din dinlăuntrul ei, cu excepţia cazului în care persoana venită din afară consimţea să participe de atunci încolo doar la adunările grupului. Regula se aplica şi în ce priveşte relaţiile sociale obişnuite şi va fi aplicată cu şi mai multă rigoare de James Taylor jr., până când, pe la începutul anilor '60, gruparea s-a dezbinat în mod dureros din cauza acestei chestiuni.'■'
Totuşi, o dată sosit în Vancouver, Watchman fu întâmpinat cu multă căldură şi invitat să vorbească la întâlnirile planificate. Se pare că s-a bucurai de o libertate totală, întrucât cel puţin un tânăr canadian L-a găsit pe Domnul şi, ca şi în Marea Britanie, mulţi îşi amintesc cu drag de el. In timp ce se afla acolo, s-a întâlnit cu prietenul său, C.H. Judd de la Misiunea pentru China Continentală şi a vizitat-o pe Lena Clarke care, după douăzeci şi trei de ani de lucru ca misionară la Misiunea pentru China Continentală, în Szechwan, şi-a încetat activitatea la Misiune în 1929 şi urma să se întoarcă în adunarea creştină de pe Hardoon Road.
în timpul lungii călătorii peste Pacific, parcă pentru a-Şi pune sigiliul pe modul în care îl călăuzea pe slujitorul Său, Dumnezeu îi dădu lui Watchman o nouă revelaţie cu privire la Cristos ca viaţă a lui. De multă j vreme el era conştient că nu se comportase într-o manieră care să-I fie pe plac lui Dumnezeu. Dar să-1 lăsăm pe el să ne povestească. „După ce
102
m-am întors la Domnul, mulţi mă lăudau pentru adâncimea vieţii mele Npirituale. Apoi, mai târziu, mi-am dat seama consternat că firea mea era, deseori, incontrolabilă. Chiar atunci când reuşeam să-mi controlez Ieşirile, mânia continua să clocotească înlăuntrul meu. Şi, parcă pentru B adăuga la necazul şi dezamăgirea mea, acei creştini cumsecade care, la început, mă lăudaseră pentru calităţile mele creştine care i-au impresionat nu au ezitat să-mi spună cât de schimbată, în rău, era viaţa mea din prezent în comparaţie cu cea din trecut. Fusesem atât de smerit gi de răbdător - spuneau ei -, atât de blând şi iubitor, dar acum...! Grav era că observaţiile lor critice nu erau nefondate, ba chiar aş fi putut să adaug la ele propriile istorisiri ale eşecurilor mele. Dar cum se ajunsese la această stare de fapt? Care era problema?"
Obişnuia, spune Watchman, să-L vadă pe Cristos ca pe o Persoană separată, neputând să-L identifice, într-un mod practic, cu Posesorul unor calităţi demne de laudă precum smerenia, răbdarea, dragostea, înţelepciunea, sfinţenia, de care el ducea lipsă. „Doi ani de zile am

bâjbâit in întunericul acela, încercând să acumulez, ca pe nişte posesiuni personale, acele virtuţi care, gândeam eu, caracterizează viaţa creştină (cum făceam înainte de convertirea mea, când căutam să acumulez lucruri lumeşti), dar fără niciun rezultat. Necazul era că acumulasem lucruri, lucruri spirituale, şi Dumnezeu hotărâse să mă elibereze de ele, pentru a face loc vieţii Fiului Său.
Apoi, într-o zi din anul 1933, am primit lumină de sus. Recitind 1 Corinteni 1:30, am văzut dintr-o dată că Cristos a fost făcut de Dumnezeu să fie totul pentru noi. Ce diferenţă imensă! Ce goale erau „lucrurile"! Când le posedăm separat de Domnul, ele sunt moarte, întrucât Dumnezeu nu ne cere o etalare a însuşirilor lui Cristos, ci o manifestare a Lui. O dată ce am văzut aceasta, o nouă viaţă a început în mine. El însuşi este suma tuturor lucrurilor divine. Astfel, El era răspunsul, în mine, la toate cerinţele lui Dumnezeu, şi acesta nu era un lucru pe care să-1 descopăr în viitor, ci un adevăr pe care să-1 accept în prezent. Viaţa mea zilnică de creştin va fi, de acum înainte, caracterizată prin ‚a primi'"[14]

11
ORIZONTURI NOI

întors în China, Watchman găsi multe treburi importante ce îşi aşteptau rezolvarea. Corespondenţa dintre fraţii din Shanghai şi prietenii lor de odinioară din Occident va continua, anevoios, pel parcursul a încă doi ani, până la tristul ei sfârşit. Ea însă nu trebuia lăsată să-i distragă pe creştinii chinezi de la lucrarea de evanghelizare şi de la pregătirea slujitorilor lui Dumnezeu. Puterea lucrării lui I Watchman Nee stătea în faptul că fiecare credincios îşi aducea contribuţia la lucrarea Domnului fără a primi un salariu pentru aceasta, iar cei care se mutau în alt oraş îşi puneau casa la dispoziţie pentru rugăciune, aceasta devenind apoi un centru de mărturie creştină. China se dezvolta în ritm susţinut, pretutindeni se construiau; drumuri şi căi ferate, iar extinderea serviciilor aeriene avea drepl j consecinţă creşterea libertăţii de mişcare. Watchman le vorbi, **dej** Anul Nou, fraţilor care urmau să lucreze pe noi câmpuri de misiune, îndreptându-le atenţia spre chestiunea formării de biserici.'
Observase multe anomalii în Occident, iar studiul felului în care sunt abordate chestiunile în cauză în Noul Testament i-a adus confirmarea principiului care opera satisfăcător în adunările prietenilor săi din mişcarea „The Brethren", anume acela că într-un oraş sau sat nu trebuie să existe mai mult de o biserică.
Watchman lucra neobosit. Dorise de mai multă vreme să viziteze două provincii îndepărtate din sud-vest, Kweichow şi Yunnan, pentru a căpăta o cunoaştere nemijlocită a oamenilor şi a nevoilor lor. Acum, în primăvara anului 1934, prilejul se ivi.
Un om numit Ma se întorsese la Domnul de curând şi îşi schimbase numele în Shepherd Ma *(Ma Muh)* la botez. Avea o afacere înfloritoare, cu sediul în portul Yochow, în Hunan, cu legături comerciale

cure se întindeau până în provincia Kweichow. Fratele respectiv avea o maşină Ford şi era dotat cu un spirit de aventură, căruia acum i se mlăuga zelul pentru răspândirea Evangheliei. Amândoi organizară
0 serie de călătorii misionare până la extre-mitatea de sud-vest a uutostrăzii recent construite. Watchman călători cu vaporul până la Yochow, pentru a se întâlni cu acel frate şi pentru a străbate apoi împreună restul drumului.
După ce umplură maşina cu canistre de benzină şi cu pliante
1 icsline, cei doi porniră în circuitul „castronului de orez" din Hunan, mai întâi spre sud, spre capitala provincială Changsha, apoi înspre pord-vest, spre Changteh. Nu s-au grăbit. Shepherd Ma conducea, ||r Watchman îl vestea pe Cristos, la fiecare traversare cu feribotul NUU atunci când se adunau mai mulţi oameni.
Râul navigabil Yuan era, în mod tradiţional, ruta comercială care IIjungea până în sud-vest, iar drumul parcurgea valea largă pentru a pftlrunde apoi în Yuanling, pe măsură ce terenul cultivat cu orez în terase făcea loc plantaţiilor de orz şi grâu de pe dealuri. Oraşul era lituat

foarte aproape de baza militară de la Sangchih, dar drumul până la frontiera provinciei Hunan fu liniştit. în multe oraşe din regiune existau avanposturi administrate de misionari europeni; cu toate acestea, o mare parte din locuitori nu auzise vestea bună a mântuirii.
Kweichow era o provincie aflată într-un proces de transformare rapidă; străzi care, până atunci, se sfârşeau la intrările în oraşe, au fost extinse spre zonele rurale, şi drumuri bine delimitate au luat Incul potecilor bătătorite care şerpuiau pe dealuri. Cei doi bărbaţi ftveau de evitat drumurile în construcţie, cu pericolele lor; chiar şi drumurile la care lucrările se încheiaseră nu erau finisate îndeajuns, l'ftcând înaintarea greoaie. Shepherd era miop şi purta ochelari cu Irul ile groase. La fiecare cotitură neprotejată cu gard, în dreptul căreia H căsca o prăpastie ce aştepta o mişcare greşită, i se muiau picioarele. In astfel de momente, Watchman, care avea o experienţă de şofer mai redusă, dar nervi mai tari, era nevoit să preia volanul maşinii. ■, La Kweiyang, capitala provinciei, exista un grup de credincioşi cure se adunau într-o casă. Watchman şi tovarăşul lui au fost bine
105
primiţi acolo şi au petrecut câteva zile în părtăşie cu ei. Watchman a vorbit de mai multe ori, iar Ma a fost uluit să-1 asculte rostind una din predici, care trata istoria Bisericii, înţesată cu date, nume şi cifre, fără ca Nee să se folosească de însemnări.
In scurt timp, îşi dădură seama cât de nesigur era drumul ce le sta înainte. Unii spuneau că porţiuni lungi din drumul ce ducea spre Yunnan erau ca şi inexistente Dar ei străbătuseră deja o cale atât de lungă, încât s-au hotărât să-şi continue drumul spre munţi, protejându-se cu haine groase contra frigului. Era încă zăpadă pe piscuri, printre azalee şi rododendroni. Shepherd încerca să economisească benzină, coborând povârnişurile cu motorul oprit. El povesteşte cum, în ritmul motorului maşinii, mintea lui prelucra învăţăturile din scurtele predici ale lui Watchman. La altitudini mai mari, însă, Watchman a constatat că inima îl deranja frecvent, semn că rămăsese cu sechele în urma bolii de care suferise mult timp, Ploile din Kweichow au cedat locul vânturilor puternice din Yunnan, când au ajuns într-un loc unde oamenii dintr-un trib local, râzând de necazul lor, le-au împins maşina de-a lungul unui drum în construcţie. Un inginer i-a asigurat că erau primii călători care îndrăzneşeră să se aventureze prin acele locuri îndepărtate. Entuziasmul lor a învins frigul care-i chinuia, în timp ce parcurgeau drumul lung spre câmpia Kutsing, ce şerpuia printre gospodării şi plantaţii de orez. întâlneau din nou călători, şi această ultimă porţiune a drumului era într-o stare bună. Aproape de Kunming, încercările lor de a-L mărturisi pe Domnul au fost zădărnicite de curiozitatea oamenilor cu privire la maşină, care câştigă faimă când sătenii aflară că străbătuse un drum atât de lung.
Dar şi cei doi oameni ai lui Dumnezeu avuseseră un interes care-i împinsese să ajungă în aceste locuri îndepărtate. La nord de Kunming, peste Râul cu Nisip Auriu, se întindea Tibetul. în Shanghai erau fraţi din Yunnan pe care Dumnezeu îi chemase să-i evanghelizeze pe tibetani, şi Watchman voia să cunoască situaţia la faţa locului. După o călătorie de câteva zile, au ajuns la un târg în munţi, unde tibetanii îşi aduceau mărfurile. Shepherd Ma îşi aminteşte de ospitalitatea lor desăvârşită, care-i obliga ca, la masă, să reumple
106
farfuriile oaspeţilor înainte ca aceştia să le fi golit. Watchman, ajutat de un traducător, vorbi cu mulţi oameni şi îşi dădu seama de întunericul lor spiritual şi de nevoia de a auzi mesajul mântuirii.
Călătoria lor în sud-vest a avut loc tocmai la timp. Ar fi fost itproape imposibil s-o facă în următorii doi ani, când aici a avut loc un război civil. în toamna anului 1934, comuniştii, conduşi de Mao Tse-tung şi adjunctul său, Chu Teh, marxistul dependent de opium, ,111 l'ost forţaţi de armata lui Chiang Kai-shek să părăsească baza lor militară din Kiangsi. încă din 1929, aceşti doi conducători militaseră Cu succes pentru instituirea de soviete ţărăneşti autentice la sate. Acum, alungaţi de forţele armate învingătoare, au pornit în călătoria lor istorică de aproape 10.000 km, cu bagaje şi arhive, spre vest, intrând în Yunnan, la nord de frontiera cu Tibetul şi la est, în Shensi. Alte grupuri din Hunan, Anhwei şi Szechwan au făcut călătorii similare pentru a se întâlni cu ei. Mişcarea cunoscută în istorie sub numele de „Marşul cel Lung" se va dovedi a fi o experienţă critică .i formativă în evoluţia comunismului chinez.

Cu mult timp înainte ca aceste evenimente să aibă loc, Watchman se întorsese în marele oraş comercial Hankow, unde s-a oprit pentru a ţine credincioşilor o serie de studii biblice inspirate din Cântarea Cântărilor.[2]Ele erau tributare comentatorului din mişcarea „The Brethren" CA. Coates şi demonstrează cât de mult le datora Watchman acestor autori, lucru pe care el a fost întotdeauna gata „i I recunoască, indiferent de tensiunile care au afectat relaţiile sale cu succesorii lor.[3]

Din Hankow s-a întors la Shanghai, unde, la sfârşitul verii, apare tntr-o poză alături de John Sung şi Wang Tsai. întâlnirea lor fusese aranjată de conducătorul creştin K.S. Lee, cu scopul lăudabil de a strânge tntr-o singură echipă darurile, metodele şi perspectivele acestor trei lucrători atât de diferiţi.[4] întâlnirea nu a avut, însă, urmări durabile, fiecare continuând să meargă pe propria sa cale. Wang Tsai nu era de acord cu (aptul că Nee se baza pe lucrători neplătiţi şi nici cu independenţa lui **faţă** de misiuni, ceea ce, în opinia lui, putea naşte neînţelegeri şi pricinui pierderi cauzei creştine. Totuşi, mai târziu, va recunoaşte, cu admiraţie, faptul că Nee nu şi-a trădat niciodată principiile.

107

John Sung şi Watchman nu au lucrat niciodată împreună, din păcate, deşi fiecare avea multă stimă pentru celălalt şi fiecare a cules ceea ce a semănat celălalt. Sung, care a mai trăit doar zece ani după întâlnirea lor, era un evanghelist furtunos, care obţinea rezultate printr-o exprimare dogmatică şi printr-o abordare sentimentală. Un prieten îl descrie ca fiind „un om fudul şi încăpăţânat, care mereu o lua razna, un om ale cărui păreri erau, toate, convingeri".[5] Nee era, indubitabil, un predicator mai talentat; cu toate acestea, Sung a fosl cel folosit de Dumnezeu pentru a aduce mulţimi de oameni în împărăţia Sa, iar trezirea spirituală care a urmat s-a răspândit rapid.'[1] în general, cei care se întorceau la Domnul în urma predicilor lui Sung rămâneau fermi pe cale, dar acesta lăsa instruirea lor pe seama altora. Cineva s-a exprimat astfel: „Când Sung predica, oile se trezeau şi le era foame şi, pentru că nu era nimeni să le hrănească, lucrarea de învăţător a lui Watchman umplea la timp golul."[7] în cursul anilor, Sung a devenit extrem de critic la adresa lui Nee, iar acesta din urmă şi-a exprimat, într-un cerc restrâns, îngrijorarea cu privire la ima-turitatea teologică şi incapacitatea lui Sung de a asigura continuitatea lucrării sale.

A urmat apoi a treia conferinţă din Shanghai, la care Watchman a vorbit despre locul central al lui Cristos în Scriptură şi în viaţa copiilor lui Dumnezeu. La această conferinţă a reuşit să participe şi Witness Lee, care sosise din Chefoo, precum şi credincioşi veniţi din oraşele din Kiangsu şi Shantung, unde adunările se înmulţeau cu repeziciune de la vizita lui Watchman din 1932.

în acest moment, reapare pe scenă un personaj neaşteptat şi foarte drag. La reîntoarcerea sa din Anglia, Watchman aflase că fata pe care o iubise în anii de şcoală, Charity Chang, se afla din nou în Shanghai, după ce îşi încheiase studiile la Universitatea Yenching, cu o diplomă în biologie. Pe toată perioada studiilor ea rămăsese fata iubitoare de plăceri pe care o cunoscuse el, preocupată de modă şi distracţii. Dar acum a participat la o serie de strângeri de la Wen Teh Li şi L-a găsit pe Domnul. Curând după aceea, şi-a manifestai dorinţa de a fi botezată, iar surorile mai vârstnice au mărturisit că au sesizat o transformare interioară autentică, fapt care a fost confirmai

108

>i (le Watchman. întâlnirea celor doi tineri a trezit, de asemenea, nentimentele lui faţă de ea, sentimente mult timp îngropate.

Văzând aceasta, sora lui Charity, Faith, se gândi să acţioneze. îl Căută pe Watchman, de abia întors dintr-o călătorie de evanghelizare. „Acum, că Charity este un copil al Domnului, slujindu-L cu Credincioşie, nu ai vrea să te gândeşti la posibilitatea de a te căsători cu ea? Sunt sigură că ea nu ar avea nicio obiecţie."

Dar Watchman dădu curs dorinţei inimii lui numai după multă rugăciune şi asigurarea primită de la Domnul că este, într-adevăr, voia Lui. Le scrise părinţilor săi în Foochow, rugându-i să-1 ajute la pregătirile de nuntă. Huo-ping fu cuprinsă de panică, amintindu-şi ik- gafa pe care o făcuse aranjând logodna dintre Watchman şi Sitiawan, fără consimţământul lor. Plecară la Shanghai, unde fură inlâmpinaţi de o mulţime de zvonuri. Mătuşa văduvă a lui Charity, Cliang Mei-chen, se împotrivea căsătoriei, mâniată că nepoata ei lulentată şi inteligentă se

mărită cu un predicator dispreţuit. îndoieli ţrau şi în mintea acelor credincioşi care îl idolatrizau pe Watchman şi care erau şocaţi de faptul că el, un om al rugăciunii, se gândeşte la asemenea lucruri lumeşti precum relaţiile intime şi întemeierea unei I umilii şi, mai mult, că doreşte să se însoare cu o fată care fusese udmirată până atunci pentru frumuseţea ei exterioară.
Mama lui merse să îl cunoască pe Chang Shui-kuan, unchiul lui Charity şi capul familiei din punct de vedere legal, care, spre uşurarea ci, îşi dădu aprobarea. Apoi ea o invită pe Charity să o însoţească într-un oraş în care se ţineau adunări de evanghelizare. Au stat împreună vreme de o săptămână, timp în care Huo-ping căpătă convingerea că Charity era, într-adevăr, alegerea lui Dumnezeu pentru fiul ei.
La începutul lunii octombrie, aproape patru sute de credincioşi |-au adunat la Hangchow, capitala provinciei Chekiang, un oraş vechi ţi foarte pitoresc, aşezat printre dealuri cu povârnişuri abrupte şi lacuri cu apă în nuanţe verzui. Aici avea loc o conferinţă organizată ilr Philip Luan, care avea scopul de a consolida lucrarea în această u'giune. Peace Wang fusese prima misionară care ajunsese în aceste locuri pentru a aduce oamenilor vestea bună a mântuirii şi pentru a
109

lucra cu femeile; de atunci adunările creştine se răspândiseră în Chekiang. La ele participau şi credincioşi veniţi din oraşe precum Fenghwa, Wenling şi Chuhsien.[8] Alţii veneau din Soochow şi din multe alte centre. Timp de zece zile, Watchnlan predică din Cuvânl la această conferinţă care va fi denumită mai târziu „Conferinţa Biruitorului". El s-a bucurat nespus că şi părinţii lui au participat la conferinţă. Nunta fusese fixată pentru ziua următoare, dar Watchman era atât de neobişnuit cu ideea de a fi mire, încât Faithful Lukc a fost nevoit să îl forţeze să meargă la un magazin de haine de mâna a doua pentru a-şi cumpăra un costum de nuntă.
în după-amiaza zilei de 19 octombrie 1934, ziua aniversării cununiei părinţilor lui, Ni To-sheng s-a căsătorit cu Chang Pin-huei, în prezenţa unui grup numeros de credincioşi. Au mulţumii Domnului, cântând cântarea pe care el o compusese pentru ea, cu zece ani în urmă, după aceea a urmat masa, la care s-au adunat trei sute de oaspeţi.
Apoi izbucni furtuna. întorşi în Shanghai, au aflat că mătuşa lui Charity, Mei-chen, îl atacase pe Watchman într-un articol dur, scris I într-o limbă literară impecabilă, publicat într-un cotidian naţional. Cum, se întreba ea, îndrăzneşte acest predicator sărac să se căsătorească cu iubita ei nepoată Pin-huei? Cum va putea el să o i întreţină măcar, darămite să satisfacă pretenţiile unei tinere atât de I rafinate? Dacă va putea, înseamnă că banii vor proveni din surse străine. Articolul conţinea, într-o formă voalată, şi un atac la integritatea lui morală, foarte jignitor şi primit cu promptitudine de j cei care-i purtau pică lui Watchman pentru influenţa lui. Atacul a continuat nu o zi, ci o săptămână, la cel din presa naţională adăugându-se şi pliante, scrise pe acelaşi ton aspru şi distribuite în cercurile creştine. „Acuzaţiile cuprinse în pliantul pe care l-am citii I eu erau atât de josnice", remarca un misionar, „încât am ars tipăritura şi am simţit nevoia să fac baie."
Watchman fu adânc mâhnit de aceste evenimente. S-a retras la ! pat şi nu dorea să vadă pe nimeni. O misionară mai hotărâtă a îndrăznit, totuşi, să-1 viziteze. *„Pe mine* o să mă primească, pentru că am un mesaj din partea Domnului pentru el", spuse ea şi intră.
110
„Orice armă făurită împotriva ta va fi fără putere; şi pe orice limbă rare se va ridica la judecată împotriva ta, o voi osândi."[9] A venit şi laith Chang şi a încercat să-i ridice moralul. „Ce contează ce spun oamenii? Eşti însurat cu femeia pe care o iubeai de atâta vreme!" Şi într-adevăr, Charity era bucuria inimii lui. Vorbea o chineză elegantă, dar şi o engleză frumoasă. Umbla în smerenie cu Domnul şi, cu siguranţă, îi va fi de mare ajutor în lucrare. în plus, aşa cum spuneau toţi, era frumoasă.
în luna noiembrie, au călătorit spre sud, pentru a lua parte la o conferinţă în Amoy. Urmă o perioadă în care Watchman fu copleşit ile probleme. Corespondenţa cu fraţii din Londra se desfăşura cu dificultate. Boala de inimă, care se declanşase în Yunnan, îl chinuia intermitent. în plus, avea o problemă spirituală legată de înzestrarea personală cu Duhul Sfânt pentru slujire - avea sentimentul că ceva lipsea din propria lui experienţă şi, de asemenea, o

neclaritate cu privire la doctrină. în problema legată de doctrină, Dumnezeu îi făcu lumină timpul şederii sale, timp de o lună, într-o zonă izolată, departe lle orice persoană calificată să-i răspundă la întrebările sale de natură teologică. Aici, în disperarea lui, a solicitat ajutorul în rugăciune al unor credincioşi de la ţară, nişte oameni foarte simpli.[10] *)* Au mai apărut şi alte raze de lumină care să-1 învioreze. Una din Cle a fost reîntoarcerea lui Thornton Stearns şi a soţiei sale, Carol, în ianuarie 1935. Formarea unui grup „separatist" în oraş, după vizita lui Watchman la Tsinan în 1932, tulburase relaţiile lor cu profesorii şi studenţii de la Universitatea din Cheloo. în consecinţă, dr. Stearns demisionase şi preluase o slujbă de profesor în Shanghai. Cu altă ocazie, Watchman se întâlni cu Li Kuo-ching, fiul doctorului din Fukien, pe care îl luase gura pe dinainte cu ocazia evanghelizării din satul de pescari Mei-hua. El îşi încheiase studiile la Universitatea din Amoy şi era acum pilot la Liniile aeriene. Când Watchman îl întrebă dacă îl mai urmează pe Domnul, acesta răspunse: „Domnule Nee, vreţi să spuneţi că, după toate lucrurile prin care am trecut acolo, aş putea să-L părăsesc?" Relaţiile cu Londra şi New York, deşi dificile, i-au ajutat pe fraţii din Shanghai să-şi contureze mai clar ideile cu privire la relaţiile cu

111

alte biserici. Fraţii din Occident îl acuzaseră pe Watchman Nee de a fi „compromis părtăşia" care i se oferise prin faptul că a participai la masa Domnului (în Honor Oak şi New Haven) alături de creştini care se conduceau după principiul: „oricine susţine că este credincios poate să frângă pâinea, fără a se ţine cont de legăturile lui religioase cu alţii." Ca atare, au căutat să-i „lămurească pe fraţii din Shanghai cu privire la principiile părtăşiei creştine şi să-i ajute să judece acţiunile lui Nee." S-a profitat de ocazie şi pentru a se atrage atenţia asupra părerilor eronate pe care le avea Watchman în ce priveşte profeţia biblică.

Problema majoră era aceea a separării de toate celelalte grupuri creştine cu care avuseseră legături înainte de a fi fost primiţi la masa Domnului. De fapt, unii fraţi chinezi păstraseră legătura cu adunările misionare fără ca, până acum, să se nască probleme. în opinia fraţilor din Occident, acest lucru era inadmisibil, iar imaturitatea mişcării spirituale chineze nu era o scuză. Fraţii le-au oferit un secol de „adevăr" scris şi, aşa cum se exprima James Taylor într-o scrisoare către Faithful Luke, „sunteţi obligaţi, înaintea Domnului, să-l îmbrăţişaţi, să profitaţi de el şi să vă ţineţi de el".[11]

Răspunsul fraţilor din Shanghai a fost un apel umil şi binevoitor la îngăduinţa creştină şi la domnia Duhului Sfânt. Scrisoarea lor amplă, datată 2 iulie 1935, trimisă de pe Strada Hardoon, Aleea 240 nr.36-38 şi semnată de D.C. Du, Y.A. Wu, W. Nee şi K.Y. Chang conţine următoarea declaraţie de principii:

„Trebuie să distingem între ‚păcatele' (din punct de vedere moral sau doctrinar) care împiedică părtăşia cu Dumnezeu şi .păcatele' care nu o împiedică. Ştim cu siguranţă că păcate precum adulterul şi necredinţa în venirea lui Cristos în trup îl descalifică pe om de la părtăşie, însă celelalte ‚păcate', ca de exemplu .legăturile nesănătoase' şi interpretarea eronată a profeţiei biblice nu împiedică părtăşia cu Dumnezeu.

Adevărul este că mulţi copii ai lui Dumnezeu din diferite grupări creştine, pe care noi i-am considerat nepotriviţi pentru părtăşie, au o umblare mai strânsă cu Dumnezeu şi o comuniune cu El mai profundă decât avem noi.

112

Duhul Sfânt, şi numai El, este Cel care poate hotărî cu cine se poate avea părtăşie. Motivul pentru care noi primim pe cineva este acela că Dumnezeu l-a primit (Romani 14:3). Porunca divină este: „Primiţi bine pe cel slab în credinţă" (14:1). Trebuie să-i primim pe toţi aceia pe care Dumnezeu i-a primit. Porunca aceasta este clară, fermă şi cuprinzătoare."[12]

Aceasta era o pledoarie directă pentru părtăşia deschisă, bazată pe conştiinţa creştină trezită, dar ea se lovi de un exclusivism puternic. Pe 30 iulie 1935, la Park Street Hali, în Islington, avu loc o întrunire în care s-a anunţat ruperea oficială a relaţiilor cu fraţii din China. Câţiva dintre cei prezenţi au fost profund contrariaţi de veste, dar aceasta era o decizie care implica toate adunările „Grupului din Londra" din întreaga lume. Scrisoarea care făcea cunoscută

această decizie fraţilor din Shanghai era datată 31 august 1935. în ea se punea la îndoială sinceritatea dragostei fraţilor chinezi pentru ('ristos, Nee era acuzat de lipsă de integritate şi se afirma că, dacă principiile lor ar fi fost dezvăluite în 1932, părtăşia dintre ei ar fi fost imposibilă. „Nu am fost suficient de vigilenţi şi ne-am pus mâinile prea repede peste cei pe care nu-i cunoşteam îndeajuns. Nu putem să mergem pe cale împreună cu voi... Aceasta se aplică, desigur, şi tuturor celor care menţin legături de părtăşie cu voi."
Unul din semnatarii scrisorii era Charles Barlow, profund mâhnit de felul în care decurseseră lucrurile. Şi fraţii chinezi au rămas într-o slare de şoc în urma întregului episod, căci dezamăgirea din sfera relaţiilor creştine şi a dragostei rănite era profundă.
Watchman se afla cu Charity în Chefoo la aflarea veştii. Aici, d-ra lilizabeth Fischbacher, o înzestrată vorbitoare din cadrul Misiunii pentru China Continentală, ţinea adunări pentru trezire spirituală.
Ea îl cunoscuse recent pe Watchman care, aşa cum am văzut, trecea printr-o perioadă de uscăciune spirituală. Nee îi împărtăşise acesteia câteva dintre întrebările care îl frământau. Tânjea după o nouă experienţă cu Dumnezeu şi îşi învinsese suficient rezerva faţă de femeile care predicau, încât să poată participa la adunările organizate în Chefoo. Elizabeth avea o înclinaţie pentru stări extatice, iar

atunci când engleza nu o mai ajuta, se ruga şi cânta, în Duhul, în alte limbi. Dar predicile ei erau pline de putere, iar Watchman fu impresionat, răspunzând apelului Cuvântului şi intrând în ceea ce era pentru el o nouă descoperire a binecuvântării divine. Cert este că acum el a cunoscut o eliberare care a pus capăt fazei de uscăciune din modul lui de a predica. în telegrama pe care le-a trimis-o fraţilor din Shanghai, mărturisea: „L-am întâlnit pe Domnul."
La conferinţa din toamnă din Chefoo, rosti un mesaj pe tema revărsării j Duhului Sfânt al lui Dumnezeu, care i-a făcut şi pe alţii să experimenteze, în mod similar, puterea divină. Urmarea a fost că, pe o perioadă de un an sau doi, un val de exaltare spirituală şi un accent nou, pus pe experienţe, ii cuprins adunările din partea de sud a ţării - grupuri creştine care până atunci fuseseră guvernate de o abordare intelectuală. Totuşi, exista deja obiceiul de a încheia adunările de rugăciune cu o scurtă perioadă de timp în care cei care nu şi-au putut rosti cererile din lipsă de timp puteau să-şi descarce poverile înaintea lui Dumnezeu în rugăciune colectivă. Această practică, iniţiată de John Sung, putea avea drept efect eliberarea puterii Duhului Sfânt când se afla sub controlul Lui. Rugăciunile credincioşilor atingeau un punct culminant în intensitate, pentru ca apoi să se stingă treptat, până la tăcere I totală. Dar acum, controlul fusese preluat de trăiri extreme, care se manifestau I prin sărituri, bătut din palme, râs nestăpânit, limbi necunoscute, care nu I transmiteau niciun mesaj ascultătorilor sau celui care le vorbea, precum şi I un val de vindecări spectaculoase, unele din ele reale, iar altele, şi nu puţine, I contrafăcute.
La sfârşitul anului 1935, Watchman şi Charity au mers la Amoy unde, I din cauza unei organizări defectuoase, conferinţa a trebuit să fie anulată în I ultimul moment. Decanul Colegiului Creştin din Tsin-kiang, Lukas Wu, I care îl cunoscuse pe Domnul pe când traducea predicile lui John Sung, îşi I puse casa la dispoziţie pentru organizarea conferinţei, care a durat zece zile şi la care au participat aproape patru sute de credincioşi. Watchman a vorbii despre viaţa biruitoare şi despre revărsarea Duhului Sfânt, şi a avut loc o I nouă revărsare a binecuvântării divine. După acea conferinţă, în casa lui I Wu s-a constituit nucleul unui alt grup de închinare şi mărturie. în anii care au urmat, lucrurile s-au desfăşurat în mod similar în multe alte oraşe din China.
Witness Lee afirmă că Watchman „nu a vorbit niciodată în **limbi".**[13] Poate că aşa au stat lucrurile, însă nu se poate dovedi nimic, întrucât nu există alte mărturii în acest sens. Cert este că Watchman credea în darurile mai mici ale Duhului Sfânt, precum darul vindecării, al vorbirii în limbi şi al interpretării lor., Am văzut cu ochii mei", spunea el,, ,cazuri de vindecare instantanee, ca manifestare a lucrării Duhului Sfânt. Nu ne opunem acestui lucru; combatem, însă, metodele greşite de vindecare." „Unii mă întreabă dacă mă opun vorbirii în limbi. Categoric nu, deşi pun la îndoială vorbirea în limbi dobândită prin mijloace greşite." Watchman i-a relatat autorului acestei cărţi o întâmplare despre modul în care Dumnezeu a folosit această metodă pentru a comunica unei adunări lucruri pe care nu putuse să i le spună prin alte mijloace, întrucât singura persoană informată promisese să nu divulge secretul. Părerea lui Nee era aceea că, în astfel de situaţii, vorbirea în limbi este perfect justificată.
Pe de altă parte, el accentua cu tărie şi faptul că „nu toţi vorbesc în limbi"[14], învăţătura sa cu privire la acest subiect fiind întotdeauna echilibrată. Un misionar în vârstă de la Misiunea pentru China Continentală, care, câţiva uni mai târziu, a participat la strângerile unde Watchman a vorbit pe tema Duhului Sfânt, în Shanghai, spune că au fost „cele mai clare învăţături pe care le-am auzit vreodată".

Watchman era de părere că unele metode de trezire spirituală acţionau ca un fel de opium spiritual. Dependenţa de ele obliga la o doză crescândă. Elizabeth Fischbacher s-a simţit vinovată de declanşarea valului de frenezie în adunările creştine şi a abandonat vestirea Cuvântului în public, pentru a descoperi un alt mod de slujire, acela prin scris, care i-a adus multă satisfacţie. Trei ani mai târziu, când episodul exaltării spirituale se încheia, Watchman remarca, îhtr-o discuţie cu K.S. Wong:, JMvind în urmă, găsesc că beneficiul a fost, mai degrabă, neînsemnat, iar pierderile substanţiale."

114

115

12 CONCEPŢII NOI

în octombrie 1935, însoţit de supravieţuitorii Marşului Lung, Mao Tse-tung sosi în Shensi pentru a se instala ca lider al Partidului Comunist Chinez în sediul de la Yenan. Marşul, care durase un an, va deveni un eveniment de maximă importanţă în analele Partidului. Unele dintre episoadele sale mai spectaculoase deveniseră deja legende despre eroismul şi invincibilitatea Partidului: eliberarea din încercuirea de la Kingsi, trecerea, în secret, a Râului cu Nisip Auriu, forţarea, sub ploaia de gloanţe a inamicilor, a Podului cu Lanţuri de Fier de peste Râul Tatu, la Luting, escaladarea Muntelui Marii Zăpezi şi traversarea, în condiţii de coşmar, a mlaştinilor de la Szechwan. Susţinuţi, în toate aceste încercări, de crezul lor politic şi de o voinţă de fier, comuniştii ieşeau acum din umbră, la marginile câmpiei de nord a Chinei, uniţi de încercările prin care trecuseră împreună şi alcătuind un nucleu solid, pregătit pentru a lua parte şi la alte operaţiuni. în perioada îndelungată în care fuseseră ţinta atacurilor armate neîntrerupte, comuniştii chinezi căpătaseră siguranţă de sine şi conştiinţa statutului lor de independenţă faţă de Rusia.

încercarea lui Chiang Kai-shek de a-i extermina eşuase, cel puţin deocamdată. încetarea luptelor în sud însemna că fraţii din Shang-hai, care se simţeau chemaţi să evanghelizeze regiunile de graniţă cu Tibetul şi, de acolo, să ajungă în Yunnan, nu mai aveau nicio piedică. în anul care a urmat, şase dintre ei au mers acolo. Tibetanii s-au dovedit foarte receptivi, dar era o lipsă puternică de literatură creştină. în consecinţă, pliante şi porţiuni din Scriptură în limba tibetană fură tipărite în Shanghai şi trimise spre Tibet prin Hanoi unde, spre marea nemulţumire a lui Watchman, au fost confiscate de guvernul francez. Watchman aranja ca plăcile tipografice să fie

116

trimise cu avionul în Yunnan, pentru ca tipărirea să se facă acolo. S. i astfel, cu mare întârziere, problema a fost rezolvată.

Extinderea lucrării în alte oraşe din China era susţinută de doi factori. Unul era cererea crescândă în rândul credincioşilor, **indiferent** de ce grupare creştină aparţineau, după transcrierile predicilor lui Watchman. Revista şi broşurile cu învăţături din Scriptură au ajuns în casele credincioşilor din orice provincie a Chinei, fiind surse de hrană spirituală pentru mulţi care au fost treziţi din punct de vedere spiritual, dar care nu aveau acum pe nimeni care să-i hrănească. Darul lui Nee de a explica doctrinele creştine în cuvinte simple le împlinea această nevoie.

Celălalt factor era, după cum am văzut, folosirea spontană a caselor credincioşilor. Când vreun credincios se muta în altă localitate în interes de serviciu, în casa lui lua naştere un grup de rugăciune, care devenea imediat un nou centru de mărturie creştină, adunându-i pe oameni, fie din religiile păgâne, fie din alte misiuni creştine, într-o părtăşie asemănătoare celei din biserica primară. Erau bărbaţi şi femei care se întorseseră de la păcatele lor la Mântuitorul, dându-I Lui tot Ce aveau. Pe măsură ce fiecare mic grup creştea, erau aleşi bătrâni *{chang-lao),* conform învăţăturilor Noului Testament, pentru a îndruma activităţile şi a purta de grijă de cele necesare pentru slujire. Locul de adunare trebuia să fie funcţional, nicidecum grandios, chiar dacă era necesară, la un moment dat, mutarea într-un spaţiu mai mare. Nu se gândeau la a cumpăra teren pentru construcţia de biserici şi nici la a închiria săli pentru strângere decât dacă Duhul Sfânt îi îndemna în această direcţie.

Mişcarea avea şi „apostoli" *(shi-tu,* trimis). Aceştia erau lucrători permanenţi, însărcinaţi cu

evanghelizarea regiunilor în care nu ajunsese Cuvântul, cu întemeierea de biserici acolo unde nu existau şi cu zidirea credincioşilor. Uneori plecau mai departe, spre alte locuri, unde închiriau săli publice pentru evanghelizare.
Activităţile erau construite pe două concepte, bisericile şi lucrarea, Lucrarea, în concepţia lui Watchman, avea rolul unei platforme, iar bisericile erau ca nişte mese rotunde. Pentru a preîntâmpina, pe cât posibil, noi dezbinări sectare pe bază doctrinară sau prin atracţia

exercitată de unele personalităţi[1], bisericile erau gândite ca unităţi locale, corespunzând geografic zonelor administrative seculare (sate, oraşe), cumva asemănător vechiului sistem saxon al „parohiilor". Pe lângă faptul că se susţineau financiar şi se dezvoltau singure, aceste biserici erau autonome. Lucrarea, însă, era coordonată, într-o oarecare măsură, pe regiuni. Watchman, împreună cu alţi câţiva fraţi, acţionau ca sfătuitori ai apostolilor din regiunile respective, ins-truindu-i şi considerându-se răspunzători înaintea lui Dumnezeu pentru asigurarea sprijinului financiar. Când vreun apostol ajungea într-o situaţie ce ţinea de biserica locală (dar nu când era implicat în lucrarea sa extrateritorială), el se supunea bătrânilor acelei biserici, în 1938, Nee a afirmat că existau 128 de astfel de „apostoli", implicaţi total în slujire. întreaga structură s-a format pe parcursul deceniului anterior printr-o aplicare a felului cum înţelegeau ei Noul Testament la situaţii concrete.[2] Era încă în proces de dezvoltare şi era considerată ca fiind secundară faţă de viaţa spirituală şi părtăşia credincioşilor. Asemănarea cu Cristos şi vestirea puterii lui mântuitoare au fost mereu preocupările primordiale.
Puterea mişcării consta în calitatea oamenilor săi, care se implicau din voinţă proprie, fără a fi atraşi de vreun câştig material, cum era, de exemplu, cel oferit de sistemul educaţional al misiunilor. Aşa cum explica Watchman, ceea ce chinezii au înţeles, dar misionarilor le-a luat mai mult timp să priceapă, era faptul că, pe lângă caracterul străin al tiparelor misionare, aceste misiuni oferiseră, inevitabil, în anii de început, căi de promovare în biserică a unor oameni care îşi începuseră viaţa de credinţă ca slujitori ai misionarilor şi care, în ciuda minunatei consacrări a multora dintre ei, au ajuns să constituie, în practică, o „clasă" de creştini care nu aveau şanse să fie apreciaţi în rândul chinezilor cu un nivel superior de pregătire intelectuală. Astfel, în sfera conducerii, succesul de început al misiunilor se putea transforma, în ultimă instanţă, într-un eşec.
Dar la strângerile „Turmei Mici", oamenii se adunau în calitate de credincioşi, pentru a învăţa să-L cunoască pe Domnul şi să-L slujească mai bine. în unele biserici, numărul intelectualilor a devenit prepon-

derent, printre aceştia numărându-se medici, cadre universitare, **oameni de** afaceri, ofiţeri. Printre studenţii care, în Peking, în 1936, „au constituit majoritatea membrilor bisericii,Adunarea Creştinilor' din acel centru de învăţământ" existau „studenţi de vârf de la universităţile Yen-ching, Ching Hua, Colegiul Medical din Peking, Universitatea din Peking, precum şi asistente medicale în devenire, care îşi făceau practica la spitalele metodiste şi prezbiteriene. Medicii misionari spuneau despre ele: ‚Sunt cele mai bune asistente pe care le avem şi parcă au ceva în plus faţă de celelalte.'"[3]
O scurtă privire asupra lucrării din acea vreme arată că, în cadrul mişcării, existau deja în China peste treizeci de biserici locale, unele clin ele, fără îndoială, foarte mici, şi, de asemenea, câteva în afara graniţelor ţării, cu membri chinezi. Dar părerile observatorilor în ceea ce priveşte această răspândire a lor erau împărţite. în provincia Kansu din nord-vest, în anii '40, un misionar al Alianţei comenta: „Cu cât mişcarea s-a îndepărtat mai mult de bazele ei, cu atât mai incapabilă a devenit să distingă între dragostea neprefăcută a fraţilor şi anumite manifestări emoţionale mai puţin sănătoase".[4] El gândea, ca şi alţii, că adepţii ei puteau fi, în mod justificat, acuzaţi de mândrie spirituală şi că, deşi în oraşele de pe coastă mişcarea propăşise în cadrul elitei, chiar şi aici „făcea eforturi directe de a atrage membri ai bisericilor deja existente, ba chiar şi pastori, dacă era posibil." Un baptist englez, scriind despre provincia Shensi, relatează că „în 1942, un grup de tineri plini de râvnă din Sian, care erau

familiarizaţi cu Noul Testament în limba greacă şi cu scrierile doamnei Guyon, au părăsit bisericile de unde proveneau pentru a forma o grupare purificată numită ‚Turma Mică', în care creştinii care deveneau membri erau rebotezaţi şi în care se adunau pentru ‚frângerea pâinii' şi ascultarea Cuvântului în fiecare duminică. Ei se împotriveau cu tărie organizării bisericeşti şi criticau diferitele confesiuni din cadrul Bisericii din China, socotindu-le adaosuri străine, dar nu vedeau că acţiunea lor de a atrage oameni din alte biserici ducea numai la crearea unei alte confesiuni."[5] în provincia de coastă Chekiang, în timp ce unii dintre misionarii de la Misiunea pentru China j Continentală vorbeau apreciativ despre învăţătura sănătoasă şi

părtăşia creştină vie care se găseau în cadrul „Turmei Mici", pentru alţii, plecarea credincioşilor din bisericile înfloritoare asociate Misiunii pentru a se alătura „Turmei Mici" era un motiv de îngrijorare crescândă. Pentru ei, Watchman nu părea a fi altceva decât un hoţ de oi. Nu există nicio îndoială că, în acea perioadă, el era un spin în coasta multor misionari. Dintre fraţii din Fukien, câţiva plecaseră în străinătate, în calitate de lucrători creştini: Simon Meek, în 1931, în Filipine, Daniel Tan la Singapore, Faithful Luke în Indiile Olandeze. în iulie 1937, Watchman vizită Manila, la invitaţia lui Simon Meek. Acolo, dar şi în Baguio, se adresă unor mulţimi de până la o sută de credincioşi, timp de patru săptămâni, concentrându-se pe teme ca viaţa creştină biruitoare, plinătatea Duhului Sfânt şi părtăşia practică a Bisericii. A pornit din nou la drum, spre Singapore, tocmai când începea invazia japoneză a Chinei, în urma căreia a fost cucerit oraşul Peking. Astfel, Watchman nu era în Shanghai când, pe 14 august, au izbucnii acolo luptele. Avioanele chinezeşti au bombardat navele japoneze de pe Whangpoo, şi două bombardiere au provocat mari pierderi omeneşti în rândul populaţiei civile, într-un magazin şi pe o stradă din apropiere. Trupele de Puşcaşi Marini au debarcat pentru a pune stăpânire pe suburbia Hongkew şi a o transforma într-o fortăreaţă japoneză, în timp ce mulţimi de refugiaţi din zonele adiacente au dat valma în Concesiune şi au construit „sate de paie" pe fiecare palmă de pământ. Shanghai-ul rămăsese deschis în sud şi Watchman folosi această rută pentru a se reîntoarce acasă, la soţia lui. Locuinţa lor se afla într-o zonă evacuată, dar Charity era în siguranţă la surorile de pe Hardoon Road, deşi distanţa până la locul unde se dădeau luptele, la Capelă, era de doar câţiva kilometri. Nu pentru ultima dată bunurile lor fuseseră scotocite. Când au ajuns acasă, au descoperit că lipsea, printre alte lucruri, Biblia în chineză pe care Watchman i-o dăduse soţiei sale ca dar de nuntă. Când lucrurile s-au mai liniştit, Watchman plecă din nou, ocolind zona unde se dădeau luptele, pentru a ajunge în Hankow. Aici, i-a strâns pe toţi lucrătorii pe care i-a putut găsi şi a ţinut o serie de prelegeri, urmate de discuţii libere, pe tema unei conferinţe similare ţinute în Shanghai, în ianuarie. Cu ambele ocazii, Nee abandonă

accentul pe viaţa interioară a creştinului, pentru a se ocupa de chestiuni exterioare, mai tehnice. El ne povesteşte că ajunsese să înţeleagă faptul că adevărurile cuprinse în epistolele către Corinteni sunt la fel de importante ca şi cele din epistola către Efeseni, căci apostolul care le scrisese fusese inspirat de acelaşi Duh, şi că cei care cunosc adevărurile din Efeseni nu-şi pot permite să facă greşeli tipice corintenilor. Se apucă, aşadar, să cristalizeze principii practice derivate din Scriptură, pe care ei, împreună, le aplicaseră în situaţii concrete legate de desfăşurarea lucrării şi de formarea de biserici locale. Până atunci, lucrătorii se bazaseră pe consilierea lui personală, dar, având în vedere starea în care se găsea ţara în acel moment, Watchman a considerat că era dator să definească mai clar poziţia lor. Odată această treabă încheiată, el se reîntoarse, ocolind din nou zona de luptă, la Shanghai Care, în noiembrie, a ajuns sub control japonez total, fiecare casă, dărăpănătură sau ambarcaţiune a vreunui localnic arborând steagul Soarelui Răsare, pentru ca toţi să ştie cine este învingătorul. Peste tot se vedeau sârmă ghimpată, saci cu nisip şi baricade, iar preţurile la mărfuri explodaseră. în decembrie, capitala Nanking fu cucerită de cotropitori, într-o serie de grozăvii fără precedent.

Guvernul naţionalist îşi începu retragerea spre vest, care se va încheia la Chungking.
Cele două serii de prelegeri ale lui Watchman fuseseră transcrise şi circulau printre creştini, lucru care a impus publicarea lor. Cu ajutorul lui Charity şi a lui Ruth Lee, care au dat predicilor o formă mai literară, Watchman le-a pregătit urgent pentru tipărire, pentru a le pune la dispoziţia lucrătorilor şi credincioşilor din toată ţara. în martie 1938, cartea era tipărită, apărând sub titlul: „Concepţii noi despre lucrare".[6] în prefaţă, Watchman citează observaţia lui Margaret Barber: „Duhul lui Dumnezeu lucrează numai conform principiilor lui Dumnezeu". Cartea este, în esenţă, o examinare biblică a „principiilor lui Dumnezeu" privitoare la viaţa şi dezvoltarea Bisericii, aşa cum au fost ele descoperite acestor credincioşi până în acel moment şi în acel cadru istoric, şi în aceasta constă valoarea ei. „Adevărurile la care se face referire în această carte", scria Nee, „au fost descoperite treptat şi practicate de-a lungul ultimilor ani. Pe măsură ce am căpătat mai
uită lumină, am operat schimbări şi, dacă rămânem smeriţi şi
121

Dumnezeu are milă de noi, credem că vom mai face schimbări şi în viitor."
Presiuni în favoarea apariţiei unei traduceri a cărţii în limba engleză au venit şi de la cei câţiva prieteni ai lui misionari, dar Watchman nu era convins că o astfel de iniţiativă se impunea. Se temea că titlul primei lui cărţi în engleză, ce nu caracteriza slujirea lui în ansamblu, ar fi făcut loc la interpretări eronate. Oricum însă, în căutarea lui după părtăşie cu credincioşi mai vârstnici şi mai înţelepţi, îşi făcu planuri să o însoţească pe Elizabeth Fischbacher într-o vizită în Europa, împreună cu alte două doamne de la Misiunea pentru China Continentală. înainte de plecare, fu extrem de bucuros când medicii l-au asigurat de vindecarea totală a plămânilor lui.
Charity îi însoţi până în Hong Kong, pentru a fi, împreună cu părinţii lui Watchman, la adăpost de ravagiile războiului. Călătoriră cu vasul „Anchor Line", iar la sosirea în Clyde, în luna iulie, Watchman merse întâi la Kilcreggan pentru a se întâlni cu T. Austin-Sparks. Până atunci avuseseră legătură doar prin intermediul corespondenţei, dar Watchman era un cititor avid al revistei devoţionale a lui Sparks, *A Witness and a Testimony* şi amândoi au descoperit repede că au puncte de vedere comune. Au călătorit împreună spre sud pentru a participa la Convenţia anuală pentru adâncirea vieţii spirituale, care se ţinea la Keswick, Cumberland, unde li s-au alăturat şi doamnele de la Misiunea pentru China Continentală. Acolo, într-o dimineaţă însorită, Watchman a participat la marea întrunire misionară condusă de rev. W.H. Aldis, director al Misiunii pentru China Continentală. Watchman stătea în faţă alături de un vorbitor japonez. în acest timp, distrugerile cauzate de război în China erau vii în minţile tuturor. Când i-a venit rândul să se roage, Watchman conduse adunarea în rugăciune pentru Orientul îndepărtat în termeni care, pentru mulţi dintre noi atunci, în anii '30, erau o revelaţie. A fost o rugăciune care a rămas în mintea majorităţii credincioşilor care au avut privilegiul să fie prezenţi acolo. „Domnul împărăteşte - afirmăm aceasta cu îndrăzneală. Domnul nostru Isus Cristos domneşte şi El *este* Domn al tuturor; nimic nu se poate atinge de autoritatea Lui. Forţe spirituale sunt cele care încearcă să distrugă lucrarea Sa din China şi Japonia. Prin urmare, nu ne rugăm pentru
122
China, nu ne rugăm pentru Japonia, ci ne rugăm pentru lucrarea Fiului Tău în China şi Japonia. Nu învinuim pe niciun om, pentru că oameni i sunt doar unelte în mâna duşmanului Tău. Noi stăm de partea Ta. Zdrobeşte, Doamne, împărăţia întunericului, pentru că oprimarea Bisericii Tale Te răneşte şi pe Tine. Amin."[7] în timp ce se afla la Keswick, le vorbi candidaţilor la misiune despre „Calificările necesare misionarului", şi, din epistola către Romani, despre „Lucrarea Domnului pentru mântuirea noastră - Domnul însuşi ca Viaţă a noastră". Un fapt foarte semnificativ: la sfârşitul săptămânii, Watchman participă la Cina Domnului, împreună cu toţi cei prezenţi la Convenţie, sub sloganul „Suntem una în Cristos Isus", adeverind astfel în mod public poziţia pe care el şi co-lucrătorii săi chinezi o adoptaseră în urmă cu trei ani.

Watchman merse apoi la Londra, la Centrul de Părtăşie Creştină de pe strada Honor Oak, unde vizita sa anterioară precipitase problema părtăşiei deschise. S-a simţit ca acasă împreună cu Austin-Sparks şi cu ceilalţi fraţi responsabili din biserică. Şi-a făcut acolo sediul lui temporar. Acesta a fost locul în care autorul acestei cărţi a petrecut câteva săptămâni de neuitat împreună cu Watchman.

Biserica de pe Honor Oak era larg deschisă pentru copiii lui Dumnezeu şi avea o viziune misionară limpede, însă dădea o atenţie deosebită şi lucrării subiective a crucii lui Cristos în vieţile creştinilor,[8] latură care, în climatul evanghelic al vremii, era privită ca având întrucâtva un rol negativ, de abatere a credincioşilor de la mărturia activă înspre o preocupare pasivă cu „lucruri mai înalte". Mai mult, ca şi Nee, şi adunarea de pe Honor Oak era acuzată de atragerea de misionari de la misiunile istorice, misionari aflaţi în căutarea unui tipar de viaţă şi de mărturie mai simplu sau mai „spi-ritual". Watchman alesese astfel, din nou, să înoate contra curentului.

Aceia dintre noi care, ca urmare a acestui fapt, ne-am bucurat, pentru scurt timp, de un fel de monopol asupra părtăşiei şi slujirii lui, am fost îmbogăţiţi enorm prin experienţa sa. Era foarte abordabil, iar educaţia sa, proprie culturii orientale din care făcea parte, dădea farmec discuţiilor despre moştenirea noastră comună în Cristos. Era o bucurie să-1 asculţi vorbind în public, engleza sa excelentă şi şarmul

123

manierelor sale impresionându-i pv ascultători. Dar ceea ce ne copleşea era conţinutul prelegerilor sale. Nu risipea cuvinte, ci ne punea direcl în faţa vreunei probleme de trăire-creştină care ne preocupa de mull timp, sau ne confrunta cu vreo cerinţă[1] a lui Dumnezeu de la care ne eschivasem, căci noi, credincioşii, în prea multe lucruri excelăm în „ocolirea problemei", după cum se exprima el. Asemenea tuturor gânditorilor chinezi, îşi alegea cu mare grijă cuvintele şi deseori găsea noi înţelesuri învechitelor noastre clişee evanghelice. Mai mult, el putea sa vadă prin noi şi, văzând, să rămână, totuşi, loial. Aceasta se datora faptului că ţinta lui era necurmat de a-L înălţa pe Cristosul pe care-L iubea. In timpul celor treizeci de zile cât a stal în mijlocul nostru, cu îndemânare, dar şi cu o grijă evidentă, şi-a pus degetul pe punctul nostru periculos, care era, cu siguranţă, mândria noastră spirituală. Dumnezeu i-a arătat din experienţă, ne-a spus el cu blândeţe, că „nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi"[9] este, neîndoios, un principiu al tratamentului Său, ca şi „daţi, şi vi se va da". Nu e de mirare, deci, că însemnări din vorbirile lui păreau, treizeci de ani mai târziu, a ţâşni cu o relevanţă proaspătă şi uluitoare din carneţelul învechit.

La vremea aceea eram un tânăr plin de zel, pe punctul de a pleca în Asia ca misionar. împreună cu alţi doi prieteni, ne-am bucurat de lungi şi valoroase conversaţii cu Watchman, pe diverse teme, de la sprijinul financiar al misionarului până la cartea Apocalipsa. Niciodată nu a făcut nicio aluzie la faptul că ar trebui să nu aparţin niciunei organizaţii misionare. Cel mai bun sfat pe care a putut să mi-1 dea, în calitatea mea de mesager al Domnului într-o cultură străină, a fost acela de a purta, în sens metaforic, în primii zece ani, plăcuţa şoferilor începători, care îl încântase de cum o văzuse. Am înţeles în cursul anilor că, pentru un creştin, acea perioadă de zece ani sugerată de el trebuie extinsă pe termen nelimitat.

Europa trecea atunci prin criza de la Miinchen. Fiind oaspete în Marea Britanie, Watchman observă activitatea febrilă de construire de adăposturi şi distribuire de măşti de gaze şi, apoi, explozia unui sentiment de uşurare la declaraţia despre „pace în epoca noastră" a lui Neville Chamberlain. întrucât nu era direct implicat, Watchman a

124

gustat, după spusele lui, acea detaşare corectă pe care, la un alt nivel, ar trebui s-o simtă un creştin în calitatea lui de străin şi călător prin această lume.[10] însă şi el avea propriile lui întristări. Din Hong Kong, primi vestea-o că Charity, care aştepta un copil, a pierdut sarcina. Când a sosit o scrisoare de la ea personal, tonul scrisorii era brav, dar Watchman ştia cu câtă intensitate trebuie să fi resimţit soţia lui această lovitură, mai ales că el era aşa de departe de ea. I-a scris o scrisoare în care a căutat, pe cât era posibil, să o mângâie. Când ea fu în stare să călătorească, mama lui Watchman o luă într-o călătorie până la Kunming, pentru a-i vizita pe credincioşii evacuaţi din provincia Yunnan. Charity nu va mai rămâne însărcinată niciodată. în luna octombrie, la invitaţia pastorului Fjord Christensen din Copenhaga, Watchman s-a dus

în Danemarca. Acolo, la Şcoala Internaţională din Helsingor (oraşul „Elsinore" de care este vorba în piesa „Hamlet"), a ţinut o serie de zece prelegeri din Romani, capitolele 5-8, intitulate „Viaţa Creştină Normală". Acestea, împreună cu altele pe aceeaşi temă, vor alcătui cartea cu acelaşi titlu." După părerea lui Watchman, „viaţa biruitoare" era o sintagmă pe care cei ce nu erau biruitori o foloseau prea des pentru a desemna ceea ce era, de fapt, o trăire creştină reală. Cei care „biruiesc"[12], argumenta el, sunt, în ochii lui Dumnezeu, creştini normali; ceilalţi sunt sub acest nivel spiritual! La Odense, Watchman a ţinut o predică notabilă, în care cuvintele cheie au fost: „şezi, umblă, împotriveşte-te", din epistola către Efeseni. Se pare că în Danemarca a cunoscut, ca mulţi alţii, o mare eliberare a duhului său. Watchman a sosit în Anglia cu intenţia de a petrece nu mai mult de patru luni în Occident, pentru ca apoi să se întoarcă în China, prin Statele Unite, în noiembrie. însă vizita nu ar fi fost completă fără un schimb de păreri mai amplu cu noul său prieten şi sfătuitor T. Austin-Sparks cu privire la ceea ce el vedea a fi „manifestarea practică a Trupului lui Cristos". Când sosi la Paris, via Norvegia, Germania şi Elveţia, primi o scrisoare de la co-lucrătorii lui din Shanghai, care îl rugau să nu se întoarcă fără traducerea în engleză a cărţii sale, *Concepţii noi despre lucrare.* Din fericire, Elizabeth Fischbacher era disponibilă
i-l ajute, împreună cu o colegă, Phyllis N. Deck, în această misiune.
125

J

Vreme de două luni, Elizabeth a lucrat la traducere, iar Watchman a pregătit lucrarea pentru tipar şi a scris o nouă prefaţă. în cele din urmă, în ianuarie, cu manuscrisul gata, s-a întors la Londra unde a mai petrecut patru luni, în principal la Honor Oak, timp în care s-a cimentat o frumoasă prietenie între el şi soţii Austin-Sparks.

Au avut loc iarăşi strângeri, însă nu tot timpul. Watchman era încântat să guste viaţa de familie a englezilor, astfel că, dacă la începui fusese destul de protocolar, acum deveni mai relaxat, jucându-se cu copiii de-a v-aţi ascunselea, ascunzându-se în dulap acoperit de lunga lui robă albastră. Odată, după ce predicase cu foarte multă eficienţă la o conferinţă, s-a alăturat unui grup de credincioşi care organizaseră un picnic pe un câmp din Surrey. Cineva dintre cei prezenţi acolo îşi aminteşte că „era aşa de plăcut să-1 ai prin preajmă; nicidecum nu avea atitudinea de „frate foarte spiritual"! în familie, era uimit că nu toţi se ridicau în picioare când intra bunica în cameră, dar şi de faptul că un adult putea să-şi ceară iertare de la câinele său, atunci când îl călca din greşeală. Când se mergea cu maşina, obişnuit cu economia de combustibil din perioada petrecută în Yunnan, insista să fie oprit motorul maşinii când coborau dealuri. I-a dus pe copii şi la restaurante chinezeşti. în ceea ce-1 privea, simţea nevoia să îmbunătăţească gustul mâncărurilor noastre anoste adăugând sos de soia, din care reuşea să aibă mereu rezerve.

Avea, bineînţeles, libertate de mişcare. La Sheringham, în Norfolk, îl căută pe prietenul lui Margaret Barber, D.M. Panton, ale cărui lucrări le aprecia foarte mult şi căruia a căutat să-i demonstreze aprecierea sa pregătindu-i două ouă pentru micul-dejun, în stil chinezesc. La o biserică locală aparţinând grupării „Open Brethren" (Fraţii deschişi) a făcut cunoştinţă cu domnul (mai târziu Sir) John Laing, inginer constructor, care îşi aminteşte că Watchman a refuzat politicos oferta unui ajutor financiar pentru lucrarea lui. Şi, lucru extrem de îmbucurător, a găsit un prilej de a se întâlni în particular şi a se restabili relaţiile cu vechiul său prieten din gruparea exclusivistă „Brethren", Charles Barlow.

în mai 1939, chiar înainte de a părăsi Marea Britanie, traducerea în engleză a cărţii *Concepţii noi despre lucrare* apărea la Londra, la Editura
126
„Witness and Testimony", sub titlul „Concerning Our Missions" *{Despre Misiunile Noastre),* o lucrare primită de mulţi cu bucurie, ca pe indicator pentru acele vremuri.[13] Să ne amintim că aceea a fost perioada de glorie a misiunilor interconfesionale, demult întemeiatele instituţii ale

unora dintre ele părând deja a fi sacrosancte. Unii dintre misionari, însă, începeau să recunoască deschis neclaritatea intrinsecă a sistemului cu privire la ceea ce era de făcut cu noii convertiţi. în unele cercuri, ideea care câştiga teren era aceea că numai în biserici vii se puteau conserva rezultatele muncii lor. Pentru aceşti cititori, accentul puternic pus de Nee pe biserica locală, răspunzătoare doar înaintea lui Dumnezeu, era ca o gură de aer proaspăt. Mai mult, distincţia pe care o făcea el între „biserici" şi „lucrare" - o deducţie logică din Biblie - părea a fi una utilă. Totodată, existau pasaje în carte care erau de un mare ajutor practic, precum capitolul despre bani.

Dezacordul lui Watchman cu privire la excesul de confesiuni occidentale, similare în multe privinţe, a fost salutat de mulţi cititori, însă când aceştia au ajuns la accentul său strict pe „localitate" - un oraş, o biserică-, s-au blocat. Era o posibilă deducţie din Scriptură şi nimic mai mult. Niciun scriitor al Noului Testament nu afirmă că ar exista un principiu în acest sens şi, după cum arăta, cu subtilitate, un cărturar creştin, scriind credincioşilor dintr-un oraş care, în vremurile nou-testamentale, avea probabil un milion de locuitori, Pavel nu adresează scrisoarea „bisericii din Roma".[14] Nee părea să ceară credincioşilor din oraşele occidentale cu multe milioane de locuitori să se întoarcă la numărul de creştini din perioada Bisericii primare, pentru ca practicile nou-testamentale să poată fi restabilite.[15]

Mulţi se gândiseră la aceste lucruri o mare parte din viaţa lor, meditând în smerenie înaintea lui Dumnezeu, cu Biblia deschisă şi cu mărturia creşterii complexităţii lucrurilor de-a lungul veacurilor. Există un drum înainte pentru noi, se întrebau ei, care să nu fie, în esenţă, o dare înapoi la condiţiile sociale „ideale" din Asia Mică sau Anglia saxonă? De exemplu, prietenul lui Watchman, T. Austin-Sparks, alesese să pună accentul pe „Trupul" mistic al lui Cristos şi pe libertatea Duhului Sfânt de a da acestuia o varietate de expresii pe pământ, I fiecare expresie fiind o „mărturie" despre Capul care este în ceruri.

127

„Pentru a înţelege Biserica, bisericile, rânduiala din biserică, lucrarea bisericii", şi-a notat el pe exemplarul propriu al cărţii lui Watch-man, „este necesar să pornim de la perspectiva lui Dumnezeu, care se referă în totalitate la Cristos. A-L cunoaşte pe Cristos în toate componentele şi căile Sale înseamnă a şti ce ar trebui să fie Biserica. Totul este ‚în Cristos'."

Un an mai târziu, în Shanghai, Nee însuşi exprimă, într-o predică, idei similare. „Noi susţinem că, în orice loc, toţi cei care îi aparţin Domnului ne aparţin şi nouă, pentru că noi înşine suntem ai Lui, şi numai cei care nu-I aparţin nu ne aparţin nici nouă. Dacă adunarea din Hardoon Road va adopta vreodată o metodă de lucru în care preocuparea pentru bisericile locale să rezulte doar în instituirea unui concept de „regionalism", atunci Domnul să aibă milă de noi şi să curme această preocupare, pentru că ea va înceta să mai aibă valoare spirituală. Nu trebuie să uităm niciodată că toţi cei în care Domnul are libertate de a lucra sunt ai noştri în El şi că niciunde nu suntem chemaţi să zidim o biserică locală, ci Trupul lui Cristos."[16]

Cu toate că înţelegerea şi părtăşia dintre cei doi oameni ai lui Dumnezeu era profundă, le-a trebuit ceva timp pentru a fi pe aceeaşi lungime de undă în această chestiune. Nu exista niciun dezacord între ei cu privire la vinul nou, dar preocuparea lui Watchman era în legătură cu burdufurile în care este turnat. Problema lui anume privea ajustarea la un model sănătos divin a lucrării, din ce în ce mai extinsă şi, în mare, eliberată de tradiţie, problemă cu care se aştepta să se confrunte în anii următori. Dar, dacă în Occident nu a găsit toată sfătuirea practică pe care sperase să o găsească, trebuie să recunoaştem că, în acea perioadă, pretutindeni era o penurie de ceea ce căuta el.

La câteva luni după întoarcerea în Shanghai, îi scrise prietenului său în fraze ce exprimau singurătatea sa în calitate de conducător spiritual: „Ştii, fraţii de aici, din cauză că sunt tineri, preiau fără să clipească ceea ce spun eu, în ciuda faptului că şi ei doresc să cunoască gândul lui Cristos". Despre părtăşia care se consolidase între ei doi într-un timp atât de scurt, a spus: „Domnul mi-a vorbit. Ca frate mai tânăr al tău, dar având amândoi aceeaşi mărturie, cred că am nevoie

128

de această părtăşie într-un mod foarte real." Cu toate acestea, cei doi prieteni au corespondat foarte puţin. însă nu a existat nimeni în "hina, occidental sau chinez, care să aibă statura lui

spirituală şi la care să poată apela la nevoie. S-ar putea, într-adevăr, să ni se pară dureros că influenţa principală asupra lui a venit, de multe ori, din partea unor femei - Dora Yu, mama lui, Margaret Barber, Ruth Lee, Elizabeth Fischbacher - şi că limitarea autoimpusă a studiilor lui 1-a lipsit, poate, de prietenia stimulatoare şi şlefuitoare a unor oameni nari.
12S

13 APOGEUL

Watchman îşi planifică să se întoarcă acasă prin Statele Unite, aşa cum făcuse cu şase ani mai devreme. Dar când ceru informaţii de la ambasada chineză, funcţionarii i-au spus, într-un mod aluziv, că japonezii din unele porturi din vestul Pacificului practicau vaccinarea forţată, ca mijloc de a lichida anumiţi chinezi care se întorceau din Occident. Prin urmare, se decise că ar fi mai înţelept să călătorească spre Whangpoo cu o navă britanică. Călătoria prin Bombay şi Colombo i-a permis o foarte scurtă oprire în India. Luna iulie îl găsi în Shanghai, spre bucuria şi uşurarea soţiei sale, care fusese îngrijorată pentru siguranţa lui în Occidentul ameninţat de război. Erau încântaţi să fie din nou împreună. Câteva luni mai târziu, Watchman mărturisea unui cuplu tânăr: „Căsnicia este ca o pereche de pantofi vechi - tot mai confortabili odată cu trecerea timpului".

A ajuns într-un oraş răvăşit de război, din care bucuria vieţii dispăruse din cauza oprimării ocupaţiei străine. Comerţul, cândva prosper, a fost redus drastic de presiunile războiului. Din regiunile devastate din apropierea râului Soochow, molimele se răspândeau în concesiunile străine. Acestea au rămas în continuare deschise datorită prezenţei vaselor de război britanice, franceze şi americane. Când Watchman, la adăpostul robei lui vechi şi a pălăriei uzate, a început să viziteze casele oamenilor, a întâlnit o încrâncenare a spiritului mai tragică chiar şi decât greutăţile existente pretutindeni, pentru că, în lupta pentru existenţă, egoismul şi oportunismul prevalau, şi nici credincioşii nu păreau să fie imuni la aceasta. „Am descoperit că mulţi deveniseră împietriţi, pentru a se proteja", scria el unui prieten, „şi mulţi chiar îl lăudau pe Domnul pentru că nu erau afectaţi de suferinţele din jur. în ceea ce mă priveşte, eu simt
130

■ti

tragedia cu toată fiinţa mea, mă ţin strâns de Domnul doar **rămânând** în împărăţie. Dacă am avea o mie de inimi, ceea ce se întâmplă în jurul nostru ar fi îndeajuns să le zdrobească pe toate. Dar Tatăl meu este Dumnezeu! Nu am învăţat niciodată să iubesc cuvântul „Dumnezeu" cum am învăţat acum. *Dumnezeu!"*

în absenţa lui, o ruptură apăru, pentru scurt timp, între fraţi, dar golul în vestirea Cuvântului a fost umplut de John Chang şi, în special, de dr. C.H. Yu, oftalmolog de profesie. Dr. Yu, un bărbat scund, cu trăsături delicate, fine, era dotat şi cu simţ muzical, şi uneori acompania adunarea la vioară. Se dovedea înzestrat cu darul vorbirii, pentru că îl iubea pe Domnul şi era sensibil la Cuvântul Lui.

în prima dimineaţă de duminică din luna septembrie a anului 1939, Watchman ceru bisericii să se roage pentru situaţia tensionată din Europa. Rugând câţiva fraţi să i se alăture în conducerea serviciului divin, el „intră în prezenţa lui Dumnezeu, luând şi adunarea cu el", cerând ca doar voia Lui să se facă în această criză. La sfârşitul acelei impresionante ore de rugăciune, la care mulţi au luat parte, Watchman încheie cu cuvintele: „Ei bine, Doamne, nu poţi spune că biserica Ta nu s-a rugat!"

Strângerile de rugăciune din zilele de luni şi cea destinată frângerii pâinii din serile de duminică se ţineau în câteva case din oraş. Aici, credincioşii au început să mijlocească cu putere, rugându-se Domnului ca El să pună o limită înaintării japonezilor în Concesiune. Pentru a-i ajuta pe credincioşi să vadă clar lucrurile, la începutul anului 1940, Watchman predică „nu chinezilor (sau britanilor ori americanilor), ci bărbaţilor şi femeilor în Cristos", despre modul în care Dumnezeu se foloseşte de guvernele lumii. De la regele Cir al Persiei la Armada spaniolă, el arată că modul în care Dumnezeu rânduieşte istoria laică are o legătură esenţială cu propriul Lui popor. „Trebuie să ştim *cum* să ne rugăm. Trebuie să fie posibil pentru creştinii britanici şi germani, chinezi şi japonezi să îngenuncheze, să se roage împreună şi să spună toţi ‚amin\ Dacă nu, ceva nu este în ordine cu modul nostru de a ne ruga. Putem

să-I amintim lui Dumnezeu de atitudinea Japoniei faţă de El, dar trebuie, în acelaşi imp, să-I amintim şi de faptul că, în China, creştinii şi misionarii au
legături prea strânse cu statul. în ultimul război din Europa au fost multe rugăciuni care L-au dezonorat pe Dumnezeu. Să nu repetăm această greşeală. Biserica trebuie să stea deasupra intereselor naţionale şi să spună: ‚Noi nu cerem o victorie a chinezilor sau japonezilor, ci doar împlinirea a ceea ce este în beneficiul singurului lucru preţios pentru Tine: mărturia Fiului Tău'. Acestea nu sunt vorbe goale. Dacă toată Biserica s-ar ruga astfel, războiul s-ar putea încheia în curând în modul dorit de Dumnezeu."
Studiul biblic la Wen Teh Li era serios limitat de spahiul insuficient. O soră în vârstă din adunare le oferi o clădire mare, cu teren, la doar patruzeci la sută din preţul de piaţă, dar încercă apoi să le impună forma în care să se dezvolte proprietatea. Când fraţii i-au explicat principiul că Dumnezeu însuşi trebuie să-i călăuzească în administrarea unui dar făcut Lui, oferta fu retrasă. întrucât altă posibilitate nu se întrevedea, fraţii au găsit soluţia de a da o nouă destinaţie etajului, care a devenit sediul birourilor, iar la Lane s-a găsit spaţiu pentru cazare. La parter, stâlpii de lemn din spaţiul provenind de la trei proprietăţi (mai târziu va fi extins la cinci proprietăţi) au impus adaptări ale parterului pentru strângeri cu un public numeros. Sala nu era dotată cu sistem de încălzire, iar podeaua scârţâia cumplit la fiecare pas.
Lena Clarke, care a petrecut şapte ani printre aceşti fraţi, descrie scena în 1940 astfel: Duminica dimineaţa, mulţimea de credincioşi se adună în linişte la 9:30, pentru a asculta Cuvântul. Femeile stau pe o parte, bărbaţii pe cealaltă parte a sălii, care este mai mult lată decât lungă. Pe băncile fără spătar, credincioşii stau înghesuiţi pentru ca spaţiul să fie utilizat la maxim, întrucât în afara clădirii, pe trei laturi ale ei, şi mai mulţi oameni stau la ferestre şi în faţa uşilor mari, duble, sau ascultă predica la difuzoare. în adunare se întâlnesc oameni din mai toate categoriile sociale şi profesionale, săraci şi bogaţi: medici, muncitori, avocaţi, profesori, conducători de ricşă, bucătari. Alături de surorile îmbrăcate modest se află şi multe femei şi tinere machiate, cu pieptănături moderne, cu mâneci scurte şi rochii de mătase cu despicături îndrăzneţe. Copiii aleargă de colo-colo, câinii se strecoară înăuntru, se aud strigătele vânzătorilor ambulanţi

care se deplasează pe potecă şi claxoanele maşinilor care circulă pe stradă, iar sistemul de amplificare este haotic. Dar în fiecare duminică dimineaţă, Cuvântul crucii este vestit cu credincioşie. Păcatul şi mântuirea, viaţa nouă în Cristos şi planul veşnic al lui Dumnezeu, slujirea şi războiul spiritual - toate sunt explicate. Oamenilor li se oferă o hrană tare şi o provocare directă.
Când Watchman predica, mulţimea îi sorbea cu nesaţ fiecare cuvânt. Stătea înaintea lor în roba lui albastră de bumbac şi le capta atenţia cu felul lui blând de a vorbi, cu modul simplu, dar meticulos de argumentare şi analogiile lui nimerite. Nimeni nu 1-a văzut vreodată folosind notiţe, întrucât putea să-şi amintească şi să reproducă tot ce a citit. Pentru a ilustra vizual un lucru, obişnuia să deseneze o schiţă imaginară în aer (pe care, apoi, un frate mai tânăr o reproducea pe pliante), iar dacă, pentru a limpezi un aspect anume, spunea o anecdotă, aceasta era, în majoritatea cazurilor, o istorioară în care el însuşi era ţinta ironiei lui. Avea un ascuţit simţ al umorului, care făcea uneori ca sala să răsune de hohotele de râs ale ascultătorilor şi „niciodată nu te prindea somnul în timpul predicilor lui". Dar, de la început la sfârşit, nu se îndepărta niciodată de la subiect. „Ceea ce contează", obişnuia el să spună, „este eficacitatea cuvântului vestit". De fiecare dată, lăsa în minţile şi inimile ascultătorilor săi o impresie limpede şi profundă.
Charity era întotdeauna prezentă, tăcută şi rezervată, preferând să stea la o parte de mulţime, dar sprijinindu-1 în tot ce făcea. Sora ci, Faith (doamna Bao) era, asemenea celorlalte lucrătoare creştine, implicată mai activ în consilierea spirituală. La fel era şi sora lui Watchman, Kuei-cheng (doamna Lin) care, ori de câte ori se putea desprinde din îndatoririle ei sociale, le ajuta pe surori în nevoile lor. Active erau şi Peace Wang, solidă, veselă şi optimistă, şi Ruth Lee, micuţă la statură, cu o privire inteligentă şi de o bunătate infinită.
în primăvara anului 1940, Watchman ţinu o serie de studii practice despre Avraam, Isaac şi Iacov cu titlul „Cum se poartă Dumnezeu | cu poporul Său"[1]. După reîntoarcerea sa din Europa, predicile lui Watchman despre Biserică dobândiseră o notă mai „spirituală" sau

mistică. „Biserica, Biruitorii şi Planul veşnic al lui Dumnezeu" a

133
fost tema primei serii de predici ţinute de el în cadrul Conferinţei anuale, urmate de un studiu mai detaliat cu tema „Biserica, Trupul şi Taina", destinată credincioşilor şi co-lucrătorilor.[2] Printre cei prezenţi s-a aflat şi Witness Lee, care s-a întors apoi în adunarea sa din Chefoo îmbogăţit spiritual.
Acest accent spiritual, care nu îi era în întregime caracteristic lui Nee, satisfăcea, involuntar, un anumit gust existent între misionarele dedicate venite din Occident care, împreună cu alţii din Shanghai, constituiau un grup tot mai mare de simpatizanţi străini. Unii dintre ei demisionaseră deja din misiunile din care făcuseră parte, pentru a se alătura lucrării lui Watchman, şi sperau că şi alţii le vor urma exemplul, în 1938, pe când Watchman se afla la Londra, W. H. Aldis îşi exprimase faţă de acesta „nădejdea sinceră că, la întoarcerea ta în Shanghai, condiţiile vor permite o mai strânsă părtăşie în lucrarea Domnului între tine şi colegii tăi de slujire şi fraţii din Misiunea pentru China Continentală."[3] Această speranţă s-a împlinit în unele situaţii, dar nu este de mirare că dezamăgirea a primat. Conducătorii Misiunii pentru China Continentală şi ai altor misiuni au continuat să privească lucrarea lui Nee cu prudenţă, deşi motivul principal al acestei atitudini a lor era, probabil, imaginea lui de hoţ de convertiţi.[4]
Dintre misionari, dr. Thornton Stearns fusese invitat să fie activ alături de fraţii chinezi în calitate de bătrân al bisericii, dar, în afară de el, nu mai erau, din păcate, alţi fraţi străini afiliaţi adunării din Wen Teh Li. Aceasta a fost o lipsă gravă, pentru că unele surori îl adulau pe Nee, privindu-1 ca pe un om excepţional al lui Dumnezeu. Pentru ele, nu numai că biserica din strada Hardoon era singura expresie a Trupului lui Cristos în Shanghai, dar singura persoană din China prin care puteau descoperi voia lui Dumnezeu era „Fratele nostru". Ele au ajuns să fie preocupate de „noua învăţătură" cu privire la scopul veşnic al lui Dumnezeu pentru copiii Lui, şi anume acela ca ei să împărătească, şi priveau tot ce era legat doar de mântuirea necredincioşilor ca pe o abatere de la acest scop. Slujirea şi mărturia, rugăciunea şi meditaţia în linişte puteau deveni uşor nişte simple „exerciţii ale omului natural". Această extraordinară revelaţie a Trupului lui Cristos cerea zdrobirea omului natural printr-o lungă
134

perioadă de încercare. Aşa că „stai liniştit şi lasă-L pe Dumnezeu să facă totul!"
Asemenea atitudini veneau în sprijinul acuzaţiei că unii îşi părăsiseră misiunile şi se alăturaseră adunării din strada Hardoon, fără să mai slujească în vreun fel. Oricare ar fi fost adevărul, impresia era una de inerţie - teama de a face ceva, ca nu cumva „să acţionezi în afara Duhului". Lucrarea vizibilă pentru Cristos părea a fi dispreţuită şi abandonată în favoarea a ceva considerat mai înalt. în faţa unor asemenea dovezi, s-a exprimat părerea că influenţa lui Nee asupra străinilor nu a fost benefică, dar s-ar putea pune întrebarea dacă nu cumva mai degrabă unii dintre aceştia au avut o influenţă dăunătoare asupra lui. E sigur că, la un moment dat, confruntat cu un aflux de occidentali, Watchman i-a mărturisit lui Stearns că era îngrijorat din cauza unora dintre aceşti misionari ieşiţi de la misiuni şi chiar a discutat cu el despre formarea unei adunări separate pentru ei. în 1941, doi tineri misionari idealişti, dar prost informaţi, dornici să se implice în lucrarea lui, au primit următorul sfat, sănătos din punct de vedere psihologic, din partea lui Watchman: „Aţi trecut printr-o perioadă agitată şi aveţi nevoie de o vacanţă. Mergeţi pe plajă, căutaţi nişte copii şi jucaţi-vă cu ei!" - o prescripţie care s-a dovedit a fi dată la timp şi care a avut un efect curativ rapid. Concluzia unuia dintre aceşti tineri este, probabil, corectă: întrucât adunarea de pe strada Hardoon reprezenta în China creştinismul fără legături cu străinii, urmarea logică era că străinii, cu unele excepţii, nu se încadrau în acest context. Acei misionari care apreciau mărturia „bisericii locale" în lucrare deseori au făcut acestei lucrări, precum ; şi lor înşişi, cel mai mare serviciu sprijinind-o, smeriţi, prin rugăciune, ca ea să se dezvolte în propriul ei cadru, în timp ce ei rămâneau în misiunile din care făceau parte.
Adevărul este că inerţia spirituală nu a fost niciodată o trăsătură a mişcării „Turmei Mici". Chiar dacă, în unele grupuri, credincioşii erau preocupaţi de creşterea lor în har şi considerau

studiul biblic o prioritate, totuşi cei mai mulţi dintre ei erau foarte activi şi în evanghelizare. Aceştia îi călăuzeau pe cale pe fraţii noi în credinţă, pentru care Watchman scrisese o serie de articole privitoare la

lucrurile de bază legate de mântuire. Chiar şi activitatea „Tricourile Evangheliei" din Foochow s-a menţinut ca o trăsătură a mărturiei pe străzi şi în sate. Iar în Wen Teh Li exista o Şcoală duminicală pentru copii, care îşi desfăşura activitatea în casele oamenilor, din cauza lipsei de spaţiu adecvat. Am menţionat deja excelentele pliante de evanghelizare scrise de Watchman. Bine scrise şi viu colorate, ele prilejuiau discuţii pe baza conţinutului lor. Vânzătorii creştini le ţineau la vedere lângă casa de marcat, pe standuri sau printre mărfuri, învăţăturile limpezi ale lui Watchman către credincioşi despre cum să vorbească oamenilor despre Prietenul păcătoşilor erau sprijinite de exemplul său personal. Căci, deşi Dumnezeu „a dat pe unii evanghelişti", Watchman considera că porunca apostolului Pavel către Timotei de a face „lucrul unui evanghelist" se aplică tuturor.[5] Regula sa era aceea de a vesti mântuirea prin credinţa în Cristos cel puţin unei persoane pe zi. A fost foarte bucuros să afle cum, pe o străduţă cu douăsprezece case, o slujnică a ajuns la credinţă, după care ea i-a vestit Cuvântul slujnicei din casa alăturată, ce-şi predă şi ea inima Domnului. Continuă să mărturisească slujnicelor din celelalte zece case şi, până să ajungă întâmplarea la cunoştinţa lui Watchman, şase slujnice îl primiseră pe Cristos în inimile lor.

Deşi aceştia au fost cei mai buni ani ai bisericii din Shanghai, mărturia ei se desfăşura pe fondul unor critici acerbe. Erau acuzaţi de nestatornicie, din cauză că pregătirea sălii şi caracterul activităţilor lor erau foarte flexibile, şi din cauză că adunările speciale erau anunţate pe scurt, atunci când exista o povară în inima predicatorului, şi nu la date fixate dinainte. Existau şi critici privitoare la doctrina lui Watchman. Un misionar respectat, deşi a recunoscut că „mulţi în China astăzi se îndreaptă spre domnul Nee, considerându-1 un învăţător şi conducător în stare să-i readucă la adevărurile Noului Testament", totuşi, a găsit de cuviinţă să publice un articol în care denunţa „eroarea gravă" a lui Nee de a uzurpa termenul de „apostol" folosindu-1 pentru lucrătorii săi, şi îl acuza că „trage după sine mulţimi de ucenici".[6] Un chinez care pretindea că are informaţii din surse din interiorul bisericii a publicat un pamflet în care afirma că Watchman avea acces constant la fonduri străine cu care îşi finanţa

lucrarea, exprimându-şi chiar îndoiala că modul de folosire a **acestor** bani era unul cinstit.[7] Statura sa de conducător părea a confirma proverbul „Cel ce-şi înalţă capul deasupra altora va fi decapitat, **mai** devreme sau mai târziu." Sau, în cuvintele Scripturii: „Toţi cei ce voiesc să trăiască cu evlavie în Cristos Isus vor fi prigoniţi".[8]

Dintre misiuni, Watchman aprecia cel mai mult Alianţa Creştină şi Misionară. Pentru o vreme, el întreţinu legături cordiale cu unul dintre misionarii Alianţei, care, însă, 1-a dezamăgit mai târziu publicând un articol într-o revistă în care îl critica pe el şi lucrarea lui, pe nedrept, după părerea lui. însă Watchman avea o filozofie proprie cu privire la răzbunare. „Dacă dovedesc că am dreptate, înseamnă că fratele meu a greşit; dar ce avantaj aş avea din faptul că fratele meu a greşit?" în plus, el socotea că ceea ce facem fraţilor noştri în Domnul va constitui baza tratamentului Său faţă de noi în lucrurile practice. Dacă noi vom ;uăta har, şi Domnul va arăta har faţă de noi.[9]

Din acest motiv, el şi-a înăbuşit sentimentele şi, renunţând, pentru o vreme, să mai predice, plecă la Chefoo pentru a petrece acolo câteva săptămâni. Un prieten îl găsi acolo într-o stare de extremă deprimare şi, simţind nevoia lui Watchman de a se descărca emoţional, îl întrebă: „Ai încercat să-L lauzi pe Domnul?" „O să încerc", răspunse el. Merse pe terenul de tenis şi strigă cât putu de tare, slujindu-se de toată puterea plămânilor săi, acum sănătoşi: „Aleluia!" Metoda avu efect, şi Watchman se reîntoarse curând la slujire.

Cineva din Shanghai îi dăduse lui Nee un Fiat, pe care el îl ţinea mai tot timpul în garaj, dar în care îşi aduna, ocazional, picioarele lui lungi şi pleca în misiune împreună cu alţi fraţi. Odată, însoţit de Faithful Luke, care se întorsese din Malaezia pentru puţin timp, merse cu maşina la

Hangchow pentru a-1 asculta pe un tânăr lucrător, Stephen Kaung, al cărui dar de învăţător, au spus ei, era foarte promiţător. Stephen şi soţia lui vor fi în curând trimişi de biserică pentru a ajuta la înaintarea lucrării în Singapore. Plecarea lui de acola va fi dificilă, reuşind, în cele din urmă, să scape înainte de invazia I trupelor japoneze.
JExistau şi semne ale purtării de grijă divine faţă de ei. într-o zi, ţii Nee au fost invitaţi la ceai de către o doamnă care îi făcu o surpriză 137
lui Charity dăruindu-i un pachet. Deschizându-1, găsi în el darul de nuntă al lui Watchman, Biblia, care dispăruse din casa lor după debarcarea japonezilor. Se întâmplă în felul următor. Un misionar chinez, care predica unei adunări din Irlanda, exclamase la un moment dat: „O, dacă aş avea o Biblie în chineză, aş putea să explic mult mai clar acest pasaj!" Spre surprinderea lui, cineva i-a înmânat o Biblie în chineză. „De unde o ai?", întrebă el. Răspunsul fu acela că fiul unui prieten fusese înrolat în forţele armate britanice din Concesiune şi, participând la jaful care a succedat invaziei japoneze, intră într-o casă şi găsi o carte. Pe forzaţ, citi cuvintele în engleză: „Cititul acestei cărţi te va ţine departe de păcat; păcatul te va ţine departe de această carte." Omul se gândi că trebuie să fie o Biblie şi o păstră ca amintire. Misionarul regăsi în dedicaţie nume chinezeşti pe care le cunoştea: „Pentru Charity, de la Watchman". Ceru permisiunea de a înapoia Biblia proprietarilor ei şi o primi imediat.
Mama lui Watchman, mereu în mişcare, îşi lăsase soţul în Hong Kong cu fiica lor cea mai mare, Kuei-chen (doamna Chan) pentru a petrece câteva zile cu Watchman şi Charity în Shanghai. Deşi, în biserică, ea era doar una dintre surori, acasă era încă mama dominatoare. Ieşea mereu să propovăduiască Cuvântul, se ruga pentru bolnavi şi vestea mântuirea oricui, de la funcţionari la dependenţi de opiu. Totuşi, îşi făcea griji pentru fiul ei, gândindu-se că, atunci când era în misiune, nimeni nu-i dădea să mănânce. Probabil că acest lucru îl deranja pe Watchman, dar se împăcase deja cu temperamentul mamei sale. „Uneori simţim că ne-am născut într-o altă familie decât cea în care trebuia să ne naştem", le spusese colegilor săi de lucrare în iunie 1940, „dar Dumnezeu hotărăşte al cui copil să fim. Iosif, care avea să facă o lucrare specială pentru El, ar fi putut să-şi dorească alţi fraţi; dar „Dumnezeu", a putut el să spună, ‚m-a trimis înaintea voastră pentru a vă salva viaţa'. Toată viaţa noastră, şi nu numai de la convertirea noastră, este rânduită de Dumnezeu pentru a ne pregăti să împlinim scopul Său cel mai înalt. Samuel, Isaia, Ieremia, Pavel, toţi au fost oameni ai lui Dumnezeu, pregătiţi cu mult, mult timp înainte să apară nevoia. ‚Nu atârnă nici de cine vrea, nici de cine aleargă, ci de Dumnezeu."[10]
138
Duminică, 7 decembrie 1941, japonezii au atacat Pearl I lai hor din Honolulu. în dimineaţa următoare, la 8:00, pe o ploaie mocnită, de parcă cerul lăcrima pentru cele cinci milioane de suflete din Shanghai, japonezii au scufundat navele de război americane şi britanice ancorate la Whangpoo şi au ocupat Concesiunea Internaţională şi pe cea Franceză. Acţiunea a fost rapidă şi totală. Drumurile au fost împânzite cu baricade de sârmă ghimpată, maşinile au fost rechiziţionate, bicicletele se vindeau la suprapreţ, autobuzele au dispărut, preţurile la alimente au explodat. întrucât rata mortalităţii a crescut printre refugiaţi, depozitele au fost înţesate cu coşciuge, din cauză că morţii din oraş nu puteau fi transportaţi pentru a fi îngropaţi. Delicventa a crescut rapid, dar japonezilor nu le păsa. Frica de răzbunarea cumplită a japonezilor îi proteja pe aceştia din urmă.
Pe 18 decembrie 1941, în Hong Kong, tatăl lui Watchman muri subit în urma unui infarct, cu o săptămână înaintea invaziei japoneze. Avea şaizeci şi patru de ani. în scurt timp, Watchman a reuşit să meargă acolo şi să se ocupe de pregătirile de înmormântare.
Ni Weng-hsiu trecuse în împărăţia veşnică a lui Cristos.
139

14 RETRAGEREA

Avantajul de care se bucură propovăduitorul trezirii spirituale este libertatea sa de a merge mai departe, lăsând pe seama altora - şi a lui Dumnezeu — grija pentru roadele muncii sale. Făcând lucrarea unui apostol, plantând biserici şi îngrijindu-se de zidirea credincioşilor, Watchman şi-a asumat o povară spirituală imensă, care a apăsat din greu asupra lui în acei ani

de crize politice, când situaţia a fost înrăutăţită şi de faptul că liniile de comunicaţie erau distruse. Mare era şi responsabilitatea morală pe care o simţea faţă de tinerii lucrători care, fără un salariu regulat, erau răspândiţi prin toată ţara, slujind cu credincioşie din Cuvânt. Propriile lui experienţe anterioare, prin care cunoscuse purtarea de grijă a lui Dumnezeu în nevoile sale practice, l-au ajutat să înţeleagă încercările prin care treceau aceştia în slujirea lui Dumnezeu. Observându-1 pe unul dintre ei trecând printr-o încercare a credinţei, Watchman se exprimă în felul următor: „a-ţi ţine mâna pe plug în timp ce-ţi ştergi lacrimile -acesta este creştinismul".[1] Unui prieten îi scrise: problemele bisericilor şi lucrurile care se petrec în acest colţ de lume apasă greu pe umerii mei. Nu zburd de fericire, dar merg înainte încrezându-mă în Dumnezeu."

S-ar putea pune întrebarea: cum era finanţată această lucrare extinsă, în care erau implicaţi două sute de lucrători, care necesita călătorii lungi, un program editorial, săli închiriate şi planuri de cumpărare de proprietăţi. Principiul de bază era zeciuiala. Aceasta nu era niciodată impusa, întrucât zeciuiala era privită ca un semn al dăruirii credinciosului, cu tot ce are, lui Dumnezeu. Dar principiul dărniciei era învăţat şi practicat cu perseverenţă şi, drept urmare, toate bisericile locale aveau resurse financiare proprii. Era, totuşi, o

distincţie, aşa cum am văzut, între biserici, cu bătrânii lor, şi lucrare, cu lucrătorii ei, care nu neapărat dădeau socoteală în faţa unei **biserici** locale. Aceştia, atunci când vesteau Evanghelia în teritorii unde oamenii nu auziseră de Cristos, puteau fi implicaţi, separat de familiile lor, în cheltuieli precum închirierea temporară de săli şi tipărirea de tractate şi porţiuni din Scriptură. Puteau primi daruri de la biserici şi de la creştini individuali, şi erau învăţaţi să trăiască prin credinţă, dar grija pentru consilierea lor spirituală şi sprijinul lor material îi aparţinea, într-o anumită măsură, lui Watchman Nee însuşi. Aproximativ patruzeci dintre ei erau în directa lui responsabilitate. Fondurile pentru lucrare erau separate de cele care se obţineau din darurile bisericii, şi se aflau sub controlul lui Watchman şi a încă doi sau trei fraţi mai în vârstă. Chinezii au un talent nativ pentru comerţ, iar Vestea Bună adusese mulţi oameni de afaceri în biserică. Unii dintre aceştia îşi exprimau dragostea pentru Domnul sprijinind financiar lucrarea de evanghelizare, într-o predică pătrunzătoare despre „Mamona nedreptăţii", rostită în perioada de care ne ocupăm, Nee arată că, dacă vrem ca Egiptul să fie „jefuit" în favoarea lui Dumnezeu, banii noştri trebuie aduşi, nu trimişi peste graniţa care separă valuta lumii de valuta lui Dumnezeu; cu alte cuvinte, noi înşine trebuie să trecem acea linie.[2] în consecinţă, el nu descuraja angajarea fraţilor în slujbe seculare, ci urma sfatul apostolului Pavel către Tit: „Vreau să spun apăsat aceste lucruri, pentru ca cei ce au crezut în Dumnezeu să caute să fie cei dintâi în fapte bune." „Trebuie ca şi ai noştri să se deprindă să fie cei dintâi în fapte bune, pentru nevoile grabnice, şi să nu stea neroditori."[3]

Din cauza distrugerii comerţului pe Yangtze, o dată cu ocuparea coastei de răsărit de către japonezi, multe afaceri comerciale chineza au fost afectate, şi, în măsura în care depindea de acestea, întreaga structură financiară a lucrării Domnului a suferit o lovitură puternică. După întoarcerea lui Watchman din Occident, situaţia sub raport financiar fusese critică în două rânduri, însă ajutorul pentru lucrare venise de la fraţii din Marea Britanie. Acum, o dată cu izbucnirea ostilităţilor între Japonia şi Statele Unite, rata inflaţiei a explodat,

iar comerţul chinez în Concesiune aproape că a încetat. Orice mişcare de fonduri pentru activităţi creştine a devenit aproape imposibilă. Astfel, Watchman a ajuns să vadă pe mulţi dintre aceşti tineri şi loiali „apostoli" şi familiile lor suferind de foame, bolnavi fizic şi în puternice lipsuri financiare. Membrii obişnuiţi ai adunărilor nu o duceau mai bine, şi nici ei, nici Watchman nu aveau rezerve financiare pentru a le veni în ajutor.

Aşa se face că viaţa lui Watchman ia acum o întorsătură neaşteptată, despre care unii cred că îi este necaracteristică. îngrozit de această problemă gravă, el s-a rugat Domnului câteva luni pentru a găsi o soluţie. Acum, la începutul lui 1942, făcu un pas despre care era sigur că fusese inspirat de Dumnezeu, dar care va naşte multe întrebări în minţile unora dintre prietenii lui.

Fratele lui, George, cu o diplomă în chimie în urma studiilor efectuate la Universitatea St. John, şi-a deschis propriile laboratoare pentru cercetare. în plus, construise în Shanghai o

companie farmaceutică de producţie şi distribuţie, Nee Brothers, în care unii membri ai familiei deţineau acţiuni. Afacerea nu mergea prea bine, pentru că George era dotat ca profesor şi om de ştiinţă, dar nu şi ca om de afaceri. Watchman gândi însă că s-ar putea să existe ceva potenţial în acea companie. Deşi nu avea un caracter militar, putea să se menţină pe piaţă pentru că împlinea o nevoie existentă în vreme de război.
în anul 1938, pe când se afla în Londra, Watchman ceruse sfatul unora în legătură cu intenţia fratelui său de a obţine o licenţă pentru a fabrica sulfanilamidă. Acum îi veni ideea să realizeze o companie asociată pentru producerea de medicamente de înaltă calitate, folosind experienţa şi cunoştinţele de chimist ale fratelui său. Profitul urma să fie folosit în lucrarea lui Dumnezeu. Aşa s-a născut „China Biological and Chemical (CBC) Laboratories", de pe Strada Kiaochou nr. 9, Shanghai. Director al companiei fu numit C. L. Yin, pe care îl cunoscuse cu ani în urmă la Sanatoriul Kuling şi care îi respinsese mărturia despre Cristos, pentru a-L primi apoi pe Domnul prin intermediul lui John Sung. în calitate de preşedinte al Consiliului Director, Watchman lăsă lucrurile în seama celor din conducere,
142

rezumându-se la a veghea la dezvoltarea proiectului. La întâlnirile de afaceri purta o robă modernă, însă revenea la roba lui veche şi pălăria pleoştită atunci când îi vizita pe fraţi. Chiar şi prietenii săi cei mai apropiaţi erau uimiţi de schimbarea sa de direcţie. Faithful Luke povesteşte despre vizita pe care o făcu, împreună cu David Tan şi Phillip Luan, la locuinţa simplă de la Yu-Hua Villas nr. 13, unde locuiau Watchman şi Charity. Stând de vorbă în încăperea rece, întunecată de perdelele de camuflaj trase peste ferestrele pe care erau lipite fâşii antispargere, el puse întrebarea Care era în mintea multora: „De ce ai părăsit lucrarea Domnului pentru a te apuca de afaceri?" „Nu fac decât ceea ce a făcut şi apostolul Pavel în Corint şi Efes"[4], răspunse Watchman. „Este o situaţie de excepţie; în plus, dedic afacerilor doar o parte din timpul meu. Petrec o oră pe zi instruindu-i pe reprezentanţii companiei, după care mă ocup de lucrarea Domnului." „Reprezentanţii" erau mult strâmtoraţii lui „apostoli", încurajaţi acum să combine vestirea Evangheliei cu îndatoririle unei slujbe plătite. Dar când i s-au cerut ' mai multe explicaţii, Watchman adăugă cu mâhnire: „Sunt ca o femeie căreia i-a murit soţul şi care este nevoită să lucreze pentru a se întreţine."
i Un amănunt semnificativ: mai târziu, a recunoscut că a mai existat un motiv, de ordin secundar: plictiseala. Fiind un om foarte inteligent, probabil că se simţea uneori înconjurat de oameni mediocri şi ar f; dorit cu ardoare să schimbe păreri cu spirite mai elevate. Necazul său pare să se identifice cu păcatul medieval al acidiei „dispreţ faţă de exerciţiul spiritual, ură faţă de propriul statut religios ... atunci | când se cântă psalmi, victima acestei stări întrerupe strofa cu un căscat."[5] Reacţia lui, aşadar, la început de răzvrătire, apoi de statornicie în necazuri, poate fi interpretată în lumina remediului lui [Chaucer: „împotriva acestui păcat putred al acidiei şi al ramificaţiilor [lui există o virtute numită forţă morală. Această virtute îi face pe [oameni să întreprindă lucruri grele, chinuitoare, din voinţă proprie, cu înţelepciune şi chibzuinţă."[6]
în curând, însă, noul său mod de viaţă născu întrebări în mintea bătrânilor celor patru biserici din Shanghai, Chu Cheng, Tu
143
Cheng-chen, dr. Yu şi un altul, căruia nu-i cunoaştem numele. Imaginea pe care o aveau despre Watchman era acum una pătată, de renegat, sau, pentru a schimba metafora, de plugar care şi-a părăsit brazda. Cât de potrivit, se întrebau ei, este el să predice Cuvântul? Spre sfârşitul anului 1942, i-au cerut lui Watchman să nu mai predice la Wen Teh Li, deşi este posibil ca dr. Yu, un om sensibil, să fi obiectat faţă de această decizie, întrucât el însuşi a încetat, imediat după aceea, să mai predice. Watchman era descurajat şi nu mai ştia ce să facă. „Te invidiez", îi spunea lui C. L. Yin, pe când stăteau de vorbă, savurând delicioasele portocale de Fukien. „Tu eşti liber să faci ce doreşti în fabrică, iar dacă apoi te duci şi spui câteva cuvinte la adunare, te aclamă pentru zelul tău. Nimeni nu te priveşte cu ochi critici.

Dar eu? Douăzeci şi patru de ore din zi vor să ştie exact cum îmi petrec timpul. Sunt un om marcat."
Şocul resimţit de credincioşii de rând la aflarea deciziei bătrânilor a fost foarte puternic; în mod natural, au apărut speculaţii cum că ar fi existat şi motive mai grave pe lângă cele invocate de ei. Rău-voitorii făceau aluzie la dejunurile de afaceri ale lui Nee cu oameni din lume. întrucât fraţii responsabili nu au dat explicaţii, Watchman simţea că întreaga sa mărturie era pusă sub semnul întrebării. însă, datorită faptului că mulţi lucrători depindeau de el, nu avea libertatea de a abandona cursul pe care îl adoptase. Nu există dovezi că, în următorii doi ani, bătrânii l-ar fi abordat vreodată. în ceea ce-1 priveşte, Watchman şi-a amintit de smerenia Margaretei Barber în faţa propriilor lui tirade şi, astfel, nici de data asta, nu a făcut nicio încercare de a se răzbuna, ci a acceptat acţiunea lor ca pe o măsură disciplinară din partea lui Dumnezeu.
E de înţeles că Charity, care îl ajuta în afaceri, nu a apreciat de la bun început atitudinea lui. într-o zi, 1-a auzit pe Watchman răspunzând unui apel telefonic; persoana de la celălalt capăt al firului vorbea fără întrerupere şi pe un ton ridicat. Watchman asculta şi răspundea, din când în când, cu „da... da... mulţumesc... mulţumesc." „Cine era?", îl întrebă Charity când Watchman puse telefonul în furcă. „Era un frate care mi-a spus tot ce-am greşit." „Şi eşti vinovat de toate lucrurile acelea?" „Nu", răspunse el. „Atunci de ce nu i-ai
144
dat explicaţii, în loc să-i mulţumeşti?" „Dacă cineva îl **înalţă pe** Ni-To-sheng în slăvi", veni răspunsul, „el rămâne tot Ni **To-sheng. Şi** dacă cineva îl calcă în picioare, el rămâne tot Ni To-sheng". Dumnezeu este drept şi, pentru Watchman, acest lucru era de ajuns. Un fapt tipic pentru el: se ştie că, în secret, a sprijinit financiar pe unii dintre fraţii care îi erau împotrivă.
în primele luni ale anului 1943, japonezii au încheiat construcţia lagărelor de concentrare, numite Centre ale Adunării Civile, în care erau trimişi, în loturi, străinii. Watchman a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru prietenii lui, ducându-le diverse lucruri de care probabil urmau să aibă nevoie în dificilele zile ce le stăteau înainte. Era în mod deosebit îngrijorat pentru dr. Stearns, care era internat în spital, prea bolnav pentru a merge, cu familia, în lagăr. Pe 16 martie, cu o zi înainte de a merge în tabăra Lunghua, unde au fost repartizate, în partea de sud a oraşului, Elizabeth Fischbacher şi Phyllis Deck au petrecut seara în micuţa casă a familiei Nee. După ce au luat i împreună o cină modestă, s-au rugat lui Dumnezeu, proclamând credincioşia Lui; apoi doamnele se întoarseră la casa lor de pe Bed-
| ford Terrace, nr. 17. Descoperind că şi-a uitat cheia înlăuntrul casei,
I Phyllis Deck s-a urcat pe un şopron, cum mai făcuse şi altă dată,
I pentru a ajunge la o fereastră din spate. Dintr-o dată suferi un atac de apoplexie, căzu şi muri. Dintre misionarii prieteni ai lucrării, ea fusese o femeie temătoare de Dumnezeu şi cu o judecată sănătoasă. Se spune că a murit cu zâmbetul pe buze.
Pentru C.B.C., Watchman a găsit numele chinezesc de „Sheng
I Hua", pe care 1-a cuprins, ca pe o reclamă, într-un distih inteligent
I în care vorbea despre eficacitatea medicamentelor produse de compania lor. în afară de medicamente antibacteriene de bază,
I compania a început să producă şi sulfatiazol, sulfaguanidină, con-
I centrate de vitamina B şi Yatren. Desigur, au apărut probleme pe
I care Watchman nu le prevăzuse şi care au solicitat mai mult din timpul său, căci omul de afaceri nu este propriul său stăpân.
Competiţia dintre marile concerne era acerbă, fiecare dintre ele
I încercând să-şi comercializeze produsele noi înaintea celorlalte. S-au
I ivit plângeri din partea acţionarilor şi s-au raportat cazuri de efecte

145
secundare la pacienţi cu sensibilitate la injecţiile cu vitamina B. Situaţiile delicate, agravate de

condiţiile de război, necesitau deseori exersarea talentelor sale de negociere şi organizare. In consecinţă, Watchman lipsea frecvent din Shanghai.
După ce aranja cu fratele său George expedierea regulată a salariilor muncitorilor, Watchman îşi planifică o absenţă mai lungă din oraş. Armata japoneză înainta spre vest, însă mai era încă posibil pentru un civil chinez să traverseze frontul, pe calea aerului. Plecă la Chungking, de unde sosiseră veşti despre trezirea spirituală care a cuprins provinciile încă libere. Acolo, cele mai renumite universităţi refugiate şi cei mai abili speculanţi comerciali şi bancari din ţară aduceau rapid îndepărtatul vest în secolul 20. întrucât intenţia lui Watchman nu era de a vinde medicamente armatei japoneze, începu să investigheze alternative de distribuire a acestora în regiunile în care nevoia era maximă. Avu un mare succes şi obţinu curând contracte guvernamentale care au ridicat, treptat, C.B.C. din poziţia de companie aflată la baza ierarhiei la aceea de prim rang printre importatorii şi distribuitorii farmaceutici. Watchman îşi va petrece mai mult de doi ani călătorind între Shanghai şi Chungking, unde va locui, împreună cu Charity, într-o căsuţă închiriată. Şi fratele ei, Samuel, avea interese de afaceri în Szechwan.
Adunarea de credincioşi din oraş se mărise datorită influxului de creştini dislocaţi din localităţile lor de baştină, şi înflorea sub conducerea lui Stephen Kaung care, împreună cu soţia lui, Mary, scăpase, prin India, de invazia trupelor japoneze din Singapore. Watchman îi ajută pe câţiva refugiaţi creştini angajându-i în industria farmaceutică. Din când în când, vestea Cuvântul cu renumita lui vigoare şi claritate. în 1945, ţinu o serie de studii biblice privitoare la cele şapte biserici din Asia, pe care le-a identificat cu şapte faze din istoria Bisericii, argumentându-şi propriile sale păreri despre locul special al bisericii locale în strategia misionară a lui Dumnezeu.[7]
în rolul său dublu, de om de afaceri şi predicator, provocarea intelectuală era mai mare ca oricând, lucru care-1 satisfăcea pe deplin, însă fizicul său fragil începu să simtă consecinţele stresului. Pentru o vreme, afacerea 1-a solicitat foarte mult, rămânându-i, în consecinţă,

puţină putere pentru lucrarea directă pentru Domnul. Fiul surorii **lui** mai mari, Stephen Chan, student la Universitatea Fu Tan, s-a întâlnit cu el într-o zi la restaurantul Chungking, în 1945, şi a rămas cu impresia că Watchman era atât de apăsat de griji pământeşti, încât se afla în primejdia de a-şi pierde vechea linişte a duhului.[8] Era evident că avea nevoie de o schimbare.
între timp, în Shanghai, adunarea de pe strada Hardoon s-a confruntat, o perioadă, cu problema scăderii numărului de membri, iar apoi, parţial din cauza descurajării credincioşilor şi parţial pentru a se evita alipirea la Uniunea Religioasă, sponsorizată de forţele de ocupaţie, s-a dezmembrat. Credincioşii au continuat să se întâlnească în casele lor, lucru care, în cele din urmă, s-a dovedit a fi în avantajul lor. Japonezii instituiseră un complex de blocaje rutiere în fiecare 'cvartal din oraş care, la un ordin, era închis pe timp de mai multe ore, sau chiar zile. în caz de represalii severe, rămânea închis săptămâni la rând, cauzând suferinţe de nedescris, întrucât nimeni nu putea ieşi din secţiunea supusă blocadei. Astfel, asemenea altor 1 grupuri din Shanghai, şi adunarea din strada Hardoon a supravieţuit întrucâtva sub forma strângerilor în case, unde cei călăuziţi de Duhul lui Dumnezeu au căutat să-i păstorească pe credincioşi.
Dar războiul, care a durat opt ani, se apropia de sfârşit. O lovitură finală a japonezilor, la sud de Hankow, care a tăiat China în doua, aproape că a răsturnat guvernul de la Chungking. Apoi, Japonia, puternic bombardată şi ameninţată cu invazia trupelor de uscat ale Statelor Unite, a acceptat, pe 16 august 1945, condiţiile impuse de aliaţi şi a capitulat. Armistiţiul cu China s-a semnat pe 9 septembrie, la Nanking.
Acum, deplasarea nu mai prezenta pericole, şi Watchman părăsi oraşul Chungking. în perioada Crăciunului, s-a aflat în Hong Kong, pentru ca apoi să revină în Shanghai, dar nu pentru a vesti Cuvântul şi nici pentru a fi din nou în mijlocul bisericii refăcute. Credincioşii se aflau într-o lipsă spirituală, dar erau încă derutaţi de zvonurile care circulau despre el. Se spunea că ar fi folosit fondurile bisericii alte scopuri, sau că fusese colaborator al forţelor de ocupate japoneze. Chiar şi colaboratorii săi apropiaţi recunoşteau că existau

semne de întrebare legate de slujba lui seculară. Era evident că el nu putea schimba lucrurile. „Am pus situaţia în mâinile lui Dumnezeu", i-a mărturisit Watchman unui prieten.
în lunile care au urmat, a început, în liniște, să-şi facă planuri de a se desprinde de C.B.C. După ce au

dat acţionarilor partea care li se cuvenea, Watchman şi George au căzut de acord să pună deoparte o mare sumă de bani rezultată din profit, pe care să o folosească în lucrarea lui Dumnezeu şi pentru constituirea unei rezerve pentru lucrătorii creştini. Merse apoi la Foochow, unde casa părintească din Nantai, Customs Lane nr. 17 rămăsese neocupată. Avea o grădină mare şi anexe, fiind ideală pentru amenajarea unui centru de instruire a lucrătorilor. Fiind acum capul familiei, Watchman hotărî să se ocupe de ea şi, cu ajutorul lui Charity, să o aducă în starea de a putea fi folosită în lucrarea Domnului. Aflat din nou pe meleagurile pe care îşi petrecuse copilăria, Watchman căută să-şi limpezească gândurile, şi făcu aceasta apelând la post, rugăciune şi cercetarea Scripturii. De-a lungul acelor ani dificili, nu încetase niciun moment să studieze Cuvântul lui Dumnezeu şi să facă planuri pentru dezvoltarea lucrării de evanghelizare. Problema era acum de unde să înceapă. Deruta credincioşilor din Shanghai cu privire la el îi impunea să aştepte în linişte pentru a vedea în ce direcţie Se va mişca Domnul. Credinciosul dr. C. H. Yu îşi reluase lucrarea de vestire a Cuvântului acolo şi, în ciuda situaţiei grele, lucra la refacerea legăturilor frăţeşti, îndemnându-i să se împace unii cu alţii, având în vedere că Cristos locuieşte în toţi. Totuşi, progresele erau dureros de lente. Se părea că era nevoie de ceva mai mult.

Watchman îşi aminti de prietenul său, Witness Lee. în spatele liniilor japoneze din Shantung, condiţiile de viaţă pe perioada războiului nu fuseseră atât de aspre, iar adunările din oraşele costiere crescuseră rapid. Astfel se petrecuseră lucrurile şi în Chefoo, unde Lee propovăduia Cuvântul lui Dumnezeu cu putere şi rezultate remarcabile. Acum, la mijlocul anului 1946, Watchman îi scrise din Foochow despre nevoile existente în Shanghai şi-1 rugă să vină să-i ajute. Cunoscând în inima lui că aceasta era voia lui Dumnezeu, Lee se mută în Nanking, împreună cu familia sa şi, stabilindu-şi

acolo sediul lucrării, se dedică misiunii de revitalizare spirituală în acel oraş şi în Shanghai.

Mesajul pe care îl propovăduia Lee îl întărea pe acela al dr. Yu. Cristosul cel viu care locuia în ei era nădejdea de unitate a poporului Său, tot aşa cum era şi izvorul lor de viaţă. Dar Lee era o personalitate foarte dinamică. în timp ce Watchman, cercetător riguros al Bibliei, a pus bazele doctrinare, Lee, cu temperamentul lui mai exploziv, a introdus ceva din exaltarea şi focul de la Shantung. Acest lucru a contribuit la reîntoarcerea multor credincioşi. în câteva luni, încrederea a fost restabilită, iar oamenii veneau din nou la strângeri, care, curând, au început să ia amploare.

Lee era energic şi autoritar, reuşind să capteze atenţia a mari mulţimi de oameni, şi avea darul de organizator. Acest ultim dar i-a fost de mare folos în situaţia confuză din Shanghai. La începutul anului 1947, credincioşii care frecventau adunarea în număr din ce în ce mai mare au fost grupaţi în funcţie de cartierele în care locuiau, / iar modul de lucru care s-a dezvoltat în următoarele 12 luni a fost următorul: de două ori pe săptămână se întâlneau la Wen Teh Li, care era considerată „biserica din Shanghai": la ora 10:00 duminică dimineaţa, pentru ascultarea Cuvântului (prima duminică din fiecare lună era dedicată evanghelizării, celelalte trei - zidirii), iar sâmbăta seara - pentru părtăşie. De trei ori pe săptămână, se întâlneau ca *chias* (familii)[9] în cincisprezece locuinţe, pentru frângerea pâinii - duminica seara, pentru rugăciune - marţi seara şi pentru studiu biblic cu credincioşii noi în credinţă - vinerea seara. în plus, mai era o ■întâlnire de evanghelizare miercurea seara, care avea loc în patru ■ C/H'&S. Bătrânii erau responsabili pentru toată biserica, dar în fiecare *chia* erau un lider şi o lideră care aveau pe câţiva, desemnaţi a fi „diaconi în devenire", pentru a-i ajuta la îndatoririle lor şi pentru a î da învăţătură celor interesaţi.

Curând, s-a descoperit că oamenii aveau tendinţa să se mute dintr-o ■adunare de cartier într-alta, astfel că, în iunie 1948, credincioşii au ■fost repartizaţi pe adunări în funcţie de cartierele în care locuiau, ■făcându-se apel la porunca „Ascultaţi de mai marii voştri"[10]. Cei ■care erau nevoiţi să frecventeze o altă adunare de cartier aveau

obligaţia să ceară permisiunea în scris. Tot în această perioadă, din cauza numărului crescut de credincioşi, problema îngrijirii pastorale a devenit acută. Grupurile cu 40 până la 200 de credincioşi din *chias* au fost împărţite din nou, în *pais* (secţiuni)[1'], fiecare cu o medic de 15 persoane, deseori alcătuite din cei care locuiau pe aceeaşi stradă sau alee. Fiecare *pai* avea doi responsabili, care urmăreau prezenţa credincioşilor la strângeri şi se ocupau de progresul lor spiritual. Acest sistem păstra unele principii descoperite în perioada de împrăştiere a bisericii pe timpul ocupaţiei japoneze, şi anume caracterul intim al adunărilor mai mici, unde mai mulţi pot participa la rugăciune şi la discuţii, şi dezvoltarea darurilor spirituale în cei constrânşi să preia conducerea. A se observa că nu existau strângeri ale bărbaţilor sau strângeri ale femeilor, nici strângeri speciale pentru studenţi sau alte categorii ale populaţiei. Dar se pare că existenţa unor surori cu dar de propovăduire a creat o problemă. Se organizau uneori întâlniri ocazionale ale surorilor, dar un tânăr creştin din adunarea din Canton îşi

aminteşte că într-o zi, câţiva fraţi au întins o uriaşă <;oală albă de hârtie de-a latul sălii. întrebând la ce servea aceasta, i s-a răspuns că Ruth Lee şi Peace Wang urmau să viziteze adunarea. întrucât femeile nu trebuie să predice bărbaţilor, aceştia vor sta în spatele hârtiei şi vor asculta mesajele lor de acolo!
Evanghelizarea nu era numai responsabilitatea predicatorului, ci a întregii biserici. Toţi credincioşii erau instruiţi pentru a putea fi sfătuitori. La sfârşitul unui mesaj de evanghelizare, fiecare credincios se întorcea către persoana care stătea lângă el şi o sfătuia, notându-şi numele şi adresa acesteia, punându-i întrebări, lăsând-o să vorbească şi, dacă era posibil, dar fără a face presiuni, invitând-o să se roage Domnului Isus, pentru că, uneori, se întâmpla ca cineva să fie mântuit chiar în timpul rugăciunii. Misionarii care au fost martorii acestei practici au fost impresionaţi de eficacitatea ei.
Vinerea seara, Cuvântul era explicat îndeosebi celor care erau noi în credinţă. In 1948, Watchman a fost rugat să ţină cincizeci şi două de lecţii despre principiile fundamentale ale creştinismului, de la teme precum îndreptăţirea prin credinţă până la principiile practice ale vieţii de adunare.[12] Aceste lecţii au fost însuşite de fiecare
150
conducător de grup din Shanghai şi, cu timpul, vor fi folosite în majoritatea bisericilor. Cursul, cu durata de un an, era obligatoriu pentru cei care luau în serios lucrurile lui Dumnezeu. Se ţinea evidenţa celor care lipseau, aceştia fiind apoi instruiţi în mod individual acasă. Dacă ai venit la Domnul pentru a fi mântuit, aflai curând ce presupune această alegere. însă o organizare atât de riguroasă a avut drept consecinţă faptul **tcă** a început să se piardă ceva din libertatea în Duhul pe care o experimentaseră la început. Curând avea să se introducă un sistem de urmărire a prezenţei la strângeri, fapt care, alături de existenţa unor liste cu date amănunţite despre adresa, slujba, familia credincioşilor, însemna că absenţa de la strângeri era remarcată repede.[13] Masa Domnului era „împrejmuită", şi trebuia să fii prezentat în mod oficial şi să porţi un ecuson cu numele tău. Nu mai erai acceptat doar pe baza mărturiei tale că eşti născut din nou şi-L iubeşti pe Domnul. în trecut, pentru a participa la masa Domnului, se punea mare accent pe conştiinţa individuală şi încredinţarea dată de Duhul Sfânt. Acum însă, desprinderea de un grup creştin şi loialitatea faţă de bisericile ce alcătuiau „Sala Adunării" erau examinate meticulos. Sfatul lui Watchman către un credincios în 1940: „Să nu te aştepţi ca Duhul Sfânt să lucreze în acelaşi mod în Tsingtao ca şi în Shanghai; dă-I libertate", a cedat curând locul înregimentării impuse de o mână puternică şi autoritară de la centru. Desigur, Witness Lee a avut grijă să nege conceptul de „organizare", explicând că, asemenea unui vas care conţine apă, aceste măsuri erau doar vasele prin care se comunicau lucruri spirituale. Dar el îi îndemna pe toţi membrii bisericii să fie supuşi. „Nu faceţi nimic până nu întrebaţi mai întâi. De la Cădere, omul face doar ce-i place. Aici este ordine. Aici este autoritate. Biserica este un loc guvernat de o disciplină strictă."[14]
151

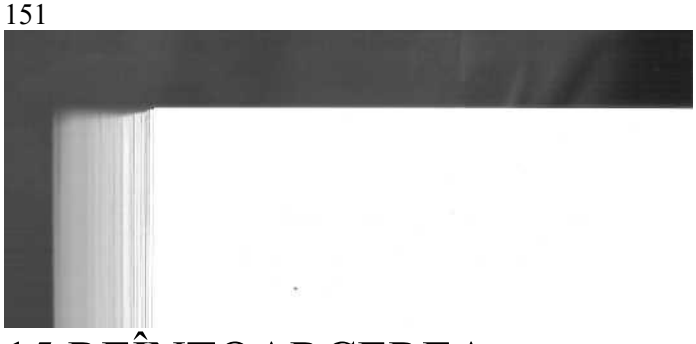

15 REÎNTOARCEREA

în timpul ultimilor ani de război, Partidul Comunist Chinez condusese, din peşterile de loess din Yenan, o campanie acerbă împotriva forţei de ocupaţie japoneze. Unul dintre foloasele Marşului Lung din 1935 fusese dezvoltarea capacităţii lor tehnice de a duce un război de gherilă, bazat pe mobilitate şi pe absenţa bazelor fixe. Comuniştii au folosit acest tip de luptă în operaţiuni eficiente de izolare a japonezilor în oraşe şi de stabilire de contacte strânse cu sătenii chinezi din spatele liniilor inamicului. Au aplicat cu succes politica de reformă agrară

în regiuni întinse din jurul Râului Galben, multe dintre măsurile luate de ei rămânând în vigoare şi după victoria aliaţilor.
O a doua consecinţă a Marşului a fost ridicarea lui Mao Tse-tung ca ideolog şi lider incontestabil, ale cărui „gânduri" vor deveni linii directoare în politica Partidului. A treia consecinţă a fost dezvoltarea unei autodiscipline impresionante, care a legat elementele disparate ale P.C.C. într-o forţă unitară, simplă şi cumpătată în modul său de viaţă, în opoziţie cu luxul conducătorilor forţei politice Chiang Kuomintang, şi pe deplin convinsă de validitatea ţelurilor sale. Ca urmare, în timp ce, pe parcursul ostilităţilor, mulţi oameni de afaceri şi intelectuali chinezi aleseseră să migreze către Chungking şi sud-vest, gânditorii idealişti, dornici să vadă stârpite din ţară dezordinea internă şi corupţia, s-au îndreptat spre Yenan pentru aflarea soluţiei. Astfel, în Shanghai se ştia că există, în nord-vest, un grup de oameni cu planuri de viitor inovatoare.
De la încheierea războiului şi întoarcerea lui Chiang Kai-shek la Nanking, neîncrederea dintre guvernul naţionalist şi Partidul Comunist s-a transformat în ostilitate, pe care nici diplomaţia abilă
152
a generalului George C. Marshall nu a reuşit s-o tempereze. **Ura** extremă a lui Chiang faţă de P.C.C. 1-a împins să lanseze, din nou,
0 campanie de exterminare masivă, care a depăşit mult zona unde reforma agrară prinsese rădăcini, şi în martie 1947 a cucerit chiar şi Yenan-ul. Pe moment se părea că naţionaliştii au triumfat. Dar era o victorie goală, întrucât modul de a acţiona al gherilei comuniste a făcut ca un astfel de succes să nu aibă, în ansamblu, nici o însemnătate. Armata lui Mao Tse-tung s-a dat, pur şi simplu, la o parte, pregătindu-se, de fapt, pentru atac.
în inimile conducătorilor din bisericile ce alcătuiau „Sala Adunării", preocuparea cu privire la absenţa prelungită a lui Watchman Nee de la slujire era foarte mare. Deja în 1946, Witness Lee i-a întrebat pe bătrânii din Shanghai: „Aţi fost voi călăuziţi de Duhul când aţi decis să-1 daţi la o parte? Şi care a fost rezultatul? Puteţi spune că această acţiune a voastră a adus viaţă?" „Nu", a fost răspunsul lor trist la fiecare din aceste întrebări. Remuşcările simţite
[de colegii de lucrare ai lui Watchman şi căutarea lor perseverentă pentru a găsi calea de reconciliere este exprimată astfel de unul dintre
iei, în aprilie 1947. „Cazul fratelui Nee a însemnat o rană de moarte pentru noi, şi cuvintele nu pot exprima cât de grave sunt consecinţele. Acuzaţia că ar fi colaborat cu inamicul este complet nefondată şi multe dintre lucrurile care s-au spus despre el nu se bazau pe fapte
I reale. Aceasta a fost lucrarea diavolului şi demonstrează deficienţa
I noastră spirituală de atunci, dar sperăm că ne-am învăţat lecţia.
I Obiecţiile faţă de reîntoarcerea lui în mijlocul nostru au fost elimi-
I nate treptat. El este gata să vină, iar dorinţa noastră ca el să se întoarcă
I printre noi creşte pe zi ce trece. Fraţii din Shanghai îl vizitează acasă
I regulat şi, printr-o asemenea părtăşie, inimile sunt legate împreună, iar barierele sunt îndepărtate. Aşteptăm momentul potrivit."
Şi Watchman dorea să aştepte. „Timpul", spunea el unui prieten, „este slujitorul lui Dumnezeu." La cererea sa, s-au găsit doi oameni
1 de afaceri creştini care să-1 elibereze de restul de responsabilităţi din cadrul companiei de medicamente. în aprilie, era liber să plece
[din nou la Foochow, nu înainte de a-şi exprima dorinţa de a se reîntoarce în biserica din Shanghai în orice moment. în Fukien şi în
153
alte părţi ale Chinei, misionarii reveneau la sediile lor şi-şi adunau turmele împrăştiate, dar numărul străinilor era mai mic decât înainte. în consecinţă, misiunile aveau acum proprietăţi de vacanţă în plus în regiunea muntoasă din Kuliang, la răsărit de oraş. Două dintre aceste proprietăţi erau de vânzare: erau clădiri din piatră, spaţioase, cu un etaj, cu ziduri rezistente la taifunuri. Watchman le achiziţiona pentru a le transforma în centre de instruire a lucrătorilor.

Aici, în vara anului 1947, un mic grup de lucrători din Fukien, Chekiang şi din alte părţi, printre care se afla şi vechiul său prieten din anii de şcoală, K. H. Weigh, venit în concediu din Hong Kong, i s-a alăturat pentru a participa la un curs intensiv. în primele zece lecţii, Watchman se reîntoarse la punctul său de plecare spiritual, principiile fundamentale ale mesajului său despre cruce. Citite de mulţi după aceea sub titlul *Eliberarea Duhului,* aceste mesaje se concentrează pe principiul „zdrobirii", una dintre condiţiile eliberării puterii divine, de care vorbeşte Isus: „Adevărat, adevărat vă spun că, dacă grăuntele de grâu, care a căzut pe pământ, nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce multă roadă."[1] Aceste mesaje au reprezentat o bază potrivită pentru un nou început. însă şi alte lucruri aveau să se întâmple. în Shanghai, Dumnezeu îl folosise de ceva vreme la strângerile organizate pentru studenţii de la o universitate naţională, care se întorseseră la Domnul. Acum, în Foochow, cineva a închiriat pentru el sala imensă de care dispunea Misiunea Americană, şi mari mulţimi de oameni au venit din zonele din jur pentru a-1 asculta pe fostul student al Colegiului „Trinitatea". Se părea că Dumnezeu îşi pune din nou pecetea pe lucrarea de evanghelizare a slujitorului Său. Spre sfârşitul anului, Witness Lee, care îşi concentrase până atunci energia asupra lucrării din Shanghai şi Nanking, cedă în faţa insistenţelor şi vizită bisericile locale din provinciile din sud, bântuite de foamete, sfârşind, în februarie 1948, cu o serie de strângeri în Foochow. După încheierea acestora, el şi cei care-1 însoţeau, printre care şi Peace Wang, au venit să se sfătuiască cu Watchman, la locuinţa lui din Customs Lane, Nantai. De la victoria aliaţilor, lucrarea, la scară mare, fusese lăsată de izbelişte, şi Lee observase

154

cu îngrijorare slăbiciunea şi izolarea lucrătorilor împrăştiaţi prin toată ţara. El era întru totul de acord cu programul de instruire al lui Watchman şi dorea să discute cu el despre metodele revoluţionare de evanghelizare pe care el însuşi fusese liber să le practice în nordul aliat sub ocupaţie japoneză.

Bisericile din oraşele costiere ale provinciei Shantung crescuseră ca număr de membri la mijlocul anilor '40, iar Lee concepuse un plan de evanghelizare prin migraţie, deşi nu este clar cine avusese primul ideea, el sau Watchman, care observase remarcabila rodnicie a mişcării migratorii către sud-vest în timpul războiului. Chinezii migraseră continuu, din motive ce ţineau de populaţie şi de comerţ, către nord, în Manciuria, către vest, în Sinkiang, către sud şi est, în regiunea învecinată cu Oceanul de Sud. „Acum", au spus fraţii din Shantung, „avem adunări mari aici, pe coastă, şi nu este bine să-i ţinem pe deschizătorii de drumuri izolaţi pe timp nelimitat în regiuni îndepărtate. De aceea, un grup de credincioşi să părăsească Chefoo-ul şi să se stabilească într-o zonă neevanghelizată. Aceştia să se susţină singuri şi să devină acolo un nucleu de viaţă şi mărturie creştină."

în sprijinul propunerii lor au găsit afirmaţiile din cartea Faptele Apostolilor: „în ziua aceea s-a pornit o mare prigonire împotriva Bisericii din Ierusalim. Şi toţi, afară de apostoli, s-au împrăştiat prin părţile Iudeii şi Samariei. Cei ce se împrăştiaseră mergeau din loc în | loc şi propovăduiau Cuvântul." De asemenea: „Cei ce se împrăştiaseră ... au ajuns până în Fenicia, în Cipru şi în Antiohia... şi le-au propovăduit Evanghelia Domnului Isus."[2] „Deocamdată", au spus fraţii chinezi, „nu avem parte de prigoană, dar chiar şi în absenţa ei putem să urmăm exemplul sfinţilor din Ierusalim şi să ne împrăş-tiem."

Lee a studiat chestiunea şi a elaborat cu grijă detaliile. Au fost selectate şi pregătite pentru plecare grupuri de familii cu meserii şi profesii variate - grădinari, cizmari, profesori, asistente medicale, frizeri. (Meseria de frizer era foarte răspândită. Necesita puţin [echipament şi se preta mărturiei evanghelice.) Toţi aceşti credincioşi

iu dat pe ei înşişi bisericii, care a acoperit cheltuielile de călătorie,

recum şi cele pentru nevoile zilnice pe o perioadă de trei luni în

155

localitatea în care urmau să se stabilească. După această perioadă, ei urmau să se întreţină singuri.

în primăvara anului 1943, două grupuri au părăsit biserica din Chefoo: un grup alcătuit din treizeci de familii, care a mers spre nord, stabilindu-se în Manciuria, şi un altul, de douăzeci şi şapte de familii, care a mers spre vest, în sus de calea ferată de la Paotou, peste Shansi, stabilindu-se în Sui-yuan, în spatele Zidului. Unii au trecut prin mari greutăţi, iar planul nu a

fost în întregime un succes. Mai mult, ca urmare a acestui plan, în mai 1943, Lee a fost suspectai de japonezi de implicare în activităţi de spionaj şi a fost supus la interogatorii timp de o lună, el rezistând cu mult curaj la biciuiri şi la „tratamentul cu apă". Totuşi, experimentul a adus roade spirituale reale. într-o scrisoare adresată lui C.H. Yu din Shanghai, fratele Sun din adunarea din Swatow, scriind dintr-un oraş aflat la nord de Râul Galben, povesteşte cum au început adunările acolo, pe 5 decembrie 1943, cu un nucleu de şapte fraţi şi trei surori. Scrisoarea continuă cu relatarea botezului din 19 februarie 1944 a şase noi convertiţi. „In sala de care dispuneam, botezul era imposibil de realizat, dar fraţii erau atât de dornici să asculte de Domnul, încât nu mai voiau să aştepte. Singurul lucru pe care am putut să-1 facem a fost să spargem gheaţa de pe râu, groasă de peste o jumătate de metru. în fiecare zi era foarte frig, dar, în ziua botezului, temperatura a crescul brusc cu douăzeci de grade. Am ridicat un cort pe malul râului, în care fraţii să-şi poată schimba hainele, şi nimeni nu a suferit de răceală sau degeraturi." Pe 2 martie, au organizat un al doilea botez, pentru patru fraţi şi o soră de 66 de ani, care, în mod obişnuit, nu ieşea niciodată afară iarna, de teamă să nu răcească. De această dată, dificultăţile au fost mai mari, din cauza lipsei unei cantităţi suficiente de apă sub gheaţă, astfel că au fost nevoiţi să caute în aval un loc în care râul era mai adânc. Nici acum nu s-a îmbolnăvit nimeni, şi toţi au fost plini de o mare bucurie. Scrisoarea se încheia cu îndemnuri către credincioşii din Shanghai.[3] Acesta era doar unul dintre centrele în care viaţa lui Cristos se răspândea printr-un astfel de mijloc.

Acum, în februarie 1948, la locuinţa lui Watchman din Foochow, fraţii au discutat despre aplicarea acestor experimente în regiunea

156

(lin sudul ţării, în care oamenii erau extrem de dezorientaţi. Nu s-ar putea ca o regiune precum Kwangtung sau Fukien să fie cvanghelizată prin efort colectiv de la centru, cum ar fi Foochow-ul, întreba Lee?

Watchman a fost de acord. Ierusalimul, a arătat el, a fost tocmai un astfel de centru. Metoda lui Dumnezeu a fost aceea de a-Şi concentra lucrătorii acolo, de a mântui multe suflete, de a întemeia o biserică şi apoi de a-i împrăştia pe credincioşi în Samaria şi până la marginile pământului. „Ceea ce s-a întâmplat în Hankow, în 1937, legat de Faptele Apostolilor, capitolul. 13 şi de principiul ca apostolii să meargă, din Antiohia, înspre alte locuri, a fost corect; dar cartea Faptele Apostolilor nu începe cu capitolul 13, ci cu capitolul 1. Nereuşitele noastre din aceşti ani s-au datorat inexistenţei unei structuri a lucrării care să corespundă principiului din Ierusalim. Ar Irebui să concentrăm lucrători care să slujească în centre regionale, până când bisericile locale sunt întărite pe deplin, iar apoi să transferăm comunităţi întregi în alte părţi - *dacă Domnul nu trimite o prigoană care să-i împrăştie.* "[4]

Aceste concluzii au fost revelatoare pentru toţi. Veniseră la Watchman, povesteşte Lee, pentru a încerca să restabilească părtăşia, dar, prin el, Dumnezeu le-a dat ceva mai mult. Dacă până atunci văzuseră bisericile într-un context strict local, acum vedeau lucrarea într-un cadru geografic larg. Aceasta însemna, pentru „apostoli" sau lucrători, sfârşitul lucrării individuale. „Noi, co-lucrătorii prezenţi atunci", povesteşte Lee, „de bună voie ne-am predat lucrarea şi am decis ca Foochow să devină Ierusalimul nostru şi punctul de plecare în această misiune." Erau prezenţi şi câţiva lideri de la biserica locală din strada Tsin Men din Foochow. Aceştia i-au convocat pe toţi fraţii şi surorile lor pe data de 3 martie, când „au predat, în mod oficial, biserica, iar noi, co-lucrătorii, am preluat-o în mod oficial. Astfel", povesteşte Lee, „atât lucrarea, cât şi biserica din Foochow au avut parte de un nou început."[5] Această afirmaţie pare să fie în totală contradicţie cu principiul lui Watchman, proclamat cu insistenţă în trecut, privitor la independenţa bisericilor locale faţă de controlul „apostolic" (adică al lucrătorilor).[6]

Acesta a fost momentul în care a

157

început să se facă simţit un autoritarism mai strict în cadrul mişcării, care va deveni vizibil în anii următori şi în bisericile din afara Chinei, însă, iniţial, acest gest din partea bătrânilor din Foochow a fost, probabil, mai ales un act de reconciliere cu Watchman, după douăzeci şi patru de ani de excludere a lui din părtăşia lor.[7]

Şi fraţii din Shanghai doreau o reînnoire a părtăşiei cu Watchman, trimiţându-i o invitaţie prin Lee. Aceştia l-au rugat pe Nee să prezideze o conferinţă, care urma să aibă loc în biserica din

strada Hardoon în aprilie, propunere pe care el a acceptat-o. Când a ajuns acolo, a descoperit că era aşteptat de treizeci de lucrători de pe întreg cuprinsul Chinei, la care se adăugau şi alţii din biserica din Shanghai. Printre ei erau şi câţiva din Shantung care fuseseră martorii punerii în aplicare a reformei agrare şi care cunoşteau ostilitatea cadrelor Partidului Comunist faţă de credinţa creştină.

Watchman dori să discute întâi cu bătrânii din Wen Teh Li şi, înaintea lui Dumnezeu, îşi mărturisi toate greşelile din ultimii ani. Odată acest act conciliator încheiat, părtăşia dintre ei fu complet restabilită. El a fost primit înapoi între co-lucrători, într-un cadru nou. Se crease un fel de ierarhie în eşalonul din frunte, exprimată prin rezervarea unui rând anume de scaune pentru cei mai cu vază. Aici, cel mai important loc fu, în mod unanim, rezervat acum lui Watchman. Şi acest gest poate fi privit ca simbolizând, în parte, încrederea care i se acorda, dar sloganul „Plecaţi-vă în faţa autorităţii"[8] va deveni, în realitate, o nouă şi, pentru mulţi, foarte supărătoare trăsătură a lucrării de acum înainte. Pentru noi, astăzi, acest lucru pare a fi fost în totală contradicţie cu învăţăturile şi modul lui de lucru anterioare, încât ne întrebăm dacă nu-şi avea originea (aşa cum cred unii) într-o schimbare a modului de a gândi al lui Nee însuşi, sau dacă nu cumva entuziasmul celor din jurul său îi perturbase judecata, într-un moment de vulnerabilitate spirituală.

Toţi cei prezenţi erau gata să se rededice lui Dumnezeu pentru atât de des discutata invazie migratoare a Chinei continentale. Watchman le prezentă, pe scurt, ideile sale. „Când Dumnezeu i-a împrăştiat pe credincioşi, prin persecuţie, în Ierusalim erau câteva mii de credincioşi, iar numărul celor care părăseau oraşul era constant.

158

Totuşi, când Pavel s-a întors la Ierusalim, găsi acelaşi număr mare de credincioşi. Nu trebuie sa rămânem pe loc, ci trebuie să ne deplasăm, pentru a face loc altora, pentru că numărul celor care vor fi adăugaţi depinde de numărul acelora care vor pleca. Astăzi, China are aproximativ 450 de milioane de locuitori şi doar un milion de creştini. Oferiţi tuturor creştinilor aceeaşi instruire, apoi trimiteţi-i prin alte locuri, şi vom vedea că Biserica va ajunge să vestească mesajul Evangheliei peste tot. Ei nu trebuie să aştepte prigoana. Prigoniţi sau nu, ei trebuie să meargă mai departe. Pentru mulţi dintre noi, jumătate din viaţă s-a scurs. Jumătatea care ne-a rămas trebuie petrecută urmând un curs drept. Dacă noi nu suntem credincioşi, Dumnezeu va alege pe alţii care să meargă pe acest drum, dar acest lucru ar necesita cel puţin încă douăzeci de ani. Trebuie să salvăm acei douăzeci de ani pentru Dumnezeu." Prioritară, în opinia lui, era regiunea de nord-vest, unde nu ajunsese încă Evanghelia. „Cred", concluziona el, „că în scurt timp, toată China poate fi câştigată pentru Domnul. Să ne dăruim cu totul acestui ţel."

Apoi se adresă adunării numeroase de credincioşi, dintre care mulţi aşteptaseră vreme îndelungată să-1 audă vorbind. Unul dintre primele sale mesaje de atunci a avut la bază cuvintele lui Isus: „Daţi...lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu." Efectul a fost spectaculos, în primul rând în ce priveşte numărul mare de oameni care s-au întors I la Dumnezeu. într-o lună, două sute de credincioşi au fost botezaţi şi primiţi în biserică. în mod normal, în sală încăpeau 400 de I persoane, însă acum participau peste 1500 de credincioşi, mulţi luând parte la serviciul divin stând pe scări, în camere din spatele clădirii, I sau în picioare pe stradă. în consecinţă, fraţii s-au văzut nevoiţi să I facă planuri pentru achiziţionarea de teren şi construcţia unei săli de adunare mai spaţioase.

Se ştia deja că Watchman predase în întregime bisericii afacerea I C.B.C. în starea de euforie existentă şi în dorinţa fierbinte a I credincioşilor de a se dedica lui Dumnezeu, mulţi au început să aducă I daruri în bani - sume mici sau mari - pentru extinderea lucrări. I Alţii ofereau diverse lucruri. Deja era o mare dezamăgire în rândul I oamenilor din cauza inflaţiei necontrolate, a haosului economic şi a

159

taxelor ridicate promovate de guvernul naţionalist corupt, şi aceasta a produs în mulţi o repulsie faţă de lume şi căile ei. Unii dintre credincioşi au renunţat la afacerile lor - tipografii, fabrici de cerneală şi altele de acest gen - şi le-au donat bisericii. Un fenomen de o asemenea

amploare, în care creştinii să doneze o bogăţie atât de mare, nu mai avusese niciodată loc în China. Era o punere în practică a textului din Faptele Apostolilor, capitolul 4, cu toate elementele sale pozitive, dar şi cu posibilitatea înfăptuirii de abuzuri, ca de exemplu atunci când familiile nu se puteau pune de acord în privinţa vreunei acţiuni care trebuia întreprinsă. Sloganul „Daţi lui Dumnezeu" a străbătut oraşele de coastă, iar rededicarea vieţilor Domnului Isus a fost însoţită de o mare binecuvântare spirituală.

Problema era însă că, de atunci încolo, bisericile au devenit extrem de prospere din punct de vedere material. Au început să opereze cu fonduri foarte mari şi să conducă firme de afaceri (chiar C.B.C, în loc să fie vândută imediat, a fost păstrată de biserică), şi asta tocmai într-o perioadă când cuvântul „capitalist" urma să devină un termen nepopular şi când, într-un regim politic în care nu exista conceptul de „Misiune de caritate" deţinerea de avere stârnea imediat suspiciuni. Prin această evoluţie greşit concepută a lucrurilor, se pare că aproape i s-a pus pe tavă Partidului Comunist posibilitatea unei reforme ideologice a mişcării.

Programul de instruire a fost reluat în Foochow. La mijlocul lunii iunie 1948, peste o sută de lucrători tineri s-au adunat din diferite oraşe, într-un loc retras de pe Muntele Kuliang, pentru a participa la cursuri. Simon Meek şi Lucas Wu din Manila şi Faithful Luke din Singapore se aflau printre invitaţii veniţi de peste graniţă, precum şi Joy Betteridge, o misionară cu douăzeci de ani de experienţă. Organizatorii trimiseseră, prin intermediul lui Samuel Chang din biserica din Chengtu, o invitaţie de participare unor tineri lucrători, Geoffrey Bull şi George Patterson, care însă se îndreptau deja spre graniţa cu Tibetul.[9] în aprilie, Watchman scrisese unui prieten din Occident: „Da, cred că ţara noastră are nevoie de misionari. Dar ca să fie utili, ei trebuie să înveţe să fie supuşi şi solidari cu adunările locale. Pe măsură ce fraţii de aici învaţă să recunoască autoritatea

lui Cristos de Cap al Trupului şi să înceteze de a mai lucra **inde** pendent, sper că şi fraţii din străinătate le vor urma exemplul. Suntem aproape „răsfăţaţi" cu binecuvântări de pretutindeni; trimite, aşadar, pe cei de care te poţi dispensa."

Din Valea Kuliang, situată deasupra mănăstirii budiste de la Izvorul Fierbinte, se putea cuprinde cu privirea Estuarul Min, de la Ancorajul Pagoda până la ocean. Era un loc ideal pentru instruire spirituală. Aici, grupul s-a dedat studiului disciplinat şi îndelungat. Watchman şi Charity aveau o cabană micuţă în care locuiau singuri, ornamentată cu multe flori, în care el se ruga şi îşi punea în ordine gândurile acumulate în anii de retragere şi relativă tăcere. Studiile pe care le-a ţinut în lunile care au urmat au acoperit teme variate, precum: calificările lucrătorului creştin, slujba Cuvântului lui Dumnezeu, principiile autorităţii spirituale, problema bolii, cele I g cincizeci şi două de lecţii promise pentru fraţii noi în credinţă, afacerile bisericii locale, noile principii ale extinderii lucrării de ■.evanghelizare şi recomandări cu privire la studiul Bibliei.[10] La început, Faithful Luca străbătea în fiecare duminică lunga distanţă ■ până la Nantai, pentru a fi prezent la frângerea pâinii alături de ' biserica locală, coborând cu mâhnire nesfârşitele trepte de pe care se puteau cuprinde cu privirea imensele câmpuri semănate cu orez, satele cu case maronii-roşietice şi zidurile vechi şi înnegrite din

t Foochpw. în cele din urmă, îl aborda pe Watchman, care era încă nesigur în privinţa relaţiei lui cu toţi lucrătorii adunaţi acolo, *şi*-\

j asigură că totul era în regulă. Totodată, obţinu acordul lui Watchman de a se aduna pentru Cina Domnului într-o sală micuţă destinată rugăciunii, aflată într-un sătuc de pe dealul de la Kuliang.

Când Watchman se adresa lucrătorilor, parcă se deschideau

I zăgazurile cerului. Umbla înainte şi înapoi, cu mâinile la spate, vorbind din inimă. După ce termina ce avea de spus, aştepta să i se pună întrebări, la care răspunsurile erau întotdeauna sincere şi directe, niciodată evazive. în fiecare dimineaţă, exista un timp destinat mărturiilor individuale, când un lucrător vorbea vreme de o jumătate de oră, după care ceilalţi erau invitaţi să facă observaţii la ce se spusese, pentru ca, la urmă, Watchman să încheie cu prezentarea

concluziilor personale. întregul program de instruire s-a desfăşura! sub semnul urgenţei. Viitorul politic al naţiunii era nesigur. în primul său editorial din noua revistă care apărea la Shanghai şi intitulată *Slujirea,* Watchman scrisese: „Ne aflăm într-un moment de criză fără precedent."

în nord, cucerirea Yenan-ului de către Naţionalişti, cu un an în urmă, se dovedise o victorie lipsită de importanţă. Tot ce au realizai aceştia a fost să-i brutalizeze pe sătenii nevinovaţi, pe care „i-au scutit de aplicarea reformei agrare". Astfel de acte i-au făcui nepopulari în ochii oamenilor, lucru speculat de către gherilelc comuniste, care acţionau cu dibăcie în spatele liniilor pentru a câştiga simpatia ţăranilor. La sfârşitul lunii iunie a anului 1947, Mao Tse-tung a angajat unităţi ale Armatei Populare de Eliberare într-o contraofensivă, care a început în Honan. Aceste unităţi au ajuns până în valea Râului Galben, iar altele au fost desfăşurate la răsărit şi la nord. La începutul anului 1948, Manciuria a fost ruptă de China şi, în decurs de alte câteva luni, multe oraşe din provinciile Honan şi Shantung au fost cucerite fără lupte. Disciplinaţi şi bine conduşi, soldaţii comunişti aveau o credinţă nemăsurată în justeţea cauzei lor. Spre deosebire de aceştia, forţele lui Chiang erau demoralizate din cauza lipsei unui crez, a instruirii insuficiente şi a tiraniei conducătorilor lor. în scurt timp, regimente întregi şi chiar divizii au dezertat sau s-au predat fără a opune rezistenţă, pe măsură ce loialitatea faţă de Generalissimo dispărea.

Programul de instruire din Kuliang se desfăşura pe fondul acestei insecurităţi politice. în lunile de iarnă, s-a luat o pauză în vederea recapitulării şi pentru o conferinţă a lucrătorilor, care s-a ţinut în clădirea de pe strada Hardoon. Watchman şi colegii săi au găsii capitala răvăşită de foamete, dificultăţi economice, inflaţie galopantă, tâlhărie şi violenţă. Controalele poliţieneşti dure şi actele de represiune reprezentau pericole permanente, astfel că mulţi cetăţeni îşi doreau pacea cu orice preţ.

La Wen Teh Li, Watchman a slujit din Cuvânt într-un cadru solemn, iar credincioşii îi sorbeau fiecare cuvânt. Biserica petrecea mult timp în rugăciune, cerându-I lui Dumnezeu să dirijeze

evenimentele în aşa fel, încât lucrarea de evanghelizare să **poatfl** continua. Watchman le mărturisi lucrătorilor şi bătrânilor adunării convingerea sa, la care ajunsese după multă rugăciune, că, în eventualitatea unei preluări a guvernării de către comunişti, el ar trebui să rămână în Shanghai. Citise lucrări de Marx şi Engels şi era sigur că comuniştii se vor comporta altfel decât japonezii şi că lucrarea de evanghelizare se va desfăşura în condiţii foarte dificile într-un regim marxist. S-ar putea ca Biserica să nu mai fie liberă să-L slujească pe Domnul, existând chiar şi posibilitatea eliminării ei totale. Dar chemarea lui personală este aceea de a-L sluji pe Domnul în China şi de a-L mărturisi pe Cristos poporului chinez. Chiang şi miniştrii lui se pot retrage, dar nu şi Biserica lui Dumnezeu. Celor câtorva lucrători prezenţi atunci el le-a spus: „Când cei în vârstă vor cădea, voi, cei tineri, trebuie să mergeţi înainte." A făcut, de asemenea, recomandarea ca, în cazul în care circumstanţele vor declanşa o mişcare de emigrare în alte ţări, Witness Lee să fie pregătit să plece cu familia şi să vestească Evanghelia în rândurile diasporei chineze. Lee consimţi să aducă acest plan înaintea Domnului. Grupul de lucrători se întoarse apoi la Foochow pentru a-şi relua studiile pe Muntele Kuliang.

16 ALEGERE STATORNICĂ

Pe 31 ianuarie 1949, Armata a Opta comunistă a pătruns în Peking-ul lipsit de apărare. în aprilie, unităţile Armatei de Eliberare erau grupate pe malul de nord al Râului Galben, lat de peste trei kilometri. Aproape jumătate de milion de soldaţi Kuomitang erau desfăşuraţi de-a

lungul malului sudic, sprijiniţi de puternice trupe de Marină şi de forţele aeriene. Cu toate acestea, când Mao Tse-tung şi Chu Teh au dat ordinul de traversare a râului şi eliberare a regiunii de sud, pe 20 aprilie, flotilele de plute şi ambarcaţiuni mici au înaintai fără a întâmpina rezistenţă. Nanking, capitala regiunii de sud în perioada ultimilor treizeci de ani, a cedat fără luptă în faţa armatei comuniste.

Watchman îi telegrafiase lui Witness Lee din Foochow, însăr-cinându-1 pe acesta să plece cu familia din Shantung către noul câmp de misiune din Taiwan. O trimisese şi pe Charity, împreună cu alte câteva doamne, în Hong Kong. Luke plecase în Singapore, iar Meek şi Wu, în Manila. întrucât Armata Populară de Eliberare avansa rapid spre sud, cucerind, în medie, trei oraşe pe zi, s-a decis întreruperea cursurilor din Kuliang. Lucrătorii au coborât în Foochow, iar cei din nord au fost trimişi cu avionul în oraşe de unde puteau ajunge rapid la bisericile lor. Witness Lee sosi pentru a-i informa despre situaţia existentă în Shanghai, înainte de a se întoarce în Taipei. Construcţia noii săli de adunare de pe Strada Nanyang nr.45 se încheiase, a spus el, aceasta având 4000 de locuri. Cele cincizeci şi două de *Lecţii pentru credincioşii noi în credinţă* se aflau la tipar. Greutăţile economice erau mari, dar credincioşii continuau să se adune, experimentând credincioşia lui Dumnezeu în moduri mereu noi.

164

în luna mai, era deja evident faptul că Shanghai-ul va fi cucerii, şi Watchman a ştiut că trebuia să se întoarcă acolo. Trupele Anualei de Eliberare, care pătrunseseră în oraş pe 25 mai, impresionau prin disciplină, soldaţii erau bine hrăniţi, bine îmbrăcaţi, în uniformele lor verzi-măslinii, aveau puternice convingeri comuniste şi erau jnduşi de ofiţeri care trăiau şi se îmbrăcau simplu, ca oricare soldat. Spre uşurarea tuturor, n-au avut loc jafuri şi violenţe, un indiciu al jurării care va urma. Pentru scurt timp, Watchman a preluat asupra lui grija bisericii, ţinând studii biblice săptămânale şi instruindu-i pe lucrători pe o gamă variată de teme. în plus, şi-a rezervat timp pentru o nouă etapă în propria lui instruire. Citise cu mult timp în urmă doctrina marxistă şi înţelesese caracterul ei antireligios. Se afla în relaţii bune cu câţiva membri secreţi, dar convinşi, ai Partidului Comunist, dintre care unul, un unchi îndepărtat al lui Charity, locuia nu departe de locuinţa lor. Se întâlni cu acesta în câteva rânduri, pentru a afla care erau planurile comuniştilor în ce priveşte grupurile religioase. Prevăzu o ciocnire între autorităţi şi credincioşi în chestiuni de viaţă şi umblare creştină, precum şi atitudinea ostilă a PCC faţă de programul bisericii de evanghelizare la scară naţională. Dar acum, după Eliberare, a urmat o perioadă liniştită de aproximativ doi ani. Membrii de partid îi observau în linişte pe creştini, urmărindu-i pe conducătorii cu influenţă şi charismă şi ' făcându-şi planuri de viitor, afişând ostentativ, în acelaşi timp, o ! atitudine indiferentă. Unchiul lui Charity îi promise călduros lui Watchman să-1 ajute, garantându-i că, dacă va rămâne în Shanghai, [nu va avea neplăceri şi niciun motiv de teamă. Probabil că Watch-1 man, precum mulţi alţii, a fost amăgit de acei membri de partid cu l care a avut legături, crezând că erau oameni rezonabili, cu care se I putea trata într-un mod înţelept.

în acea vară, în timp ce Shanghai-ul suferea de pe urma taifunurilor | şi a inundaţiilor, valea Yangtze-ului a fost cucerită de comunişti. Până în octombrie, naţionaliştii au pierdut provincia Canton, iar Kweiyang şi Chungking au fost cucerite o lună mai târziu. Pe 1 octombrie 1949, a fost proclamată Republica Populară Chineză, cu Mao Tse-tung preşedinte şi Chou En-lai prim-ministru.

165

în timpul acelor săptămâni tulburi, Watchman găsise prilejul să viziteze Taiwan-ul, pentru a-1 încuraja pe Witness Lee şi pe lucrătorii care-1 însoţiseră acolo. Refugiaţii, mulţi la număr, erau demoraliza^ din cauza dificultăţile întâmpinate în încercările de a-şi găsi locuinţe şi slujbe. Dar în cele câteva zile pe care Watchman le petrecu în Taiwan s-au adunat la strângeri câteva sute de credincioşi, şi s-a format nucleul unei noi biserici, care, sub călăuzirea lui Lee, urrmi să meargă din putere în putere.[1] Secătuit de puteri şi împovărat de griji,[2] Watchman plecă la Hong Kong, la Diamond Hill, în Peninsula Kowloon, unde se afla Charity. în timp ce era acolo, Nee conduse o serie de întâlniri pentru tineri şi fu martorul apariţiei primelor semne ale trezirii în această biserică, deloc viguroasă din punct de vedere spiritual.

Se reîntoarse la Shanghai în primele luni ale anului 1950. Pe 6 februarie, oraşul fu intens bombardat de trupele naţionaliste, care-şi aveau sediul în Taiwan. Uzina electrică fu avariată

şi, în consecinţă, curentul electric şi apa au fost strict raţionalizate. Aflat din nou în Hong Kong, Watchman alese doi bărbaţi cu temperamente opuse, James Chen şi K. H. Weigh, să lucreze împreună pentru Domnul. Au discutat şi despre posibilităţile de cumpărare a unui teren pe Observatory Road, în Kowloon, pentru construcţia unei clădiri noi pentru biserică. în mai 1950, sosi acolo şi Witness Lee pentru a da informaţii despre progresul lucrării în Taiwan, şi a fost asigurat că era bine să se întoarcă acolo şi să continue lucrarea. înainte de a se despărţi, pentru ultima oară, în iunie, Lee a încercat să-1 convingă pe Watchman să nu se mai întoarcă în Shanghai. „Dar, frate", protestă Nee, „această biserică s-a format şi consolidat într-o perioadă lungă de timp. Cum aş putea s-o părăsesc acum? Oare apostolii nu au rămas în Ierusalim în condiţii similare?"[3] în lumina experienţei pe care Lee o avea despre metodele de lucru ale PCC în comunităţile din Shantung, cei doi şi-au revizuit planurile recente de evanghelizare. Ei au fost de părere că, poate, traiul comunitar al creştinilor sub forma unei biserici vizibile va înlătura suspiciunile şi va asigura continuitatea lucrării. în ultima seară petrecută împreună, Lee şi-a 166
reînnoit apelul către Watchman: „Dacă te duci înapoi", i-a spus el, „s-ar putea ca acesta să fie sfârşitul." Watchman însă primise o telegramă de la bătrânii din Shanghai, în care aceştia îi vorbeau despre multele lor probleme şi-1 rugau fierbinte să se întoarcă repede acolo. Peace Wang, care era şi ea prezentă, veni în sprijinul rugăminţilor lor: „Domnul stătea pe scaunul Său de domnie la Potop", le-a amintit ea. „El stă pe scaunul Său de domnie ca împărat, pentru totdeauna!"[4] Cu toate acestea, Lee 1-a luat deoparte pentru a-1 mai ruga încă o dată să nu se întoarcă în Shanghai. Atunci, Watchman a
′■ exclamat: „Nu îmi pasă de viaţa mea. Dacă tavanul casei se prăbuşeşte şi copiii mei sunt înăuntru, trebuie să-1 susţin, dacă este nevoie, chiar cu propriul meu cap."
Credincioşia lui fu testată şi mai mult, când, din oraşul său natal
: Swatow, sosi vestea plecării la cer a mamei sale, Lin Huo-ping.
, Totuşi, rămase neclintit în hotărârea lui şi o rugă pe sora lui cea mai
\ mare, d-na Chan, să se ocupe de pregătirile de înmormântare, în timp ce el a pornit spre provinciile din nord. Pe de o parte, s-a dus
′, acolo pentru a împiedica o mişcare de evacuare a credincioşilor spre
! Hong Kong, dar şi pentru a îndeplini ceea ce fraţii care administrau
compania farmaceutică, sub conducerea lui Witness Lee, hotărâseră,
adică transferul acesteia către un concern care opera din Manciuria.
La sosirea în Shanghai, o sună pe Charity, rugând-o să vină acolo,
| iar apoi se adresă lucrătorilor cu mesajul „răscumpăraţi vremea, căci zilele sunt rele".[5]
Mărturisi despre ocaziile pierdute în trecut şi continuă: „Niciun rob al lui Dumnezeu nu ar trebui să fie satisfăcut cu realizările sale. Cel care este mulţumit cu starea prezentă este unul care pierde prilejurile. Cred că ocaziile pe care ni le dă
[Dumnezeu acum întrec orice închipuire. în fiecare zi, Dumnezeu ne oferă prilejuri, dar totalul cine-1 poate evalua? Astăzi este 7 iulie
I 1950. A răscumpăra vremea înseamnă a folosi astăzi prilejurile pe
[care Dumnezeu ni le oferă. Când biserica îngroapă un dar, pierdersa este mare. Noi credem că, întrucât locul de strângere de pe Nanyang Road tocmai a fost amenajat, putem să ne odihnim de-acum înainre, până la sfârşitul vieţii. Se vesteşte Cuvântul, zece sau douăzeci ie
[suflete sunt mântuite, şi credem că asta este de-ajuns. Dar dacă
167
intenţia lui Dumnezeu ar fi să câştigăm o mie de suflete într-o zi, atunci nouă sute de suflete ar fi pierdute! Când Dumnezeu Se mişcă, să ne mişcăm şi noi. De îndată ce o uşă se întredeschide, intraţi, pentru că necazul cu prilejurile este că acestea nu ne aşteaptă." în continuare spuse că există grupuri întregi de credincioşi creştini în alte mişcări, precum „Familia lui Isus", cu sediul în Shantung, cu principiile lor de trai în comun, spre care, în condiţiile crizei prin care trece ţara, ar trebui să-şi extindă părtăşia.[5] „Putem învăţa de la ei", continuă Watchman, „pentru că ei sunt înaintea noastră în privinţa faptului că au toate lucrurile în comun; dar, în ceea ce priveşte adevărul Bisericii, fără îndoială că noi putem să le fim de ajutor. Dacă acesta este într-adevăr prilejul pe care Dumnezeu ni-l oferă, să nu-1 pierdem."

Pare limpede că Nee credea că un anume grad de cooperare cu noul guvern, pe baza a ceea ce scrie în Romani, cap. 12, este atât posibil, cât şi necesar, desigur în funcţie de modul în care era aplicat;! clauza din Constituţie care garanta libertatea religiei. Credincioşii din bisericile care alcătuiau „Sala Adunării" erau îndemnaţi să nu emigreze, ci să rămână în China, din dragoste pentru Domnul. Ei trebuiau să fie pregătiţi să renunţe la confortul material şi, ca buni creştini şi buni chinezi, să coopereze în mod sincer cu Statul, atunci când erau solicitaţi la munci de utilitate publică, precum construire;i de drumuri sau lucrări de irigaţie. Numai nu trebuiau să acţioneze contra principiilor biblice şi nici să se lepede de Domnul lor.
La început, lucrurile au mers bine, dar o cunoaştere a marx-ism-leninismului ar fi trebuit să îi avertizeze că primele impresii sunt iluzorii. Politica regimului comunist este relativă, condiţionat;! de trei factori: timp, loc şi împrejurări, iar când unul dintre aceşti factori se schimbă, şi politica se poate schimba. în consecinţă, atitudinea se poate schimba peste noapte, iar ţinerea promisiunilor este un lucru străin de Partid.
în câteva oraşe de pe coastă, a devenit clar că însăşi mărime;i adunărilor putea atrage critici din partea regimului, şi. acest lucru a readus în atenţie necesitatea împrăştierii credincioşilor, în folosul Evangheliei. în provincia Chekiang, câteva grupuri de voluntari au

L

renunţat la posesiunile lor şi s-au mutat în zone depopulate din Kiangsi. Aici au întemeiat colonii agricole şi au pregătit pământul pentru a fi cultivat. Şi-au construit case simple, din chirpici şi, de la bun început, au dus o viaţă în comun riguroasă, guvernată de o ordine strictă, ceea ce le permitea să aibă mult timp pentru rugăciune şi zidire spirituală.
Se stârnise un mare entuziasm legat de această migraţie, în special atunci când au fost câştigaţi pentru Domnul câţiva comunişti. „A venit vremea noastră", gândeau fraţii.[6]" Dar în iunie, reforma agrară a guvernului a devenit lege. în următorul an, în timp ce oraşele se bucurau de un moment de linişte relativă, satele erau răscolite de întruniri de masă, procese populare (şi execuţii, în unele cazuri) ale proprietarilor de pământ şi ale ţăranilor bogaţi şi de redistribuirea pământului către lucrătorii şi ţăranii săraci. Orice altă lucrare a încetat şi toate bisericile de la ţară au fost închise. Creştinii care migraseră în zonele rurale nu au fost scutiţi de a participa la întrunirile de reeducare şi de a le fi răstălmăcite în mod intenţionat motivaţiile. Curând, ei vor afla, asemenea celor din mişcarea „Familia lui Isus", [că, în ochii comuniştilor, cei care făceau ce este bine din motive greşite nu erau mai puţin suspecţi decât cei care nu făceau bine deloc.
Misionari din Hunan povestesc că, după ce adunarea lor se împrăştiase deja, iar ei erau pe punctul de a pleca, s-au împrietenit cu un frate care sosise recent în zonă şi provenea dintr-o adunare a „Turmei Mici". în ciuda pericolelor, el ţinea strângeri la lumina unei lămpi sparte (pe care misionarii au înlocuit-o cu una mai bună).
| Poliţia a venit şi i-a spus: „Nu mai ai voie să ţii servicii divine", la leare el le-a răspuns: „Ştiţi, noi trebuie să facem asta! Biblia ne porunceşte să nu părăsim strângerea noastră laolaltă."[7] „Bine, dacă trebuie, putem să asistăm şi noi?" „Bineînţeles că puteţi!"
O misionară din Chekiang a scris, imediat după ce a plecat de acolo, despre condiţiile din acea provincie: „Influenţa ‚Turmei Mici' s-a extins în toată ţara. Acest grup creştin pune un nou şi puternic accent pe evanghelizare. Nu a fost niciodată afiliat vreunei misiuni I străine, ceea ce, în condiţiile actuale, constituie un mare avantaj. Oare nu este această mişcare instrumentul lui Dumnezeu, pregătit

special pentru acest timp? Este puternic închegată, totuşi discretă şi flexibilă în organizare; este în întregime indigenă, profund spiritualii şi caracterizată de fervoare misionară." O altă scrisoare, scrisă un an mai târziu, vorbeşte despre o posibilă unire a grupurilor creştine din

oraş, fapt despre care misionara spune: „Aceasta ar însemna o unire sub conducerea,Turmei Mici', ceea ce ar fi, probabil, cea mai bună soluţie în dificultăţile actuale."[8]
în 1949, majoritatea misionarilor cu viziune evanghelică au încercat să rămână la posturile lor, în speranţa de a-şi continua lucrarea sub noul regim. Dar, în mai 1950, au avut loc în Peking o serie de întâlniri ţinute, în maniera comunistă, noaptea târziu, între primul ministru, Chou En-lai şi trei lideri protestanţi liberali, conduşi de Y.T. Wu de la filiala din Shanghai a YMCA, care timp de zece ani fusese, în secret, membru de partid. Scopul era redactarea unui Manifest Creştin pentru Bisericile Protestante. Chou i-a considerai pe cei trei ca fiind lideri reprezentativi şi membri fondatori ai unei noi mişcări creştine, ale cărei principii au fost dictate, cu o cordialitate ostentativă, chiar de el.[9] Documentul rezultat, „Direcţiile de urmai de creştinătatea chineză pentru construirea Chinei Noi", cerea bisericii să accepte, în toate activităţile sale, conducerea guvernului popular. Cooperarea la Programul Comun de reformă era preţul pentru libertatea religioasă. Chou a poruncit efectiv ca biserica să renunţe la personalul străin şi să refuze fonduri străine. Nu fusese Leighton Stuart, liderul misionarilor de la Universitatea Yenching, ambasador al SUA la Chiang Kai-shek,[10]şi nu erau toţi misionarii imperialişti?
Bărbaţii chemaţi la această conferinţă au format Comitetul Pregătitor a ceea ce va fi cunoscut drept „Mişcarea de Reformă a Bisericii lui Cristos din China, antiamericană, procoreeană, cu trei obiective"". Cele trei obiective ale sale pentru Biserică erau: autoguvernarea, autoîntreţinerea şi autoextinderea, în care „auto-" era opusul „imperialismului". Mişcarea răspundea în faţa Biroului pentru Afaceri Religioase, departament din cadrul Comitetului pentru Cultură şi Educaţie din Peking, un organism ce promova ateismul. Sloganul său: „Iubeşte-ţi ţara; iubeşte Biserica" evita termenul
170
ofensator de „Dumnezeu". Periodicul său, *Tien Feng* (Vântul ceresc), a devenit, în scurt timp, singura publicaţie creştină.[12]
în lunile care au urmat, s-a desfăşurat o acţiune la scară naţională de obţinere de semnături în favoarea Manifestului Creştin, aprobat de Chou En-lai şi, odată cu publicarea lui în presa laică, pe 23 septembrie, a devenit evident că lucrarea misionară va fi limitată drastic sau va fi chiar interzisă. într-adevăr, prezenţa misionarilor **kpe** câmpul de misiune devenea stânjenitoare pentru bisericile chinezeşti, asupra cărora se făceau presiuni de aderare la Mişcarea cu Trei Obiective. în 1951, a avut loc evacuarea misionarilor care se întorseseră cu speranţe mari după războiul cu Japonia. Legăturile, vechi de un secol, dintre creştinii chinezi şi cei străini au fost rupte. Mulţi misionari, aflaţi în trecere prin Shanghai sau reţinuţi în oraş în aşteptarea vizei de plecare, au participat la adunările de pe strada Nanyang, plecând de acolo îmbogăţiţi spiritual şi îmbărbătaţi de noul val de zel pentru evanghelizare, impresionaţi de căldura personalităţii lui Nee şi de talentul său de a explica Scriptura. Unul dintre aceşti vizitatori a remarcat: „Majoritatea serviciilor divine sunt, într-o anume măsură, folositoare, dar acestea sunt folositoare în întregime!" i în acea perioadă, Leslie T. Lyall 1-a invitat pe Watchman să se întâlnească cu câţiva colegi ai săi de la Misiunea pentru China Continentală, în apartamentul său din Shanghai, pentru a discuta ! chestiuni legate de viitor. Cu ce să se ocupe ei până când vor fi, j poate, somaţi să se întoarcă în ţara lor? „Traduceţi în chineză câteva i comentarii pertinente, precum cele ale lui Dean Alford", le sugeră I Watchman. „Avem nevoie de astfel de cărţi, şi există atât de puţin material tradus. Şi veniţi înapoi să slujiţi în adunări ca bătrâni în I stare să-i înveţe pe credincioşi, nu ca evanghelişti. în viitor, evanghelizarea trebuie să devină responsabilitatea credincioşilor i chinezi."
Un pastor chinez care frecventa adunarea de pe strada Nanyang în acea perioadă, 1-a ascultat pe Watchman vorbind pe marginea textului din Romani 1:1 timp de o săptămână. „în fiecare seară ţinea câte o predică remarcabilă; puse, apoi, cap la cap, rezulta o singură teză lungă, bine alcătuită. Era pur şi simplu minunat."
171
Pe 1 ianuarie 1951, Watchman rosti un mesaj de Anul Nou pe tema semnificaţiei binecuvântării lui Dumnezeu în minune;i înmulţirii pâinilor.[13] Fiind unul dintre ultimele lui mesaje, merită să-1 redăm aici, în esenţa lui. „Toată slujirea depinde de binecuvântarea lui Dumnezeu. Putem fi foarte conştiincioşi şi silitori, putem să credem în puterea Lui şi să-L

rugăm să Şi-o folosească, dar, dacă binecuvântarea lui Dumnezeu lipseşte, atunci toată conştiinciozitatea, toată silinţa, toată credinţa şi toate rugăciunile noastre sunt zadarnice. Pe de altă parte, chiar dacă se întâmplă să facem greşeli, şi chiar dacă situaţia cu care ne confruntăm poate li una fără speranţă, totuşi, dacă avem binecuvântarea lui Dumnezeu, vor fi şi roade. Gândiţi-vă la minunea înmulţirii pâinilor şi a peştilor. Principalul nu era cantitatea de material, ci binecuvântarea revărsată asupra lui. Mai devreme sau mai târziu, va trebui să recunoaştem că ceea ce contează nu este câţi bani avem în vistierie sau câte daruri avem. Doar prin binecuvântarea Domnului îşi poate asigura omul existenţa. Vine o zi când resursele noastre, puterea, truda, credincioşia noastră - toate îşi vor arăta zădărnicia. Dezamăgirea enormă din zilele care vor veni ne va dezvălui propria noastră insuficienţă.

Această lecţie nu este uşor de învăţat. Speranţele multora sunt puse încă nu în binecuvântarea Domnului, ci în cele câteva pâini pe care le au în mână. Avem atât de puţin în mână şi, cu toate acestea, continuăm să ne facem socoteli pe baza acelui puţin; şi, cu cât ne facem mai multe socoteli bazându-ne pe ce avem, cu atât mai grea devine lucrarea. Fraţi şi surori, minunile izvorăsc din binecuvântarea Domnului. Permiteţi binecuvântării să coboare peste pâini, şi acestea se vor înmulţi. Acolo unde este binecuvântare, mulţimile primesc hrană; acolo unde ea lipseşte, mult mai mult decât ‚două sute de lei' este, totuşi, insuficient să le hrănească. Dacă am recunoaşte acesi lucru, am înceta să ne mai întrebăm ‚Câte pâini avem?' Nu ar mai li nevoie de tot felul de manevre şi tertipuri; nu ar mai fi nevoie de înţelepciune umană şi de vorbiri măgulitoare. Ar trebui să putem să ne încredem în binecuvântarea Domnului şi să o aşteptăm. Şi ar trebui să vedem adesea că, chiar şi atunci când am cam încurcat lucrurile,

la urmă totul a fost bine. Puţină binecuvântare ne poate purta peslr multe necazuri.

Ce este o „binecuvântare"? Este acţiunea lui Dumnezeu atunci când nimic nu ne-ar îndreptăţi să ne aşteptăm la aceasta. De exemplu, cu un bănuţ poţi cumpăra lucruri în valoare de un bănuţ. Dar dacă nu ţi-ai cheltuit bănuţul şi Dumnezeu ţi-a dat ceva în valoare de zece mii de bănuţi, atunci nu mai ai nicio bază de calcul. Atunci când cinci pâini hrănesc cinci mii de oameni şi, la sfârşit, mai rămân douăsprezece coşuri de firimituri - aceea este binecuvântare. Când roadele slujirii tale întrec peste măsură de mult darurile pe care le ai i- aceea este binecuvântare. Sau, ca să mă folosesc de un exemplu extrem: atunci când, luând în considerare eşecurile tale, te-ai aştepta să nu fie nicio roadă în urma trudei tale, şi, totuşi, este roadă - aceea este binecuvântare. Mulţi se aşteaptă la rezultate care să fie proporţionale cu ceea ce sunt ei, dar binecuvântarea este roadă care [nu are nicio legătură cu ceea ce suntem noi. Ea nu este o simplă manifestare a principiului cauză-efect, pentru că, atunci când ne facem socotelile luând în considerare ceea ce avem noi, II împiedicăm 1 pe Dumnezeu să lucreze mai presus de aşteptările noastre. Pe de | altă parte, dacă inimile noastre doresc cu tărie binecuvântarea [1] Domnului, vom vedea că se vor petrece lucruri care sunt mai presus de capacitatea noastră, care întrec orice închipuire".

„O viaţă de binecuvântare", concluziona Watchman, „ar trebui să ■ fie viaţa noastră normală de creştini, iar o lucrare având parte de binecuvântarea lui Dumnezeu asupra ei ar trebui să fie lucrarea [noastră normală. ‚Puneţi-Mă astfel la încercare, zice Domnul [oştirilor, şi veţi vedea dacă nu vă voi deschide zăgazurile cerurilor şi dacă nu voi turna peste voi belşug de binecuvântare.'[14] Aici, în îhanghai, la începutul anului 1951, aşa ne vDrbeşte Cuvântul)omnului şi nouă."

17 LAŢUL SE STRÂNGE

Vreme de doi ani, străzile Shanghai-ului au fost străbătute de manifestanţi din rândul muncitorilor şi tinerilor, purtând steaguri de hârtie şi stindarde mari, din mătase roşie. Pe

fundalul sonor al intonării de sloganuri şi al bătăilor de tobă, dansatorii Yang-ko se legănau şi făceau piruete în faţa portretelor masive ale preşedintelui Mao. Pe străzi şi alei se desfăşura o activitate febrilă. Se încheiase acţiunea de constituire a comitetelor revoluţionare de cartier, iar acum aveau loc inspecţii dese la locurile de muncă şi în locuinţe. Oamenii se denunţau unii pe alţii. Spaţiul privat era invadat de cadre de partid pline de zel, iar poliţiştii acţionau rapid, pe baza informaţiilor prim ite de la oameni, însoţiţi pe ascuns de poliţia secretă, spionând în umbra lor. Se făceau „vânători de tigri", pentru căutarea şi distrugere;! vicioşilor tigri capitalişti, care vânau bogăţiile poporului. Pentru a trăi o viaţă creştină în asemenea condiţii, era nevoie de mult curaj şi de o credinţă puternică.'

Scrisori datând de la începutul anului 1951 vorbesc despre lărgirea lucrării lui Watchman, dar existau şi alte chestiuni care îi solicitau atenţia. Intre 16 şi 21 aprilie, premierul Chou En-lai a convocat o conferinţă, la care a invitat 181 de conducători ai bisericilor, pentru a le linişti temerile cauzate de blocarea subită a fondurilor provenite din străinătate.[2] O hotărâre a guvernului din luna decembrie obliga la declararea surselor subvenţiilor străine, a sumelor primite şi a destinaţiei lor.[3] Watchman fu invitat să participe şi el la aceastii întâlnire, în calitate de observator, reprezentând un grup al bisericilor „autoguvernate, autoîntreţinute şi autoextinse". Este adevărat c;1 primiseră contribuţii băneşti, la colecte, de la oaspeţi misionari şi, ocazional, daruri din străinătate pentru lucrarea de evanghelizare,

174

dar nu li se ceruse să le înregistreze ca instrumente ale imperialismului. Watchman se afla acolo prin hotărârea guvernului, „pentru a beneficia de avantajele participării".

în Shanghai, strângerile continuau „în bună parte, ca de obicei", iar lucrătorii trudeau având conştiinţa urgenţei, căutând să răscumpere vremea. Dar 27 aprilie a fost Sâmbăta neagră în Shanghai, când ■-au operat numeroase arestări în rândul intelectualilor şi al altor categorii de populaţie, urmate de un program de reformare a gândirii scriitorilor. Printre cei arestaţi au fost şi mulţi creştini; „câţiva lucrători sunt legaţi şi suferă pentru Domnul; dar majoritatea sunt în siguranţă. Toţi, însă, trec prin mari încercări."

Pe 2 mai, *Tien Feng* a publicat o chemare către Biserica creştină din China să ia parte la mitinguri de acuzare. S-au exercitat presiuni iputernice asupra adunărilor creştine, pentru a-i convinge pe credincioşi să-şi facă autocritica şi să accepte reforma gândirii. [„Faceţi propagandă bine, acuzaţi amănunţit", era sloganul.[4] Numai după îndeplinirea acestei condiţii se puteau alătura Bisericii Reformei leu Trei Obiective. Ei trebuiau să denunţe public şi să se debaraseze de „elementele imperialiste şi marionetele lor", ascunse printre ei şi | conducătorii lor. Unor grupări creştine li s-a indicat cu precizie care I sunt aceia dintre conducătorii lor pe care trebuie să-i acuze; altora li |s-a spus să-i descopere pe cei vinovaţi, fără a li se furniza nume. | Secretarul YMCA, L.M. Liu, a publicat un articol intitulat: „Cura l să se desfăşoare o şedinţă reuşită de acuzare", citând textul din Matei ■23 în sprijinul afirmaţiilor sale şi îndemnându-i pe creştini să-şi ■ depăşească inhibiţiile, să participe la şedinţele politice laice şi să I tragă foloase de pe urma lor. „Mulţi creştini au ideea învechită a I neimplicării în politică; în consecinţă, trebuie să organizăm şedinţe |de acuzare, în vederea educării tuturor...Organizarea unei şedinţe de acuzare cu participare largă este una dintre sarcinile importante, care fiecare biserică trebuie să o îndeplinească bine, în vederea depărtării influenţei imperialismului."[5]

Pentru a oferi un exemplu, Mişcarea cu trei obiective a organizat mare întrunire duminică, 10 iunie, pe stadionul din Shanghai, pentru munţarea publică a misionarilor creştini. „Acuzatorii", aleşi cu

175

grijă, reprezentând grupări creştine de frunte, s-au adresat unui public provenit, în mare măsură, din biserici creştine. în discursuri învăţate pe de rost, cu indignare şi ură, aceştia i-au denigrat pe fraţii lor în Cristos, atât figuri mari de misionari din trecut, cât şi foşti colegi de

lucrare. Intenţia a fost defăimarea, nu numai a ţărilor din care proveneau misionarii ci, pe termen lung, a creştinismului însuşi." Numele credincioşilor care au absentat au fost notate pe o listă. Astfel, mişcarea câştiga teren, pe măsură ce creştinii se întorceau unii împotriva altora, în această formă înjositoare de persecuţie, şi era vai de acele biserici care nu se conformau. Făcând apel la intensificarea atacurilor acuzatoare la adresa elementelor suspecte, *Tien Feng* a anunţat, pe 11 august, că se ţinuseră şaizeci şi trei de şedinţe de acuzare din luna mai. Bisericile creştine se adaptau la noile condiţii care le erau impuse în noua societate, în care cele „Trei obiective" vor însemna, în cele din urmă, controlul statului, dependenţă financiară de stat şi extinderea în conformitate cu ideologia statului.[7] Nu este de mirare că o scrisoare din acea perioadă menţionează: „Adunările sunt acum într-o situaţie foarte dificilă, în special cei care poartă responsabilitatea, ca fratele Watchman Nee", care era din nou bolnav la pat. Intre timp, guvernul popular continua aplicarea, cu mult succes, a programului său de epurare morală, în scopul de a elimina delicventa, prostituţia şi toate formele de corupţie. Pretinzând a fi poporul şi a conduce în numele acestuia, Partidul căuta să realizeze la scara întregii ţări ceea ce misionarii încercaseră să facă individual, dar nu folosind legislaţia, ci puterea de convingere. în noiembrie 1951, guvernul a lansat două asemenea campanii, care urmau să acopere ţara în următoarele luni: *San-Fan,* sau „Cei trei „contra" -contra corupţiei, contra risipei şi contra birocraţiei în administraţia civilă; şi *Wu-Fan,* sau „Cei cinci „contra" - contra mitei, contra evaziunii fiscale, contra furtului din proprietatea statului, contra muncii de proastă calitate şi contra furtului de secrete economice în beneficiul firmelor private. Pe afişe se puteau citi apeluri de genul „Căiţi-vă şi mărturisiţi"[8]. A urmat un val de învinuiri şi false acuzaţii, precum şi creşterea bruscă a numărului de sinucideri. Watchman a

fost înştiinţat că transferul firmei de medicamente „Sheng-Hua" i ('BC) către achizitorii săi fusese suspendat din ordin guvernamental, ni aşteptarea unei anchete privind conturile firmei şi plata impozitelor datorate statului.

în numărul său din 30 noiembrie, *Tien Feng,* periodicul oficial al Mişcării cu Trei Obiective publica un articol al unui membru al „Turmei Mici" din Nanking, intitulat „Dezvăluirea organizaţiei se-crete şi a faptelor reprobabile ale bisericii de pe strada Tsi-Tang". Autorul articolului afirma: „Sunt un credincios care am fost membru al bisericii de pe Strada Tsi-Tang (din Nanking), pe care o consideram cea mai pură dintre adunări, până când am fost instruit cu privire la Mişcarea de Reformă cu Trei Obiective. Am fost înşelat multă vreme, dar acum m-am hotărât, din dragoste pentru ţara şi religia mea, să dezvălui, cu mânie, pretinsa ei „spiritualitate". Cu scopul de a ascunde adevărata natură antirevoluţionară a acestei mişcări, conducătorii bisericii din Nanking accentuează, în mod repetat, faptul că este o „biserică locală". De fapt, am fost complet înşelaţi. Mişcarea a fost, de la bun început, subordonată adunării din Shanghai şi este strict controlată de Watchman Nee. Este un sistem organizat, cu caracter naţional şi ocult. Watchman Nee are un sistem secret prin care controlează 470 de biserici din toată ţara, din sediul său din Shanghai. Adunarea din Shanghai conduce aceste biserici în mod indirect, prin intermediul „bisericilor centrale" din mari oraşe ca Peking, Hankow, Tsingtao, Foochow etc. Controlul ascuns şi misterios pe care Watchman Nee îl exercită asupra bisericilor depăşeşte sfera religiei. în scopul facilitării controlului său totalitar, el împrăştie otravă antirevoluţionară şi coordonează modul de a gândi I al membrilor bisericii. Se autointitulează, cu impertinenţă, „apostolul lui Dumnezeu".

Watchman povesti unui grup de lucrători, care se întrebau cum I va reacţiona el la acel articol, despre patru experienţe prin care a I fost disciplinat de mâna iubitoare a lui Dumnezeu: excomunicarea I din biserica din Foochow, în 1924 şi trezirea spirituală care a urmat; I boala sa gravă care a însoţit alegerea dificilă pe care a trebuit să o ■ facă între rolul de predicator renumit şi perspectiva mai pi ţin

atrăgătoare de mărturie creştină prin intermediul bisericii locale; retragerea sa din slujire în timpul războiului cu Japonia şi bogăţia spirituală cu care s-a întors; iar acum, acest atac împotriva lui şi, implicit, asupra tuturor. Fără îndoială, în fiecare acuzaţie exista şi un sâmbure de adevăr. Dar de ce să se răzbune, concluziona el, când, de fiecare dată, mustrarea Domnului s-a dovedit a fi atât de instructivă, iar pedeapsa Lui, atât de roditoare din punct de vedere spiritual?

Mai presus de toate, i-a îndemnat el, „când suntem întristaţi din cauză că am fost calomniaţi, să nu cedăm locul întristării, ci Domnului. Bineînţeles că suntem întristaţi, întrucât creştinismul este un paradox: avem „această comoară", dar o avem „în nişte vase de lut"[9]. Ceea ce contează pentru Dumnezeu este calitatea comorii, nu a vasului care o conţine. Dumnezeu nu îndepărtează slăbiciunea noastră, ci ne dă, în acea slăbiciune, puterea Lui. Gloria creştinismului constă în faptul că nicio slăbiciune umană nu este în stare să limiteze puterea divină." Cadrele comuniste aşteptau acum reacţia bisericii care se aduna pe strada Nanyang şi încercau să-i convingă pe credincioşi de necesitatea organizării unei şedinţe de acuzare. La începutul anului 1952, în urma presiunilor extreme exercitate de la sediul Mişcării cu Trei Obiective, s-a organizat o şedinţă, în care doi reprezentanţi ai Mişcării s-au adresat adunării. Discursurile lor, în care i-au acuzat pe conducătorii bisericii de colaborare cu forţele imperialiste, au fost întâmpinate cu o tăcere consternantă. Nimeni nu a vorbit în sprijinul celor spuse de ei. în cele din urmă, cineva şi-a făcut curaj şi a spus: „Nu este, oare, adevărat că Pavel socotea toate lucrurile ca o pierdere, din pricina lui Cristos? Nu ar trebui şi noi să socotim onoratul nostru guvern popular ca gunoi, ca să-L câştigăm pe Cristos?" în acel moment, un membru de partid, prezent în adunare, strigă: „Watchman Nee a obligat femeile să-şi acopere capetele când se roagă. Acesta este despotism!" Acuzaţia fusese lansată în scopul de a crea agitaţie, dar se întoarse împotriva celui ce o rostise. Fraţii au cerut să ştie cine era străinul care vorbise. Atunci purtătorul de cuvânt al Mişcării se ridică în picioare şi anunţă: „Este evident că nu sunteţi pregătiţi pentru autoreformare şi este nevoie să căpătaţi

instruire în acest sens. îl însărcinez pe domnul Watchman Nee să se ocupe de reeducarea dumneavoastră."

Toţi credincioşii şi-au dat seama că vor urma probleme serioase. Este adevărat că reprezentanţii Misiunii suferiseră un insucces, dar lucrurile nu se vor opri aici. După ce discută cu Charity şi cu colegii săi de lucrare şi bătrânii adunării, Watchman se dedică unui singur lucru: pregătirea de material biblic pentru credincioşi. Ruth Lee şi ajutoarele ei notau tot ce avea el de spus. De exemplu, unui grup de lineri le-a vorbit amănunţit despre dovezile existenţei lui Dumnezeu. I irau şi studii cu caracter practic, pe teme precum: Cristos - dreptatea, înţelepciunea şi slava lui Dumnezeu pentru cel credincios, şi puterea învierii Lui. Dar nu aceasta i se ordonase să facă. Prin urmare, de la guvern veni o nouă dispoziţie, şi anume ca Watchman să părăsească oraşul Shang-hai. Probleme de ordin financiar la firma de medicamente, cu care biserica era încă împovărată, impuneau prezenţa lui în Manciuria. Astfel, nevoia de a răscumpăra vremea s-a intensificat până la limita disperării. Echipa lucra toată ziua şi până noaptea târziu la exegeza Cuvântului lui Dumnezeu, astfel că, prin martie, au ajuns să doarmă doar două ore pe noapte.

: în cele din urmă, nu s-au mai putut împotrivi ultimatumului guvernului. Watchman a adresat un ultim cuvânt de îmbărbătare iubiţilor lui fraţi şi surori în Cristos şi adăugă: „Spuneţi-le celor din I Hong Kong să separe toate afacerile laice de biserică". Cu multă ■ durere în suflet, îşi luă rămas-bun de la Charity şi, copleşit de I presimţiri rele, plecă spre Harbin. Ştiri despre el nu vor mai sosi

I decât cu ocazia procesului său, în ianuarie 1956.
în al cincizecilea an al vieţii sale, Watchman a fost arestat în I Manciuria de către Departamentul Siguranţei Publice, pe 10 aprilie 11952[10]. De la prima anchetă, desfăşurată în Harbin şi Peking, a fost I acuzat că este un „tigru" capitalist nelegiuit, care a comis toate cele I cinci infracţiuni specificate în campania *Wu-Fan* împotriva corupţiei I în afaceri. A fost avertizat de faptul că firma „Sheng Hua" va trebui I să plătească o amendă de 17200 de milioane de yuani, în valuta veche I (echivalentul sumei de 1,5 milioane de dolari SUA). Watchman a
179
respins această acuzaţie nedreaptă. întrucât nu avea suma de bani solicitată, fu reţinut în închisoare. Firma de medicamente a fost, mai târziu, confiscată de stat."
în astfel de cazuri, condiţiile de încarcerare erau extrem de dure, lipsite, probabil, de violenţă fizică, dar cuprindeau ameninţări, mâncare proastă, privare de somn, viermi şi o solicitare constantă şi nemiloasă a capacităţii de rezistenţă fizică. Desigur, Biblia i-a fosl confiscată imediat, iar legăturile cu orice persoană din afară, interzise.
Se spune că i s-ar fi oferit şansa de a fi redeveni o figură creştina proeminentă cu condiţia să-i aducă pe numeroşii lui susţinători în linie cu politica guvernului popular şi să adere la Biserica Reformei cu Trei Obiective. Din experienţa altora, închişi în aceeaşi perioadă, reiese clar că, dacă i s-a făcut o asemenea propunere, s-au făcui încercări dure de a-1 reeduca în scopul de a accepta atmosfera naţională: aceea de renunţare pasivă la orice libertate de gândire. Deţinem multe mărturii despre metodele de aplicare a reformei gândirii, folosite atunci: interogatorii lungi, în care anchetatorii lucrau cu schimbul, prelegerile pe teme politice, urmărirea atentă şi permanentă a deţinutului de către gardieni, plasarea în celulă a unor „studenţi" convertiţi la doctrina comunistă, şedinţe zgomotoase.[1'] Faptul că nu s-a obţinut schimbarea crezului său şi nicio mărturisire demnă de a fi luată în seamă vorbeşte despre puterea păstrătoare a lui Dumnezeu.[13] Dar probabil că i s-a cerut să scrie şi să rescrie povestea amănunţită a vieţii sale, căci din aceasta i s-a alcătuit dosarul, piesă cu piesă. Apoi a fost confruntat cu „dovezile", care au fost compuse în urma unui proces de repetare ce anihila gândirea.
Existau precedente. în februarie 1952, o declaraţie de tipul celei pe care încercaseră să o obţină de la Nee fusese obţinută prin forţă, după o perioadă de încarcerare, de la Isaac Wei, fiul întemeietorului grupării indigene „Adevărata Biserică a lui Isus". Consecinţa a fosl că membrii acestei grupări au fost siliţi să accepte condiţiile impuse de statul chinez. în acelaşi an, grupării „Familia lui Isus", invidiată pentru succesul modului ei de viaţă comunitar, dar vulnerabilă din cauza dezvoltării ei în mediul rural, i s-a pus în vedere alternativa dizolvării ei forţate şi dezonorarea conducătorilor ei prin acuzaţii de
180
ipionaj, activităţi contrarevoluţionare şi viaţă imorală.[14] Partidul nu tolera existenţa, în China, a unui „centru al întunericului", unde se făcea ce este bine din ceea ce, în ochii lor, erau motive greşite. Dacă existenţa legăturilor unei grupări indigene cu „imperialiştii" nu putea fi dovedită, conducătorii lor erau puşi sub acuzare ca infractori de drept comun. Aceasta era, aşadar, soarta care îl aştepta şi pe Watch-
man Nee.
între timp, o dată cu îndepărtarea lui Nee de pe scenă, Mişcarea Cu Trei Obiective a devenit puţin mai conciliantă. Bătrânilor bisericilor „Turmei Mici" din toată ţara li s-a garantat primirea necondiţionată, dacă se alăturau celorlalte biserici în contopirea cu acest „râu de munte care, cu cât ajunge mai departe, cu atât devine mai limpede şi mai larg". „Uşa este încă deschisă", li s-a spus, „iar noi vă întindem mâinile ca unor prieteni, în speranţa că va veni ziua în care vom trăi împreună, în unitate." Cu Watchman Nee plecat din mijlocul lor, ei nu mai aveau un sfătuitor spiritual puternic la care să apeleze şi, unul câte unul, au capitulat,[15] pas pe care, în scurt timp, cei mai mulţi dintre ei l-au regretat.
i De exemplu, în oraşul Wuhan, adunarea „Turmei Mici" s-a alăturat fMişcării cu Trei Obiective în 1951 şi s-a supus programului de j „învăţare" prescris. Dar unul dintre predicatorii săi, Ho Kuang-tao, ia scos mai apoi adunarea din cadrul Mişcării. „Ne retragem din Mişcare", consemnează rapoartele poliţiei, citând cuvintele predicatorului, „din motive de

crez religios, deoarece credincioşii şi necredincioşii nu pot purta acelaşi jug." Bătrânii au refuzat să mai primească bilete de cinema şi material de instruire de la Biroul de Afaceri Religioase şi i-au primit cu răceală pe oficialii săi, trimişi să informeze biserica despre politica guvernului cu privire la religie. Multe alte biserici locale le-au urmat exemplul. în 1954, Ho a organizat o conferinţă la Wuhan, la care a invitat predicatori din | toată regiunea centrală a Chinei. El i-a îmbărbătat în credinţă şi i-a îndemnat să-şi scoată bisericile din Mişcarea cu Trei Obiective şi să se roage pentru bisericile care nu s-au retras încă din ea.[16] în primii patru ani de după arestarea lui Nee, multe biserici şi-au recăpătat | independenţa în acest fel. Cea din Shanghai a ieşit din Mişcare spre
181
sfârşitul anului 1955. Consecinţa a fost că şi-au atras mânia autorităţilor asupra lor.
între timp, lucrarea din biserica de pe strada Nanyang mergea mai departe cu putere. Serviciile de închinare s-au ţinut regulat şi, timp de un an sau doi, s-au organizat şi adunări de evanghelizare, în vacanţele de Anul Nou. Din pricina nesiguranţei generale a vieţii, existau acum mai multe ocazii pentru mărturie personală. S-a continuat tipărirea de materiale creştine, nesemnate, dar purtând, în mod evident, amprenta stilului lui Nee. Acestea erau comentariile pe marginea unor pasaje din Scriptură la care Watchman şi echipa lui lucraseră înainte de arestarea sa.[17]
în primăvara anului 1952, în urma unor cursuri de marxism la care toţi studenţii erau obligaţi să participe, a avut loc o trezire spirituală remarcabilă în două colegii, şi mulţi au fost născuţi din nou. Aceste evenimente au impus organizarea unei serii de conferinţe, în cursul vacanţelor de vară şi de iarnă. Desfăşurate în clădirea de pe strada Nanyang, conferinţele au continuat pe parcursul câtorva ani. în fiecare colegiu din Shanghai, inclusiv în Şcoala de Studii Politice, s-au constituit grupuri de tineri creştini. Rugăciunea înainte de masă le slujea studenţilor creştini ca mijloc de recunoaştere. Rugăciunea în locuri deschise, practicată sub formă de conversaţie între doi sau trei, fără plecarea capului, putea trece neobservată. După cursurile săptămânale de îndoctrinare în masă, urma o pauză de trei sferturi de oră, în care cadrele de partid îşi reduceau vigilenţa, şi care constituia un bun prilej de organizare a unei întruniri mai mari, desfăşurate în grabă. Aici, cu riscul de a-şi compromite cariera viitoare, unii se rugau cu voce tare, fiind poate prima dată când nu se foloseau de o carte de rugăciuni, şi a avut loc acel ecumenism adevărat, sub opresiune, pentru care, povestea cineva, „Watchman Nee se rugase mereu".[18] Acest tipar al trezirii spirituale în rândurile studenţilor se va repeta pe tot cuprinsul Chinei.
în iulie 1955, *Cotidianul Poporului* a publicat un atac la adresa predicatorului fundamentalist Wang Ming-tao din Peking. Acest bărbat curajos era foarte iubit de studenţi, care reprezentau nouă zecimi din adunarea sa. O încercare de a-1 îndepărta fusese făcută 182
tu zece luni în urmă, într-o şedinţă de acuzare, dar fusese respinsă prin acţiunea care se desfăşurase sub sloganul „Ne opunem per-lecuţiei lui Wang Ming-tao". Revista trimestrială publicată de el, *Hrana Spirituală,* fidelă Scripturii, apărea încă regulat şi avea o Influenţă mare în rândurile credincioşilor. Watchman Nee îl considerase întotdeauna un mare om al lui Dumnezeu, dar nu avusese limp pentru biserica lui, pe care o asemuia cu un „han" *{pan-lu liang-ting),* un loc în care călătorul se odihneşte, dar care nu constituie adevărata lui destinaţie.
Wang Ming-tao respinsese categoric toate propunerile Mişcării cu Trei Obiective. Fiind un predicator independent, care nu slujea niciunei organizaţii şi nu conducea nicio organizaţie, nu putea fi acuzat de nicio infracţiune, astfel că Partidul a trebuit să caute implicaţii politice în mesajele sale. Curajosul său pamflet din iunie 1955, intitulat *Vom rămâne neclintiţi datorită credinţei noastre,* a furnizat motivele pentru arestarea sa, pe 8 august. Câţiva dintre foştii săi susţinători, dornici să intre în graţiile Partidului, l-au acuzat de trădare. O dată cu încarcerarea sa şi cu „mărturisirea" care i-a fost smulsă cu forţa, a fost eliminat încă un punct de sprijin creştin.[19] Furtuna cea mare era pe cale să se dezlănţuie.
183

18 CHINUL

Miercuri, 18 ianuarie 1956, în Biserica „Sala Adunării" de pe strada Nanyang, a început o

serie de întruniri, impuse de Biroul de Afaceri Religioase, la care toţi credincioşii erau obligaţi să participe. Acestea s-au desfăşurat pe parcursul a douăsprezece zile consecutive şi durau toată ziua. Credincioşii au fost învoiţi de la serviciu pentru a putea participa. Membrilor bisericii li s-au adus, progresiv, la cunoştinţă puncte din lista de infracţiuni de care urmau să fie acuzaţi Nee şi cei asociaţi lui, şi au fost îndemnaţi să-şi exprime punctele de vedere. Dosarul de 2.296 de pagini cuprindea acuzaţii de spionaj în favoarea imperialiştilor, activităţi contrarevoluţionare, ostile politicii guvernului, nereguli financiare şi gravă imoralitate. Obiectivul acestui exerciţiu preliminar era de a stârni indignarea credincioşilor şi a-i pregăti pentru şedinţa de acuzare în masă care urma să aibă loc la sfârşitul lunii. Bătrânilor adunării şi surorilor mai în vârstă, deja informaţi despre ceea ce se cerea de la ei, li s-a oferit ocazia de a-şi recunoaşte propria lor complicitate şi de a conduce biserica în acţiunea de denunţare a lui Watchman ca duşman al poporului. Doi bătrâni au făcut declaraţii considerate necorespunzătoare. Dr. C.H. Yu, Ruth Lee şi Peace Wang au refuzat să aducă orice fel de acuzaţii.

Duminică, 29 ianuarie, cazul lui Watchman a fost prezentat la Tribunalul pentru Securitate Publică din Shanghai pentru o audiere sumară. Audierea a fost scurtă şi s-a desfăşurat doar în prezenţa judecătorului. Era acuzat că desfăşurase, în mod sistematic, acţiuni contrarevoluţionare împotriva guvernului popular, din sediul de pe strada Nanyang. I s-au adus cinci capete de acuzare: el şi complicii săi au sprijinit imperialismul şi regimul naţionalist; s-au împotrivit

184

mişcărilor populare; au corupt tineretul; au sabotat producţia; iar Nee a avut o trăire imorală. S-au citit acuzaţiile, fiindu-i permis să răspundă doar cu „da" sau „nu", şi nicidecum să dea explicaţii. Watchman a respins acuzaţia fundamentală, şi anume aceea de spionaj şi sabotaj. La celelalte se spune că a rămas tăcut. Odată audierea încheiată, dosarul său fu înaintat Curţii Superioare, cu recomandarea de a fi judecat cu severitate.

în aceeaşi zi, dr. Yu şi cele două femei au fost arestaţi, împreună cu alţi câţiva credincioşi.[1] Pe parcursul săptămânii care a urmat, încă treizeci de lucrători şi fraţi din conducerea bisericii au fost arestaţi, concomitent cu reţinerea a circa 1000 de conducători spirituali în restul provinciilor chineze. (Conform estimărilor ulterioare, numărul celor arestaţi s-a ridicat la 2000.) Toţi aceştia au dispărut, iar soţiile *[* şi copiii lor, cărora li s-a interzis să-i viziteze, au rămas fără niciun sprijin.

Şedinţa de acuzare, convocată de şefii departamentelor Siguranţei Publice şi Afacerilor Religioase, a avut loc la „Sala Adunării" în ziua următoare, luni, 30 ianuarie. La ea au participat 2500 de persoane, printre acestea aflându-se toţi pastorii protestanţi şi toţi membrii bisericii din Nanyang. Adunarea a fost prezidată de Lo Chu-feng, preşedinte al Biroului pentru Afaceri Religioase din Shanghai. Acuzaţiile au fost citite înaintea celor prezenţi, sprijinite de fotografii şi de alte „dovezi" documentare. Rezumatul care ■ urmează este compilat din rapoartele oficiale.

Se afirma că, în 1941, Nee s-a angajat să transmită Forţelor Aeriene Americane şi agenţilor regimului naţionalist informaţii cu privire la mişcările şi planurile secrete ale armatei comuniste. Scopul real al ultimei sale vizite la Hong Kong, din primăvara anului 1950, fusese acela de a raporta distrugerea rezervelor de apă potabilă şi a uzinsi de electricitate din Shanghai, în urma bombardamentului armatei regimului naţionalist, pe 6 februarie, şi de a încuraja acţiuni similare. Watchman i-ar mai fi informat pe emisarii regimului naţionalist despre epidemia care bântuise unităţile Armatei de Eliberare staţionate în Kiangsu şi Chekiang şi ar fi sugerat aruncarea de melci infestaţi cu larve în râurile şi lacurile din Chekiang, concomitent cu

185

refuzul de a comercializa materiile prime necesare fabricării medicamentelor care ar fi combătut epidemia.

Nee a mai fost acuzat de a fi fost un capitalist nelegiuit care ;i obţinut profituri mari de pe urma afacerilor sale. Sub acoperirea firmei sale de medicamente „Sheng-Hua", Watchman ar fi importai materii prime, pentru a le vinde apoi altor producători de medicamente şi, prin mituirea oficialilor guvernamentali, a încălcat regulamentele de schimb valutar. Prin aceste

acţiuni, a deposedai ţara de 17 200 de milioane de yuani. Din iulie 1950 până în august 1951, la adăpostul aceleiaşi companii, a sustras „secrete de stat", informând apoi concerne private despre faptul că guvernul popular lansa comenzi în scopuri militare, şi furnizând detalii ale procedurilor tehnice. Mai mult, se făcea vinovat, în mod indirect, de sabotaj. Exploziile şi incendiile de la Fabrica de Vopsele din Shanghai, din anul 1955 şi din ianuarie 1956, erau puse pe seama faptului că Nee selectase, cu cinci ani înainte, creştini care să lucreze în această fabrică şi care fuseseră instruiţi de el să saboteze producţia.
Se dovedise că Nee fusese o unealtă a imperialiştilor. Refuzase să înregistreze adunările creştine ca misiuni sprijinite cu fonduri provenite din străinătate, pe motiv că membrii adunărilor erau în exclusivitate chinezi. îşi ascundea permanent acţiunile imperialiste, încă din 1921 a primit daruri şi moşteniri pentru lucrare de la misionari, de la Fraţii exclusivişti, de la Centrul de părtăşie creştină din Londra şi de la donatori individuali din străinătate.[2] Când Misiunea pentru China continentală s-a retras din ţară, aceasta i-a „cedat lui Nee" un număr de clădiri, confirmând astfel că el şi ei „erau una în convingerile lor politice".
Cu mult timp înainte de eliberarea ţării, Nee „desfăşurase, sub masca religiei, activităţi contrarevoluţionare bine planificate şi organizate împotriva noii societăţi". Asumându-şi rolul de întemeietor al adunărilor creştine şi sprijinit de clica sa de reacţionari, ascunşi în aceste adunări,[3] Nee a pus la punct „planul său de urgenţă" pentru China, ţinând sesiuni de instruire pentru un număr mare de lucrători. în cadrul acestora, prin prelegeri, predici şi întruniri de dezbateri, el şi-a desfăşurat acţiunile subversive. I-a îndemnat pe
186
creştini să se opună mişcării de eliberare naţională şi să se roage ca, întocmai cum oştirea lui Faraon a pierit în Marea Roşie, Dumnezeu să înece Armata de Eliberare Populară în râul Yangtze. în 1950, i-a silit pe creştinii din toate adunările sale să semneze o petiţie împotriva reformei agrare. El a realizat o „reformă agrară" proprie, dăruind bisericii sale terenurile întinse pe care le deţinea în Foochow. Acest act era doar o încercare de a-şi masca activităţile infracţionale. Influenţa sa nocivă încă mai dăinuieşte.
într-un moment în care, sub conducerea competentă a preşedintelui Mao, China a pornit pe calea luminoasă a construcţiei socialiste, complicii lui Nee propovăduiesc că acestea sunt ceea ce Biblia numeşte „zilele de pe urmă".[4] Ei au slăbit voinţa poporului punând, de exemplu, inundaţiile din vara anului 1954 din Wuhan pe seama judecăţii lui Dumnezeu. Ei i-au descurajat pe creştini să participe la adunările de autocritică şi acuzare, întrucât, susţineau ei, Biserica este mai presus de politică[5] şi chiar îi învăţau pe tineri că a pica la examene la ştiinţe politice este o onoare. Nee şi discipolii săi au corupt mulţi tineri creştini cu sfaturile lor vătămătoare. în unele cazuri, au aranjat căsătorii, în altele - le-au împiedicat, şi nu toţi au fost mulţumiţi. Procurorul a dat exemplul unei femei al cărei soţ „s-a dovedit a fi un spion, acum aflat în detenţie". Mulţi tineri au fost ademeniţi să participe la cursuri, în cadrul cărora să înveţe să-L slujească pe Domnul, descoperind apoi că sunt „obligaţi să îndeplinească o muncă grea şi umilitoare". Aceşti tineri au fost descurajaţi să se înroleze în Armata Populară de Voluntari, Nee devenind astfel o ameninţare la adresa Mişcării Antiamericane şi Procoreene. Citând textul de la 1 Ioan 2:6, Nee îi îndemna pe tineri să nu iubească lumea. (S-a folosit, probabil, o transcriere a învăţăturilor sale pe această temă, ca dovadă.[6]) Propovăduind acest lucru, Nee îşi dovedea necinstea, întrucât singurul lucru pe care-1 iubea cu pasiune era lumea discreditată a regimului naţionalist
Nee şi clica sa au adăpostit mulţi agenţi Kuomintang: lucratori clandestini, generali de armată, proprietari, pe care i-au primit în adunările creştine, dându-le funcţii de predicatori, bătrâni şi diaconi şi folosindu-i în continuare în activităţile subversive. în 1950, ei au
187
fost instruiţi să lucreze sub acoperire în producţie şi să-i depăşească chiar şi pe necreştini în presupusul lor zel pentru proiecte guvernamentale precum cele în domeniul construcţiei de drumuri, însă obiectivul lui era acela de a „înlesni punerea în practică a complotului său". Câţiva dintre aceşti „lucrători clandestini" au fosl numiţi în lista de delicte: „Chen Lu-san, fost ofiţer de poliţie şi bandit contrarevoluţionar, Lu Shih-kuang, ale cărui mâini sunt pătate de sângele poporului, Li Yin-hsin şi mulţi alţii (în mod evident unii dintre ei au avut poziţii în cadrul statului naţionalist înainte de a-şi fi predat vieţile lui Dumnezeu), identificaţi acum ca

fiind „agenţi sub acoperire" ai regimului naţionalist. Se afirma că, între 1949 şi 1951, Nee ar fi plasat agenţi în adunările creştine din Kunming, Chungking, Suchow şi alte oraşe, „pentru a-şi extinde influenţa contrarevoluţionară, sub pretextul răspândirii Cuvântului lui Dumnezeu". Prin aceste mijloace, el urmărea să grăbească aplicarea planului său de cucerire a Chinei cu Evanghelia, iar lucrarea de evanghelizare era faţada în spatele căreia se desfăşura propaganda politică. în mod nesocotit, el a anunţat ţelul său de a răspândi Vestea bună pe tot cuprinsul Chinei, în 15 ani, acţiune mult mai folositoare decât revoluţia comunistă.
Cea mai ruşinoasă etapă a planului său a fost campania „Daţi lui Dumnezeu", din aprilie 1948, în care i-a îndemnat pe creştini să urmeze exemplul din Faptele Apostolilor şi să dăruiască inimile şi posesiunile lor lui Dumnezeu, pentru Evanghelie, şi nu comuniştilor, pentru moarte şi distrugere (cum era acuzat că ar fi spus). Această înşelăciune s-a răspândit cu repeziciune în cele aproape 500 de adunări creştine de pe tot cuprinsul Chinei, strângându-se, în urma apelului său, aproximativ 500 000 de dolari SUA în numerar şi bunuri de vânzare. Aceasta era doar o stratagemă politică folosită pentru a strânge cadre şi fonduri pentru programul său contrarevoluţionar, în final, în beneficiul creştinilor simpli, temători de Dumnezeu, Nee a fost acuzat că este „un vagabond dezmăţat, care a dus o viaţă imorală", a frecventat cartierele cu bordeluri şi a fost întotdeauna un afemeiat neruşinat. Se susţinea că Watchman ar fi mărturisit că a sedus peste o sută de femei, chineze şi străine, fără însă să se aducă
188
Vreo dovadă în acest sens.
! în sala de adunare de pe strada Nanyang, unde Watchman condusese biserica în rugăciune şi explicase Cuvântul care-L înalţă pe Isus Cristos, recitalul lung şi de proastă calitate al acuzelor la adresa lui s-a încheiat. Preşedintele Lo Chu-feng îl invită pe vice-primarul Shanghai-ului să vorbească. Hsu Chien-kuo se ridică în picioare. După ce se referi aluziv la arestarea lui Watchman din aprilie 1952 (care nu fusese făcută publică), a abordat chestiunea politicii guvernului în domeniul religios. „Guvernul popular garantează libertatea credinţei religioase", îi asigură el pe cei prezenţi. „Din păcate, unii contrarevoluţionari accentuează cu viclenie diferenţa dintre materialism şi idealism în scrierile lor, stârnind astfel emoţiile oamenilor şi distrugând unitatea dintre ei. Problema cu care suntem astăzi confruntaţi este aceea a contrarevoluţionarilor ascunşi în adunările creştine. Opoziţia lui Nee şi a bandei sale faţă de Mişcarea cu Trei Obiective nu este o chestiune de principii religioase, ci a avut un scop secret.
Religia şi credinţa sunt chestiuni distincte; ele nu trebuie amestecate cu ideile contrarevoluţionare ale unui răzvrătit şi folosite ca faţadă, în spatele căreia indivizi iresponsabili răspândesc ura faţă de ţară şi popor. Toţi creştinii ar trebui să participe la lupta pentru demascarea infracţiunilor acestor persoane care au fost arestate.
Mai avem întrebări cu privire la mulţi alţii, dar deocamdată le [mai dăm un răgaz, pentru a vedea dacă se căiesc şi-şi schimbă atitudinea. în urma investigaţiilor noastre din ultimii ani, am acumulat multe informaţii, pe care le vom folosi dacă va fi nevoie. Cei care nu ţin seama de acest avertisment vor suporta consecinţele. Iar voi, cei care sunteţi membri în aceste adunări creştine, n-ar trebui să vă temeţi să vă spălaţi rufele murdare în public, ci ar trebui să-i căutaţi şi să-i demascaţi pe cei vinovaţi.
Această luptă de abia a început. Nu vom da înapoi până când nu o vom încheia victorioşi, îndepărtând toţi contrarevoluţionarii ascunşi în ‚Turma Mică'."
După cuvântarea vice-primarului, un student la Medicină *şi* membru al bisericii care se aduna pe strada Nanyang ţinu un discurs
189
de acuzare, după care celor care au dorit să vorbească li s-a promis că li se va da cuvântul cu altă ocazie, şi întrunirea se încheie.
Aşa cum a remarcat un vechi prieten din anii de şcoală şi coleg de lucrare cu Watchman, acuzaţiile care i s-au adus nu erau de naturfi religioasă, ci politică şi morală. „Una este să suferi în calitate de creştin şi alta - ca infractor, pentru păcate pe care nu le-ai comis. Sîi nu-I cerem noi lui Dumnezeu, Judecătorul cel drept, să intervină în apropiatul proces de la Curtea Supremă pentru a-Şi apăra Numele, pentru a-i scăpa pe fraţii noştri şi pentru a nu lăsa să fie

legat Cuvântul Său în China? Şi să nu ne rugăm noi pentru duşmanii lor, care suni duşmanii Domnului, ţinuţi prizonieri de Satan?"
Pe 1 februarie, guvernul municipal al Shanghai-ului a publicat în cotidianul său, *Eliberarea,* o declaraţie oficială cu privire la arestarea lui Watchman, pe 10 aprilie 1952, în care se afirma, printre altele, că el, împreună cu alţi doi, Chang Tzu-chieh şi Ni Hong-tsu, erau ţinuţi în detenţie la închisoarea nr. 1 din Shanghai. Chang fusese un colaborator al lui Watchman din Tsingtao, iar Hong-tsu era fratele lui Watchman, al optulea copil al familiei, care nu pretindea a fi un creştin născut din nou. Se ştia că fusese un agent politic de rang înalt al regimului naţionalist şi fusese ademenit să se întoarcă din Hong Kong cu promisiunea Partidului că veniturile sale din Shanghai erau protejate şi-i vor fi returnate. Mai târziu, a fost executat ca trădător. Fără îndoială, asocierea numelor celor doi fraţi era destinată să dea un plus de credibilitate acuzaţiei de spionaj adusă lui Watchman.
Pe 2 februarie, episcopul Robin Chen a publicat o declaraţie în cotidianul *Eliberarea,* denunţându-1 pe Nee şi pe complicii săi şi subliniind satisfacţia pe care o simţea ştiind că această piedică fusese îndepărtată de pe calea credinţei. In aceeaşi zi, în Biserica „Huai En", episcopul a prezidat o adunare lărgită a Consiliului Mişcării cu Trei Obiective din Shanghai. Aproximativ doisprezece clerici şi conducători ai bisericii au ţinut cuvântări, în care s-au lansat în „admonestări furioase" care imitau acuzaţiile oficiale, îl proslăveau pe preşedintele Mao şi lăudau Partidul pentru „acţiunea lor corectă şi necesară" de a-i fi întemniţat pe Nee şi grupul său. Acestor lupi

cruzi îmbrăcaţi în haine de oi ar trebui să li se dea cea mai aspră pedeapsă. Adunarea a convenit asupra unei rezoluţii care consemna „păcatele grave şi uriaşe ale acestor conducători răi, în răzvrătirea **lor** trădătoare împotriva guvernului", păcate care au stârnit în Credincioşi „o indignare dreaptă şi fără precedent". învăţăturile lor erau incompatibile cu doctrina creştină şi toţi credincioşii care au fost înşelaţi şi otrăviţi de ei „trebuie să urmeze cursuri menite să le înalţe conştiinţa patriotică şi să le descopere păcatele".
O participantă la şedinţă a vorbit despre Nee descriindu-1 ca fiind un depravat antirevoluţionar şi un preacurvar neruşinat. „Noi, femeile, auzind aceste lucruri, nu putem decât să-1 urâm", spuse ea. Pornind de la aceste cuvinte, cotidianul *Eliberarea,* care apărea la Shanghai, publică a doua zi o caricatură cu titlul *Chiao Chu Lai,* „Daţi tot". Caricatura înfăţişa două etaje ale unei case. La etajul superior, se vedeau oameni care alergau spre locul unde stătea un bărbat mascat, care-i îndemna să-şi arunce darurile într-o pâlnie I uriaşă, pe care scria: „Daţi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu". Tot felul de lucruri alunecau spre baza pâlniei; un hamal a dăruit chiar şi cămaşa de pe el şi hăinuţa copilului său care plângea. La etajul inferior, unde ajungea baza pâlniei, aceasta purta o etichetă i diferită: „Pentru contrarevoluţie". Din pâlnie curgeau aur, argint, ceasuri, bijuterii şi bani la picioarele lui Ni To-sheng, care se distra cu o prostituată aşezată în poala lui.
Prin astfel de măsuri intenţionate, s-a urmărit înlăturarea, pe cât posibil, a afecţiunii credincioşilor faţă de Watchman. Puţini au îndrăznit să vorbească deschis în apărarea lui, dar mulţi creştini, de pe tot cuprinsul Chinei, l-au sprijinit cu rugăciunile lor.
Pastorii şi evangheliştii din Shanghai au fost instruiţi să organizeze :udii în grupuri mici, din 5 februarie, în scopul de a-i familiariza pe :reştini cu „delictele lui Ni To-sheng". în clădirea de pe strada anyang, toate strângerile, cu excepţia celor de duminică, au fost lulate, pentru a face loc acestor cursuri de îndoctrinare. *Tien Fewg,* numărul său din 6 februarie, a consacrat unsprezece pagini unei lalize a cazului lui Nee. Editorialul său purta titlul „Izgoniţi lupii din Biserică" şi conţinea următoarele afirmaţii: „Din lista cu

infracţiunile de care se fac vinovaţi, se poate observa că această bandă a provocat pagube în procesul de reconstrucţie economică, a reprezentat un pericol pentru viaţa oamenilor şi pentru ordinea socială şi o ameninţare la adresa siguranţei naţionale. Prezenţa lor în cadrul Bisericii creştine a constituit o necinstire a Numelui sfânt al Domnului, o terfelire a reputaţiei Bisericii şi o pervertire a adevărului Evangheliei. Aceşti oameni sunt foarte iscusiţi şi perfizi, şi le place să vorbească despre sfinţenie. însă faptele lor nu au nimic comun cu sfinţenia, iar viaţa lui Ni To-sheng însuşi este mult prea stricată pentru a fi amintită în acest context.

Fraţi şi surori: suntem extrem de bucuroşi că această bandă de infractori nu va mai putea să tulbure şi să prejudicieze scumpa noastră Biserică, astfel că acum suntem liberi să ne unim în dragoste. Fraţi creştini, să sărbătorim victoria noastră comună şi să ne bucurăm. Doar demascând şi alungând lupii din mijlocul nostru putem curaţi Biserica, pentru ca ea, apoi, să-L slăvească pe Domnul."

în numerele sale viitoare, *Tien Feng* a menţinut abundenţa de invective. în 29 februarie, a raportat despre o altă mare adunare de demascare, ţinută în clădirea de pe strada Nanyang, la care au participat peste trei mii de membri ai „Turmei Mici", inclusiv reprezentanţi din Nanking, Changsha, Soochow, Wusih şi din alte locuri. Prezenţa lor era menită să dea greutate acţiunii de alegere a unui comitet conducător alcătuit din paisprezece persoane, care să-i înlocuiască pe liderii arestaţi. Această întrunire a fost marcată de o presiune emoţională mai ridicată decât cea din 30 ianuarie. Ezitările şi îndoielile fuseseră depăşite, într-o anume măsură, iar *Tien Feng* a relatat că toţi cei prezenţi erau pregătiţi să ceară răzbunare. Raportul acuzaţiilor şi denunţurilor, care se întindea pe cincisprezece pagini, a fost urmat de un articol devoţional intitulat „Acum mai rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea".[7]

Un mare număr de delegaţi au participat la a doua Conferinţă Naţională a Bisericii Creştine Chineze, ţinută la Peking, în perioada 15-23 martie 1956. în cadrul acesteia, preşedintele Mişcării cu Trei Obiective, Y. T. Wu, a prezentat raportul progreselor înregistrate în perioada scursă de la ultima conferinţă, din iulie 1954. La acea vreme,

a spus el, „pe măsură ce mergeam înainte plini de încredere, un grup restrâns, sub pretextul că este o ‚chestiune de credinţă', s-a opus Mişcării cu Trei Obiective şi a distrus unitatea noastră." Domnul Wu descrise apoi modul în care, în cursul campaniei lansate la sfârşitul anului 1955 şi încheiate în 1956, „unii dintre contrarevoluţionarii ascunşi în Biserică au fost descoperiţi. La adăpostul religiei, aceşti oameni au acţionat ca spioni, au răspândit zvonuri şi au tulburat campania poporului chinez. în biserică au folosit pretextul‚credinţei' pentru a se opune Mişcării patriotice cu Trei Obiective. Utilizând un slogan religios, au încercat să-i deruteze pe creştini, să-i corupă pe tineri şi să distrugă unitatea creştină. Demascarea lor a îndepărtat obstacolul din calea unităţii Bisericii creştine chineze. Astăzi, toţi creştinii sunt uniţi pe o bază mai solidă şi mai largă ca niciodată."[8]

în curând, reprezentanţilor „Turmei Mici" li se dădu ocazia de a face mărturisiri în public şi de a se alătura Mişcării. într-un discurs ulterior, dr. H. H. Tsui, din Biserica Anglicană, declară: „Yen Chia-le, un bătrân al adunării ‚Turmei Mici' din Peking, şi d-ra Hsu Ma-li, din adunarea din Shanghai, au adus acuzaţii împotriva unor infractori, în cursul lucrărilor acestei Conferinţe. A fost vreodată cineva forţat să aducă acuzaţii? Pur şi simplu nu puteam proceda altfel, decât să-i demascam şi să-i acuzăm pe aceşti susţinători ai imperialismului şi oponenţi ai revoluţiei comuniste, din momentul în care ne-am dat seama de faptele lor oribile, cu caracter infracţional." El vorbi apoi despre „ghearele ascunse ale lupilor îmbrăcaţi în piele de oaie" şi despre cei pe care Occidentul îi descria ca „lideri creştini curajoşi".[9]

în ultima zi, Comitetul Mişcării cu Trei Obiective a trimis tuturor creştinilor chinezi o scrisoare, care cuprindea şi următorul paragraf: „Ne amintim că, la Conferinţa Naţională a Bisericii Creştine Chineze din iulie 1954, încă mai erau credincioşi care nu pricepuseră rostu. aderării la Mişcarea patriotică cu Trei Obiective. Aceştia au adopta: o atitudine distructivă şi au încercat să împiedice unirea tuturor creştinilor. Dar astăzi, situaţia este limpede: înţelegem acum că obstacolul în calea unităţii noastre, la acea vreme, era prezenţa contrarevoluţionarilor ascunşi în Biserică şi care, sub masca credinţei,

au încercat să distrugă mişcarea patriotică împotriva imperialismului. Acum au fost, în sfârşit, demascaţi, iar fraţii şi surorile care au fost înşelaţi au ajuns să înţeleagă situaţia reală; astfel, harul trăirii împreună în armonie a fraţilor a coborât asupra noastră. Fraţi şi surori, să ne bucurăm împreună înaintea Domnului şi să-I mulţumim."[1]" S-au organizat conferinţe şi în provincii, cum a fost cea ţinută la Hangchow, oraşul în care s-au căsătorit Watchman şi Charity. în momentul în care au fost autorizate luările de cuvânt, unii membri ai „Turmei Mici" s-au grăbit să se ridice ca să-şi exprime lepădarea de atitudinea lor anterioară şi să

condamne faptele conducătorului lor aflat în puşcărie." în provincia Anhwei, rapoartele oficiale din luna martie menţionau că „majoritatea celor care fuseseră pervertiţi de influenţa lui Ni To-sheng a fost reeducată, iar restul - arestaţi."
La jumătatea lunii aprilie, procesul de reorientare a bisericii care se aduna în clădirea de pe strada Nanyang din Shanghai a fost declarat încheiat. Aderarea ei oficială la Mişcarea cu Trei Obiective s-a făcut pe 15 aprilie, la o întâlnire cu reprezentanţii altor biserici membre. Temele întâlnirii au fost: „Clarificarea credinţei noastre" şi „Ce reprezintă participarea la Mişcarea cu Trei Obiective". Plecându-se în faţa „voinţei maselor", biserica şi-a anunţat public „renaşterea". în cadrul întâlnirii, a luat cuvântul un reprezentant al Biroului pentru Afaceri Religioase, iar câţiva conducători religioşi au ţinut cuvântări de bun-venit la adresa bisericii nou venite în Mişcare. întreaga biserică protestantă din China avea acum - se susţinea - o conducere unică.
Ulterior însă, reporterul de la *Tien Feng* observa: „Dar un număr mic de fraţi şi surori, care au fost profund afectaţi de otrava antirevoluţionară, sunt încă incapabili să înţeleagă situaţia şi continuă să creadă că este o chestiune de credinţă." în consecinţă, autorităţile s-au pus pe treabă. Toate cursurile biblice neoficiale, strângerile de rugăciune şi alte activităţi neautorizate desfăşurate în case particulare au fost interzise. Evangheliştii şi predicatorii independenţi au fost declaraţi în afara legii. Libertatea creştină era proclamată zgomotos, dar era o libertate condiţionată, rezervată doar celor care se aflau sub supravegherea organelor de stat şi care aparţineau bisericilor „corespunzătoare".
194
Pe parcursul acestor evenimente, Watchman Nee se aflase în închisoare. Pe 21 iunie 1956, el s-a înfăţişat înaintea Curţii Supreme din Shanghai. Ca în toate cazurile de acest gen, nu a fost un proces public, ci doar o şedinţă publică în care s-a hotărât sentinţa. A durat cinci ore. în timpul audierii, s-a anunţat că Nee fusese excomunicat de propria lui biserică. A fost găsit vinovat de toate acuzaţiile care-i fuseseră aduse şi condamnat la cincisprezece ani de închisoare, cu reeducare prin muncă, începând cu data de 12 aprilie 1952.*n*
195

19 REPRESIUNEA

Numele lui Charity se afla pe lista persoanelor urmărite când furtuna a izbucnit în Shanghai, în ianuarie 1956. Era internată în spital, sub stricta supraveghere a medicilor. Hipertensiunea şi retinopatia îi ameninţau vederea, iar starea în care se afla o împiedicase să participe la adunările de acuzare sau să scrie mărturisirea care i se ceruse. Dar în iunie, pe când Watchman era judecat şi condamnat la Curtea Superioară, ea însăşi a ajuns în închisoare. La sfârşitul anului, mărturisirea ei tot nu fusese realizată.
Cândva în 1957, Charity a fost eliberată, apoi începu lunga ei veghe acasă. Acum locuia într-o cameră pe strada Siccawei, nu departe de Şcoala Medicală nr.l. Puţini îndrăzneau să o viziteze, pentru că era soţia unui infractor reacţionar şi, ca atare, era ea însăşi lipsită de drepturi civile. Asocierea cu ea putea fi primejdioasă. Vecinii ei rareori îi vorbeau, însă, când şi când, era vizitată de vreun student creştin sau vreun credincios, de obicei după lăsarea serii, pentru a nu fi văzuţi. Evitând orice menţiune la adresa soţului ei, vorbeau despre Domnul Isus şi se rugau împreună. Musafirii plecau întotdeauna îmbărbătaţi, uimiţi de tăria şi liniştea ei lăuntrică, căci era o femeie cu mari resurse interioare.[1]
După trecerea unei anumite perioade de timp, deţinuţilor li se permitea să fie vizitaţi de o rudă, astfel că, după cinci ani de la arestarea lui Watchman, Charity avu voie să-şi vadă soţul. Ea traversă oraşul până la strada Amoy, în vechea Colonie Internaţională, unde se afla clădirea ameninţătoare a închisorii Municipale nr. 1, în spatele căreia curgea pârâul Suchow. Prima lor întâlnire, sub supraveghere, a avut loc într-o sală, cu o barieră de fileu între ei, şi a durat o jumătate de oră. Permisul de vizitare era reînnoit lunar. De asemenea, Watch-
196
man avea voie să trimită şi să primească - în condiţii de cenzură severă - o scrisoare pe lună. închisoarea fusese construită de britanici în 1913, în stil tradiţional, cu pereţi cenuşii siniştri. Clădirea era alcătuită din unsprezece corpuri, fiecare cu cinci etaje, la care se ajungea pe nişte scări înguste. Celula lui Watchman măsura 2,7m pe 1,3m şi conţinea doar o platformă de

lemn, aşezată pe podea, pentru dormit. Lacătele de la uşi fuseseră fabricate la Londra. în afara uşii, era o galerie lungă de 60 de metri, din care se intra în celule. Din cauza ploşniţelor, somnul era dificil. Ziua era împărţită în opt ore de muncă, opt de reeducare şi opt de ;■ odihnă. Watchman se trezea la cinci dimineaţa şi se alătura mulţimii de oameni posaci care se îndrepta spre locul de muncă din fabrica închisorii sau spre curtea interioară, complet lipsită de verdeaţă, în care se j desfăşurau exerciţiile fizice. Deţinuţii nu purtau uniforme, ci haine ci- I vile, uzate, zdrenţuite sau, dacă posesorul lor era harnic, acoperite de | petice. Imaginea era deprimantă. Mâncarea, gătită de deţinute, era servită [de trei ori pe zi, două mese constând din mâncare mai consistentă, pentru I deţinuţii care munceau, sau uşoară, pentru cei care nu munceau, şi, seara, [o fiertură de ovăz. Deşi deţinuţii aveau parte de legume proaspete şi, uneori, de carne, raţiile erau foarte mici. Vara, când căldura îi obliga să I se dezbrace, trupurile lor scheletice şi venele proeminente erau dovada I că trăiau la limita subzistenţei. Din când în când, li se permitea să facă I o baie caldă, iar o dată la două săptămâni, să se tundă. Clădirea nu era I încălzită iarna, astfel că deţinuţii erau nevoiţi să poarte câteva straturi I de haine pentru a rezista frigului pătrunzător.

Fiind vinovat de încălcarea codului civil, Watchman avea parte I de reforma educaţională destinată prizonierilor politici. Li se predau I lecţii despre politică, evenimente curente şi tehnici de producţie. în I fiecare secţie exista o bibliotecă, aprovizionată mereu cu publicaţii I şi cărţi convenabile regimului. Programul era suplimentat ca dezbateri, spectacole de amatori şi proiecţii de filme. Propaganda politică zgomotoasă, transmisă prin difuzoare mai tot timpul, era I imposibil de evitat.

Cu timpul, situaţia în care se afla Watchman a ajuns să fie cunoscută de fraţii din străinătate, astfel că mici cantităţi de alimente,

îmbrăcăminte, săpun (care era raţionalizat) şi mici sume de bani i-au fost trimise din Hong Kong, prin Charity. Fraţii s-au bucurat să afle că mintea lui Watchman era sănătoasă şi menţinută ocupată. îi era permis să scrie materiale, iar o parte din munca pe care trebuia să o execute ca parte a reformării sale presupunea traducerea din engleză a unor manuale ştiinţifice şi articole de specialitate, necesare autorităţilor. Avea voie să cumpere anumite cărţi în acest scop, iar fraţii din Hong Kong i-au trimis, la un moment dat, un dicţionar medical în două volume. Este însă cert că nu i s-a permis niciodată să deţină o Biblie. Pentru mângâierea pe care numai Cuvântul lui Dumnezeu i-o putea da, a fost în întregime dependent de memoria sa extraordinară.

Vara anului 1956 a adus cu sine debutul unei perioade de relaxare a reformei gândirii, cunoscută sub denumirea de „O sută de flori", dar, un an mai târziu, o dată cu eliberarea lui Charity, a urmat etapa „înmugurire şi Luptă", cu dura ei Campanie de Rectificare împotriva gânditorilor liberali. în ciuda acestui fapt, o studentă care a vizitat biserica de pe strada Nanyang în 1957 a găsit acolo o adunare de oameni curajoşi care proclamau: „Domnul este tăria mea şi pricina laudelor mele; El m-a mântuit." Exista un serviciu divin de dimineaţă, Cina Domnului după-amiaza şi o adunare pentru tineri seara. Tânăra studentă îşi aminteşte că atmosfera spirituală era însufleţitoare. în luna iulie din acel an, a fost organizată şi o conferinţă de cinci zile a studenţilor.[2] în acea vară, a avut loc o adevărată trezire spirituală printre studenţi, care a cuprins întreaga ţară, hrănită, se pare, de scrierile lui Wang Ming-tao şi Watchman Nee. Mulţi studenţi memorau pasaje întinse din Biblie, pentru a fi pregătiţi în eventualitatea în care nu vor mai avea acces liber la Scriptură.

în noiembrie 1957, prima dintre lucrările bine cunoscute ale lui Nee, *Viaţa creştină normală,* a fost publicată în Bombay, India. Este puţin probabil că Watchman a cunoscut vreodată ce abundenţă de roadă spirituală au produs scrierile sale în afara Chinei.

în ianuarie 195 8, preşedintele Mao a lansat Marele salt înainte, destinat să aducă producţia

ţării în stadiul de a fi „obţinută mai repede, calitativ superioară şi mai economică". Călăuziţi de gândirea lui infailibilă, aşa
198
cum era ea prezentată de cadrele de partid, chinezii se lansară într-un efort uriaş de muncă suplimentară, în orice domeniu de activitate. Consecinţa a fost extenuarea, care a dus la scăderea accentuată a numărului de persoane care frecventau biserica. însă anul începuse şi cu o campanie intensă împotriva pastorilor creştini, destinată să demonstreze apartenenţa lor la clasele exploatatoare, să-i demaşte ca fiind „paraziţi ai societăţii" şi să-i recruteze pentru munca în producţie. *Tien Feng* era plin de rapoarte despre lucrurile rele descoperite, precum vindecarea prin credinţă şi exorcizarea. Se afirma, cu indignare, că „imperialismul" a reapărut şi, odată cu această revelaţie, au fost reluate acuzaţiile josnice de imoralitate. Au apărut liste cu nume de pastori trimişi la închisoare sau să lucreze în mine. Mulţi conducători creştini care luaseră strategiile temporare ale Partidului drept ţeluri finale ale lui şi participaseră la denunţurile iniţiale, s-au trezit că sunt, la rândul lor, denunţaţi.„Nu ştiai", îşi aminteşte un martor al acelor evenimente, „dacă să-i plângi pe acuzaţi sau pe acuzatori."[3]

Corolarul la toate acestea 1-a constituit unificarea închinării, pentru care a fost demarată o campanie. Peste tot, congregaţiile erau unificate, iar clădirile de biserică deveneau disponibile pentru a fi utilizate în scopuri profane. Până în septembrie, numărul adunărilor din Peking s-a redus de la 64 la 4, iar în Shanghai - de la 150 la 20. Clădirea adunării din strada Nanyang a devenit o fabrică. Reforma obligatorie a „Turmei Mici" includea, printre altele, abolirea strângerilor pentru surori şi a Cinei Domnului, luată săptămânal, precedată de discuţii în particular cu membrii adunării. Cântările creştine urmau să fie unificate şi aprobate de un comitet. în toate adunările, a fost interzis să se predice despre zilele din urmă şi revenirea Domnului, ca, de altfel, şi despre deşertăciunea acestei lumi. învăţătura trebuia să favorizeze unirea Bisericii şi socialismul. Toate cărţile de exegeză biblică urmau să fie examinate, iar cele care conţineau idei nocive, respinse. Clădirile, proprietăţile şi conturile adunărilor creştine urmau să fie predate Comitetului permanent al Mişcării cu Trei Obiective.

în închisoarea nr. 1, unde presiunea de a mări productivitatea era la fel de puternică, o cântare de laudă se înălţa către Dumnezeu. Un
199
deţinut străin dintr-un alt corp al clădirii ne povesteşte cum a izbutit, un an mai târziu, să cânte patru sau cinci cântări, pe care le compusese pe marginea unor pasaje biblice memorate, înainte de începerea programului matinal de propagandă transmis prin difuzoare. Această mărturie dă credibilitate rapoartelor câtorva prizonieri, scrise în vara anului 1958, care menţionau faptul că, din celula lui Watchman, se auzeau frecvent cântări creştine. Cei care îşi amintesc plăcuta lui voce de bariton sau care sunt familiarizaţi cu multe cântări frumoase pe care le-a compus sau tradus el în chineză, vor fi de acord că aceste rapoarte sunt adevărate şi chiar vor bănui ce cânta Watchman. De asemenea, acest fapt ne duce cu gândul la relatarea din secolul întâi despre „cei închişi [care] îi ascultau".[4]

Procesul şi denunţarea lui Ruth Lee şi Peace Wang au avut loc în vara anului 1958. Ele au refuzat cu tărie să-1 acuze pe Watchman Nee şi au primit câte cincisprezece ani de închisoare, cu începere din ianuarie 1956. Mai târziu, s-a aflat că munceau în condiţii aspre, confecţionând pantofi din pânză. Şi dr. C.H. Yu refuzase să-1 denunţe pe Watchman, chiar şi atunci când soţia şi fiul lui au fost trimişi să-1 convingă să accepte eliberarea contra denunţului. Când sosi vremea să se prezinte la proces, era deja suferind de cancer şi se simţea foarte rău. Peste puţin timp, eliberat temporar din închisoare, a murit într-unui din birourile clădirii din strada Hardoon, neclintit în credinţă până în ultimul moment.

Sărbătoarea de Anul Nou a anului 1959 a fost lipsită de focuri de artificii, de haine pestriţe şi, bineînţeles, de adunări de evanghelizare. *Tien Feng,* devenit periodic cu apariţie bisăptămânală şi singura revistă creştină care supravieţuise, se limita la publicarea de articole de propagandă. Oamenii de pretutindeni erau îndemnaţi să-şi „predea inimile Partidului", şi toţi erau preocupaţi să găsească metode de a fi mai productivi. Dar la vremea când trei alpinişti chinezi, stimulaţi de gândirea strategică a preşedintelui Mao, au plasat un mic bust al acestuia pe vârful muntelui Chomolungma (Everest), în mai 1960, China intra deja în recesiune economică. în urma măsurilor de gospodărire greşite şi a dezastrelor naturale care

au lovit ţara, a fost necesară introducerea raţionalizării alimentelor, foametea a pătruns în multe zone ale ţării, iar

politica Marele salt înainte a preşedintelui Mao a trebuit să fie revizuită. Cum era de aşteptat, foametea a ajuns şi în închisori. în 1962, când doi foşti responsabili din „Turma Mică", acum neputincioşi şi îmbătrâniţi, au fost eliberaţi, după zece ani de detenţie, se spunea că Watchman cântărea mai puţin de 50 de kilograme. Optsprezece luni mai târziu, se afla în spitalul închisorii, suferind de ischemie coronariană, şi a fost scutit de muncă fizică pentru o vreme. Conducerea închisorii i-a permis să primească medicamentele de care avea nevoie din Hong Kong.

în iunie 1966, s-a lansat Marea Revoluţie Culturală a Proletariatului, luând prin surprindere inclusiv pe cei mai abili observatori ai scenei politice chineze.[5] Se pare că ambiţiile personale ale membrilor administraţiei de atunci erau considerate o ameninţare la adresa interesului colectiv. Pe 18 august, la o demonstraţie din Peking, organizaţia studenţească Gărzile Roşii a primit binecuvântarea lui Mao Tse-tung, „marele nostru învăţător, conducător, [1] comandant suprem şi cârmaci", peste cruciada lor ce viza entuziasmul şi puritatea ideologică. înarmaţi cu „ideile" preşedintelui, ei au atacat conducătorii naţiunii, de la Liu Shao-chi în jos, numindu-i revizionişti)vietici burghezi. în Shanghai, în decurs de câteva luni, administraţia w"a răvăşită, iar Comitetul Municipal şi-a încetat existenţa. Multe fabrici au fost închise, afişe denigratoare acopereau pereţii clădirilor, mulţimi de oameni furioşi umpleau străzile şi nimeni nu avea parte de linişte. La un moment dat, Gărzile Roşii şi-au făcut apariţia la poarta închisorii municipale şi, acuzându-1 pe guvernatorul Fu Wei-jen de revizionism, au pătruns în clădire şi au preluat conducerea pentru scurt timp. Năvălind în celule şi săli de lectură, au molestat un număr de deţinuţi. Există dovezi că, în timpul acestor evenimente, Watchman a fost trântit la pământ şi şi-a fracturat braţul.[6] De acum înainte, Gândirea Nouă a căpătat întâietatea printre studiile obligatorii din cadrul reformei prizonierilor, iar selecţia cărţilor aprobate din biblioteca închisorii a devenit mai severă.

în aprilie 1967, Watchman se afla deja de cincisprezece ani în detenţie. în timpul acestei perioade, prizonierii închisorii Municipale nr. 1 erau deseori avertizaţi: „Dacă aveţi o condamnare de cinci sau şapte ani de închisoare şi, după efectuarea sentinţei, nu suntem

mulţumiţi de schimbarea voastră, veţi primi încă cinci sau şapte ani de detenţie". Astfel, deşi mulţi, din întreaga lume, se rugau pentru eliberarea lui Watchman şi, deşi Charity, care era acum bolnavă, aştepta plină de încredere acest lucru, probabil că puţini alţii erau atât de optimişti. Surorile lui, care locuiau în Hong Kong şi Shang-hai, îşi scriau: „Este fratele nostru mai mare acasă?" „Fratele nostru mai mare nu este acasă."

în anul 1967, 86 de milioane de exemplare din lucrarea în patru volume *Lucrări alese* a lui Mao Tse-tung au fost distribuite, împreună cu 350 de milioane de *Citate* (în colecţia Cărticica Roşie) şi 100 de milioane de *Lecturi alese* şi *Poezii.*[1] Deţinerea unei Biblii devenise primejdioasă. în treisprezece luni, Gărzile Roşii scotociseră căsuţa în care locuia Charity de treisprezece ori, cotrobăind prin lucrurile ei personale, glumind pe seama obiectelor care aminteau de creştinism şi distrugându-le. în cele din urmă, precum mulţi alţii, Charity a fost copleşită de o stare acută de anxietate, care ameninţa să degenereze în colaps total. Deşi credincioşii au ajutat-o cum au putut, numai Dumnezeu a fost Cel care a susţinut-o în acele momente.

începând cu acel an, serviciile divine au fost întrerupte în toată ţara, iar puţinilor preoţi ce mai rămăseseră li s-a ordonat să se întoarcă în satele de baştină. Toate clădirile aparţinând cultelor religioase au fost „secularizate", iar pe zidurile lor au fost lipite afişe cu texte propagandistice. *Tien Feng* a fost suspendat şi nu a mai apărut niciodată de atunci.

în septembrie, bătrânii bisericii „Sala Adunării" din Hong Kong au fost înştiinţaţi, se pare din partea autorităţilor de stat chineze, că Watchman şi Charity ar putea fi răscumpăraţi şi scoşi din China în schimbul unei sume considerabile de bani, depusă în dolari SUA la filiala din Hong Kong a Băncii Chinei. Existau cazuri anterioare în care se procedase astfel. Un prizonier politic, despre care se auzise că „ceruse azil politic în Occident" împreună cu familia, fusese cumpărat cu o mare sumă de bani, în cadrul unui aranjament cu autorităţile.

Dragostea de care se bucura Watchman printre credincioşii chinezi din sud-estul Asiei era atât de mare, încât suma a fost strânsă rapid şi depusă în contul indicat. Apoi, la începutul
202
inului 1968, s-a auzit, din aceeaşi sursă oficială, că aranjamentul iese contramandat. Banii au fost returnaţi în întregime. Ne întrebăm ce a stat în spatele acestei schimbări de plan.
într-o scrisoare din luna septembrie, ajunsă în Hong Kong ,rdntr-un refugiat, Watchman afirma că starea lui sufletească era foarte bună, iar cea fizică era acceptabilă. Tinerii care lucraseră cu el înainte de arestare cred că, asemenea sfinţilor care „n-au vrut să primească izbăvirea"[8], Watchman a refuzat propunerea de eliberare. Acest lucru este foarte probabil. Fiind loial principiului său de colaborare cu statul în chestiuni neutre - studiu, muncă, traducere -el urmărea să nu discrediteze imaginea credincioşilor de chinezi loiali, „supuşi stăpânirilor celor mai înalte".[9] Comportamentul său ireproşabil poate chiar a ajutat la uşurarea sorţii altora, pe când, dacă el ar fi cerut „azil politic în Occident", cu siguranţă toţi ceilalţi credincioşi ar fi fost pasibili de acuzaţia de compromis.
Dar mai era un lucru. La urma urmei, Watchman nu se afla în mâinile unor oameni fără scrupule, ci în ale lui Dumnezeu. Oamenii fără îndoială ştiau că Nee era nevinovat şi că infracţiunile lui erau fictive, dar aceea era problema lor. Ceea ce conta era că Dumnezeu Se purta cu Watchman în modul ales de El şi că Dumnezeu îi putea spune „Ferice de tine".[10]
Watchman învăţase de tânăr lecţia „zdrobirii" prin care creştinul, o dată atins de Dumnezeu în punctul lui cel mai tare şi lăsat infirm pe viaţă (aşa cum s-a întâmplat cu Iacov la pârâul Iaboc), descoperă, în urma acelei experienţe, puterea lui Dumnezeu care se înnoieşte mereu. Când el este slab, atunci este tare *în Domnul.*," „Nu Te pot ţine, dar pot să stărui înaintea Ta. Nu am credinţă defel şi de abia mă pot ruga, dar cred!" Şi când lucrurile stau aşa, Dumnezeu trebuie să lucreze, *deoarece copilul Lui se sprijină pe El.* Watchman nu a încercat niciodată să termine acea şcoală. „Nu vom înceta niciodată să învăţăm", spusese odată la Wen Teh Li, „dar, la un moment dat, vom învăţa, fiecare în parte, acea lecţie fundamentală, după care nimic nu va mai fi la fel. De atunci încolo, va fi imposibil să *nu* fi infirm. Din acel moment, începe o cunoaştere a lui Dumnezeu pe care nu am fi fost nici măcar în stare s-o visăm."
Autorului acestei
203
cărţi i-a explicat odată chestiunea într-un mod foarte grăitor, luând un biscuit de pe farfuria dinaintea noastră şi rupându-1 în două bucăţi, pe care le-a potrivit apoi cu multă grijă împreună . „Pare că totul este în regulă", spuse el zâmbind, „însă, în realitate, nu mai este ca înainte, nu-i aşa? O dată ce am trecut prin această experienţă, vom ceda întotdeauna la cea mai uşoară atingere a lui Dumnezeu."
Pacea interioară a lui Watchman provenea dintr-un sentiment al destinului, care, în viaţa de acum, este, poate, darul cel mai important pe care i-1 poate face Dumnezeu omului. In 1949, el alesese să se întoarcă din Hong Kong, convins fiind că Dumnezeu avea o lucrare pentru el în noua Chină. I-ar fi fost deci întru totul caracteristic lui să creadă şi acum că acela era locul unde Dumnezeu îl putea folosi şi dorea să fie. „Nimic nu doare la fel de mult", obişnuia el să spună, „ca nemulţumirea cu situaţia în care ne aflăm. Toţi pornim din odihnă, dar există o altă odihnă pe care o descoperim atunci când învăţăm de la Isus cum să spunem ,**îţi** mulţumesc, Tată, pentru că aşa ai găsit Tu cu cale'".[12] Dumnezeu ştie ce face, şi nimic nu este întâmplător în viaţa credinciosului. Numai de bine au parte cei care sunt în întregime ai Lui.
Cărui lucru ne-am consacrat? Nu lucrării creştine, ci voii lui Dumnezeu - să fim şi să facem ceea ce El doreşte. Calea fiecărui creştin a fost deja trasată de Dumnezeu. Dacă, la sfârşitul vieţii, putem spune, împreună cu apostolul Pavel, „Mi-am sfârşit alergarea", atunci suntem cu adevărat binecuvântaţi. Sfinţii Vechiului Testament au slujit generaţiei lor şi au murit. Oamenii mor, dar Domnul rămâne. Dumnezeu însuşi îi ia pe lucrători, dar dă alţii. Lucrarea noastră are de suferit, dar nu a Lui. El rămâne Dumnezeu."
204

20 FĂRĂ NICIO PIEDICĂ

Prin răspândirea scrierilor sale devoţionale în Occident, Watchman Nee a atras atenţia asupra situaţiei în care se găseau creştinii chinezi în anii '60 şi a dat un impuls rugăciunii către

Dumnezeu pentru ei. Cu toate acestea, interesul de care se bucura era de dată recentă şi este derutant să comparăm acest interes cu suspiciunea pe care o născuse Watchman în acele cercuri misionare unde lucrarea **Ilui** s-a interferat cu proiecte deja existente. în mod inevitabil, astăzi, unii dintre cititorii săi au sentimentul că au mai multe în comun cu mărturia indigenă din China, precum cea a lui Watchman, decât cu cea a misionarilor străini care nu au fost în stare, din păcate, să înţeleagă cultura şi mentalitatea celor în mijlocul cărora lucrau. Unul dintre cei care au recunoscut acest insucces a fost un misionar anglican, după plecarea forţată din Fukien. Acesta descrie lucrarea lui Nee ca pe o „părtăşie reală şi expansibilă" şi admite faptul că astfel de mişcări „au început ca proteste faţă de erorile noastre". Ceea ce el numeşte opoziţia dezastruoasă dintre rânduiala catolică şi libertatea Duhului Sfânt „nu ar fi avut loc dacă noi nu am fi exportat în China propriile noastre tradiţii occidentale, postmedievale, învechite şi mutilate".' Dar un observator chinez aflat în Occident a interpretat suspendarea lucrării misionare străine ca fiind preludiul unui viitor evanghelic mai bogat. „Ne putem aştepta la apariţia unui nou tip de mişcare misionară în China"[2], scria acesta. Se poate oare spune că Watchman a avut o contribuţie pozitivă la acest viitor?

El s-a născut într-o epocă revoluţionară. După naşterea sa din nou, Nee a sesizat nevoia de a aplica, în contextul culturii chineze, programul creştin de viaţă şi mărturie, eliberat de legături inutile, şi şi-a ales o sursă unică de călăuzire în această misiune: Biblia. Citind-o

235

constant, de la un capăt la altul, el spera ca astfel să scape de primejdia selectivităţii. Totodată, se aştepta ca problemele care s-ar fi ivit ca urmare a faptului că acţiona doar pe baza Scripturii să-şi găsească soluţia în întâlnirea cu Cristosul cel viu, care este miezul ei. Astfel, pentru a cita comentariul unui misionar, „mişcarea al cărei conducător era el s-a bucurat de un interes enorm, întrucât evanghelizarea se baza pe principii nu numai fundamental biblice, ci şi fundamental chineze".[1] în ce priveşte eclesiologia, principala sa slăbiciune (dar una în care, de-a lungul veacurilor, a avut mulţi tovarăşi) consta în considerarea principiilor pe care le dedusese doar din Noul Testament ca fiind obligatorii. Se poate că insistenţa lui pe „localizarea" geografică a bisericilor (un oraş: o biserică locală) a favorizat controlul statului, tocmai pentru că aceasta a dus la o structură atât de rigidă. în contrast cu acest lucru, redescoperirea de către el, zece ani mai târziu, a conceptului din secolul întâi privitor la evanghelizarea prin migraţie pare într-adevăr inspirată în ce priveşte momentul punerii lui în practică. Prin adoptarea lui, ideea flexibilităţii şi a adaptabilităţii creştine a fost sădită în mintea multora al căror destin urma să fie curând unul al împrăştierii forţate. Când Partidul a iniţiat ofensiva contra Bisericii, aceste concepte mai flexibile şi pragmatice de viaţă şi mărturie creştină i-au ajutat pe credincioşi să se adapteze. A rezultat, astfel, ceea ce s-ar putea numi biserica „improvizată", una în Cristos, dar lipsită de organizare, devenind din ce în ce mai flexibilă în închinare şi mărturie şi învăţând, prin Duhul Sfânt, nu numai cum să supravie-ţuiască sub presiune în situaţii noi, dar şi cum să lupte, ca un singur popor, pentru Dumnezeu. însă cea mai valoroasă contribuţie a lui Watchman la supravieţuirea credinţei şi a unei gândiri biblice vii în China este alta. învăţătura sa de neuitat pe tema umblării cu Dumnezeu a creştinului conţine o sămânţă ce are în ea viaţă. Bobul de grâu poate muri, dar nu varămâne singur. Cuvântul rostit nu se va întoarce fără roadă, ci va împlini lucrarea pentru care a fost trimis., ,Erudit şi profund, inteligent şi meticulos, Watchman este unul dintre cei mai buni predicatori pe care i-am întâlnit", mărturiseşte un pastor chinez de la Misiunea Alianţei.[4] Iar un misionar occidental face următoarea observaţie:, fără îndoială, domnul Nee a fost ridicat de Domnul pentru a

206

injecta adevărurile Evangheliei în însuşi circuitul sanguin al poporului chinez. Cuvintele lui s-au prins ca scaiul. Cărţile şi pliantele lui au ajuns pretutindeni. Dacă cineva ar fi rugat să întocmească o listă cu cei mai influenţi creştini chinezi din toate timpurile, numele lui ar fi dificil de evitat."[5]

Dar ce a realizat Watchman Nee alegând - dacă a avut, într-adevăr, posibilitatea de a alege - să rămână în China şi să fie închis, precum Pavel, „ca un făcător de rele"?[6] Care este mesajul ultimilor lui ani de viaţă?

în primul rând, este situaţia în sine. Se poate argumenta că aceasta este însăşi esenţa

creştinismului. „Veţi fi duşi înaintea dregătorilor şi înaintea împăraţilor, ca să slujiţi ca mărturie înaintea lor şi înaintea Neamurilor", îi avertiza Isus pe cei doisprezece ucenici ai Săi. „Ce veţi avea de spus vă va fi dat chiar în ceasul acela; fiindcă nu voi veţi vorbi, ci Duhul Tatălui vostru va vorbi în voi."[7] Ucenicii au înţeles acest principiu trecând prin încercările relatate în Faptele Apostolilor şi, aşa cum subliniază F. F. Bruce, acesta este adevăratul motiv pentru care Pavel a dorit să se prezinte înaintea Cezarului. „Dacă Cezar în persoană ar asculta ce avea Pavel de spus în apărarea sa, cine ştie ce s-ar putea întâmpla? Ar fi nejustificat să fixăm limite aşteptărilor mari ale apostolului, oricât de nerealiste ne-ar părea ele acum nouă, care cunoaştem mai multe despre Nero decât cunoştea Pavel în anul 59 d.H.[8] Pavel nu considera întemniţarea drept o pedeapsă pentru că vestise Evanghelia, ci o platformă favorabilă vestirii ei,[9] precum mulţi alţi creştini de-a lungul veacurilor. Madame Guyon, a cărei viaţă îl influenţase pe Watchman atât de mult în anii care au urmat naşterii sale din nou, a scris despre interogatoriul la care a fost supusă sub ameninţarea cu execuţia în 1688: „Domnul nostru mi-a acordat favoarea promisă ucenicilor Săi, făcându-mă să răspund mai bine decât dacă m-aş fi pregătit dinainte." O astfel de declaraţie francă şi hotărâtă în favoarea împărăţiei atrage întotdeauna din partea lui Dumnezeu acel răspuns care se află în spatele cuvântului final din cartea Faptele Apostolilor - „fără nicio piedică", în mai 1968, un vizitator chinez aflat într-o capitală occidentală a cerut azil politic. El a povestit autorităţilor de acolo că fusese cândva gardian la închisoarea Municipală nr. 1 din Shanghai şi că, în urma mărturiei lui Watchman Nee, L-a cunoscut pe Domnul Isus Cristos

ca Mântuitor al său. Acest lucru ne ajută să ne formăm o idee despre ce realizează astăzi creştinii chinezi prin „cuvântul mărturiei lor"[10]. Mai există însă şi un alt aspect ce trebuie luat în considerare.

în predica Sa despre zilele de pe urmă, Isus foloseşte aceleaşi cuvinte, implicit adresate şi *nouă,* despre mărturia înaintea autorităţilor, pe care le folosise când Se adresase ucenicilor. Există totuşi o diferenţă: între cele două fraze citate mai sus, se află cunoscuta afirmaţie, la care se face referire, în general, în contextul misiunii internaţionale: „Mai întâi trebuie ca Evanghelia să fie propovăduită tuturor neamurilor".[11] Cu alte cuvinte, cadrul clasic pentru vestirea Evangheliei lui Cristos astăzi este tot sala de tribunal şi încăperea destinată interogatoriului. Pentru că, prin însăşi natura misiunii sale, anchetatorul este menit să audă mărturia victimei sale. Rolul său este acela de a pune întrebări şi de a căuta motive şi cauze. El poate crede despre sine că deţine toată puterea, dar, în ochii lui Dumnezeu, el este un om pierdut. Acuzatul, conştient de nevoia de mântuire a omului, este persoana cea mai indicată de a-i pune în faţă Evanghelia, care este „puterea lui Dumnezeu".[12]

Asta nu înseamnă că deţinutul va scăpa, chiar dacă este acuzat pe nedrept. însuşi Domnul nostru Isus Cristos a fost arestat pe baza unor acuzaţii neîntemeiate şi a fost nevoie de un proces şi o execuţie pentru a se obţine recunoaşterea nevinovăţiei Sale din partea judecătorilor Lui, a unui alt condamnat, a călăului Său şi din partea oamenilor de rând. Noi nu suntem fără vină ca El. „Suntem încolţiţi în toate chipurile... în grea cumpănă... prigoniţi... trântiţi jos... Purtăm întotdeauna cu noi, în trupul nostru, omorârea lui Isus, pentru ca şi viaţa lui Isus să se arate în trupul nostru."[13]

Acest privilegiu al părtăşiei cu Cristos, în calitate de „biruitor", prin participarea la triumful Său asupra morţii, a fost dorinţa lui Watchman pentru creştinii în mijlocul cărora a lucrat. Prin anii '40, a fost intrigat de un simbol folosit de apostolul Ioan în Apocalipsa: acela al femeii urmărite de un balaur roşu şi flămând în timp ce ea era pe punctul de a da naştere unui copil de parte bărbătească.[14] Acest copil, spre uluirea balaurului, scapă găsindu-şi locul tocmai la tronul lui Dumnezeu". în mod evident, răpirea lui este o imagine a învierii,

întrucât ei (cei reprezentaţi de copil) „nu şi-aii iubit viaţa chiar până la moarte". Poate unii cred că balaurul sinuos al Chinei nu are nimic în comun cu simbolul grec folosit de Ioan.[15] Totuşi, pentru credincioşii chinezi de astăzi, când îşi revendică dreptul de acces la tronul harului, conceptul de balaur dezamăgit - şi încă unul roşu -are, cu siguranţă, un anume farmec!

La întâlnirea care a durat toată noaptea cu întemeietorii Mişcării Patriotice cu Trei Obiective,

primul ministru Chou En-lai a prezentat deschis poziţia Partidului cu privire la libertatea creştinilor chinezi de ! a vesti Evanghelia. „Vă vom permite să încercaţi să convertiţi oamenii, cu condiţia de a continua să prestaţi servicii sociale. La urma urmelor, toţi credem că adevărul va învinge. Noi catalogăm crezurile voastre drept false; prin urmare, dacă noi, comuniştii, avem dreptate, oamenii vor respinge mesajul vostru, iar biserica va decădea. Dacă voi aveţi i dreptate, atunci oamenii vor crede ce le spuneţi; dar, întrucât noi suntem siguri că nu aveţi dreptate, suntem pregătiţi să riscăm."[16] Declaraţia de mai sus era o prezentare bine-voitoare a unei intenţii nemiloase, şi ea îşi avea deja răspunsul în asigurarea dată de Isus Bisericii Sale, şi anume că până şi zăvoarele morţii se vor dovedi ineficiente împotriva ei.[17] Când Isus a rostit aceste cuvinte, El însuşi urma să probeze acele zăvoare. Este, prin urmare, o certitudine faptul că vom fi martorii unei revigorări a credinţei creştine în China. „Vechile superstiţii au revenit", se plâng susţinătorii Partidului - şi pe bună dreptate.

Coliziunea frontală este inevitabilă. Căci copiii Domnului de acolo, asemenea celor din Occident, nu trăiesc în adăposturi subterane, ci în lumină. „Creştinismul nu este o religie a pustnicilor şi a refugiilor montane, ci este una socială, strâns legată de comunitate; prin urmare, I el trebuie să constituie o provocare la adresa comunismului."[18] Nu I ar fi însă înţelept să vorbesc mai mult despre numeroasele dovezi I ale faptului că Duhul adevărului încă lucrează acolo unde Watchman Nee, Wang Ming-tao şi mulţi alţii au predicat cu atâta credin-I cioşie şi chiar şi acum El aduce roadă pentru împărăţia cerurilor I într-o lume al cărei conducător nevăzut a fost deja judecat.

în ianuarie 1970, la vârsta de 66 de ani şi după 18 ani petrecuţi în închisoarea din Shanghai, Watchman a fost mutat într-un lagăr de

muncă din provincie. Acolo însă, fie expunerea la capriciile vremii, fie uşoara muncă pe care o avea de făcut s-a dovedit a fi prea mult pentru trupul său slăbit. Boala sa de inimă s-a agravat, fapt pentru care se crede că a fost trimis din nou la Shanghai. Anul 1970 s-a sfârşit cu bine, termenul de douăzeci de ani urma să se încheie în curând, iar speranţele lui Charity au început să crească. într-o seară, la sfârşitul lunii septembrie a anului 1971, doamna Nee repara ceva în mica ei locuinţă în care spera ca, în câteva luni, să-1 întâmpine pe Watchman. Se urcase pe un scaun şi, la un moment dat, şi-a pierdut echilibrul. Pesemne a suferit un atac cerebral uşor; a căzut de pe scaun şi şi-a fracturat câteva coaste. Prietenii au anunţat-o pe sora ei, care locuia în Peking şi cu care nu se mai întâlnise dinainte de procesul lui Watchman. Aceasta ajunse la timp pentru a o îngriji pe Charity în spital, până când, nu după multă vreme, a murit. Dumnezeu, în bunătatea Lui, Şi-a luat copilul acasă.

După înmormântare, sora lui Charity 1-a vizitat pe Watchman în lagărul de muncă, aflat la o oarecare distanţă de oraş. Fusese deja anunţat de moartea soţiei sale şi era adânc îndurerat. Aşteptaseră amândoi cu multă nerăbdare eliberarea lui. Cu toate acestea, sora lui Charity povesteşte că Watchman dădea dovadă de o stare de spirit bună.

Nu ştim exact ce s-a întâmplat în vara anului 1972. Pe 12 aprilie s-a încheiat termenul de douăzeci de ani de detenţie, depăşind cu cinci ani sentinţa publică dată iniţial. Zece zile mai târziu, i-a scris cumnatei sale o scrisoare. Adresându-i-se cu formula „soră mai mare", Watchman îşi începea scrisoarea mulţumindu-i pentru pachetele pe care aceasta i le trimisese: „Din scrisoarea ta din 7 aprilie am aflat că nu ştii dacă am intrat în posesia lucrurilor pe care mi le-ai trimis. Am primit toate lucrurile de care îmi scrii şi pentru care îţi sunt extrem de recunoscător." Apoi o asigură că el este bine. „Boala cronică de care sufăr îşi face simţită prezenţa în permanenţă. Crizele sunt, bineînţeles, neplăcute, dar în intervalul de timp dintre ele îmi este mai uşor. Singura variaţie constă în gradul de activitate a bolii, pentru că de însănătoşire nici nu poate fi vorba." Următoarea frază sugerează, poate, că se află într-un loc în provincie. „Soarele

[de vară poate să dea puţină culoare pielii, dar nu poate avea nicio acţiune benefică asupra bolii." Apoi concluzionează: „Dar îmi menţin bucuria, aşa că te rog să nu te îngrijorezi. Sper că ai grijă de tine şi că bucuria îţi umple inima. Iţi urez toate cele bune, Shu-tsu." A semnat cu numele său din copilărie, cel folosit pe când erau tovarăşi de joacă, în Foochow.

Şase săptămâni mai târziu se afla în provincia Anhwei. A fost oare călătoria până acolo prea

solicitantă pentru el? Sau au existat alte privaţiuni care s-au adăugat la cele existente? In calitatea sa de intelectual nereformat, lipsit de drepturi civile, a primit poate un tratament nu tocmai generos? Sau poate boala s-a agravat brusc; nu cunoaştem amănunte cu privire la ultimele sale zile de viaţă. Nu ştim nici dacă s-a aflat în compania vreunui creştin la sfârşit. Tot ceea ce ştim este că, pe 1 iunie 1972, la vârsta de 69 de ani, Watchman a ajuns în prezenţa binecuvântată a Domnului său.

La o citire atentă a ultimei sale scrisori se mai poate deduce un lucru. El acceptă situaţia în care se află şi vorbeşte despre lumina soarelui care pătrunde din afară şi care poate modifica, într-o mică măsură, această situaţie. Apoi încheie într-o notă optimistă, iar cei care l-au cunoscut recunosc această caracteristică a personalităţii sale. Nu este nicio urmă de autocompătimire, întrucât preocuparea lui se îndreaptă spre destinatara scrisorii, ca şi ea să aibă parte de aceeaşi bucurie interioară care locuieşte în inima lui. Să ne amintim că nu îi era permis să pomenească numele lui Dumnezeu, căci scrisoarea era cenzurată şi putea fi distrusă. Astfel, Watchman alege să facă altceva. Exprimându-şi dorinţa ca şi inima ei „să fie plină de bucurie", el foloseşte patru litere: *hsi-loh,* „bucurie" şi *man-tsu,* „plin". Putem oare să ne imaginăm apariţia unei licăriri în ochii săi în momentul scrierii acestor rânduri? Căci aceste patru litere sunt identice cu cele folosite pentru traducerea cuvintelor adresate de Isus ucenicilor Săi: „Cereţi şi vi se va da, pentru ca *bucuria* voastră să fie *deplina"}*[9]

Acesta este deci mesajul lui codificat către noi toţi: „Cereţi!" întrucât Dumnezeu este întotdeauna prezent în lumea nevăzută, nu există nicio situaţie de pe pământ în care noi să fim lipsiţi de puterea

de a face ce avem de făcut. încătuşaţi de duşmani sau limitaţi de împrejurări, complet imobilizaţi sau umblând singuri în întuneric, noi putem să ne rugăm, putem să apelăm la El, putem să *cerem.* Vom primi cu siguranţă. Dumnezeu va lucra din nou. Daca vom continua să cerem, întristarea noastră va fi transformată într-o bucurie de nespus. „Şi nimeni nu vă va răpi bucuria voastră."

NOTE ASUPRA TEXTULUI

Capitolul 1 *DARUL*

1. 1 Samuel 1:11

2. Similaritatea sunetului este întâmplătoare. Suntem siguri că nu există nicio conexiune etimologică între *to-sheng* şi francezul *toc-sin.*

3. 1 Samuel 3; Isaia 21:6; 11 f.; 62:6.

Capitolul 2

CINSTEŞTE-I PE STRĂMOŞI

Cărţi care stau la baza relatărilor. Christopher Hibbert, *The Dragon Wakes: China and the West 1793-19ll(Trezirea Dragonului: China şi Ţara de Vest 1793-1911),* Londra 1970. F. Schurmann şi O. Schell eds, *China Readings 1 (Lecturi din China 1), Imperial China (China imperială),* Londra 1967. J. Doolittle, *Social life of the Chinese (Viaţa socială a poporului chinez),* Londra 1868; scrisă în Foochow şi o sursă inestimabilă a mediului de vieţuire local. Eugene Stock, *The Story of the Fuh-Kien Mission of the Church Missionary Society (Istoria Misiunii Fuh-Kien din cadrul Societăţii Misionare a Bisericii),* Londra 1882; şi cea de-a 4-a ediţie revizuită T. McClelland, 1904. D. MacGillivray, *A Century ofForeign Missions in Foochow (Un secol de misiuni străine în Foochow),* Shanghai 1907.

1. Citat din E.R. Hughes, *The Invasion of China by the Western World (Invazia Chinei de către Lumea occidentală),* Londra 1937, p. 65.

2. „Toţi cei patru elevi au fost botezaţi în 1857. Ulterior, toţi au devenit ajutoare în lucrare. Pastorul Nga, primul nostru pastor local, a

fost unul dintre ei. A murit în 1890." Charles Hartwell, *Reminiscences (Reminiscenţe),* Foochow 1904, p. 27. Vezi şi D. MacGillivray, *op. cit.,* p. 255. Este de asemenea foarte probabil ca Nga să fi fost unul dintre cei trei tineri ale căror predici, ţinute într-o seară din

septembrie 1860, sunt parafrazate în J. Doolittle, *op. cit.,* pp. 599 f.
3. 1 Samuel 1:27 f. Povestea ei este relatată într-un mod vivace chiar de ea însăşi în: Ni Lin Huo-ping, *En Ai Piao Pen (An Object ofGrace and Love - Un obiect al harului şi dragostei),* Shanghai 1943, carte care oferă o parte din istoria familiei ei din această perioadă.
Capitolul 3 *REVOLUŢIA*
Cărţi care stau la baza relatărilor. F. Schurmann şi O. Schell, eds. *China Readings 2 (Lecturi din China 2), Republican China (China republicană),* Londra 1967. E. R. Hughes, *The Invasion of China by the Western World (Invazia Chinei de către Lumea occidentală),* Londra 1937.
1. Stephen Chen şi Robert Payne, *Sun Yat-sen, A Portrait (Portret),* New York 1946, p. 130.
2. Au inclus şi predarea virtuală a utilităţilor din portul Foochow.
3. W.S. Packenham-Walsh, fondatorul Colegiului „Trinitatea", consemnează începuturile acestuia în *Twenty Years in China (Douăzeci de ani în China),* Cambridge 1935. Profesoara de limbă engleză a lui Watchman de la acest colegiu a fost Betty M. Williams, soţia directorului colegiului, David Williams. Dumneaei îi sunt îndatorat pentru o parte dintre relatările din această perioadă.
4. Wing-tsit Chan, *Religious Trends in Modern China (Tendinţe religioase în China modernă),* New York 1953, pp. 228 f.
5. Vezi Chow Tse-tsung, *The May Fourth Movement (Mişcarea din 4 Mai); Intellectual Revolution in Modern China (Revoluţia intelectuală din China modernă),* Cambridge, Mass. 1960, pp. 92 ff.
6. Genesa 3:3.

7. Stuart Schram, *Mao Tse-tung,* Londra 1966, pp. 56 f.
Capitolul 4 *DEDICAREA*
1. Luca5:ll.
2. H.A. Franck, *Roving Through South China (Cutreierând prin sudul Chinei),* Londra 1925, p. 181.
3. Romani 6:13.
4. Raportul de an al C.M.S.
5. Genesa 18:16 ff.
6. Psalm 91:7.
7. Marcu 1:11.
8. Romani 6:3; 1 Petru 3:21 f.; Ioan 16:11; Fapte 3:15. Vezi W. Nee, *The Normal Christian Life (Viaţa creştină normală),* pp. 61 ff.; *Love Not the World (Nu iubiţi lumea),* pp. 26 ff.
Capitolul 5 *ÎNCERCĂRI ŞI ISPITE*
1. Este pură coincidenţă faptul că în acest an, 1922, a luat fiinţă Partidul Comunist Chinez în Shanghai?
2. Vezi Christian Tsai, *Queen of the Dark Chamber (Regina odăii întunecate),* Chicago 1953, capitolul 9.
3. Această trezire spirituală din Foochow a rămas cunoscută sub denumirea Trezirea Chien Shan.
4. Vezi W. Nee, „Două legi de umblare", în *Twelve Baskets Full (Douăsprezece coşuri pline),* Voi. 2, Hong Kong 1966, pp. 36 ff.
5. Matei 17:26 f.
6. Jessie Penn-Lewis, *The Cross of Calvary and its Message (Crucea de la Calvar şi mesajul ei),* Boumemouth 1903, şi *The Logos of the Cross (Logos-ul crucii),* 1920, retipărită sub titlul *The Cen-trality of the Cross (Centralitatea crucii).*

Capitolul 6 *DOVADA CREDINŢEI*
1. Ioan 15:5. Compară observaţia lui Roland Allen potrivit căreia grupurile care au învăţat Evanghelia de la chinezi aparent ignoranţi şi needucaţi dovedesc adesea că au învăţat-o într-un mod real şi profund şi sunt doritori după mai mult. *The Spontaneous Expansion ofthe Church (Expansiunea spontană a Bisericii),* Londra 1927, p. 65.

2. Vezi W. Nee, *Spiritual Knowledge (Cunoaşterea spirituală),* New York 1973, pp. 40 ff.; *Concerning Our Missions (Despre Misiunile noastre),* Londra 1939, pp. 212 f.
3. Luca 6:38; 3 Ioan 7. Vezi şi *Concerning Our Missions (Despre Misiunile noastre),* capitolul 8.
4. Romanciera Pearl Buck dă glas acestei opinii, scriind în *My Several Worlds (Lumile mele multiple)* despre „minunatele portocale dulci care cresc în Fukien aşa cum n-am văzut nicăieri", nici măcar în California, adaugă ea.
5. Ioan 5:19; 2 Corinteni 12:9.
6. Iosua 6:12 ff.; 1 Samuel 5.
7. Numeri 17.
8. Ani mai târziu, un simpatizant al misionarului spunea despre el, „era în stare să scoată în evidenţă un lucru trecând dincolo de ceea ce este scris."
9. Hollington Tong, *Christianity in Taiwan (Creştinismul în Tai-wan),* 1961, pp. 116 f., simplifică lucrurile, separarea, după el, fiind pur şi simplu între creştinii moderaţi şi cei mai dedicaţi, dar este posibil că el foloseşte evenimente ulterioare pentru a interpreta lucrurile care s-au petrecut atunci.
10. 2 împăraţi 2:14.
11. Cu privire la „Marele împărat" al sătenilor animişti din Fukien, vezi J. Doolittle, *op. cit.,* pp. 85, 124, 382.
12. Vezi W. Nee, *Sit, Walk, Stand (Şezi, Umblă, împotriveşte-te),* Bombay 1957, şi Londra 1962, capitolul 3.
216
Capitolul 7
PE CÂMP DE MISIUNE ÎN STRĂINĂTATE
1. Mai sunt încă şase strofe. Aceasta trebuia să fie No. 128 în colecţia sa *Hsiao Chun Shio-ko (Little Flock Hymns - Cântările Turmei Mici).*
2. Luca 4. 43.
3. Vezi W. Nee, *Sit, Walk, Stand (Şezi, Umblă, împotriveşte-te),* p. 26, şi compară cu *Twelve Baskets Full (Douăsprezece coşuri pline),* Voi. 2, Hong Kong 1966, pp. 43 f. Cele două relatări ale sale, oarecum diferite, sugerează că ar fi avut loc mai multe episoade de acest fel.
Capitolul 8
VECHILE BURDUFURI
1. David M. Paton, *Christians Missions and the Judgement of God (Misiuni creştine şi Judecata lui Dumnezeu),* Londra 1953, pp. 48 f.
2. Ioan 13:35.
3. 1 Petru 5:6.
4. Romani 6:1 ff.; 1 Corinteni 1:30; Galateni 2:20. Vezi W. Nee, *Changed into His Likeness (Schimbaţi în chipul Lui),* Londra 1967, pp. 78 ff.; *The Normal Christian Life (Viaţa creştină normală),* p. 46.
Capitolul 9 *LUT FRAGIL*
1. Zaharia4:10.
2. W. Nee, *The Spiritual Man (Omul spiritual),* traducerea engleză în 3 Volume, New York 1968. Cele două prefaţe sunt datate db 4 iunie 1927 şi 25 iunie 1928, Shanghai. (La pp. 179 ff. din Volumul
217

3 editorii ediţiei 1968 au adăugat şi transcrierea unei scrisori a lui Nee din 1948, având ca subiect boala.)
3. Acesta pare să fi fost punctul de vedere de nestrămutat al lui Nee din anii '40, punct ce a fost expus co-lucrătorilor săi în repetate rânduri. Editorul din 1968 ar putea avea dreptate când

afirmă că Nee şi-a schimbat opinia, însă „fără-ndoială" este un cuvânt prea tare în circumstanţele date.
4. 1 Corinteni 10:16 ff.; 11:23 ff.; 14:26, 29 ff.; Fapte 20:7 ff.
5. 1 Corinteni 11:5 ff.; 14:34 f.; 1 Timotei 2:11 ff.
6. O parte din periodicele publicate de Watchman Nee, inclusiv extracte din editorialele sale din 1928, este furnizată de fiul surorii sale mai în vârstă, Stephen C.T. Chan, în memoriul său extraordinar, *O-tih Chiu Fu Ni To-sheng (My Uncie, Watchman Nee - Unchiul meu, Watchman Nee),* Hong Kong 1970, Capitolele 8, 10 şi 14 şi appendix-urile. Chan afirmă că „scrisorile sale deschise din *Trezirea,* 1928, dau la iveală agonia mentală îndurată, pricinuită de îndelungata lui boală".
7. 2 Corinteni 1:8; 2:4; 4:8; 6:10.
8. 2 Corinteni 4:7.
9. Margaret E. Barber, *Verses of a Pilgrim (Versurile unui pelerin),* Foochow, octombrie 1931, publicată de colega sa Margaret L. Ballord.

Capitolul 10

ADUCEREA LA REALITATE

1. Pentru detalii vezi Stephen C.T. Chan, *op. cit.,* Capitolul 22.
2. W. Nee, *The Latent Power of the Soul (Puterea ascunsă a sufletului),* New York 1972, p. 69. El avea simţ muzical şi disonanţa îi producea disconfort.
3. Oficial, purta denumirea de *Hymns (Imnuri),* sau, mai pe larg, *A Few Hymns and some Spiritual Songs, selected 1856, for the Lit-tleElock (Câteva imnuri si cântări spirituale, selectate în 1856, pentru Turma Mică),* revizuită de J.N. Darby, Londra 1881. Aluzia

din titlu se referă la cuvintele din Luca 12:32 'Nu te teme, turmă mică; pentru că Tatăl vostru vă dă cu plăcere împărăţia.'
4. W. Nee, *The Latent Power of the Soul (Puterea ascunsă a sufletului).* Vezi mai ales pp. 51, 54 f., 71 ff. Această carte a fost publicată pentru prima oară în 1933 ca post-scriptum la *The Spiritual Man (Omul spiritual)* şi se datorează într-o oarecare măsură cărţii lui Jessie Penn-Lewis, *Soul and Spirit (Suflet şi Duh).*
5. L.T. Lyall, *John Sung,* Londra 1954, p. 88.
6. Aceştia erau: din Marea Britanie domnul C.R. Barlow, domnul şi doamna A. Mayo, din San Francisco Dr. Powell, şi din Australia domnul şi doamna Joyce, domnul Phillips şi domnul W.J. House.
7. Domnişoara Ling se căsătorise şi avea să devină mama a nouă copii, cu toţii brilianţi.
8. Sunt în general cunoscuţi, alături de alte grupuri mai mici, ca „Fraţii exclusivişti" (cu referire la principiile lor de părtăşie creştină), spre deosebire de „Fraţii deschişi", mai numeroşi şi cu preocupări misionare. Ambele grupări au aceleaşi origini, şi termenul „the Breth-ren" („Fraţii") are, în mod obişnuit, o aplicabilitate mai largă decât în acest capitol.
9. Vezi citatele din viaţă în W. Nee, *The Orthodoxy of the Church (Ortodoxia Bisericii),* p. 90.
10. Pentru relatarea unui exorcism, vezi W. Nee, *What Shall This Man Do? (Dar cu acesta ce va fi?)* p. 152.
11. Taylor a scris odată din New York, „Persoana prin care el a fost convertit, o femeie, 1-a învăţat ceva despre profeţie, potrivit cu ceea ce este acceptat în mod general de către sfinţi - fapt ce face ca punctele lui de vedere greşite să pară şi mai grave. El a renunţat la adevăr în favoarea erorii."
12. Pentru relatarea în întregime a acestui episod, din punctul de vedere al Grupului din Londra, vezi „Evenimente legate de China" în cartea lui A.J. Gardiner, *The Recovery and Maintenance of the Truth, (Recuperarea si păstrarea adevărului),* ediţia a doua. Kingston-upon-Thames 1963, pp. 272 ff. Această ediţie conţine câteva scrisori relevante ale lui James Taylor, dar nici un răspuns la ele.

13. Este necesar, pentru a fi corecţi, să menţionăm aici faptul că acest punct de vedere exclusivist cu privire la părtăşia creştină nu este reprezentativ pentru mişcarea „Fraţii" ca întreg.

14. Acest lucru, unul dintre cele mai bune expuneri ale adevărului creştin de către Watchman Nee, este abordat de câteva ori în predicile lui consemnate; vezi *Sit, Walk, Stand (Şezi, umblă, împotriveşte-te),* p. 30; *The Normal Christian Life (Viaţa creştină normală),* pp. 127 f.; *Changed into His Likeness (Schimbaţi în Chipul Lui),* pp. 79 ff.; *Twelve Baskets Full (Douăsprezece coşuri pline),* Voi. 1, pp. 32 ff.
9. Isaia 54:17.
10. Vezi W. Nee, *What Shall This Man Do? (Dar cu acesta ce va fi?)* p. 108.
11. A.J. Gardiner, *op. cit.,* p. 287.
12. Versiunea în limba engleză a scrisorii lor le-a fost furnizată de domnişoara Elizabeth Fischbacher.
13. Witness Lee, *The Baptism ofthe Holy Spirit (Botezul cu Duhul Sfânt),* Los Angeles 1969, p. 12.
14. Compară 1 Corinteni 12:30.

Capitolul 11 *ORIZONTURI NOI*
Cărţi care stau la baza relatărilor. Dick Wilson, *The Long March: 1935 (Marşul cel lung: 1935),* Londra 1971.
1. Au fost tipărite sub denumirea W. Nee, *The Meeting Life (Viaţa de adunare)* (în limba chineză), Shanghai 1934.
2. W. Nee, *The Song ofSongs (Cântarea Cântărilor),* Fort Washington 1966.
3. Vezi de asemenea relatarea sa despre scrierile de început ale Fraţilor în *The Orthodoxy ofthe Church (Ortodoxia Bisericii),* Los Angeles 1970, pp. 69 ff. Darby, Bellett, Miiller, Mackintosh, Kelly, Anderson, Miller sunt dintre aceia cu care el era familiarizat. El folosea constant *New Translation (Noua Traducere)* a Bibliei în limba engleză, a lui J.N. Darby.
4. Hollington Tong, *Christianity in Taiwan (Creştinismul în Tai-wan),* 1961, p. 117.
5. F.P. Jones, *China Bulletin (Raport despre China),* Voi. 4, 21 februarie 1955.
6. Relatarea este menţionată în L.T. Lyall, *John Sung,* Londra 1954.
7. Elisha Wu, articol din revistă (sursă nedepistată).
8. Frank Rawlinson, ed., *The China Christian YearBook (Anuarul creştin din China),* Shanghai 1935, pp. 104 f.

Capitolul 12 *CONCEPŢII NOI*
1. Aşa cum s-a întâmplat în Foochow unde, în tot oraşul, adunarea se rupsese în două grupuri competitive.
2. Pare să nu existe nicio dovadă că Nee 1-a întâlnit pe Roland Allen sau că i-a citit scrierile. *Missionary Methods: St Paul s or Ours {Metode misionare: ale lui Pavel sau ale noastre),* 1912, şi *The Spontaneous Expansion of the Church and the Causes which Hinder It (Expansiunea spontană a Bisericii şi cauzele care o împiedică),* 1927, dar trebuie amintit faptul că, indiferent ce a citit, el foarte rar a citat, poate chiar deloc, scriitori creştini care nu i-au împărtăşit poziţia evanghelică conservatoare.
3. Charles E. Notson, „Individualismul a apucat pe căi greşite: II, „Turma Mică" a lui Watchman Ngnee", în *Săptămânalul Alianţa,* 12 noiembrie 1952, pp. 729 f.
4. *Ibid.,* p. 729
5. George A. Young, *The Living Christ in Modern China (Cristosul cel Viu în China modernă),* Londra 1947, p. 91.
6. Shanghai 1938. Cartea are o prefaţă în limba chineză şi una în limba engleză.
7. *The Keswick Convention 1938 (Convenţia de la Keswick 1938),* Londra 1938, p. 245.

8. 2 Corinteni 4:7 ff.; Galateni 2:20.
9. Matei 7:1 ff.
10. Genesa 23:4; Psalm 39:12.
11. W. Nee, *The Normal Christian Life (Viaţa creştină normală),* Bombay 1957, Londra şi Fort Washington 1961, editată prin combinarea mai multor serii de mesaje ce-i aparţin, redactate pe aceeaşi temă sau pe teme asemănătoare.
12. 1 Ioan 5:4; Apocalipsa 2:4; 12:11; 21:7.
13. W. Nee, *Concerning Our Missions (Despre Misiunile noastre),* Londra şi Shanghai 1939. Abreviată şi reeditată ca *The Normal Christian Church Life (Viaţa creştină normală de adunare),* Washington D.C. 1962, poartă în ea ecoul titlului cărţii de mai sus. Dar în *The Normal Christian Life (Viaţa creştină normală),* „normală" este cuvântul folosit de Nee, în mod intenţionat nu întru totul conform cu realitatea, pentru „biruitoare" şi este o provocare pentru „subnormală", în timp ce, aici, „normală" nu poate să însemne decât „corectă", fiind implicat faptul că orice alt model de misiune sau viaţă de biserică este, prin urmare, anormal! Mai mult, *Concerning Our Missions (Despre Misiunile noastre)* nici nu este o carte despre „Biserică", ci despre Lucrare. Cu privire la ea, el spune explicit: *„Titlul cărţii explică genul ei.* Nu este un tratat despre metode misionare, ci o trecere în revistă a lucrării noastre din trecut în lumina voii lui Dumnezeu, aşa cum am descoperit-o în Cuvântul Său." (p. 11, însemnările sale scrise italic).
14. G.H. Lang la pp. 92, 94, într-o recenzie comunicată în particular. (Desigur că şi populaţia Ierusalimului creştea, ocazional, datorită peregrinilor.) Lang arată şi faptul că, în ceea ce priveşte textul din Faptele apostolilor 9:31, Nee îşi apără cauza folosind (p. 95) pluralul „biserici" acolo unde cele mai bune manuscrise folosesc singularul.
15. Nee a văzut această problemă *(ibid.,* pp. 90 f.), dar soluţia sugerată de el, de a pune semnul egalităţii între cartierele sau districtele poştale ale Londrei şi oraşele mari din vremurile nou-testamentale, face ca principiul „bisericii locale" să fie supusă schimbărilor bruşte, în funcţie de interesele seculare. A intenţionat el acest lucru?
16. Shanghai, 11 iunie 1940.

Capitolul 13 *APOGEUL*
1. W. Nee, *Changed into His Image (Schimbaţi în Chipul Lui),* Londra 1968.
2. W. Nee, *The Glorious Church (O Biserică glorioasă),* Los Angeles 1968.
3. Secretarul editorial al C.I.M., Norman Baker, îi arătase cu amabilitate lui Nee ediţia curentă a documentului misiunii, *Princi-ples and Practice (Principii şi Practică),* şi Nee s-a văzut nevoit să arate faptul că, sub titlul „guvernarea bisericii", documentul lăsa puţin loc, sau chiar deloc, pentru opinia chineză cu privire la modelul de închinare care trebuie urmat în fiecare caz.
4. Aceasta era adevărat îndeosebi în provincia Chekiang. Aşa cum a fost deja precizat în *China Christian Year Book of 1935 (Anuarul creştin din China din 1935)* (pp. 104 f.), aici, pe „domeniul Turmei Mici", opoziţia mişcării faţă de slujirea plătită a impus respect în climatul economic existent, iar accentul ei pe întoarcerea lui Cristos a trezit un răspuns în inimile multora care erau descurajaţi de înrăutăţirea condiţiilor politice.
5. Efeseni 4:11; 2 Timotei 4:5. Vezi W. Nee, *What Shall This Man Do? (Dar cu acesta ce va fi?)* Capitolul 3, „Pescar de oameni"; vezi de asemenea indicaţiile lui din *The Good Confession (O mărturisire bună),* New York 1973, pp. 75 ff.

6: Cu o referinţă explicită la Fapte 20:30.
7. H.T. Ku, broşură intitulată *Hsiao Chun,* Shanghai 1940. Probabil că această broşură, împreună cu altele asemenea, a fost considerată, doisprezece ani mai târziu, o dovadă în favoarea acuzaţiilor de asociere cu „imperialiştii".
8. 2 Timotei 3:12.
9. Luca 6:36 ff.; Galateni 6:7.
10. Genesa45:5; 1 Samuel 1:23; Isaia49:5; Galateni 1:15; Ieremia 1:5; Romani 9:11, 16.

Capitolul 14 *RETRAGEREA*
1. Luca 9:62. Vezi W. Nee, *What Shall This Man Do? (Dar cu acesta ce va fi?)* pp. 64 f.
2. Luca 16:9. W. Nee, *Love Not the World (Nu iubiţi lumea),* Capitolul 11.
3. Tit 3:8, 14.
4. Fapte 18:3; 20:34. Compară cu W. Nee, *Concerning OurMis-sions (Despre Misiunile noastre),* p. 200.
5. John of the Ladder, *Scala Paradişi.* Acidia provine din grecescul *akedia* ce apare în Psalmul 61:2, LXX: „este copleşit".
6. Geoffrey Chauser, *Canterbury Tales (Poveşti din Canterbury),* „Povestea lui Parson: Remedium Accidiae". Vezi Francis Paget, *The Spirit of Discipline (Duhul de disciplină),* Londra 1891; Eseu Introductiv.
7. Aceste discuţii purtate pe tema capitolelor 2 şi 3 din Apocalipsa au fost publicate în Chungking în 1945. Vezi W. Nee, *The Ortho-doxy ofthe Church (Ortodoxia Bisericii),* Los Angeles 1970. Ele au la bază teoria restabilirii progresive a adevărului original conform căreia revelaţia unui anumit autor cu privire la un anumit adevăr reprezintă revelaţia finală şi supremă, teorie folosită de mulţi pentru a conferi autoritate diverselor accente doctrinare.
8. Stephen C.T. Chan *op. cit.,* Capitolul 24.
9. *chia,* „familie", probabil că, iniţial, s-a pornit de la conceptul de biserică adunată într-o casă, aşa cum apare în Romani 16:5, dar curând s-a ajuns, prin creştere numerică, la congregaţii care se întruneau în săli mari (aşa cum s-a petrecut mai târziu în Taiwan), dar care continuau să se afle sub o conducere unică, pe principiul un oraş - o biserică.
10. Evrei 10:17.
11. *pai,* termen militar ce desemnează un şir sau un grup (escadron).
12. Publicat sub titlul W. Nee, *Basic Lessons on Practicai Chris-tian Living (Lecţii de bază pentru trăirea creştină practică)* (6 Vol-

umes) New York din 1972. Titlurile sunt: 1, *A Living Sacrifice (O jertfă vie);* 2, *The Good Confession (Mărturisirea bună);* 3, *Assem-bling Together (Adunaţi împreună);* 4, *Not I, but Christ (Nu eu, ci Cristos);* 5, *Do AU to the Glory ofGod (Să faceţi totul spre slava lui Dumnezeu);* 6, *Love One Another (Să vă iubiţi unii pe alţii).*
13. Mai târziu, acest sistem s-a dovedit a fi în avantajul poliţiei statului totalitar.
14. „Raport al unei întâlniri de părtăşie" de Witness Lee în primul număr al unei reviste noi, *The Ministry (Slujirea)* (Ed. W. Nee), iunie 1948.
Capitolul 15 *REÎNTOARCEREA*
Cărţi care stau la baza relatărilor. F. Schurmann şi O. Schell, *China Readings 3 (Lecturi despre China 3); Communist China (China comunistă),* Londra 1967. C. P. Fitzgerald, *TheBirth of Communist China (Naşterea Chinei comuniste),* Londra (Pelican) 1964, o relatare remarcabilă.
1. loan 12:24. W. Nee, *The Release of the Spirit (Eliberarea Duhului),* Mt. Vernon, Mo. 1965.
2. Fapte 8:1, 4; 11:19 f.
3. Raport în ziarul *Believers' News (Ziarul credincioşilor)* (Ed. C.H. Yu), Shanghai, octombrie 1944.
4. Acest punct de vedere a fost dezvoltat în cadrul instruirilor care au urmat, e.g. într-o prelegere ţinută lucrătorilor creştini în Kuliang, în august 1948. Vezi W. Nee, *Further Talks on the Church Life (Discuţii suplimentare despre viaţa de Biserică),* Los Angeles 1969, Capitolul 6.

5. Witness Lee, „Călăuzirea plină de îndurare a Domnului", în primul număr al revistei *Slujirea* (Ed. W. Nee), Shanghai, mai 1948.
6. Vezi W. Nee, *Concerning Our Missions (Despre Misiunile noastre),* p. 104.
7. Reconcilierea din Foochow nu a fost însă totală. Din 1928
225
existaseră două adunări în Nantai, cu două grupuri de bătrâni, încălcându-se astfel principiul „un oraş - o biserică" pe care mişcarea îl îndrăgise atât de mult. Chang Chi-chen, succesorul lui John Wang, era liderul bătrânilor din grupul care se aduna „lângă terenul de fotbal", şi, deşi a fost prezent la aceste discuţii, el s-a ridicat împotriva noilor idei şi, pe drept sau nu, a refuzat să-i convingă pe ceilalţi bătrâni din grupul său să frângă pâinea cu lucrătorii şi reprezentanţii celuilalt grup. Acest lucru a provocat o mare întristare celor care îşi puseseră speranţa într-un început complet nou în Foochow, şi, deşi Watchman Nee însuşi a făcut propuneri generoase, totuşi situaţia a rămas nerezolvată. Vezi Stephen Chan, *op. cit.,* pp. 51 ff.
8. Marcu 12:17.
9. George N. Patterson, *God's Fool (Nebun pentru Dumnezeu),* Londra 1956, p. 151.
10. Toate, cu excepţia ultimului, sunt traduse în limba engleză: *The Normal Christian Worker (Lucrătorul creştin),* Hong Kong 1965; *The Ministry of God's Word (Slujirea din Cuvântul lui Dumnezeu),* New York 1971; *Spiritual Authority (Autoritatea spirituală),* New York 1972; un capitol anexat la *The Spiritual Man (Omul Spiritual),* New York 1968, Voi. 3, pp. 179 ff.; Seria „Lecţii de bază", New York 1972-4 (6 Volume); şi Capitolele 5 şi 6 din *Further Talks on the ChurchLife {Discuţii suplimentare despre viaţa de Biserică),* Los Angeles 1966.
Capitolul 16
ALEGERE STATORNICĂ
Cărţi care stau la baza relatărilor: Leslie Lyall, *Come Wind, Come Weather (Fie vânt, fie ploaie),* Londra 1961. Edward Hunter, *The Story ofMary Liu (Povestea lui Mary Liu),* Londra 1956. George N. Patterson, *Christianity in Communist China (Creştinismul în China comunistă),* Waco, Texas 1969. W. C. Merwin şi F. P. Jones, *Docu-ments of the Three Seif Movement (Documentele Mişcării cu Trei Obiective),* New York 1963. Katherine Hockin, *Servants ofGod in*
226
People's China (Slujitori ai lui Dumnezeu în China populară), New York 1962.
1. Allen J. Swanson, *Taiwan: Mainline versus Independent Church Growth. A Study in Contrasts (Taiwan: Creşterea bisericii: linia tradiţională sau independentă),* Pasadena 1970, p. 62.
2. Odată cu mutarea bisericii locale din Shanghai într-o clădire nouă de pe Nanyang Road, un creştin chinez dintr-un alt grup pusese în circulaţie o broşură *Seven Open Letters to Watchman Nee (Şapte scrisori deschise către Watchman Nee),* în care îl ataca pe Watchman pentru „aroganţa sa spirituală", care contrasta cu predicarea sa plină de modestie.
3. Fapte 8:1.
4. Psalm 29:10.
5. Efeseni 5:16.
6. Familia lui Isus, fondată la Ma-Chuang în 1921 de către Ching Tien-yin, a aplicat principiile creştinismului comunitar de la început sistemului familial chinez, practicând în linişte, la o scară mică, ceea ce comuniştii pretindeau a fi propriul lor obiectiv. Deşi întrucâtva ciudată în doctrină şi practică, mişcarea se ţinea de Scriptură şi era înflăcărat evanghelică. Vezi D. Vaughan Rees, *The Jesus Family in Communist China (Familia lui Isus în China comunistă),* Londra 1954.
6a. Scriind despre această extindere, L. T. Lyall a notat: „în locul pionierului singuratic care, prin procese dureros de anevoioase şi uneori descurajante, căuta să pună bazele unei mărturii pentru Cristos printre păgâni, o comunitate creştină plină de zel şi o biserică activă şi vie sunt transplantate în aceeaşi zonă păgână. Nu este nevoie de multă imaginaţie pentru a vedea ce posibilităţi oferă astfel de migrări, dacă sunt întreprinse la o scară mai mare şi chiar pe ogoarele neevanghelizate ale Chinei aflate în mai mare nevoie", *China's Millions (Milioanele de chinezi),* Londra, ianuarie 1951.

7. Evrei 10:25.
8. Mary Weller în *China's Millions (Milioanele de chinezi],* noiembrie 1951, p. 103. Compară cu observaţia unui cronicar care, doi ani mai târziu, a scris: „Este interesant de observat apariţia Turmei
227
Mici, sau a Casei Creştine de întâlnire, cum le place să se numească, ca denominaţiune creştină majoră în China." Francis P. Jones, *China Bulletin (Raport despre China),* iii, 22, 7 decembrie 1953.
9. Aparent, ele (documentele) au fost oferite spre discuţii şi analiză ulterioară, dar s-a descoperit curând că fuseseră deja acceptate ca definitive de către Premier. Primirea de către acesta, cu amabilitate, a delegaţilor acoperea alte motivaţii şi planuri sinistre.
10. Spre deosebire de John R. Mott care, cu o generaţie în urmă, câştigase admiraţia studenţilor chinezi prin refuzarea aceluiaşi post.
11. Pentru că ideea reformei doctrinare s-a dovedit jignitoare pentru mulţi, termenul „patriotic" a fost înlocuit din titlu. Sprijinirea noului regim era echivalentă cu patriotismul.
12. Merwin şi Jones, *Documents (Documente),* pp. 19 f., 34 ff.; Edward Hunter, *op. cit.,* pp. 138 ff.; Leslie Lyall, *op. cit.,* pp. 21 ff.
13. Marcu 6:35 ff.; Ioan 6:1 ff.
14. Maleahi3:10.

Capitolul 17

LAŢUL SE STRÂNGE

1. O relatare remarcabilă a celor zece ani petrecuţi în Shanghai între 1949 şi 1959 este oferită de Helen Willis de la Secţiunea de Cărţi Creştine în *Through Encouragement of the Scriptures (Prin încurajarea pe care o dau Scripturile),* Hong Kong 1961.
2. Merwin şi Jones *op. cit.,* pp. 27 f.
3. *ibid.,* pp. 22 ff.
4. *The Story of the Year 1951 (Istoria anului 1951),* Misiunea din China continentală, Londra.
5. Agenţia de ştiri a Chinei Noi, 15 mai 1951, citat de Merwin şi Jones, *op. cit.,* pp. 49 ff. Niciun predicator sau scriitor nou-testamental nu consideră în fapt Matei 23 un precedent. Capitolul este unic.
6. Edward Hunter, *op. cit.,* pp. 190 ff.
7. Wing-tsit Chan, *Religious Trends in Modern China (Tendinţe religioase în China modernă),* New York 1953, p. 262.
228
8. Mulţi au detectat o origine creştină în tonul puritan al acestei perioade, precum şi în unele tehnici folosite. Vezi e.g. C. P. Fitzgerald, *op. cit.,* p. 134. Mai este nevoie să adăugăm că creştinismul nu este doar etică?
9. Filipeni 3:7.
10. Cotidianul *Liberation (Eliberarea),* Shanghai 1 februarie 1956.
11. *Kung Shang Er Pao,* Cotidianul din Hong Kong, 18 februarie 1956.
12. Robert Ford, *Captured in Tibet (Capturat în Tibet),* Londra 1957, eh. 16 ff.; Geoffrey T. Bull, *When hon Gates Yield (Când porţile de fier cedează),* Londra 1955, eh. 17 f.; Robert Jay Lifton, *Thought Reform and the Psychology ofTotalism (Reforma gândirii si Psihologia totalitarismului),* 1961; Edward Hunter, *Brain-Washing inRed-China (Spălarea creierului în China roşie),* New York 1951; Suzanne Labin, *The Anthill (Muşuroiul de furnici),* Londra 1960.
13. Din câte se ştie, mărturisirea obţinută a constat într-o recunoaştere a faptului că folosise lucrători plătiţi pentru a pune în rânduială proprietăţile din Fooch'ow, fără a participa el însuşi la munca fizică ce se impunea.
14. Merwin şi Jones, *op. cit.,* pp. 60 ff., 89 ff.
15. Câţiva reprezentanţi ai „Turmei Mici" au fost prezenţi ca observatori la Conferinţa Creştină Naţională a Mişcării cu Trei Obiective din mai 1954, unul dintre ei făcând parte din Comitetul Executiv Permanent compus din doisprezece membrii.
16. *Tien Eeng,* Shanghai 1956, Nr. 4, 7 şi 8.
17. Mai există un număr de ediţii, realizate sub supravegherea lui Ruth Lee, având data

tipăririi în Shanghai în 1953 şi 1954.
18. Vezi de asemenea Mary Wang, *The Chinese Church that Will Not Die (Biserica chineză care nu va muri),* Londra 1971, p. 75.
19 *China Bulletin (Raport despre China)* v, 12 şi 17-20; Leslie T. Lyall, *Come Wind, Come Weather (Fie vânt, fie ploaie),* Londra 1973, p. 97 ff.; Merwin şi Jones, *op. cit.,* pp. 99 ff. Eliberat un an mai târziu într-o stare de epuizare psihică, el şi-a revenit suficient de bine pentru a-şi retrage mărturisirea în mod public, motiv pentru care a fost închis din nou, pe termen nelimitat.

Capitolul 18 *CHINUL*
Evenimentele şi acuzaţiile cuprinse în acest capitol au fost expuse în Shanghai, în *Cotidianul Eliberarea* din februarie 1956; în *Tien Feng* („Vântul Ceresc"), Shanghai, editorialul periodic oficial al Mişcării Patriotice Chineze cu Trei Obiective, No. 3 până la 8 din 1956; şi în *Hsueh His Tung Hsun* („Reporterul"), numărul din februarie 1956, un ziar din Shanghai al aceleaşi mişcări. Extrase din traduceri au apărut în F. P. Jones, *The China Bulletin (Raport despre China)* al Oficiului Comun din Estul îndepărtat, care făcea parte din Departamentul Misiunilor Străine, Consiliul Creştin Naţional, New York, Voi. VI, 1956, şi în Clayton H. Chu, *Religion in Communist China (Religia în China comunistă),* U.S. Joint Publications Research Service (Publicaţii comune ale Serviciului de Cercetare U.S.), New York 1958, pp. 30 ff. De asemenea, îi sunt îndatorat lui Thomas I. Lee, *China News Release No. 11 (Difuzarea ştirilor în China Nr. 11),* Minneapolis, 17 iulie 1956.
1. Au mai fost şi alţii arestaţi în Shanghai în această perioadă, printre care Lan Chih-i, Chu Chen şi Tu Chung-chen.
2. în acele cazuri unde documentaţia poate fi verificată, interpretarea voit greşită sau exagerarea faptelor sugerează că „dovada" a fost amplificată prin repetarea absurdă a întrebării şi a răspunsului.
3. Au fost numiţi „Ruth Lee, Peace Wang, Cheng Yu-chih, Lan Chih-i şi alţii".
4. 1 Timotei4:l.
5. „în ultimii o sută de ani, strategia îndemânatic plănuită împotriva creştinilor chinezi, ce cuprindea infiltrarea unor idei otrăvitoare precum aceea că „religia este mai presus de politică", a fost uneltirea misionarilor imperialismului." Dr. H.H. Tsui, Scrisoare adresată în cadrul Conferinţei Naţionale a Bisericii Creştine Chineze, Peking, martie 1956. (Merwin şi Jones, *Documents (Documente),* p. 141.)
6. Vezi W. Nee, *Love Not the World (Nu iubiţi lumea),* Londra 1968, mesajul datează din jurul anului 1941.

7. 1 Corinteni 13:13.
8. Merwin şi Jones, *Documents (Documente),* pp. 122 f. *9.ibid.,p.* 141.
10. *ibid.,* p. 134.
11. Potrivit unor rapoarte incomplete, „Turma Mică" avea la această vreme 362 de locuri de închinare şi 39.000 de membrii în provincia Chekiang. Aceste cifre au fost interpretate ca indicând un procent de 15-20% pe care membrii „Turmei Mici" îl deţineau din întreaga Biserică Protestantă din China, şi că ei au fost, poate, cea mai mare denominaţiune *{Ecumenical Press Service (Serviciul de Presă Ecumenic),* Geneva, 22 noiembrie 1957). Cu toate acestea, este cert faptul că multe dintre acestea erau congregaţii fondate de către Misiunea din China continentală, fiind absorbite, împreună cu alte grupuri independente, în rândurile Turmei Mici *{The Millions (Milioanele),* Londra, iulie 1958).
12. Cincisprezece ani a fost perioada anunţată oficial şi cunoscută la scară largă la acea vreme. însă, dintr-un oarecare motiv, în 1963 Merwin şi Jones, în *Documents of the Three Seif Movement (Documentele Mişcării cu Trei Obiective),* p. xii, menţionează perioada de „douăzeci de ani" dată ca sentinţă, şi de fapt, aceasta a executat el.
Capitolul 19 *REPRESIUNEA*
trecere în revistă generală şi folositoare a acestei perioade este pusă la dispoziţie de către Leslie T. Lyall, *Red Sky at Night (Cerul roşu al nopţii),* Londra 1969. Pentru informaţiile pe care le deţin despre condiţiile din Prima închisoare Municipală din Shanghai sunt îndatorat lui

Leslie Haylen, pentru descrierea din *Chinese Journey (Călătorie prin China),* Sydney 1959, pp. 73 ff., şi experienţelor celor doi Martori ai lui Iehova închişi acolo, Harold G. King, *The Watchtower (Turnul de veghere),* 15 iulie 1963, pp. 437 ff., şi lui Stanley E. Jones, raport înregistrat audio.

231

1. Mary Wang, *op. cit.,* pp. 90 f.
2. ibid., pp. 89, 92.
3. Helen Willis, *op. cit.,* pp. 58 ff. Merwin şi Jones, *Documents (Documente),* pp. 180 ff.
4. Fapte 16:25.
5. O descriere detailată a acestei perioade este oferită de doi australieni rezidenţi în Peking şi Shanghai, Colin Mackerras şi Neale Hunter în *China Observed 1964-67 (China în vizor 1964-67),* Londra
1967, Capitolele 12-14.
6. Posibil ambele braţe. Acest episod este posibil să stea în spatele istorisirilor despre mutilarea sa fizică care au circulat în Vest, unde s-a afirmat că, „întrucât el nu înceta să II mărturisească pe Cristos, comuniştii i-au scos ochii, i-au tăiat limba şi, de asemenea, i-au tăiat mâinile". Astfel, R. Wurmbrand (citându-1 pe Harold Martinson) într-un material publicat în mai 1970 şi, din nou, în decembrie 1972, de „Jesus to the Communist World Inc." („Isus pentru lumea comunistă"), Glendale, Calif. La acestea, scrisul de mână din ultima scrisoare a lui Watchman, despre care ni se spune că a fost recunoscut ca fiind al lui, pare un răspuns suficient.
7. *China Reconstructs (Reconstrucţia Chinei),* Peking, aprilie
1968, p. 2.
8. Evrei 11:35.
9. Romani 13:1.
10. Matei 5:11.
11. Genesa 32:24 ff.; 2 Corinteni 12:10.
12. Matei 11. 25 ff.

Capitolul 20

FĂRĂ N1C1O PIEDICĂ

1. David M. Paton, *Christian Missions and the Judgement ofGod (Misiuni creştine şi Judecata lui Dumnezeu),* Londra 1953, p. 49. Vezi de asemenea, Victor E.W. Hayward, *„Ears to hear": Lessonsfrom the China Mission („ Urechi de auzit": Lecţii din Misiunea din China),* Londra 1955.

232

2. Wing-tsit Chan, *Religious Trends in Modern China (Tendinţe religioase în China modernă),* New York 1953, pp. x f.
3. Totuşi, acest lucru trebuie văzut, în contextul Chinei contemporane, ca fiind una dintre mişcările originale ale lui Dumnezeu din istorie. A o copia în alt fel de condiţii nu poate duce decât la dezamăgire.
4. Elisha Wu, Saskatchewan.
5. David Bentley-Taylor, scrisoare către *The Life ofFaith (Viaţa de credinţă).* Decembrie 1963.
6. 2 Timotei 2:9.
7. Matei 10:17 ff.
8. F. F. Bruce, *New TestamentHistory (Istoria Noului Testament),* Londra 1969, p. 341.
9. Efeseni 6:18 ff.; Filipeni 1:16; Coloseni 4:3; 2 Timotei 4:16 f.
10. Apocalipsa 12:11. ll.Marcu 13:9 ff. 12. Romani 1:16. 13.2 Corinteni 4:7 ff.
14. Apocalipsa 12:1 ff. Vezi W. Nee, *The Glorious Church (Biserica glorioasă),* Los Angeles 1968, Capitolul 4. „Copilul" poate fi Cristos singur, dar, şi mai probabil, el îi reprezintă pe cei care sunt biruitori împreună cu El.
15. Deşi un chinez, al cărui nume conţine semnul pentru „dragon", va prefera să îşi schimbe numele la botez.
16. Citat de C. P. Fitzgerald, *The Birth of Communist China (Naşterea Chinei comuniste),* Londra 1964, p. 138.
17. Matei 16:18.

18. Fitzgerald, *op. cit.,* p. 141.
19. Ioan 16:24. Isus pune semnul egalităţii între rodnicia creştină şi primirea răspunsurilor la rugăciune în Ioan 15:16.

Kinnear

dragostea

Biografia lui Watchman Nee

(^"nvăţătura de neuitat a lui Watchman Nee pe terna umblării cu Dumnezeu a creştinului conţine o sămânţă ce are în ea viaţă. Bobul de grâu poate muri, dar nu va rămâne singur. Cuvântul rostit nu se va întoarce fără roadă, ci va împlini lucrarea pentru care a fost trimis. „Erudit şi profund, inteligent şi meticulos, Watchman este unul dintre cei mai buni predicatori pe care i-am întâlnit", mărturiseşte un pastor chinez de la Misiunea Alianţei. Iar un misionar occidental face următoarea observaţie: „Fără îndoială, domnul Nee a fost ridicat de Domnul pentru a injecta adevărurile Evangheliei în însuşi circuitul sanguin al poporului chinez. Cuvintele lui s-au prins ca scaiul. Cărţile şi broşurile lui au ajuns pretutindeni. Dacă cineva ar fi rugat să întocmească o listă cu cei mai influenţi creştini chinezi din toate timpurile, numele lui ar fi dificil de evitat."

ISBN 978-973-8090-50-7
9 789738 090507 >
Editura Lampadarul de Aur